SOPRONI EGYETEM

BENEDEK ELEK PEDAGÓGIAI KAR

17. Képzés és Gyakorlat
Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia

17th Training and Practice
International Conference on Educational Sciences

Program és absztraktok
Programme and Abstracts

Szerkesztette:
Kéri Katalin – Pásztor Enikő – Kitzinger Arianna – Kloiber Alexandra – Somogyi Anett – Udvarhelyi Júlia

17. Képzés és Gyakorlat
Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia
2024. április 25.

Program és absztraktok

17th Training and Practice
International Conference on Educational Sciences
April 25, 2024

Programme and Abstracts

Szerkesztette:

Kéri Katalin
Pásztor Enikő
Kitzinger Arianna
Kloiber Alexandra
Somogyi Anett
Udvarhelyi Júlia

SOPRONI EGYETEM KIADÓ
Benedek Elek Pedagógiai Kar
SOPRON, 2024

Közreadó: Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Felelős kiadó:
Prof. Dr. Fábián Attila
a Soproni Egyetem rektora

Szerkesztők:

Prof. Dr. Kéri Katalin DSc
Soproni Egyetem,
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet
keri.katalin@uni-sopron.hu

Dr. Pásztor Enikő PhD
Soproni Egyetem,
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet
pasztor.eniko@uni-sopron.hu

Dr. Kitzinger Arianna PhD
Soproni Egyetem,
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Humántudományi Kutatóközpont
Társadalom-, Szociális és
Kommunikációtudományok Intézete
kitzinger.arianna@uni-sopron.hu

Kloiber Alexandra
Soproni Egyetem,
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Társadalom-, Szociális és
Kommunikációtudományok Intézete
kloiber.alexandra@uni-sopron.hu

Somogyi Anett
Soproni Egyetem,
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Művészeti és Sporttudományi Intézet
somogyi.anett@uni-sopron.hu

Udvarhelyi Júlia
Soproni Egyetem,
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Humántudományi Kutatóközpont
Társadalom-, Szociális és
Kommunikációtudományok Intézete
udvarhelyi.julia@uni-sopron.hu

Nyelvi lektorok:
**Boranijašević, Marija | Dresar, Darja Antolin | Giles, Rebecca M. | Kitzinger Arianna
Kloiber Alexandra | Lytniova, Tamara | Milošević, Danica | Misechko, Olha
Rosemond, Zsuzsa | Udvarhelyi Júlia**

Technikai szerkesztő:
Ambrus Attila József
Soproni Egyetem, Központi Könyvtár és Levéltár
ambrus.attila@uni-sopron.hu

ISBN (pdf) 978-963-334-525-2
DOI: 10.35511/978-963-334-525-2

17. KÉPZÉS ÉS GYAKORLAT
NEMZETKÖZI NEVELÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIA

Sopron, 2024. április 25.

A KONFERENCIA HÁTTÉRINTÉZMÉNYEI

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

A KONFERENCIA TUDOMÁNYOS PROGRAMBIZOTTSÁGA

A konferencia elnöke:
Prof. Dr. Kéri Katalin, Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

A konferencia alelnöke:
Dr. Kitzinger Arianna, Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

A konferencia tudományos titkára:
Dr. Pásztor Enikő, Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

A Tudományos Programbizottság további tagjai:

Dr. habil. Bártfai Zoltán, Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
Dr. Borbély Diana, Selye János Egyetem Tanárképző Kar
Petőné Dr. habil. Csima Melinda, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
Prof. Dr. Heidl György, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Dr. habil. Horváth Kinga, Selye János Egyetem Tanárképző Kar
Prof. Dr. Józsa Krisztián, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
Dr. habil. Szűts Zoltán, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógiai Kar
Dr. habil. Varga László, Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
Dr. Zentai Gabriella, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

A KONFERENCIA HELYSZÍNE

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
9400 Sopron, Ferenczy János u. 5.. Tel.:+36 (99) 518-920

A KONFERENCIA HONLAPJA, E-MAIL-CÍME

https://bpk.uni-sopron.hu/kgykonf2024
Honlapkészítő: Németh Tamás
Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Tartalomjegyzék

Előszó

Dédszüleink, ükszüleink korába repülünk vissza az időben, ha elképzeljük, milyen régen is volt az, amikor 125 évvel ezelőtt, 1899-ben Sopronban megindult az óvópedagógus-képzés. Ez emberi léptékkel nézve sok idő, jelentős távlat a történelemben. Ehhez képest az idén 17. alkalommal megrendezett Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia még szinte gyerekcipőben jár, bár lassan-lassan átlépi a „felnőttkor" határát. A Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógia Kara által – a MATE közreműködésével – 2024. április 25-én megrendezett konferencián felvetett számos téma, az ezeket bemutató 146 tudományos előadás, olyan régi és új kérdéseket helyezett fókuszba, amelyek nagyobb részét már bő évszázaddal ezelőtti elődeink is értették volna. Az előadók több oldalról járták körül azt, hogy miként lehet családi, bölcsődei, óvodai, iskolai keretek között segíteni a gyermek, a növendék fejlődését; hogyan kell válaszolni korunk olyan jelenségeire, sürgető problémáira mint amilyen a digitalizáció előretörése vagy a környezetünk védelmével kapcsolatos kihívások. A 19. század végén épp úgy, mint most, a 21. század elején, fontos kérdés az is, hogy milyen legyen a pedagógusképzés; hogyan lehet a gyerekek érdeklődését felkelteni a világ megismerése iránt; miként végezhet eredményes támogató munkát a gyógypedagógus; hogyan alakítható ki és tartható fenn az egészséges állapot; hogyan segítheti a környezeti nevelést, a fenntartható fejlődést a neveléstudomány; milyen módszerekkel, eszközökkel ösztönözhető a nyelvtanulás; vagy, hogy milyen a hatékony pedagógiai kommunikáció. Ez utóbbi, a sikeres kommunikáció, a tudományos párbeszéd érdekében a hazai kutatók mellett kilenc országból Sopronba érkezett előadók a 21 szekcióban tartott magyar, angol és német nyelvű előadásaikkal, poszterbemutatóikkal nagyon sokat tettek: az eredményeik megosztása mellett vitáztak és érveltek, kérdeztek és feleltek.

A konferencia plenáris előadója Zsolnai Anikó, az MTA Doktora, az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottságának elnöke volt. Az előadók között Sopronban üdvözölhettük a neveléstudomány, pszichológia, gyógypedagógia, sporttudomány legkiválóbb szakembereit, az ELTE, a PTE, az EKKE és a Selye Egyetem doktoranduszait, és néhányan BA vagy MA szakon tanuló hallgatóként is kivívták az absztraktjukban leírt kutatásukkal a szereplés jogát.

A nemzetközi konferenciára a magyarországi vendégek mellett a Benedek Elek Pedagógiai Kar kiterjedt, több mint 60 külföldi egyetemmel ápolt nemzetközi kapcsolatainak köszönhetően Európa számos országából, többek között a Kárpát-medence magyar nyelvű pedagógusképzést folytató felsőoktatási intézményeiből is érkeztek előadók, kiemelten jelentős számú küldöttséget köszönthettünk a Selye János Egyetemről. Érkeztek továbbá előadók Ausztriából, Lengyelországból, Csehországból, Horvátországból, Ukrajnából, Madeiráról, de még a tengerentúlról, az USA-ból is jöttek a neveléstudomány területén dolgozó kutatók.

A 17. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia véget ért ugyan, de megnyitotta a lehetőséget olyan újabb kutatói kapcsolatok, szakmai együttműködések előtt, amelyek átvezethetnek minket a múltból a jövőbe. A konferencia csak egy, csak egyetlen nap volt, csak egy pillanat az idő tengerében. A szervezők reményei szerint azonban olyan nap, amelyre sokáig, akár évekig is lehet és érdemes lesz majd visszaemlékezni.

Prof. Dr. Kéri Katalin DSc
a konferencia elnöke

RÉSZLETES PROGRAM

///

DETAILED PROGRAM

17. Képzés és Gyakorlat
Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia
2024. április 25.
Sopron

Regisztráció / Registration	
09:00 – 10:00	

A konferencia megnyitása, Köszöntők / Opening, Welcome speeches	
10:00 – 10:30	• **Dr. habil. Varga László** dékán, Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar • **Petőné Dr. habil. Csima Melinda**, MATE – a *Képzés és Gyakorlat* főszerkesztője • **Prof. Dr. Kéri Katalin DSc**, a konferencia elnöke, Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Plenáris előadás / Plenary session	
10:30 – 11:30	• **Prof. Dr. Zsolnai Anikó** (ELTE PPK), az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága elnökének előadása: **Kötődés és pedagógia – Iskolai kötődés, pedagógiai kötődés**

Ebédszünet / Lunch break
11:30 – 13:00

Szekció- és poszterelőadások / Sessions Chairs. Posters
(II. emelet) (2nd floor)
13:00 – 17:00

Szekcióelőadások / Sessions Chairs
13:00 – 15:45

1. **Pedagógusképzés, felsőoktatás I.**
   Helyszín: II. em., 205. terem

Szekcióvezető: *Dr. habil Horváth Kinga*		
13:00 – 13:15	Tóth Péter – Horváth Kinga	Pedagógusjelöltek nézetei a tanításról, a tanulásról és a képességek fejlesztéséről
13:15 – 13:30	Ercse Kriszta – Szőcs Levente Álmos	Pedagógusképzés és gyakorlat – fókuszban a tanulási környezet
13:30 – 13:45	Tódor Imre	Miért választanám a tanári professziót? A tanárjelölt-hallgatók pályaválasztási motivációi
13:45 – 14:00	Verebélyi Gabriella	A pedagógushallgatók jövőképe – kihívások, célok, feladatok
14:00 – 14:15	**Hozzászólások, kérdések**	
14:15 – 14:30	**Szünet**	

Szekcióvezetők: *dr. Marija Boranijašević – Petőné dr. habil. Csima Melinda*		
14:30 – 14:45	Tóth Judit	The Thinking-aloud Method and its Novelty in Hungarian History Didactics
14:45 – 15:00	Yang Yang & Min Huang	Improving the quality of teaching and learningin high education through strengthening teacher self-efficacy by international professional learning community
15:00 – 15:15	Daria Borodina	International students' motivation to study at a Hungarian University
15:15:15:30	Marija Boranijašević	Cooperation in Teaching and Learning
15:30 – 15:45	**Hozzászólások, kérdések**	

2. Nevelés- és iskolatörténet
Helyszín: II. em., 206. terem

Szekcióvezetők: Prof. Dr. Heidl György – Prof. Dr. Kéri Katalin		
13:00 – 13:15	Csiha Tünde Noémi	Different directions in the history of the development of pedagogical anthropology
13:15 – 13:30	Németh Andrásné Farkas Gabriella	Pósa Lajos szerepe az oktató-nevelő intézmények Erzsébet királyné kultuszápolásában
13:30 – 13:45	Pálkuti Anikó	A bencés nevelés megújulása a 20. században a Czuczor Gergely Bencés Gimnázium és Kollégiumban
13:45 – 14:00	Fizel Natasa	Az általános iskolai tanárképzés első évei a szegedi Pedagógiai Főiskola történetének tükrében
14:00 – 14:15	Maisch Patrícia	A Pozsonyi Egyetem Pécsre költözésének visszhangja a helyi sajtóban
14:15 – 14:30	Kiss Beáta – Csehiová Agáta	Gémesi Irén szerepe a szlovákiai magyar művelődés- és neveléstörténetben
14:15 – 14:30	**Hozzászólások, kérdések**	
14:30 – 14:45	**Szünet**	

3. Színház, múzeum, irodalom
Helyszín: II. em., 206. terem

Szekcióvezetők: dr. Frang Gizella – dr. Koltai Zsuzsa		
15:00 – 15:15	Koltai Zsuzsa	The role of museum learning programs in strengthening local communities: Comparative research in Baranya county and Görlitz district
15:15 – 15:30	Lampek Sz. Bettina – Prisztóka Gyöngyvér	Társasozz okosan!
15:30 – 15:45	Juhász Márta	Märchen und Geschichten bearbeiten mit Papiertheater und Erzählschiene
15:45 – 16:00	Dobrova Zita	Vissz-hang – Szépirodalmi szövegek szerepe pedagógusok szakmai fejlődésében egy reflektív-kollaboratív kurzuson
16:00 – 16:15	Jenei-Forray Norma Mária	Populáris kultúra az irodalomtanításban – Rejtett tantervi vonások
16:15 – 16:30	**Hozzászólások, kérdések**	

4. **Gyermeksajtó, gyermekirodalom, mesekutatás**
Helyszín: II. em., 212. terem

Szekcióvezetők: Prof. dr. Robert Bacalja – dr. habil. Pusztafalvi Henriette		
13:00 – 13:15	Kéri Katalin	A világ első gyermekújságja, fogadtatása és hatása Európában
13:15 – 13:30	Frang Gizella	A gyermekirodalom fontos mérföldköve: Az Én Újságom
13:30 – 13:45	Hartl Éva	A Gyermek-Naptár szerepe természetszeretetre és védelmére nevelésben a XX. század elején
13:45 – 14:00	Robert Bacalja – Jakov Proroković	The Selection of Croatian and World Children's Literature in the Encyclopaedic Anthology Znanje i Radost From 1942
14:00 – 14:15	**Hozzászólások, kérdések**	
14:15 – 14:30	**Szünet**	

Szekcióvezető: dr. Hartl Éva		
14:30 – 14:45	Pusztafalvi Henriette	A kisdedóvás témája a Vasárnapi Ujságban
14:45 – 15:00	Nemes-Wéber Zsófia	Óvónőkép Magyarországon az Óvodai Nevelés hasábjain 1953-tól 1972-ig
15:00 – 15:15	Molnár Katalin	A mesék természettudományos tartalma
15:15 – 15:30	Kloiber Alexandra	Képregények nyomában
15:30 – 15:45	**Hozzászólások, kérdések**	

5. Nőtörténet, nőnevelés
Helyszín: II. em., 222. terem

Szekcióvezetők: *dr. Takács Zsuzsanna Mária – dr. Ács Marianna*		
13:00 – 13:15	Maisch Patrícia	Egy honleány leánya: Kölcsey Antónia és Katona Clementina
13:15 – 13:30	Stela Járosiová	A nőegyletek és az oktatásügy a dualizmus kori Magyarországon
13:30 – 13:45	Takács Zsuzsanna Mária	A tanítónői cölibátus és a női egészség kérdése Magyarországon a 20. század elején
13:45 – 14:00	Stummer Krisztina	Die gesellschaftliche Wahrnehmung der höheren Handelsschulen für Frauen in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts
14:00 – 14:15	Kiss Anikó	Nemi szerepek a tantervektől a tankönyvekig a tanulói nézetek és attitűdök tükrében
14:15 – 14:30	**Hozzászólások, kérdések**	
14:30 – 15:00	**Szünet**	

6. Szakképzés

Helyszín: II. em., 222. terem

Szekcióvezetők: dr. Frang Gizella – dr. Koltai Zsuzsa		
15:00 – 15:15	Kolacsek Sándor	A pedagógiai és a digitális kompetenciák fontossága a szakképzésben
15:15 – 15:30	Gubán Gyula	A szakmai tantervek változása a középfokú szakképzésben
15:30 – 15:45	Tomory Ibolya	A szakképzés és tanárképzés befolyásoló tényezői Fekete-Afrikában
15:45 – 16:00	**Hozzászólások, kérdések**	

7. Testnevelés- és sporttudomány

Helyszín: II. em., 201. terem

Szekcióvezetők: *dr. Mogyorósi Zsolt – dr. Herpainé Lakó Judit*		
13:00 – 13:15	Mogyorósi Zsolt	Nevelési gondolatok a sportként intézményesülő vívásban
13:15 – 13:30	Szilárd Zsuzsanna	A differenciálás jelentősége az óvodai testnevelés-foglalkozáson: a mozgás megszerettetése az egyéni igények figyelembevételével
13:30 – 13:45	Simonné Kajtár Gabriella – Reiner Dóra – Simon István Ágoston	A gyógytestnevelő tanárok tanulókkal kapcsolatos attitűdje
13:45 – 14:00	Szabó Sándor	Youth Sport in Soroksár: A Practical Perspective
14:00 – 14:15	Reiner Dóra – Simonné Kajtár Gabriella – Simon István Ágoston	A görkorcsolyázás pozitív hatásai a kognitív képességekre
14:15 – 14:30	Győrik Győző – Béki Piroska	Újszerű érettségi követelmények a küzdősportok területén
14:30 – 14:45	Herpainé Lakó Judit	Az önkéntesség szerepe a sportban és a rekreációban – jógyakorlatok az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen
14:45 – 15:00	**Hozzászólások, kérdések**	
15:00 – 15:15	**Szünet**	

8. Rekreáció, sportszervezés, sportturizmus

Helyszín: II. em., 201. terem

Szekcióvezetők: *dr. habil. Dobay Beáta – dr. Faragó Beatrix*		
15:15 – 15:30	Patakiné Bősze Júlia – Magyar Márton	A rekreáció és életmód alapképzés „úttörő” specializációs modellje az ELTE PPK-n
15:30 – 15:45	Béki Piroska	A rekreáció szak létjogosultsága hallgatói vélemények tükrében
15:45 – 16:00	Magyar Márton – Patakiné Bősze Júlia	Pályakövetési tapasztalatok 2009-től napjainkig a rekreációszervezés szak(irány)on végzett hallgatók körében
16:00 – 16:15	Gősi Zsuzsanna – Magyar Márton	Gazdasági tárgyak oktatása a sportszervező képzésen
16:15 – 16:30	Dobay Beáta – Faragó Beatrix	A sportturizmus fogyasztói attitűdje a pedagógushallgatók körében
16:30 – 16:45	Dobay Beáta – Bognár Attila – Faragó Beatrix	A szlovákiai sítanfolyamok múltja és jelene az oktatásban
16:45 – 17:00	Tarsoly-Huszár Ágnes – Tarsoly Zsolt	A gimnasztikai szabadgyakorlatok kivitelezésének változása egy félév után
17:00 – 17:15	**Hozzászólások, kérdések**	

9. A kora gyermekkori nevelés I.

Helyszín: I. em., 107. (E/1.) terem

Szekcióvezetők: dr. Diana Borbélyová – dr. Zsubrits Attila		
13:00 – 13:15	Kántor Zsuzsa	A kora gyermekkori tanulási folyamatokról alkotott pedagógusi és kutatói értelmezések szisztematikus szakirodalmi áttekintése
13:15 – 13:30	Karácsony Ilona – Donkó Anikó	Az 1-3 éves korú gyermekek játékai – tudás és választás a szülői válaszok tükrében
13:30 – 13:45	Zsubrits Attila	Képalkotás gyermekkorban
13:45 – 14:00	Somogyi Anett	A rajzoktatás az óvodáztatás történetében
14:00 – 14:15	Toma Kornélia	Kommunikációs képességkomponensek fejlesztése és mérése óvodáskorban
14:15 – 14:30	Eigner Eszter	Óvodapedagógus helyzetkép – attitűdvizsgálat az óvodai mozgásfejlesztés területén
14:30 – 14:45	**Hozzászólások, kérdések**	
14:45 – 15:00	**Szünet**	

9. A kora gyermekkori nevelés II.
Helyszín: I. em., 107. (E/1.) terem

Szekcióvezetők: *dr. Danica Milošević – dr. habil. Varga László*		
15:00 – 15:15	Zsuzsa Rosemond – Varga László	Behavioral changes in Early Childhood Education after the Pandemic
15:15 – 15:30	Berta Bianka – Pásztor Enikő – Vida Gergő	Egy magyar és egy amerikai Montessori-óvoda összehasonlítása az ünnepek és a játékok vonatkozásában
15:30 – 15:45	Manal Hamarsha – Shwe Ye Phyo, Mestawot Beyene – Erika Kopp	Exploring the Impact of Montessori Education on English Language Acquisition: A Case Study of an Early Education in Egypt
15:45 – 16:00	Szent-Gály Viola – Kissné Zsámboki Réka	A Differenciált Óvodai Bánásmód Program szerepe az adaptív óvodai nevelés gyakorlatának kialakulásában
16:00 – 16:15	Soós Evelin – Keresztes Viktória – Fináncz Judit – Csima Melinda – Podráczky Judit	Az óvodáskorú gyermekek szokásrendszerének életkori és nemi sajátosságai
16:15 – 16:30	Borbélyová Diana – Monika Miňová	A szlovákiai óvodai nevelés tantervi reformjai a 21. században
16:30 – 16:45	**Hozzászólások, kérdések**	

10. Pedagógusképzés

Helyszín: Fszt. 013, tanácsterem

Szekcióvezetők: dr. Zsuzsa Rosemond – dr. habil. Varga László		
13:00 – 13:15	Németh Dóra Katalin	„Vásznon és valóságban” – Filmek a Soproni Felsőfokú Óvónőképző Intézetben a szocialista pedagógia kontextusában
13:15 – 13:30	Lehoczky Mária Magdolna	A tanítók tanítójának módszertani tanácsai valláspedagógusok számára
13:30 – 13:45	Patyi Gábor	A visszatérő múlt: középfokú óvónőképzés (újra)indítása hazánkban az 1970-es évek elején
13:45 – 14:00	Borbás Mónika Lívia	A főiskolai szintű gyakorlati képzés sajátosságai a soproni óvóképzésben az 1980-as évek végén
14:00 – 14:15	Izsák Hajnalka	Javítóintézeti nevelők pedagógusképe egy metaforakutatás tükrében
14:15 – 14:30	**Hozzászólások, kérdések**	
14:30 – 14:45	**Szünet**	

11. Pedagóguskutatások; kutatásmódszertan

Helyszín: Fszt. 013, tanácsterem

Szekcióvezető: ***dr. Kollarics Tímea***		
14:45 – 15:00	Ribní František	A nem kognitív készségek vizsgálata pedagógusok körében
15:00 – 15:15	Lantos Tünde	Támogató vezető – Motivált pedagógus?! A vezető mindennapi kihívásai a szakmai fejlődés, tanulás támogatásában
15:15 – 15:30	Zalay Szabolcs	Egy univerzális pedagógiai index (UPI) bevezetésének SWOT-analízise
15:30 – 15:45	Csiha Tünde – Kloiber Alexandra – Pásztor Enikő	Knowledge of pre-school and primary school children about the meaning and social utility of drones
15:45 – 16:00	Galambos Attila	Akciók az oktatásban? – Az akciókutatás, az akciótanítás és az akciópedagógia elméleti hátterének áttekintése
16:00 – 16:15	Pásztor Enikő – Varga László – Horváth Anna Viktória	A Soproni Óvónőképző Intézet 1971-ben, a hallgatói lemorzsolódások csökkentése terén tett erőfeszítései tükrében
16:15 – 16:30	Liliana Rodrigues	Education, Human Rights and Community Development
16:30 – 16:45	**Hozzászólások, kérdések**	

12. Nevelésszociológia; romológia

Helyszín: II. emelet 221. terem

Szekcióvezető: *dr. habil. Orsós Anna*		
13:00 – 13:15	Varga Aranka	Nonformális tanulási terek a hátrányos helyzetű, cigány/roma diákok életében
13:15 – 13:30	Szerepi Sándor	Szociális kompetenciák felmérése hátrányos helyzetű óvodások körében Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében
13:30 – 13:45	Jennyfer Paola Casas Trujillo	Sociocultural integration stories by international students in Debrecen
13:45 – 14:00	Szirtes-Tankó Tünde	Resilience in the Hungarian educational science discourse. Systematic review using vosviewer
14:00 – 14:15	Csovcsics Erika	Új elméleti keretek a roma tanulók oktatásában: az akkulturáció, a bikulturalitás, a közösségi kulturális tőke és a kulturálisan érzékeny pedagógia
14:15 – 14:30	**Hozzászólások, kérdések**	
14:30 – 14:45	**Szünet**	

13. Inkluzív nevelés

Helyszín: II. emelet 221. terem

Szekcióvezető: dr. habil. Varga Aranka		
14:45 – 15:00	Orsós Anna	Egy érzékenyítő kurzus hallgatóinak inkluzivitása
15:00 – 15:15	Anti Zsuzsanna – Boros Szilvia	Leendő sportszakemberek inklúzióval kapcsolatos attitűdjeinek vizsgálati lehetőségei
15:15 – 15:30	Zsofia Julia Toszegi	Exploring the Experiences of Neurodivergent Students in Higher Education: Mixed Research Applying the Process Model of Inclusion at the University of Pecs
15:30 – 15:45	Annamária Almási	Review of inclusion-related traits in Salesian pedagogy
15:45 – 16:00	Hideg Gabriella	Fair play és empátia – egy érzékenyítő kurzus tapasztalatai kenyai tanárszakos hallgatók körében
16:00 – 16:15	**Hozzászólások, kérdések**	

14. Zenepedagógia, zenei nevelés

Helyszín: II. emelet 220. terem

Szekcióvezető: *dr. Csehiová Agáta*		
13:00 – 13:15	Révész József	Attitűdök és kreativitásfejlesztés az óvodai zenei nevelés felsőoktatási gyakorlatában
13:15 – 13:30	Bede Fanni Anna	A Kodály-módszer sikerének lehetséges okai Japán kora gyermekkori zenei nevelésének folyamatában
13:30 – 13:45	Yvette Orsovics	Kreatív lehetőségek az alapiskolai zenei nevelés során
13:45 – 14:00	Szilva Zsuzsanna – Révész József	A komplex művészeti fejlesztés lehetőségei a zene és a mozgásművészet kapcsolatában
14:00 – 14:15	**Hozzászólások, kérdések**	
14:15 – 14:30	**Szünet**	

Szekcióvezető: *dr. Yvette Orsovics*		
14:30 – 14:45	Kovács László	Az egri tanítójelöltek zenei felkészítésének gyakorlati dimenziói – egy zenekörben rejlő lehetőségek
14:45 – 15:00	Hegedűsné Tóth Zsuzsanna	Forrai Katalin öröksége a magyar óvodai ének-zenei nevelés módszertanában
15:00 – 15:15	Révész József – Révészné Pálfi Krisztina – Sipos Bence	Zenepedagógiai tanulságok egy dokumentumfilm alapján
15:15 – 15:30	Bence Sipos	Representation of the US Education System in the World of Twin Peaks
15:30 – 15:45	**Hozzászólások, kérdések**	

15. Gyógypedagógia, segítő nevelés, gyógypedagógus-képzés I.

Helyszín: Alagsor E/3.

Szekcióvezető: ***dr. Berzsenyi Emese***		
13:00 – 13:15	Berzsenyi Emese	Az európai középkor fogyatékosságtörténete
13:15 – 13:30	Heidt Judit	Egy úttörő kutatónő az autizmus történetében
13:30 – 13:45	Trixler Bettina	Technológiai kihívások autizmus-spektrumzavarokban érintett személyek fejlesztése során
13:45 – 14:00	Vida Gergő – Víghné Dajcs Bernadett – Bolla Balázsné Hajdú Ildikó	Szociális képességek fejlesztésének lehetőségei ASD-vel küzdő gyermekek és fiatalok esetében – egy felsőoktatási képzési program DBR-alapú közelítésének relevanciája
14:00 – 14:15	Kállai Gabriella	Együttnevelés az óvodában – esettanulmány egy intézmény gyakorlatáról
14:15 – 14:30	**Hozzászólások, kérdések**	
14:30 – 14:45	**Szünet**	

Szekcióvezető: ***dr. Kállai Gabriella***		
14:45 – 15:00	Csányi Andrea	Értelmileg akadályozott tanulók adaptált pedagógiai művészeti terápiájára vonatkozó kérdőív eredményének bemutatása
15:00 – 15:15	Mendéné Lajtai Krisztina	A Soproni Múzeum értelmi akadályozott fiatalokból álló művészetterápiás csoportjának bemutatása az inklúzió tükrében
15:15 – 15:30	Vereckei Judit – Zsargó Judit	A sajátos nevelési igény fenntartói aspektusai egy intézményi jógyakorlat bemutatásával
15:30 – 15:45	Gróf Anita – Gelencsérné Bakó Márta	A XXI. század kihívásai a gyógypedagógus-képzésben
15:45 – 16:00	Vida Gergő – Pásztor Enikő – Kántor Nedda	Intersections between special educational needs and the child protection system
16:00 – 16:15	**Hozzászólások, kérdések**	

16. Nyelvtanulás, nyelvtanítás
Helyszín: I. emelet 106. terem

Szekcióvezetők: *Prof. Dr. Olha Misechko – dr. Kitzinger Arianna*		
13:00 – 13:15	Bencéné Fekete Anikó Andrea	Idegennyelv-elsajátítás az óvoda-pedagógusok, kisgyermeknevelők és a szülők szemszögéből
13:15 – 13:30	Farkas János – Czellér Mária – Valnerné Török Eszter – Hajdu Zita – Lázár Tímea – Tar Ildikó Éva	Egyetemi hallgatók nyelvi szorongása a társadalmi háttérváltozók tükrében
13:30 – 13:45	Eva Prokopcová	Az állami nyelv státusza idegen nyelvként egy magasabb oktatási intézményben, ahol a tanítási nyelv egy nemzeti kisebbségi nyelv
13:45 – 14:00	Kitzinger Arianna	C+c = Culture and culture in ELT
14:00 – 14:15	Olha Misechko	Exploring Perceptions: Ukrainian University Students' Perspectives on English as a Lingua Franca
14:15 – 14:30	Tamara Lytniova	Training of Dual-Profile Foreign Language Teachers in Ukraine
14:30 – 14:45	Bicsár Andrea – Ema Chevalier	Das Sprachpädagogische Rahmenkonzept zur Förderung zwei- und mehrsprachiger Bildung in elementaren Bildungseinrichtungen
14:45 – 15:00	**Hozzászólások, kérdések**	
15:00 – 15:15	**Szünet**	

17. Egészségtudomány, egészségfejlesztés; neuropedagógia
Helyszín: I. emelet 106. terem

Szekcióvezető: ***dr. habil. Bártfai Zoltán***		
15:15 – 15:30	Hideg Gabriella – Karácsony Ilona	Az önminősített egészségi állapot, koherenciaérzet és a fizikai aktivitás kapcsolata középiskolai tanulók körében végzett vizsgálat alapján
15:30 – 15:45	Dinnyés Katalin Julianna – Pusztafalvi Henriette	Az egészségtan megítélése az egészségérték vonatkozásában
15:45 – 16:00	Simon István Ágoston – Reiner Dóra – Bártfai Zoltán – Faragó Beatrix – Dobay Beáta – Simonné Kajtár Gabriella	A soproni 65 év fölötti korosztály fizikai aktivitásának hatása gyógyszerfogyasztásukra, táplálkozási szokásaikra
16:00 – 16:15	Emri Zsuzsa	Tanulási stílusok vizsgálata EEG aktivitás méréssel
16:15 – 16:30	Prantner Csilla	Olvasási és számolási feladatvégzés közben EEG-vel követett agyi aktivitás mérésének tapasztalatai
16:30 – 16:45	**Hozzászólások, kérdések**	

18. Környezetpedagógia, erdőpedagógia

Helyszín: III. emelet E/5. terem

Szekcióvezetők: *Prof. dr. Heidi Elisabeth Megerle – dr. Molnár Katalin*		
13:00 – 13:15	Diana Borbélyová – Alexandra Nagyová	A szlovákiai óvoda-pedagógusok tapasztalatai az erdőpedagógiával
13:15 – 13:30	Kövecsesné Gősi Viktória	Útravaló környezetpedagógiából – „Apáczais” pedagógusok tapasztalatai a környezeti nevelésben
13:30 – 13:45	Heidi Elisabeth Megerle	Importance of sound geo education to better meet global Challenges
13:45 – 14:00	Tímea Kollarics – Heidi Elisabeth Megerle	Umweltpädagogische Aspekte der Baumwipfelpfade – Forschungsergebnisse aus Süd-Deutschland, Schweiz und Österreich
14:00 – 14:15	Bencéné Fekete Andrea – Fináncz Judit – Podráczky Judit – Szántóné Tóth Hajnalka	A fenntarthatóság pedagógiai elemeinek megjelenése az óvodák – főként a Zöld Óvoda címmel rendelkezők óvodák – pedagógiai programjaiban
14:15 – 14:30	**Hozzászólások, kérdések**	
14:30 – 14:45	**Szünet**	

19. Módszertani szekció: digitális oktatás; a természettudományos tárgyak tanítása

Helyszín: III. emelet E/5. terem

Szekcióvezetők: dr. Darja Antolin Dresar – Kissné dr. Zsámboki Réka		
14:45 – 15:00	Ábrahám Gréta	Digitális térben történő intelligenciaprofil feltérképezése vajdasági óvodai nevelési környezetben
15:00 – 15:15	Dobóné Tarai Éva	Fejezetek a természettudományos fogalmakhoz kötődő gyermektudományos elméletekből
15:15 – 15:30	Mahwish Zafar	Effect of Procrastination on Self-efficacy: A Study among students in Online and offline Modes of teaching
15:30 – 15:45	Danica Milošević	Chat GPT in ESP tuition
15:45 – 16:00	Darja Antolin Dresar	Promoting geometric understanding in early childhood education
16:00 – 16:15	**Hozzászólások, kérdések**	

20. Szülők, család és nevelés
Helyszín: II. emelet 214. terem

Szekcióvezetők: *dr. Violeta Valjan Vukić – dr. Major Zsolt*		
13:00 – 13:15	Élő Georgina	A szülői attitűd hatása a korai fejlesztés eredményességére
13:15 – 13:30	Mátyus Andrea	Az egygyermekes és a többgyermekes családban nevelődő gyerekek előnyei és hátrányai az óvodai beszoktatás idején
13:30 – 13:45	Keresztes Viktória – Soós Evelin – Fináncz Judit – Podráczky Judit – Csima Melinda	Óvodáskorú gyermeket nevelő szülők egészségműveltségének főbb jellemzői
13:45 – 14:00	Gelencsér Adél	Az eltérő fejlődésű gyermeket nevelő szülők életminősége
14:00 – 14:15	Bolla Zsolt	A szülők szabad iskolaválasztása, annak hatásai
14:15 – 14:30	Tóth-Merza Katalin – Kiss Nóra Boglárka	Szülősített gyermekek – A parentifikáció kialakulásának és következményeinek bemutatása
14:30 – 14:45	Erdal Ozyurt	Children's Life and Teacher-Parent Collaboration
14:45 – 15:00	Karmen Travirka Marčina – Smiljana Zrilić – Violeta Valjan Vukić	The parents in Michael Haneke's film Benny's video
15:00 – 15:15	Schrőter Petra – P. Remete Eszter – Aranyi Gábor	Technoferencia: okoseszközök az anya-csecsemő interakciókban
15:15 – 15:30	**Hozzászólások, kérdések**	
15:30 – 15:45	**Szünet**	

Poszterszekció / Posters

Megnitó / Opening: 15:30

Helyszín: III. emelet, előtér

Szekcióvezető: *dr. Henye Lívia*	
Katarzyna Ćwirynkało – Agnieszka Żyta – Zdzisław Kazanowski	Teachers' competences for educating students with and without disabilities in Poland
Ács Marianna	Botanical Garden of the University of Pécs as a place of remembrance of the past
Móczik Alexandra Cintia – Patakiné Bősze Júlia	Examining the educational attitudes of Physical Trainer students
Karolina Kantyka-Dziwisz	Therapeutic support for a child with Tatton Brown Rahman Syndrome
Michaela Hřivnová – Tereza Sofková	Delayed and Late Parenthood – Educational Activities and Selected Research Results Among Secondary School Populations in the In Time 2 Project in the Czech Republic
Neha Pirwani – Attila Szabó	Smartphone Addiction and Regular Exercise in University Students: A Literature Overview

ABSZTRAKTOK

///

ABSTRACTS

A plenáris előadás absztraktja

Prof. Dr. Zsolnai Anikó, DSc.

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai Pszichológiai Kar

KÖTŐDÉS ÉS PEDAGÓGIA – ISKOLAI KÖTŐDÉS, PEDAGÓGIAI KÖTŐDÉS

A szociális és érzelmi fejlődést alapvetően meghatározzák a gyermekkorban létrejövő kötődési kapcsolatok. A családban kialakuló erős kötelékek, főként az anya-gyerek közti kötődés alapozza meg, hogy milyen lesz a gyermek szociális viselkedése a későbbiekben. Számos kutatás azonban azt is kimutatta, hogy a korai kötődési mintázat a környezet hatására megváltozhat, ezért meg is változtatható. Így egy biztonságot nyújtó iskolai környezetben és pedagógus által elősegíthető, támogatható a kötődés pozitív irányú módosulása. A pedagógiának kiemelt feladatává kellene válnia, hogy megismerje az iskoláskorú gyerekek kötődéseit és a kötődések alakulását befolyásoló tényezőket. Mivel a hazai pedagógiai kutatások eddig nem fordítottak kellő figyelmet a gyermekkori kötődések vizsgálatára, így a pedagógusok kevés tudással rendelkeznek erről a kérdéskörről.

Kulcsszavak: iskolai és pedagógiai kötődés, pedagógus-tanuló kapcsolat
szociális és érzelmi fejlődés

ATTACHMENT AND PEDAGOGY SCHOOL ATTACHMENT AND STUDENT-TEACHER RELATIONSHIP

Social and emotional development is fundamentally determined by the attachment relationships formed in childhood, with the mother-child attachment playing the most important role in children's social and emotional development. There is no complete agreement among researchers investigating attachment on the extent to which primary attachment determines the development of subsequent attachments. However, numerous studies indicate that early attachment patterns may change and can be changed under the impact of the environment. In a secure school and class environment, teachers can facilitate positive change. Teachers can effectively support this process if they know their students' attachment background and possess methodological knowledge, openness and acceptance, which are the basis of a relationship of trust between them and their students. The Hungarian educational research has not paid enough attention to the study of attachment in childhood, so teachers have little knowledge of this subject.

Keywords: attachment; school bonding, student-teacher relationship, social development

A szekcióelőadások absztraktjai

1. Pedagógusképzés, felsőoktatás

Prof. Dr. Tóth Péter – Dr. habil. Horváth Kinga

Selye János Egyetem
Tanárképző Kar

PEDAGÓGUSJELÖLTEK NÉZETEI A TANÍTÁSRÓL, A TANULÁSRÓL ÉS A KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉRŐL

A pedagógusok, pedagógusjelöltek nézeteinek (hitek, vélekedések, meggyőződések, személyes elméletek) kutatása igen gazdag szakirodalommal rendelkezik (Cakmak & Bulut, 2005; Golob, 2012; Gore et al., 2017; Czető, 2020; Whyte el al., 2022). Pajares (1992) megállapította, hogy a nézet és tudás közötti választott és talán mesterséges megkülönböztetés a legtöbb definícióban közös: a nézet értékelésen és ítéleten, míg a tudás objektív tényeken alapul. Hofer (2008) a nézeteket olyan lencsének tekintette, amelyen keresztül az egyének értelmezik az információkat, a normákat és célokat tűznek ki, amelyek meghatározzák a megfelelő cselekvési irányt. Hofer (2008) és Borg (2011) definíciójában egyaránt megjelent a meggyőződések prognosztizáló funkciója, a jövőbe mutató iránya, amely különösen fontos a pedagógusok nézeteinek, és e nézetek tanítás és tanulás eredményességére gyakorolt hatásának kutatása szempontjából.

A Stipek és mtsai (2001) által kidolgozott BMTS (Beliefs about Mathematics and Teaching Scales) kérdőív a tanárok azon meggyőződését vizsgálja, hogy vajon a matematikai képesség a tanulók egyéni vagy pedig fokozatosan elsajátított jellemzője-e, és hogy ezek miként viszonyulnak az előnyben részesített gyakorlatához a matematikatanításban, a képességfejlesztésben. Kimutatták, hogy a képességekkel kapcsolatos nézeteik negatívan korrelálnak a tanítással kapcsolatos önértékeléssel, míg pozitívan a tanulóközpontú oktatás preferenciáival, továbbá erősebb az intrinzik, mint a tanulók külső motivációjával való kapcsolat. Azok a tanárok, akik az ún. entitásnövekmény-skálán magas pontszámot értek el, ami azt a meggyőződést jelzi, hogy a képesség nem állandó, hanem fokozatosan fejlődik, a tanulóközpontú oktatást preferálják. Míg az alacsony pontszámmal bíró tanárok úgy vélik, a képesség állandó, a pedagógus nem sokat tehet annak érdekében, ők viszont a tanárközpontú oktatást részesítik előnyben.

Jordan és mtsai (2005) a BMTS alapján dolgozták ki a BLTQ (Beliefs about Learning and Teaching Questionnaire) kérdőívet, ami a matematika, a természettudományok, a szövegértés tanításával, tanulásával és ezeken keresztül a képességfejlesztéssel kapcsolatos pedagógusi nézeteket vizsgálja. Kutatásunkban e kérdőívet alkalmaztuk. A Selye János Egyetem Tanárképző Karán folytatott vizsgálatunk célja volt megállapitani pedagógusjelöltek tanításról, tanulásról és képességfejlesztésről vallott nézeteit.

A kutatásban 77 hallgató vett részt, s az alkalmazott magyar nyelvű kérdőív megbízhatósága 0,816-ra adódott. A hallgatók tanításról, tanulásról és képességfejlesztésről vallott nézetei 4 faktorba csoportosíthatók: énhatékonyság, intrinzik motiváció, tanítás, értékelés. A kutatás során kapott eredmények visszaigazolják Stipek és mtsai (2001) megállapításait.

Kulcsszavak: pedagógusjelöltek nézetei, énhatékonyság, intrinzik motiváció, tanítás, értékelés

Ercse Kriszta – Szőcs Levente Álmos

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Doktori Iskola

PEDAGÓGUSKÉPZÉS ÉS GYAKORLAT – FÓKUSZBAN A TANULÁSI KÖRNYEZET

Pedagógiai paradigmaváltás időszakában vagyunk (Gash, 2015). Nem rövid és nem könnyű a folyamat. A tanulásról-tanításról való hagyományos gondolkodás kereteit túl régóta lakja be minden érintett – szakemberek, szülők, diákok, maga a társadalom – ahhoz, hogy egyszerű legyen gyökeresen másként gondolkodni, másként működni (Kuhn, 1984). Az iskola ugyanakkor egyszerre felelős az egyén és a nemzet boldogulásáért (Halász, 2001), azaz feladata a legkorszerűbb tudományos ismeretek alapján a legmagasabb minőséget nyújtani. Ehhez fogalmi- és szemléletváltásra, a szerepek és feladatok eddigi értelmezésének átértékelésére van szükség.

Az előadás során bemutatjuk a két versengő paradigmát, és a hozzájuk kapcsolódó eltérő pedagógiai működéseket. Ismertetjük az adaptívabbnak bizonyuló konstruktivizmus, konstruktivista pedagógia sajátosságait (Nahalka, 2002). Ez alkalommal a tanulási környezetet helyezzük a fókuszba. Tisztázzuk, hogyan, milyen összefüggésekben és dimenziókban gyakorol hatást a tudáskonstrukciós folyamatokra, majd részletesebben a fizikai ergonómia és az egyéni tanulási szükségletek kapcsolatát tárgyaljuk (Komenczi, 2016; Rusticus et al, 2023.)

Megvizsgáljuk, hogy a pedagógushallgatók a tanulási környezetről való legkorszerűbb tudásokhoz képest mivel találkoznak a képzésük során, illetve a praxisban mekkora a tanulási környezettel kapcsolatos tudatosság.

Jógyakorlatként röviden bemutatunk egy oktatási programot (Bazalt Iskola), mely nagy hangsúlyt fektet a tanulási környezetre és a kialakítását meghatározó folyamatokra (például: participáció, demokratikusság, fenntarthatóság stb.) (Cseh et al, 2024). Végezetül megosztunk néhány szakmai dilemmát, melyek megválaszolása egyre kevésbé tűr halasztást.

Kulcsszavak: konstruktivizmus, szituativitás, tanulási környezet, egyéni tanulási szükséglet, tanulástámogatás

Dr. Tódor Imre

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
Tanárképző Intézet

MIÉRT VÁLASZTANÁM A TANÁRI PROFESSZIÓT? A TANÁRJELÖLT-HALLGATÓK PÁLYAVÁLASZTÁSI MOTIVÁCIÓI

Romániában a „tanárképzés” két fő modelljét lehet megkülönböztetni: a párhuzamos (konkurens) modell és a követő (konszekutív) modell. A „tanárképzés” (pszicho-pedagógiai modul) fakultatív jellegéből adódóan bármely szak mellé felvehető, így a belépéskor nem szükségszerű a tanári pálya melletti végleges döntés meghozatala. Előadásunk arra keresi a választ, hogy a tanárjelöltek milyen ismérvek alapján döntöttek a „tanári pálya” mellett. A pályaválasztással és a pályaelhagyással foglalkozó kutatások nagy része (pl. Fenech, et al. 2022; Paksi 2023, Szontagh 2021, Watt et al. 2021, Richardson et al. 2014) különbséget tesz a külső (extrinzik) és a belső (intrinzik) motivációk között, amelyek közül az intrinzik motivációk meglétét hangsúlyozzák mint a pályaválasztást és a pályán való maradást meghatározó tényezőket. A tanári pályával kapcsolatos motivációkat a FIT-Choice skála (Factors Influencing Teaching Choice Scale – Richardson és Watt, 2006) kérdőívvel mértük. A kérdőív fő kérdésblokkja (FIT-Choice Scale) 18 alfaktor mentén van elrendezve, amelyből 12 faktor a tanári pálya motivációjára és hat faktor a tanári pálya percepciójára vonatkozik. A szakirodalom alapján (Fenech, et al. 2022; Watt et al. 2021; Lazarides et al. 2020; Watt et al. 2017; Paksi et al. 2015; Richardson et al. 2017 stb.) a következő hipotéziseket állítottuk fel: 1) a társadalmi hasznosságot képező faktorok motívumai (gyermekek jövőjének alakítása, társadalmi egyenlőség erősítése, társadalmi hozzájárulás, gyermekekkel való munka) erőteljes szerepet játszanak a hallgatók pályaválasztási döntésmechanizmusainál. 2) A választással való elégedettség motívuma – a realitással való szembesülés okán – az alacsonyabb évfolyamon magasabb, míg a magasabb évfolyamon alacsonyabb. 3) A hallgatónők esetében a karrier intrinzik értékét képező faktor elemei (mindig is pedagógus akartam lenni; szeretek tanítani; érdekel a pedagógiai munka) erőteljesebb motivációt képeznek, mint a férfihallgatók esetében. A mintába a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Tanárképző Intézetének tanárjelölt hallgatói (N=210) kerültek be, és a kutatás keretén belül valószínűségi, azon belül pedig csoportos mintavételi technikát alkalmaztunk. A hallgatók körében végzett kérdőíves adatfelvétel mellett a „felvételire” történő jelentkezéskor benyújtott motivációs levelek alapján kialakított tipológiák elemzését végeztük el.

Kulcsszavak: tanárképzés, tanári pálya, motivációk, FIT-Choice skála

Dr. Verebélyi Gabriella

Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János
Pedagógiai, Humán- és Társadalomtudományi Kar

A PEDAGÓGUSHALLGATÓK JÖVŐKÉPE – KIHÍVÁSOK, CÉLOK, FELADATOK

A nevelő-oktató munka folyamatos kihívása, hogy az iskolás évek alatt a lehető legjobban felkészítse a gyermekeket az egyre gyorsabb ütemben változó, társadalmi, gazdasági- és környezeti változásokhoz való adaptivitásra, hogy felnőttként minden körülmények között megtalálják a helyüket, szerepüket a tágabb és szűkebb környezetükben.

A pedagógusképzők szerepe és felelőssége kiemelt, mert ennek a jogos társadalmi elvárásnak megfelelően kell felkészíteniük a jövő pedagógusait. Feladatuk, hogy olyan óvodapedagógusokat, tanítókat, tanárokat, gyógypedagógusokat képezzenek, akik képesek a fent leírt kihívásokra releváns választ adni oktató-nevelő munkájuk során.

A pedagógusi munkára való felkészülés azonban nem a pedagógusképző intézményekben kezdődik, hiszen az oda felvételt nyert hallgatók legalább tizenkét évnyi, saját élményű tapasztalattal a hátuk mögött kezdik meg a tanulmányaikat. Ez olyan pedagógiai tudást, nézeteket és képességeket jelent, amit figyelembe kell venni. De vajon ezek a tapasztalatok milyen alapokat tudnak biztosítani a jövő pedagógusainak felkészítésében?

Jelen vizsgálat célja annak feltárása, hogy milyen alapokra építkezhet napjainkban a pedagógusképzés. Milyen neveléssel – oktatással kapcsolatos ismeretekkel, tapasztalatokkal, nézetekkel kezdik meg tanulmányaikat a pedagógushallgatók? Milyennek látják a jelen pedagógusait és diákjait? Milyen elképzeléseik vannak a jövő tanulójáról és arról, hogy ezeknek a gyermekeknek a sikeres felkészítéséhez milyen pedagógusi kompetenciák kellenek majd a jövőben?

A kérdések megválaszolásához arra kértük a pedagógushallgatókat, hogy meghatározott szempontok alapján írják le eddigi tapasztalataikat és a jövőre vonatkozó elképzeléseiket, mind a tanulókra, mind pedig a pedagógusokra, valamint a pedagógiai munkára vonatkozóan. A hallgatók gondolatait összevetettük a szakirodalmak alapján feltételezett, jövőre vonatkozó pedagógiai –pedagógusi kompetenciaelvárásokkal. A válaszadók tapasztalataiban és jövőre vonatkozó elképzeléseiben utalásokat kerestünk, amelyek reflektálhatnak olyan hívószavakra, mint a technológiai jártasság, az adaptabilitás, a kreativitás, a differenciált oktatás, a szociális és érzelmi intelligencia, a kommunikációs képességek fejlesztése, a tanulás folyamatos támogatása, a rugalmas gondolkodás, a lehetőségek felismerése, a motiváció és inspiráció, az elkötelezettség.

A vizsgálati anyagok elemzése rávilágított arra, hogy a pedagógushallgatók tapasztalatai, jövőbeli elképzelései és a valós elvárások között diszkrepancia áll fenn. A pedagógusképzők feladata, hogy a vélt és valós elvárásokat közelebb hozva egymáshoz, egy olyan új pedagógusgenerációt készítsenek fel, akik képesek lesznek a ma gyermekeit hatékonyan felkészíteni a jövő kihívásaira. De valóban készen áll-e a hazai pedagógusképzés erre a feladatra?

Kulcsszavak: pedagógushallgatók, jövőkép, tapasztalatok, elvárások, pedagógusképzés

Tóth Judit

University of Pécs,
Doctoral School of Education

THE THINKING-ALOUD METHOD AND ITS NOVELTY IN HUNGARIAN HISTORY DIDACTICS

Several parallel approaches to interpreting historical knowledge and historical thinking, as well as theoretical models to assess them, exist (e.g. Ercikan-Seixas, 2015). Previous research (e.g. Ferrara, 2011) has shown that it is difficult to create tasks that measure complex thinking. In the context of history as a school subject, this means that tests do not measure historical thinking (or other high-level cognitive operations as a stated goal), but rather focus on recalling facts, reading comprehension, or test-solving strategies. There can therefore be significant differences between the cognitive processes that the test writers set as objectives and the actions of the students when test-taking.

Previous research on the knowledge constructs and assessment system of the Hungarian history examinations has shown that the task development culture of the Hungarian history examinations is not strictly based on the content regulation goals of public education. Although several studies have been conducted on the effectiveness of the two-level examination system (e.g. Molnár-Csapó, 2019), no assessment of students' thinking has been made concerning history examinations. In an era of evidence-based policy, improvements based on accurate measurement tools are the foundation of educational development. Exploring the type of thinking expected in a history baccalaureate is essential for improving the effectiveness of history education in Hungary and further refining the examination levels.

The presentation intends to introduce an empirical study aiming to provide insight into the task-solving strategies of secondary school students when replying to simple short-answer questions in the intermediate written history final exam. In addition to test-taking strategies, the study seeks to see to what extent the cognitive procedures of the intermediate-level history examination align with the objectives outlined in the regulatory documents. According to my hypothesis, the cognitive procedures required to solve tasks are not in line with the history examination specification, and various relevant and irrelevant constructs decrease the validity of the instrument.

Data is collected by using the thinking-aloud method which explores cognitive processes and verbalised thinking and can effectively assess the validity of test scores. The method is regarded to be less known and novel in history didactics research in Hungary; therefore, I have adapted it from related research conducted by the Stanford History Education Group (Smith, 2017).

The results of this study can be used in the development of content regulations and the examination system, as well as contribute to the training of history teachers. For all these reasons, an understanding of students' thinking can help the cause of refinement of the teaching of history in Hungary.

„SUPPORTED BY THE ÚNKP-23-3-II-PTE-2017 NEW NATIONAL EXCELLENCE PROGRAM OF THE MINISTRY FOR CULTURE AND INNOVATION FROM THE SOURCE OF THE NATIONAL RESEARCH, DEVELOPMENT AND INNOVATION FUND."

Keywords: educational assessment, history didactics, history final exam, thinking-aloud protocol

Yang Yang – Min Huang

Eötvös Lóránd University
Faculty of Education and Psychology
EDiTE program

IMPROVING THE QUALITY OF TEACHING AND LEARNING IN HIGHER EDUCATION THROUGH STRENGTHENING TEACHER SELF-EFFICACY BY INTERNATIONAL PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY

The advent of digitalization, globalization, and the increasingly diverse student population has brought forth several contemporary challenges to the quality of higher education. In this context, the quality of teaching and learning becomes particularly important, as it is the core of higher education quality. This study focuses on improving the quality of teaching and learning in higher education by strengthening teacher self-efficacy through participation in international professional learning communities (PLCs). Recognizing the pivotal role of self-efficacy in shaping instructional practices and student outcomes, it explores the factors influencing teacher development and the impact of self-efficacy on teaching quality. International professional learning communities positively contribute to teachers' skills and self-efficacy, resulting in enhanced teaching quality. Additionally, the study investigates how participation in international professional learning communities fosters educators' professional growth and elevates the overall quality of teaching and learning.

Central to this study is the conception of international professional learning communities as transformative platforms that foster cross-cultural exchange, sharing of best practices, and collaborative problem-solving to address global educational challenges. By cultivating an environment conducive to knowledge exchange and peer support, these communities effectively bolster teachers' confidence in their professional development, thereby leading to tangible improvements in the quality of teaching and learning. The paper emphasizes the practical implications of integrating international professional learning communities, highlighting the necessity of institutional support, collaborative leadership, and some other factors to facilitate cross-border collaboration effectively.

In conclusion, the integration of international professional learning communities emerges as a promising strategy for enhancing the quality of teaching and learning in higher education. By empowering educators with the resources, support, and diverse perspectives necessary to enhance their self-efficacy, these communities play a pivotal role in driving continuous improvement and innovation in higher education, ultimately leading to improvements in teaching and learning quality.

Keywords: higher education, teaching quality, teacher self-efficacy, international professional learning community

PhD. candidate Daria Borodina

Eötvös Loránd University,
Doctoral School of Education

INTERNATIONAL STUDENTS' MOTIVATION TO STUDY AT A HUNGARIAN UNIVERSITY

The Bologna Process facilitates students and staff mobility among 49 countries to foster greater coherence in Higher Education systems across Europe (European Commission/EACEA/Eurydice, 2024). Many higher education institutions develop study abroad programs to attract and retain more international students. There is a systematic difference between students participating in such programs and those who are not, making it significantly important to understand international students' motivation to study abroad. This study examined international students' motivation using the two-factor model of intrinsic and extrinsic motivation proposed by the self-determination theory (SDT) of human motivation. A questionnaire was administered to 300 international students, 180 males and 120 females, aged 19 to 42 to explore their motivation to study at a Hungarian university.

The results of the study indicate that the respondents endorsed more items related to intrinsic motivation than extrinsic motivation. International students experience high-quality motivation – specifically intrinsic motivation – while studying at a Hungarian university, and perceive themselves to be acting with a sense of autonomy, competence, and relatedness. Moreover, there is a significant difference in motivation among bachelor, master, and doctoral students. Master's students demonstrate a higher level of external regulation compared to bachelor's and doctoral students, while bachelor's students indicate a higher level of amotivation. Amotivation refers to the situation in which students see no connection between their actions and the consequences of those actions; the consequences are seen as arising because of factors beyond their control. In such circumstances, students may act passively, and follow the formal requirements and procedures.

While the existing literature on international education has mostly focused on the skills and benefits students gain during study abroad, there has been limited research on international students' motivation. At the same time, understanding international students' motivation can be used in the program support and development that fits more to the motivational characteristics of international students.

Keywords: Self-determination theory, motivation, international students, higher education

Dr. Marija Boranijašević

The Academy of Applied Technical and Preschool Studies

COOPERATION IN TEACHING AND LEARNING

The subject of this research paper is the cooperative approach to teaching and learning. The theoretical overview presents the concepts of cooperative learning, the interactive approach to learning and the STEM concept in education. The classical ex-cathedra approach is compared to the interactive approach to the learning process.

The methodology of research implies an inquiry. Two groups of students have completed a questionnaire: a group of students at the Academy of Applied Technical and Preschool Studies in Niš, Serbia, and a group of international students at the Faculty of Education at Palacky University in Olomouc, the Czech Republic. The survey form used in this research consisted of twelve questions of a closed type. This means that students were supposed to choose between two or three of the available answers. The respondents in the conducted research belonged to a stratified random sample. One group consisted of 10 students from the Academy of Applied Technical and Preschool Studies in Serbia, while the other consisted of 10 students from Palacky University in the Czech Republic. The responses and results of the questionnaire were then compared between the two groups to identify any differences in perspective between domestic and international students.

The results of the questionnaire show that the answers match in a high percentage, while the differences in the answers are slight. Namely, all the respondents, 100% of them, in both groups agreed that they prefer interactive methods of teaching and learning as compared to the classical ex-cathedra method. The vast majority of respondents confirmed that cooperative learning is a regular feature of their university experience, both during lectures and in practice classes. Furthermore, they all expressed a clear preference for these kinds of activities in class. More than half of the respondents stated that they preferred discussions over written assignments and presentations, while about half of them agreed that the interactive approach was sufficiently present in classes they attended, and all of them said that they would like to see more exercises of this kind in class.

The conclusion is that the interactive approach accompanied by cooperative learning is the right way to success and it is highly preferred by students as compared to the classical approach of teaching and learning.

Keywords: cooperative learning, interactive approach, STEM, teaching, learning

2. Nevelés- és iskolatörténet

Csiha Tünde Noémi

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

DIFFERENT DIRECTIONS IN THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL ANTHROPOLOGY

From the 18th century onwards, prominent thinkers such as Rousseau, Kant, Herbart, Pestalozzi, Herder and Humboldt established a link between anthropology and pedagogy. Few people may know it today, but in 1906, even the “dottoressa” Maria Montessori published a book entitled Pedagogical Anthropology. While Montessori's work is mostly a categorising anthropometric treatise, Dilthey's disciple Hermann Nohl approached the subject from a philosophical perspective in 1929. In the first third of the 20th century, the development of this interdisciplinary discipline gained considerable momentum. From the beginning of the 20th century, philosophical anthropology made a significant contribution to the development of the discipline. The focus of the pedagogical anthropology is on the human being (Herbart) who can be malleable, who wants to be perfected (Rousseau), who can be educated and who needs to be educated (Gerner).

It is deficient compared to other species of the animals, a kind of "ser carente", and therefore resorts to the tools of culture (including education) to protect itself. By virtue of its malleability and for its survival, man is a being open to the world (Scheler), who helps himself in his ex-centric position (Plessner) by the culture and institutions he has created (Gehlen). My presentation will show how, in the course of the more than one hundred years of development of pedagogical anthropology, specific scientific directions have developed in different countries, cultures and continents, what have been the most important questions and objectives that have been formulated in the various approaches and orientations. In addition to providing a brief comparative analysis of the different directions in the history of the development of pedagogical anthropology, my conference presentation will also cover the development of the field in my country.

Keywords: pedagogical anthropology, philosophical anthropology, culture, education, comparative analysis

Németh Andrásné Farkas Gabriella

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola

PÓSA LAJOS SZEREPE AZ OKTATÓ-NEVELŐ INTÉZMÉNYEK ERZSÉBET KIRÁLYNÉ KULTUSZÁPOLÁSÁBAN

Ferenc József uralkodó házastársának, Erzsébetnek (1837-1898) a magyarországi kultuszát több szempont mentén vizsgálták már. Jelen kutatás arra próbál választ keresni, hogy a nevelési, oktatási intézmények milyen szerepben, milyen módon kapcsolódtak a királyné személyéhez, az emlékének megőrzését célzó törekvésekhez a nemzeti emlékezetben. A kutatás az iskolai Erzsébet-emlékünnepélyeken keresztül igyekszik megragadni a kultusz magyar megközelítésének jellemző elemeit. Kitekint az Erzsébet-szobrok neveléstörténeti szerepére. A pedagógusfolyóiratok és iskolai értesítők mellett kultusztörténeti, emlékezetpedagógiai forrásként vizsgál szemléltető- és taneszközöket, ifjúsági- és gyermekkönyveket, folyóiratokat.

Pósa Lajos neve kihagyhatatlan a XIX. század végi hazafias neveléshez, az iskolai hazafias ünnepélyekhez kapcsolódó vizsgálatokból. Az előadás Pósa Lajos személyén és gyermekirodalomhoz kapcsolódó tevékenységén keresztül mutatja be az oktató-nevelő intézmények Erzsébet-emlékezetét. Részletesen szól az Erzsébet-ünnepélyek Pósa verseiről, az Én Ujságom gyermekfolyóiratban megjelent kultuszápolásról. Az ünnepi alkalmak után bemutatja az iskola hétköznapi életében megbújó Erzsébet-emlékezetet. A tananyag, a tankönyvek, a szemléltető eszközök mellett a Pósa Lajoshoz kapcsolódó szépirodalmi művek több neveléstörténeti részletet rejtenek a királyné kultuszához kapcsolódóan. Az előadás kitér Pósa Lajoson keresztül a pedagógusok kultuszápoló szerepére.

Kulcsszavak: Erzsébet királyné kultusza, Pósa Lajos, iskolai ünnepélyek, hazafias nevelés

Pálkuti Anikó

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Doktori Iskola

A BENCÉS NEVELÉS MEGÚJULÁSA A 20. SZÁZADBAN A CZUCZOR GERGELY BENCÉS GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUMBAN

Az ELTE PPK NDI hallgatójaként nőneveléssel foglalkozom, melynek során a győri Czuczor Gergely Bencés Gimnázium és Kollégium intézménytörténete hiányzó korszakainak vizsgálatára helyezem a hangsúlyt.

Az 1905–1918 között és a 2008-tól napjainkig tartó Szent Benedek-rendi oktató-nevelő munkának a leánynevelésben megnyilvánult hatásait, összefüggéseit, eredményeit, esetleges problémáit tárom fel. Az időbeli szakaszolás oka, hogy 1918 és 2008 között az iskolának nem volt leány magántanulója. Célom megismerni a 2008-ban bevezetett koedukáció előzményeit: a rend döntésének az okait, a társadalmi igényt és elvárást. Fontosnak tartom a nevelés történetét úgy tanulmányozni, hogy az a periodizáció szempontjából meghatározó tényekhez igazodjon, és a vizsgálódás valamilyen problématörténeti csomóponthoz kötődjön (Kéri, 2001. 19.). A 20. század első felében halaszthatatlan megoldásra várt a nők középiskolai oktatása, vizsgáztatása és a felsőfokú tanulmányokra való felkészítésének problémája. Ezt a lényegi összefüggést vélem felfedezni és kimutatni a korábbi nevén Győri Benczés Főgymnasium történelmének fent megnevezett két szakaszának vizsgálata során.

Kutatási kérdéseim a következők: Mely nemzetközi fejlődési trendek és nemzeti recepciós hatások, illetve milyen helyi körülmények befolyásolták a győri bencés rend nőneveléssel kapcsolatos tanítói működését a 20. század elején? Milyen volt a korabeli nőnevelésről alkotott vízió, ez hogyan befolyásolta az 1905-1918 között oktatott és vizsgáztatott leány magántanulók pályafutását? Mi indokolta a nőnevelés engedélyezését a rendszerváltoztatás idején a vizsgált bencés gimnáziumban?

A kutatási módszerek egy része deduktív jellegű, hiszen az iskola irattárában található könyvészeti és levéltári forrásokat elemzem. A 2012-ben elsőként koedukált osztályban maturált leánytanulókkal készített interjúkat tematikus tartalomelemzésnek vetem alá.

Előadásomban a 20. század eleji leánypopulációt érintő legfrissebb vizsgálati eredményeket szeretném ismertetni. Az alkalmazott kategóriarendszer segítségével (a leánytanuló vallása, lakóhelye, apja neve, tanulmányi előmenetele) és a főigazgatói, fenntartói, tanári levelek alapján kirajzolódik előttünk a korabeli nőnevelésről alkotott kép a győri bencés gimnáziumban. Néhány kiválasztott női magántanuló életpályájának a felvillantásával megtudhatjuk, milyen kézzel fogható eredményekkel járt a sikeres érettségi vizsga.

A kutatás új, tudományos eredményeinek segítségével bizonyíthatóvá válik, hogy a női tanulókhoz való viszonyulás és annak intézményes gyökerei, kultúrája lehetővé tették a 20 – 21. századi bencés nevelés megújítását.

Irodalom:

Acsay, F. (1901): A győri kath. fogimnázium története 1626-1900 Győrött. Győregyházmegye Könyvsajtója.

Babbie, Earl (2001): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest.

Barkó, G. Á. OSB. (2012.a): Bencések Győr város kulturális életének szolgálatában a 20. században. In: Illés, P.A. – Juhász-Laczik, A. OSB. (2012 szerk.) Örökség és küldetés.

Barkó, G. Á. OSB (2012.b): Változások a győri Czuczor Gergely Bencés Gimnázium és Kollégium oktató-nevelő munkájában, különös tekintettel a koedukáció bevezetésére. Tóth Konstantin OSB tanulmányának kiegészítéseként készítette. Kézirat.

Kereszty, O. (2010): Nőnevelés és nemzetépítés Magyarországon. 1867-1918. https://docplayer.hu/107470492-Kereszty-orsolya-noneveles-nemzetepites-magyarorszagon.html (Letöltve: 2023. 04. 26.)

Kéri Katalin (2001): Bevezetés a neveléstörténeti kutatások módszertanába. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

Kulcsszavak: Szent Benedek-rendi oktatás, nőnevelés, leány magántanulók, koedukáció

Dr. Fizel Natasa

Szegedi Tudományegyetem
Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
Alkalmazott Pedagógiai Intézet

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI TANÁRKÉPZÉS ELSŐ ÉVEI A SZEGEDI PEDAGÓGIAI FŐISKOLA TÖRTÉNETÉNEK TÜKRÉBEN

Előadásomban az 1947-ben elindított szegedi Pedagógiai Főiskola első évein keresztül mutatom be azt a hektikus időszakot, amely során (1964-re) kialakult és kiforrott az általános iskolai tanárképzés kétszakos és négy tanéves képzési rendszere. Jelenlegi eredményeim az első hét tanévre korlátozódnak, azaz az 1947–1953 közötti időszakra. A hét tanév alatt ugyanis háromféle különböző rendszerben tanultak a hallgatók, ami – értelemszerűen – nemcsak a történetet bonyolította, hanem a hallgatói adatok feldolgozását is megnehezítette: 1947-ben és 1948-ban hároméves, kétszakos és kiegészítő szakos képzés indult az általános iskola 1-8. osztályára képesítve, 1949-ben hároméves, kétszakos és kiegészítő szakos képzés az 5-8. osztály tanítására képesítve, 1950-1953-ban pedig kétéves két-, illetve egyszakos képzések indultak, szintén a felső tagozatra képesítve.

Ahhoz, hogy megértsük az általános iskolai pedagógusok képzése körüli vitákat, mindenképpen meg kell vizsgálnunk az előzményeket is, azaz az általános iskola létrehozásának okait és körülményeit, így prezentációm bevezetéseként természetesen ezt az áttekintést is megteszem.

Kutatásom során primer forrásként használtam fel a korszak legfontosabb folyóiratát, a Köznevelést, valamint a helyi lapokat, áttekintettem a megjelent jogforrásokat (törvényeket, rendeleteket, utasításokat), valamint mintegy 2000 hallgató (az összes nappalis hallgató) adatait vittem fel SPSS adatbázisba az SZTE Levéltárában megtalálható hallgatói anyakönyvek, szigorlati jegyzőkönyvek alapján (1947-1953). Korábbi kutatásaim során már elkészítettem a szegedi Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola hallgatóinak adatbázisát (N=1937), így a két minta összevetésével lehetőség nyílt a hallgatói összetétel megváltozásának szisztematikus elemzésére is.

Előadásomban az alábbi kérdésekre adok választ: Hogyan alakult át a korábbi polgári iskolai főiskola pedagógiai főiskolává az 1940-es évek végén Szegeden? Milyen változáson ment keresztül a képzés struktúrája, hogyan változtak meg a tantervi tartalmak, valamint a hallgatói összetétel? A polgári iskolai tanárság professzionalizációja után az általános iskolai tanárság esetében folytatódik-e a tendencia, vagy esetleg deprofesszionalizációs hatások érzékelhetők?

Kulcsszavak: felsőoktatás, tanárképzés, Szeged, pedagógiai főiskola, hallgatói összetétel

Dr. Maisch Patrícia

A POZSONYI EGYETEM PÉCSRE KÖLTÖZÉSÉNEK VISSZHANGJA A HELYI SAJTÓBAN

A Pozsonyi Magyar Királyi Tudományegyetem alapításáról (a Debreceni Egyetemmel együtt) az 1912. évi XXXVI. törvénycikk rendelkezett, s előbbi ugyancsak ebben az évben vette fel – királyi engedéllyel – Erzsébet királyné nevét. A trianoni békediktátumot követően az országhatáron kívül rekedt (pozsonyi és kolozsvári) tudományegyetemeink 1920 és 1923 között Budapesten folytathatták tovább működésüket. A pozsonyi egyetem ideiglenes Pécsre költözéséről az 1921. évi XXV. törvénycikk rendelkezett, mely kimondta, hogy „székhelyüknek a trianoni béke következtében történt elvesztése miatt az 1872. évi XIX. törvénycikkel felállított kolozsvári m. kir. Ferenc József-tudományegyetem ideiglenesen Szegeden, az 1912. évi XXXVI. törvénycikkel felállított pozsonyi m. kir. Erzsébet királyné-tudományegyetem pedig ideiglenesen Pécsett nyer elhelyezést."

Az egyetem Pécsre költözését hosszas előkészületi folyamat előzte meg, ami az országos és helyi sajtót is foglalkoztatta. Jelen kutatásban az egyetem letelepedésének és annak előkészületeinek sajtóvisszhangjára, ezek főbb csomópontjaira vetül a figyelem, kizárólag az 1922-ben és 1923-ban megjelent, releváns cikkeket elemezve. A vizsgálat egy nem régi kutatás folytatása, melynek primer forrása a Dunántúl című napilap volt. Ezt egészíti ki a mostani elemzés, mely a Pécsi Napló cikkanyagának hasonló témák mentén való összevetését tűzi ki célul. (A kutatást megkönnyíti, hogy az Arcanum adatbázisban mindkét lap teljes terjedelmében elérhető.) A fő kérdések a város és a régió, valamint az egyetemáthelyezés közötti kapcsolat, illetve ezeknek a nyilvános diskurzusban való megjelenése köré csoportosulnak (megjelenő és visszatérő témák, előnyök és hátrányok, a nyilvános diskurzus hangulata).

A kutatás metódusa, a kutatói kérdéseknek megfelelően a dokumentumelemzés és a sajtóelemzés módszertani keretei mentén szerveződik, melyhez szükséges a források kontextualizálása és kategorizálása. A forrásanyagok kontextualizálását, illetve a vizsgálat szakirodalmi bázisát az eddigi és jelenleg is folyó pécsi egyetemtörténeti kutatások (Dezső Krisztina, Lengvári István, Pohánka Éva, Polyák Petra) tették lehetővé, melyek közül kiemelt szerep tulajdonítható a Történeti Gyűjtemények Osztálya blogjának és a Klimo Könyvtár Klebelsberg-kiállításának. A kutatás várhatóan plasztikusan kirajzolja a lapokban megjelenő főbb témákat, és rávilágít az adott lap sajátos megközelítésére, világnézetére és az ezekből fakadó főbb eltérésekre.

Kulcsszavak: sajtókutatás, egyetemtörténet, felsőoktatás-történet

PaedDr. Kiss Beáta – Dr.univ.; PhD. Csehiová Agáta

Selye János Egyetem,
Tanárképző Kar,
Komaro

GÉMESI IRÉN SZEREPE A SZLOVÁKIAI MAGYAR MŰVELŐDÉS- ÉS NEVELÉSTÖRTÉNETBEN

A kisebbségben élő szlovákiai magyar nemzeti közösség identitást formáló helyszínei az iskolái, kulturális élete, nyomtatott és elektronikus sajtója, illetve a tömegkommunikációs médiában létrejött saját adásai. Ebben a folyamatban fontos szerepet töltött be Gémesi Irén, a szlovákiai magyar művelődéstörténet, neveléstörténet jeles alakja. Jelen témánkban az ő alkotómunkásságára fókuszálunk. Gémesi Irén (1940–2022) magyar – szlovák – zene szakos pedagógusként kezdte szakmai pályáját, 1980-tól pedig rádiós szerkesztőként tevékenykedett. Emellett a Csehszlovákiai Magyar Tanítók Központi Énekkarának (mai nevén Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusa) alapító tagja volt, majd szervező titkára. Sokrétű munkássága mellett rendszeresen vállalt műsorvezetői feladatokat, különösen zenei és ifjúsági műsorokban konferált. Ezek közé tartozik a fiatal tehetségek számára meghirdetett Kadosa Pál Zongoraverseny, melyre a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társasága (megalapítva 1990-ben) szervezésében került sor. Szereplésein való megnyilvánulásával tudatosan a magyar nyelv helyes használatára ösztönözte a nyilvánosságot. Megközelítőleg két évtizedig szervezte a Pozsonyi Casino kulturális műsorait. Jelentős tevékenységei közé tartozott a fogyatékkal élő gyermekek támogatására alakult Carissimi Nonprofit Alap kuratóriumában betöltött tagsága. Vizsgálatunk fő szempontjai: 1. Feltérképezzük, hogy Gémesi Irén sokrétű tevékenysége miként befolyásolta a (Cseh)szlovák Rádió Magyar Adása gyermek- és ifjúsági műsorainak tartalmát, szerkezetét, edukációs jelentőségét, nevelési szempontjait a múlt században, az 1989-es rendszerváltás előtt és az azt követő években. 2. Összehasonlítjuk a korábbi és az általa szerkesztett műsorok tartalmi, szerkezeti jellegzetességeit, nevelési céljait. A korabeli társadalmi rendszer ideológiai befolyása ellenére is jelentős volt a Gémesi Irén által végzett munka és szerepvállalás, mivel a gyermekműsorok, különösen az Iskolások műsora, később a Kölyökvilág című programok értékes nevelő célzatú ismereteket közöltek az iskolák tanulói számára. Ezen adások tartalmában jelen voltak az aktuális természet- és társadalomtudományi ismeretek. Vizsgálatunk további szegmenseként feladatunk feltérképezni a szlovákiai magyar iskolák és a média közötti kapcsolat kialakításában betöltött szerepét, illetve kultúraszervező tevékenységét.

Kulcsszavak: Gémesi Irén, oktatás-nevelés, rádió, Iskolások műsora, kultúra, nemzeti identitás

3. Színház, múzeum, irodalom

Dr. Koltai Zsuzsa

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet-és Társadalomtudományi Kar
Humán Fejlesztési és Művelődéstudományi Intézet

THE ROLE OF MUSEUM LEARNING PROGRAMS IN STRENGTHENING LOCAL COMMUNITIES: COMPARATIVE RESEARCH IN BARANYA COUNTY AND GÖRLITZ DISTRICT

In recent decades, museums strive to serve society in an increasingly broad spectrum and in a more diversified way. Nowadays, it is an international trend that efforts such as supporting the well-being of communities, fostering diversity and sustainability as well as promoting social inclusion have been given a prominent role in relation to museum learning programs and initiatives. Today, museums are no longer just trying to respond and reflect on social needs, but are increasingly actively involving communities in the practice of museum knowledge transfer, from the creation of exhibitions to the organization of museum programs and the implementation of various community projects.

The presentation compares the role, good practices and challenges of museum learning initiatives in strengthening local communities in Baranya county (Hungary) and Görlitz district (Germany, Saxony). The results of the empirical research were revealed in the framework of the comprehensive study entitled "The role of museum learning in strengthening resilience in peripheral regions – Comparative research in Görlitz district and Baranya county". The research was carried out within the framework of the Saxon Visiting Professors Program funded by the Saxon State Ministry of Science, Culture and Tourism. Between October 2022 and January 2023, based on a stratified sampling procedure, structured interviews were conducted with museum learning specialists of 13 museums/heritage sites in both investigated areas.

The presentation explores in a comparative way how the museum learning initiatives of the two examined areas promote social inclusion and cultural sensitivity, present cultural diversity, strengthen some kind of identity, reduce inequalities and support the well-being of the local community. The presentation also covers how museums network and collaborate with other cultural/ educational/ social institutions in order to successfully achieve their educational and social goals. In addition to revealing the results and good practices related to museum learning initiatives, the presentation also covers the challenges faced by museums in relation to the planning, organization and implementation of museum learning programs aimed at involving and strengthening local communities.

Keywords: community engagement, museum education, social inclusion, well-being

Lampek Sz. Bettina[1] – Dr. Prisztóka Gyöngyvér[2]

Pécsi Tudományegyetem
[1]Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola
[2]Természettudományi Kar
Sporttudományi és Testnevelési Intézet

TÁRSASOZZ OKOSAN!

Bevezetés: A közelmúltban a kompetencia, valamint az élményalapú tanulás az oktatáspolitika központi elemeivé váltak, melyek lényege a tapasztalati úton megszerzett ismeretek gyakorlatban történő alkalmazása (Szebeni, 2011). Ezzel egyidőben a világjárványnak köszönhetően felértékelődtek a társas programok, így a társasjátékok iránti igény is jelentős fejlődést mutat a szellemi rekreáció egyik közkedvelt formájaként (Ehrenfeld 2022). Ez a népszerűség nagymértékben hozzájárult a társasjáték, mint innovatív eszköz oktatásban való alkalmazásának a lehetőségéhez. Ez egyrészt beleillik az oktatáspolitika céljaiba a képességfejlesztő hatása, valamint a „játszva tanulás" módszertana miatt, másrészt a „Z" és „alfa" generáció gondolkodásmódjához is igazodik. A két igény találkozása teszi lehetővé a társasjáték oktatásba való integrálását, továbbá alátámasztja a társasjáték elméletének és gyakorlatának a pedagógusképzésbe való bevezetését.

Anyag és módszer: A Pécsi Tudományegyetemen indítottuk el a „Társasozz okosan!" szabadon választható kurzust, amely elsősorban a társasjáték-kultúra helyzetének a feltérképezésére, a starter játékok megismertetésére, valamint a társasjátékos világba való bevezetésre szolgál. Célunk olyan tematika létrehozása, melyben az egyes játékcsoportok különböző kompetenciákra fókuszálva fejtik ki hatásukat amellett, hogy a flow-élmény zavartalan marad. Ehhez elengedhetetlen a hallgatók társasjáték-kultúrájának megfelelő szintre való felzárkóztatása. A kurzus harmadik szemeszterében vagyunk, és elindítottuk a „haladó" csoportot is, ahol már bonyolultabb játékok kerülnek bemutatásra. A hallgatók a kurzus első óráján kérdőívet töltenek ki, majd az utolsón kilépő kártya segítségével mondhatják el tapasztalataikat, illetve válaszolnak a megadott kérdésekre. Az órai megfigyeléseket és a kilépő kártyák eredményeit összesítjük, ami alapján egy megbízható mérési metódust alakítunk ki a negyedik szemeszter végére.

Eredmények: Az előző félévekben megtartott órák tapasztalatai alapján változtattunk a kurzus tematikáján, a társasjáték-kategóriákon, az egy-egy foglalkozásra bevitt játékok darabszámán, és elindítottuk a „haladó" csoportot is ebben a félévben. A hatékonyabb órák érdekében az időkeretet is megnöveltük, és a konkrét társasjátékokon is változtattunk. Jelenleg azt mondhatjuk el, hogy a hallgatók már egy szemeszter után is pozitív változásokról számoltak be például azzal kapcsolatban, hogy fejlődést tapasztaltak logikai gondolkodásukban és koncentrációs képességeik erősödésében.

Következtetések: Eddigi eredményeink alapján úgy ítéljük meg, hogy megfelelő vizsgálati módszerrel a tásasjátékok kognitív képességekre gyakorolt hatásai igazolhatók, így a jövőben létrehozható egy ajánlólista azokról a társasjátékokról, amelyek – akár egyes tantárgyakhoz igazodva – a kívánt képességeket fejlesztik.

Kulcsszavak: társasjátékok, oktatás, kognitív képességek, játszva tanulás, közösség

Dr. Juhász Márta

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
BTK Vitéz János Tanárképző Központ

MÄRCHEN UND GESCHICHTEN BEARBEITEN MIT PAPIERTHEATER UND ERZÄHLSCHIENE

Das Erzählen von Geschichten und Märchen ist eine der möglichen komplexen Lehr- und Lernmethoden für den frühen Sprachunterricht. Eine der Hauptaufgaben des modernen Sprachunterrichts in der frühen Sprachentwicklung besteht darin, die Kinder aktiv in den Prozess des Sprachenlernens einzubeziehen und ihnen den Erwerb von Wissen und Fertigkeiten durch Handlung, Spiel und Erfahrungen attraktiv und effektiv zu machen. Dies erfordert eine Vielfalt von pädagogischen Methoden. Die Beherrschung einer Fremdsprache wird nicht an der Kenntnis der Sprache gemessen, sondern an der Qualität ihrer Anwendung. Der Erfolg des Unterrichts hängt von der Wahl der richtigen Methoden und Instrumenten ab, die der Lerngruppe und den einzelnen Lernenden angepasst sind. Die Förderung des Hörverstehens und der Wortschatzerweiterung im Kindergarten und in der Grundschule ist eine der wichtigsten Aufgaben des Sprachunterrichts, dessen Methodik sich ständig entwickelt. In Handlungen eingebettete Sprechaktivitäten und der Einsatz theaterpädagogischer Methoden im Fremdsprachenunterricht tragen wirksam zur ganzheitlichen Spracherziehung der Kinder bei.

Die in der Präsentation vorgestellten Lernmittel – das Kamishibai (japanisches Papiertheater) und die Erzählschiene – bieten Möglichkeiten für eine Vielzahl von verbalen, visuellen und auditiven Darstellungen, die effektiv für die Umsetzung der frühen Sprachentwicklung in deutschsprachigen Kindergartengruppen und für die Entwicklung der mündlichen Kommunikation in der Unterstufe genutzt werden können. In der interaktiven Umgebung, die durch die Lernmittel geschaffen wird, sind sowohl die Lehrkraft als auch die Kinder aktiv und kreativ mit dem Geschichtenerzählen beschäftigt. Eine Vielzahl von Erzähltechniken, Spielen und anderen Aktivitäten, die mit dem Kamishibai und der Erzählschiene verbunden sind, bieten ein reiches Spektrum an methodischen Möglichkeiten, von der Rezeption über die Reproduktion und Rekonstruktion der erzählten Geschichten bis hin zum freien Sprechen.

Schlüsselwörter: Papiertheater, Erzählschiene, frühe Fremdsprachenentwicklung, früher Sprachunterricht, mündliche Kommunikation

Dobrova Zita

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológia Kar
Neveléstudományi Intézet
Neveléstudományi Doktori Iskola

VISSZ-HANG – SZÉPIRODALMI SZÖVEGEK SZEREPE PEDAGÓGUSOK SZAKMAI FEJLŐDÉSÉBEN EGY REFLEKTÍV-KOLLABORATÍV KURZUSON

A pedagógusok szakmai fejlődésének támogatásához optimális tanulási környezeteket tanulmányozva kezdtünk foglalkozni témavezetőmmel a szakmai könyvklubokban rejlő lehetőségek feltárásával, néhány évvel ezelőtt. A nemzetközi szakirodalom tanúsága szerint a pedagógusokkal megvalósított szakmai könyvklubok az aktív tanulás helyszíneivé válhatnak, ahol a résztvevők megfogalmazhatják és megvitathatják a munkájukhoz kapcsolódó értékeket, célokat, feltárhatják és értelmezhetik egyéni pedagógiai nézeteiket, felismerhetik a pályához és egyes pedagógiai szituációkhoz kapcsolódó érzelmeiket, gazdagodhat szakmai önismeretük, fejlődhet, erősödhet szakmai identitásuk. Az elolvasott és feldolgozott tanulmányok azt is igazolták, hogy mindez megtörténhet akkor is, ha szakirodalmat, de akkor is, ha megfelelően kiválogatott szépirodalmat olvasnak a könyvklubok tagjai.

A kutatásom ezen az utóbbi úton indult el, és az elméleti felkészülést egy tízalkalmas, harmincórás pedagógus-továbbképzés kidolgozása követte, mely során a résztvevők pedagógusokat, pedagógiai szituációkat bemutató szépirodalmi műveket olvasnak, és reflektív-narratív technikákkal megtámogatott kollaboratív munka során osztják és vitatják meg az ezekkel kapcsolatos meglátásaikat. A Vissz-hang kurzus komplex módszertanába számos elem tartozik: együttesen hatnak az előzetes gondolkodást segítő feladatok és a szépirodalmi szövegek olvasása, az online alkalmakon a teljes és kiscsoportos megvitatás, a párban vagy csoportban megoldott feladatok, a megismert reflektív technikák kipróbálása, a kurzusalkalmat követő elemző feladatok és a kurzussal párhozamosan készülő reflektív (olvasó)napló. Jelen előadásban arra keresem a választ, hogy ebben az összetett hatóerőben – és így a pedagógusok szakmai fejlődésében – milyen szerepe volt maguknak a szépirodalmi szövegeknek. A kérdés megválaszolásához ötven pedagógus adatait használom fel: kérdőívek kérdéseire adott válaszaikat, reflektív naplójukat, a kurzus alatt létrehozott egyes produktumaikat és a program végén rögzített, a pedagóguspályára vonatkozó ötperces monológjukat. Az elemzéshez az adatok jellegétől függően kvantitatív és kvalitatív módszereket egyaránt alkalmaztam.

Kulcsszavak: szakmai könyvklub, folyamatos szakmai fejlődés, pedagógus-továbbképzés, tanulási környezet, olvasónapló

Jenei-Forray Norma Mária

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Doktori Iskola

POPULÁRIS KULTÚRA AZ IRODALOMTANÍTÁSBAN – REJTETT TANTERVI VONÁSOK

A tantervek és tananyag problematikája, a célrendszerek újragondolása központi szerepet játszik a kortárs neveléstudományi diskurzusban. Ez kiemelten igaz a humán tantárgyak, azon belül is az irodalom oktatására. E tág témakör keretein belül kutatásom egy résztéma bővebb vizsgálatára és kifejtésére irányul, amely a populáris irodalom, a populáris kultúra irodalomoktatásban betöltött szerepéhez kapcsolódik. Elsőként a témában megjelent magyar publikációkat vetem össze és elemzem, majd rekonstruálom a bennük fellelhető kultúrakoncepciókat, melyeket a kortárs kultúraelméletek fogalmi palettáján igyekszem elhelyezni. Ezt követően e koncepció tanítási-nevelési konzekvenciáit foglalom össze.

A populáris- és magaskultúra fogalompár ellentéte a kortárs irodalomtanítás számos elméletében idejétmúltnak tűnik, és sok szakszövegben fogalmazódik meg az igény arra, hogy a gyerekeket a számukra közelebbi, ismerősebb, egyszerűbb szövegeken keresztül vezessük be az olvasás világába. Kutatásom a témában – főként az Új Pedagógiai Szemle 70. számában – megjelent publikációk rejtett tantervi elemeinek, a kultúrával kapcsolatos gondolati alakzatainak elemzését adja. Míg egyes szövegek nyíltan rögzítik kultúraértelmezésüket, másokban a kultúráról megfogalmazott állítások implicit jelentésein keresztül bontható ki az őket meghatározó kultúradefiníció. A vizsgálat eredménye a populáris kultúra tantárgyba való integrációja mögött meghúzódó járulékos állítások rekonstrukciója, melyből a kultúra széles értelemben vett meghatározása rajzolódik ki. Az ehhez a fogalomhoz kapcsolódó elmélet kultúra alatt az ember által létrehozott dolgok összességét érti, mely tehát tagadja az emberi produktumok között lévő értékbeli különbséget. E kultúrafogalom oktatásban való következetes implementációja esetén tehát fel kellene függeszteni a szépirodalommal való foglalkozás kitüntetettségét.

A felvázolt problematika továbbgondolásához bemutatom a kultúra ilyetén megközelítésének kritikáját is, különös tekintettel a felmerülő belső feszültségekre, önellentmondásokra. Az így felvázolt gondolatmenetből reményeim szerint kirajzolódhat a diskurzus konstruktív előrelendítése is, mely nem áll meg az értékkülönbség látszólagos feloldásánál.

Kulcsszavak: populáris kultúra, rejtett tanterv, kultúraelméletek, irodalomtanítás

4. Gyermeksajtó, gyermekirodalom, mesekutatás

Prof. Dr. Kéri Katalin

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

A VILÁG ELSŐ GYERMEKÚJSÁGJA, FOGADTATÁSA ÉS HATÁSA EURÓPÁBAN

Franciaországban és Angliában a 17-18. század fordulóján születtek meg az első, kifejezetten gyerekeknek szánt művek, főként mesekönyvek. Ebbe a sorba illeszkedett az 1748 és 1763 között Angliában élt francia nevelőnő, Marie Leprince de Beaumont Le Magasin des enfants ou Dialogues entre une sage gouvernante et ses élèves (Gyermekmagazin, avagy Dialógusok egy bölcs nevelőnő és növendékei között) című, 1757-ben indított lapja, melyet a világ első gyermekújságjának tekinthetünk.

A nevelés- és művelődéstörténet keretei közé illeszkedő, szinkrón közelítéssel felépített előadás francia, angol, spanyol és magyar nyelvű szakirodalom- és forráselemzésre támaszkodva mutatja be az író- és szerkesztőnő életpályáját, az újság történetét, és annak európai, sőt a kontinens határain is túlnyúló fogadtatását és hatását. A korabeli európai és magyar sajtó cikkei, illetve a magánkönyvtári katalógusok szisztematikus vizsgálata nyomán elmondható, hogy Beaumont 70 kötetnyi, többnyire a gyermek- és nőneveléshez kapcsolódó művei, különösen is ez a magazinja, nagyon nagy hatást gyakoroltak a 18–19. században. Kutatásainkban kiemelten fókuszáltunk a szerzőnő és művei magyarországi recepciójára, fordításaira, feltárva azt is, hogy milyen magyar gyermeklapok alapítói számára jelentett inspirációt a francia nevelőnő munkássága. Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a gyermekkortörténet és a gyermekirodalom, valamint a lánynevelés és női művelődés szempontjából az elmúlt másfélszáz évben háttérbe szorult Marie Beaumont jelentősége Rousseau-éhoz fogható, életművének nagyon is helye van a neveléstörténeti kánonban.

Kulcsszavak: Marie Leprince de Beaumont, felvilágosodás kora, gyermekújság, gyermekkor-történet, nőnevelés-történet

Dr. Frang Gizella

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Társadalom-, Szociális- és Kommunikációtudományok Intézete

A GYERMEKIRODALOM FONTOS MÉRFÖLDKÖVE: AZ ÉN ÚJSÁGOM

A gyermekkor élményei, értékei meghatározóak a későbbi fejlődésben és a világ megismerésében. A nyelvi és gondolkodási képességek fejlődésének egyik fontos pillére a szülő és gyermek közösen töltött aktív ideje, amibe már mintegy 150 esztendővel ezelőtt az irodalom is beletartozott. A korabeli gyermekszemléletben a ma is érvényesnek tekintett értékek jelennek meg. Ennek a felismerésnek és a gyermekközpontú szemléletnek a jegyében a lapkiadók is meglátták a piaci lehetőséget. Az említett kor eszménye a modern polgári család lett, ahol már tiszteletben tartják a gyermekkor sajátos életszakaszait, és a művelődésre is energiát fordítanak. Ebben segítenek azok a napilapok, hetilapok, egyéb periodikák, amelyek a kulturálódást, a divatot, az irodalmat, a világban való eligazodást, a gondolkodást élénkítik. A korábbi kalendáriumok, előtte csíziók is már hordoztak kulturális, ismeretterjesztő elemeket, de a mai értelemben is használt gyermekirodalom az 1800-as évek végén jelenik meg határozottan, hála a tankönyvirodalomnak, a gyermekszínházaknak, és természetesen a családoknak és a gyermekeknek szóló újságoknak. Ilyen, a kulturálódást, tanulást, az iskolán kívüli ismeretek megszerzését szolgáló Az Én Újságom, a Wolfner Kiadó gyermeklapja, melynek szerkesztésével Pósa Lajost bízták meg. 1889 decemberétől Benedek Elekkel közösen indította, később haláláig egyedül szerkesztette a gyermeklapot. Az újság sikerét mutatja, hogy 1931-től miniszteri rendelet kötelezte az elemi iskolákat a könyvtári beszerzésére. Az 1940-ben megszűnt periodikáról még az elfogult és propagandista – az 1980-as években megjelent – sajtótörténet is megemlékezett, természetesen negatív éllel. Igazi kutatása és pedagógiát szolgáló feltárása az ezredfordulón indult meg. Azóta számos szakirodalom született, a lap különböző időszakát elemezve tartalmi, műfaji, képi és pedagógiaszemléleti aspektusból.

Kutatásom során nem találtam újságírói-szerkesztői szemmel készített lapelemzést Az Én Újságomról, és az 1926-os év megjelent számait sem vizsgálták.

Előadásomban ezért kvantitatív médiahatás-vizsgálattal kívánom megmutatni, hogy a lap XXXVII. évfolyama milyen szerkesztési, valamint tördelési elveket követett, miben jelentett újat a korábbi újságokhoz képest, miben volt korát meghaladó. Természetesen ez nem csupán a formai, hanem a tartalmi részt is érinti, így kikerülhetetlen annak a vizsgálata, hogy Az Én Újságom milyen erkölcsi, emberi értékeket közvetített, milyen tevékenységekre ösztönözte különböző korú olvasóit.

Kulcsszavak: gyermekirodalom, gyermeklapok, Pósa Lajos, Az Én Újságom, médiahatás

Dr. Hartl Éva

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

A GYERMEK-NAPTÁR SZEREPE A TERMÉSZET SZERETETÉRE ÉS VÉDELMÉRE NEVELÉSBEN A XX. SZÁZAD ELEJÉN

A XX. század fordulóján a természetszeretetre és az annak védelmére való nevelés kérdése hazánkban egyre hangsúlyosabbá vált. A nevelést segítő, követendő külföldi példák közül sok eljutott hazánkba, mely kezdeményezések egyben utat is mutattak. Igy vált példává az amerikai iskolákban már 1894-tól hatékonyan működő Madarak Napja (Birds Day) és a Fák Napja (Arbor Day) is, mely az Országos Állatvédő Egyesület kezdeményezésére 1906-ban gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatási miniszter körrendelete alapján honosodott meg a népiskolákban.

A hazai rendelkezés ugyan a két nap helyett nálunk csak egy közös napot engedélyezett az ünneplésre az iskolákban, azonban ennek a jelentősége így is óriási volt.

A madarak és fák napja ünneplése alkalmat teremtett a tanítóknak az ismeretátadásra, szemléletformáló előadások tartására, a madarak és fák szépségének, hasznának és védelmének a bemutatására. Az iskolák egyre nagyobb figyelmet fordítottak a tudatos állat- és növényvédelemre nevelésre, annak érdekében, hogy az ifjú nemzedék derék magyar emberré, önmagának, a társadalomnak és a nemzetnek természetszerető és -védő hasznos tagjává váljék. Hangsúlyozták ugyanakkor, hogy az iskola mellett a szülők figyelmét is fel kell hívni arra, hogy a növény-, és állatvédelem terén nekik is vannak kötelességeik a gyermekük nevelésében.

A madarak és fák napja megünneplését, a szülők feladatát is segítette az Országos Állatvédő Egyesület által évenként kiadott Gyermek-Naptár füzet, mely az iskolai évhez alkalmazkodó beosztású és a naptári részen kívül az állatok szeretetét és megbecsülését előmozdító olvasmányokat tartalmazott. Az eladott példányok árából a kiadó, az „Eötvös-alap" országos tanítói segélyegyesülettel való megegyezés szerint, 2 fillért engedett át az Országos Állatvédő Egyesület az Eötvös-alap javára.

A naptár ára 10 fillér volt, de kezdetben tanítói javaslatra felmerült az ingyenes hozzáférés ötlete is, annak érdekében, hogy a kiadvány mindenkihez eljuthasson, és a megismerése, illetve megszeretése után az otthonok nélkülözhetetlen része legyen. Az előadásban a gyermekek és szülők számára egyaránt érdekes és hasznos, természetszeretetre és annak védelmére is nevelő Gyermek-Naptár 1906-os száma kerül elemzésre.

Kulcsszavak: természetvédelem, természetszeretetre és -védelemre nevelés, Gyermek-Naptár, madarak és fák napja

Prof. Dr. Robert Bacalja – Jakov Proroković

University of Zadar

THE SELECTION OF CROATIAN AND WORLD CHILDREN'S LITERATURE IN THE ENCYCLOPAEDIC ANTHOLOGY ZNANJE I RADOST FROM 1942

This paper will analyse the first book of the encyclopaedic anthology Znanje i radost (eng. Knowledge and Joy), which was published in 1942 in Zagreb by the Croatian Publishing Bibliographic Institute, and which was issued from 1942 to 1944. According to the definition, an encyclopaedic anthology covers a wide range of topics, provides comprehensive, versatile information, thoroughly knowledgeable, as in an encyclopaedia (Jecić and Jecman, 2012: 13). Besides a vast knowledge from various fields (e.g., topics pertaining to the historical development of ships, riddles about aircraft flight, Earth and its inhabitants, enigmatic pyramid of Cheops, plant as a mediator between the Sun and Earth, etc.), the editors of the anthology directed most of their interest towards children's literature and literature intended for young people. Along with a selection of significant Croatian children's writers such as Ivana Brlić-Mažuranić, Jagoda Truhelka, Ivan Goran Kovačić, Vladimir Nazor, and others, the book also includes a larger number of representative authors from world children's literature, and among them – the foremost world children's writer, Hans Christian Andersen. Alongside the presentation and evaluation of Andersen's life and work, stories like What the Moon Saw and The Old House were published. Classical texts such as Homer's, Dante's, and others are also included. On the other hand, the anthology contains a large number of reviews of Croatian children's literature, as well as literary-historical texts such as Hrvatska književnost za djecu i mladež (eng. Croatian Literature for Children and Youth) by Vilim Peroš (as one of the first comprehensive literary-historical assessments and overviews of the developments in Croatian children's literature and literature for young people), and a humorous poetic cycle by Ivan Goran Kovačić titled Zgode i nezgode baruna Vrtirepa (eng. Adventures and Misadventures of Baron Vrtirep) derived from the four stories (adventures) of August Gotfried Burger's Baron Munchausen.

**The abstract and the presentation are produced as part of the institutional scientific research project Kultura pamćenja i ideološki kontekst(i) kanona hrvatske dječje književnosti (eng. Culture of memory and ideological context(s) of the Croatian children's literary canon; IP.01.2023.04) financed by the University of Zadar.*

Keywords: Znanje i radost, encyclopaedic anthology, Croatian children's literature, world children's literature, Hans Christian Andersen

Dr. habil. Pusztafalvi Henriette

Pécsi Tudományegyetem,
Egészségtudományi Kar,
Egészségfejlesztési és Népegészségtani Tanszék

A KISDEDÓVÁS TÉMÁJA A VASÁRNAPI UJSÁGBAN

A kisdedóvás történetét számtalan módon feldolgozták már, mégis vannak olyan területek, amelyek fehér foltnak tekinthetők. Az online repozitóriumok és folyóirat-archívumok bővülésével egyre több olyan felület kerül előtérbe, amelyek újabb lehetőséget adnak a téma mind szélesebb kidolgozására, feltárására.

A tartalomelemzés szempontjait figyelembe véve, a fellelt 112 bejegyzés alapján több témakör is tematizálható a 19. századi Vasárnapi Újságban. Így kutatásainkban a hazai fejlemények fókusza volt a középpontban, azok a cikkek, melyekkel főként a hazai óvodatörténet eseményeit követte és tudósította a lap. A következő témakör az erdélyi területeken történő változásokat, az ottani új intézmények átadását vette górcső alá. Végül fontosnak tartották a korabeli lapkészítők, hogy a külföldi óvodákkal kapcsolatos eseményekről is tudósítsanak.

A lap kimondott célja volt hozzájárulni az intézményrendszer népszerűsítéséhez, amit talán valóban sikerült megtennie, mivel maga a kisdedóvás ügye egyre elterjedtebb lett hazánkban. A rendszeres tudósítások részletesen foglalkoztak az új intézmények megnyitásával, a változó tartalmi kérdésekkel, valamint a törvényi és országgyűlési interpellációkkal is. Többször írtak a lapban az óvónők és férfi óvók képzéséről, annak fontosságáról, történeti eredményeiről.

Kacskovics és P. Szathmáry Károly személyével, elköteleződésével is foglalkozott a lap jó néhány lapszámban, ésrendkívül fontosnak tartotta az óvodaügy melletti kiállásukat.

Mindezek mellett számtalan módon emlékezett meg a lap Brunszvik Teréz grófnő nőnevelő tevékenységéről is, és további oly személyeket is megemlítettek, akik elkötelezettjei voltak a közép- és felsőszintű hazai nőnevelésnek.

Fenti témák mellett a hetilap fontos tényeket tárt fel a Jótékony Nőegylet hazai támogatói tevékenységéről is, ami nélkül a hazai kisdedóvás ügye nem tudott volna ilyen jelentősen fejlődni. Mindez napjaink kutatóinak is fontos, hiszen az alapvető levéltári adatforrások kiegészítéseként, pótlékaként támaszkodhatunk a lap cikkanyagára. Fontosnak tartották, hogy a kisdedóvás ügye valóban támogatást kapjon, és ehhez a teljes mértékű támogatást megadta a lapszámain keresztül a Vasárnapi Újság.

Összességében elmondhatjuk, hogy a másodlagos források számos esetben elsődleges forrásként is funkcionálhatnak, jelen esetben a hazai kisdedóvás történetének feltárásában. A hiányzó forrásokat ez a lap több téma esetében kiegészíti, pótolja, így fontosnak tartom ezt a képes hetilapot szisztematikus elemzésnek alávetni, hogy újabb és pontosabb adatokat nyerhessünk a kisdedóvás ügyében.

Kulcsszavak: Vasárnapi Újság, 19. század, óvodatörténet, tartalomelemzés

Nemes-Wéber Zsófia

Pécsi Tudományegyetem
Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar,
Pedagógiai és Pszichológiai Tanszék tanársegédje
Illyés Gyula Szakkollégium vezető tanára

ÓVÓNŐKÉP MAGYARORSZÁGON AZ ÓVODAI NEVELÉS HASÁBJAIN 1953-TÓL 1972-IG

A jelen kutatás elsősorban az óvónőkről szól, ugyanakkor érinti az óvónők társadalmi szerepét, feladatait, a hozzájuk kapcsolódó propagandát, rajtuk keresztül gondolkodhatunk a gyermekről alkotott képről, a nevelési elvekről, a társadalmi átalakulásról, a mobilitásról. Érintjük a korszakra jellemző szocialista közoktatási rendszer kialakítását, megvalósítását, párhuzamosan az új értelmiségi réteg létrejöttével. Az „óvónőkép" szimbolikus fogalom, amely jelentheti a képeken megjelenő óvónőket és a róluk kialakított nézeteket, ugyanakkor tágabb értelemben antropológiai, történeti, kulturális, társadalmi, politikai konstrukciót is jelent. Kutatásom mindkét aspektusból körüljárja a korszak pedagógusairól kialakított elképzeléseket, ennek következtében nemcsak a szaksajtóban megjelenő címlapok ikonografikus elemzése, hanem a tágabb értelemben történő megközelítések is teret kapnak. A fókuszban, mint primer forrás, a korszak óvodaügyének egyik emblematikus folyóirata, a Közoktatásügyi Minisztérium által 1953-tól kiadott Óvodai Nevelés áll, valamint a sajtó- és tartalomelemzés mellett a vonatkozó jogszabályok mutatják a megjelenő társadalmi és politikai elvárásokat. Előadásom arra tesz kísérletet, hogy a korszak szakfolyóiratában megjelenő cikkek alapján azt is rekonstruálja, hogy egy-egy jelentős változás hogyan hatott az óvónőkkel szemben támasztott elvárásokra, milyen feladatokat jelentett számukra és hogyan változtatta meg a társadalomban elfoglalt helyüket. Mivel az Óvodai Nevelés az Oktatásügyi Minisztérium lapja volt, és főszerkesztője a megjelenéskor egyértelműen megjelölte, hogy a lap nagy hangsúlyt fektet a pártideológia és a szovjet pedagógia közvetítésére, így ennek tudatában szükséges a forrást kezelni. Külső forráskritikai szempontból, azaz a keletkezését figyelembe véve, nem csak az imént összefoglalt körülmények vizsgálatára érdemes kitérni. (Nóbik 2002) Fontos megfigyelni, hogy az adott cikk szerzője milyen minőségében fejti ki a véleményét. Ezért az eredmények árnyalásának érdekében nem csak tartalomelemzéssel, hanem prozopográfiai szemponttal is kiegészítettem a kutatásomat. Vizsgálatom kiterjedt az óvónők politikai szerepvállalására, a propaganda által közvetített példaképekre, az óvónőképzés átalakulására, a családi életre gyakorolt hatásukra. A kutatás eredményeként olyan átfogó képet kaphatunk a korszak kisdedneveléssel foglalkozó szakembereivel kapcsolatban, amely kiegészíti a politikai, jogi, gazdasági szempontokat és megmutatja, hogy milyen volt az elképzelések megvalósulása, milyen visszhangjai jelentek meg az egyes változtatásoknak, vagy mely kérdések kaptak prioritást a gyakorlatban.

Kulcsszavak: óvónőkép, Óvodai Nevelés, óvónőképzés, ikonográfia, prozopográfia

Dr. Molnár Katalin

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézete

A MESÉK TERMÉSZETTUDOMÁNYOS TARTALMA

A kora gyermekkor és a kisgyermekkor meghatározó szerepű a külső világ tevékeny megismerésében. A nyelvi és gondolkodási képességek fejlődése alapját képezi az egész életen át tartó elsajátítási és ismereteket felidéző képességeknek. Az ismeretek mély megértéséhez, összekapcsolásához megfelelő alapokra van szükség. Enélkül a későbbi tanulási folyamatokban súlyos nehézségek jelentkeznek. A kutatás (Márkus Samu könyvnyomdájában 1876-1913 között kiadott) Mesegyöngyök tanulságnak – mulatságnak mesekönyv természettudományos fogalmaival, rendszerezésével foglalkozik, alapul véve, hogy a természettudományos fogalmak fejlődése már az iskolát megelőzően elindul, főként mesék, történetek által. Minden élménynek, tevékenységnek és ismeretnek meghatározó szerepe van a fogalomfejlődés helyes irányba alakulásában. A korai természettudományos szemléletű és fogalmú szociális és tervezett ismeretátadás gondolkodást formál, szemléletet alakít, fejleszti a gyermek megismeréshez való viszonyát, tanulási kedvét. A mese, a játék és a tevékenység a legmeghatározóbb ebben az életkorban. Ezen élményekből fejlődik a szövegértés, a holisztikus látásmód. Inspirálódik a tevékenység, merülnek fel a kérdések és összefüggések, alakul a feladattudat és a felelősség. A sokoldalú és tudományosan megalapozott aktuális ismeretek tudástranszfert hoznak létre. Ehhez a mesetartalmak nagymértékben hozzájárulnak, fejlesztve a gyerekek értelmét. Így válik a természettudományos tartalmú mese a tudományos gondolkodási képesség legfőbb kialakítójává. A kisgyermekek tanulási folyamatát gyakran hasonlítják a tudományos felfedezésekhez. Látnunk kell azonban, hogy a gyermek fejlődési folyamat során, környezetéből érkező minőségi ingerek tapasztalása, cselekvés és felnőtt- és gyermektársak segítségével éri el a gondolkodás adott szintjeit. Ehhez szükséges a folytonos cselekedtetés, az ismeretekkel teli egyeztetés és a kísérletekre adott lehetőség. Ebből vonnak le a gyermekek induktív és deduktív következtetéseket, látnak meg ok- okozati kapcsolatokat, melyet verbális fejlődésük is követ. Ehhez is hozzájárul a mese tartalma, szövegkörnyezete, kifejezési gazdagsága s esetenként még vizuális megjelenítése is. Számos empirikus vizsgálat írja le, hogy a nagy mennyiségű természettudományos ismeret nem jár együtt a tudományos gondolkodás erőteljes fejlődésével. Tehát, különösen kisgyermekkorban a hangsúlyt a tevékenységgel párosuló természettudományos tartalomra kell fókuszálni. A mese adja az irányt, a hozzá kapcsolódó cselekvésre késztető játék, beszélgetés, felfedezés pedig a természettudományos ismeretet szélesíti. Ennek támogatására felkészült szülőkre és pedagógusokra van szükség

Kulcsszavak: mese, természettudomány, ismeret, tanulás, gondolkodás

Kloiber Alexandra

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézete

KÉPREGÉNYEK NYOMÁBAN

Életünket, szocializációnkat, olvasmány- és képi élményeinket végigkísérik a képregények, a vizualitásnak és a narrativitásnak a sajátos ötvözetei. A gyermekeknek szóló újságoktól kezdve a szuperhősöket felsorakoztató kiadványokon át az irodalmi és a filmes adaptációkig széles műfaji, tematikai ívet rajzolnak. Ezeknek minden korban megvan a saját(os) olvasórétege, közege. Tanulmányomban két magyar, az 1980-as években megjelent képregényújsággal foglalkozom, amelyek a gyermek-és ifjúsági irodalom címszó alatt szerepelnek, és hasonló karaktertípusokkal, narratív műfaji kontextussal rendelkeznek. Mindkettő magyar szerző műve, és ma már a közösségi emlékezet része. Az egyik képregényújság a Bucó, Szetti, Tacsi, amely 1984 és 1989 között jelent meg. A cím, a felsorolás három kutya nevét takarja, később csatlakozott hozzájuk Micike is. Ők együtt minden részben nyomoznak, kalandokban vesznek részt. A másik képregény helyzete, besorolása specifikusabb, hiszen először audiovizuális (film) formában került a közönség elé, majd pedig - részben a neves író, dramaturg, Bálint Ágnes munkájának köszönhetően - nyomtatásban is elérhetővé vált a rendszerváltás évében. A címe: Szimat Szörény, a szupereb. Főhőse egy nyomozó kutya, illetve főnöke Dobermann kapitány. Úgy gondolom, mindkét képregény egyrészt az ősi, univerzális elbeszélő műfajt, az állatmeséket, másrészt a napjainkban is kedvelt detektív-és kalandtörténeteket hívja tetemre. Úgy, hogy mindeközben a célközönségük a gyerek volt, vagyis a gyermek-és ifjúsági irodalom horizontjába léptek hivatalosan. A fellelhető és elérhető példányok, szövegek alapján a narratológia eszközrendszerével vizsgálom a műfajiságot, a narratív sémát. Hiszen egy képregény, egy dráma és egy elbeszélés is eltérő cselekménybonyolítási alakzatokat, tárgyi reprezentációkat (diegetikus világ), beszédmodorokat hordoz. A célom, hogy ezeket a sémákat megvilágítsam, értelmezzem. A képregény a befogadó szempontjából egy sajátos műfaj, amely a szöveg és kép együttes értelmezését igényli, azonban előadásomban elsősorban a textualitásban rejlő összefüggéseket vizsgálom, a vizuális jelrendszer interpretációját csak részben érintem, hiszen ez utóbbi külön kutatás, dolgozat témája lehetne. Ugyanakkor kitérek a képregények lehetséges olvasataira, szerepeire is, mert úgy vélem – a tudománykritikai észrevételek elfogadása mellett –, egy fontos szegmensei az olvasóvá nevelés folyamatának. A tanulmány bevezető részében felvázolom a képregények indulásának hátterét, az irodalomhoz fűződő viszonyát, történeti alakulását Rubovszky Kálmán (1988, 1989), Scott McCloud (magyarul 2007), Maksa Gyula (2010), Dunai Tamás (2013) Vincze Ferenc (2017, 2022) írásai, kötetei alapján. Majd a narratológiai elemzéshez az általános tudományelméleti fogalmakra építettem.

Kulcsszavak: képregény, kalandtörténet, detektívtörténet, műfaji alakzatok

5. Nőtörténet, nőnevelés

Dr. Maisch Patrícia

EGY HONLEÁNY LEÁNYA:
KÖLCSEY ANTÓNIA ÉS KATONA CLEMENTINA

A reformkori vidéki nemesség egyre nagyobb előszeretettel íratta lánynevelő intézetbe leányait, melyek pedagógiai programjában már megjelentek a honleányi eszmék, a nemzeti érzeményben való nevelés fontossága. A kutatásban egy ilyen, vidéki nemesi család leányára és az ő leányára vetül a figyelem. Kölcsey Antónia neveltetéséről, naplója mellett, a Tänzer Lilla intézetével kapcsolatos kutatások (Fónagy Zoltán, Gyimesi Emese, Kárpáti Attila István és saját vizsgálataink) számolnak be, azonban a honleányi eszmék gyakorlati alkalmazását egyelőre kevéssé emelik fókuszba a kutatások. Jelen elemzés erre tesz kísérletet.

Kölcsey Antónia neveltetésével, olvasmányaival kapcsolatban az utóbbi években számos tanulmány, előadás látott napvilágot (a fent említettek mellett Katona Csaba és Pogány György elemzései említendők), e tekintetben a kutatás új vertikuma a hatásvizsgálati kutatás, mely az anya-lánya kapcsolatra, a honleányi ismeretek gyakorlati alkalmazására és ennek – későbbi generációkra vetülő – befolyására irányul. A fő kutatási kérdés tehát az, hogy mennyiben „felelt meg” Kölcsey Antónia anyaként a honleányi eszményeknek, s milyen sikerrel irányította saját gyermekét a korszak nőképéhez való illeszkedésre, ez pedig hogyan befolyásolta (ha befolyásolta) Katona Clementina egyéni életpályáját. Az előadás ennek értelmében röviden érinti Kölcsey Antónia Tänzer Lilla intézményében elsajátított ismereteit, majd lánya, Katona Clementina oktatására és (főként nőneveléssel és női szereplehetőségekre fókuszáló) publicisztikájára, azok dokumentumelemzésére irányul a figyelmünk.

A kutatás primer forrásai között Kölcsey Antónia (a Kozocsa Sándor által közreadott, valamint a Gábor Júlia által szerkesztett) naplója mellett Katona Clementina (Fővárosi Lapok, a Magyar Hírlap, a Pesti Napló, a Hazánk, a Nemzeti Újság lapokban közölt, az Arcanum adatbázisban is fellelhető) releváns írásait vizsgáljuk, melyek közül különös is fókuszálunk a szerzőnek az évszázad végén, 1894-ben megjelent írására, a Nő-írókra, mely az Ország-világ című lapban jelent meg. A szekunder forrásokat a hazai nőnevelés-történet alapkutatásai (Kéri Katalin, Pukánszky Béla, Virág Irén művei) jelentik. A kutatás előtt azt feltételezzük, hogy míg Kölcsey Antónia „házi körökben” kamatoztatta a lánynevelő intézetben elsajátított ismereteket, addig Katona Clementina nemzeti érzeményben ugyan, de a nyilvános szférában is kiállt a nőnevelés és női jogok fontossága mellett. A kutatás a neveléstörténeti, nőtörténeti horizont mellett a zenetörténet irányába is új utakat nyithat.

Kulcsszavak: nőnevelés-történet, neveléstörténet, női szerepek, anya-lánya kapcsolat

Mgr. Stela Járosiová

Selye János Egyerem
Tanárképző Kar
Neveléstudományi Doktori Tanulmányi Program

A NŐEGYLETEK ÉS AZ OKTATÁSÜGY A DUALIZMUS KORI MAGYARORSZÁGON

A dualizmus kori történeti Magyarországon végbement modernizációs folyamatokban jelentős szerepet játszottak a női egyesületek, amelyek a nők oktatásának és társadalmi helyzetének javítására törekedtek. A korszakban megnövekedett számban működő egyletek között fontos helyet foglaltak el ezek, a munkájukat, céljaikat tekintve nagyon sokszínű tevékenységgel jellemezhető női társaságok. E téma kutatásának eddigi eredményei (Czeferner, 2016; 2020; Kéri, 2019) azt mutatják, hogy a nőegyletek a 19-20. század fordulóján jelentős szerepet játszottak a társadalmi szolidaritás előmozdításában és a nők oktatásának támogatásában.

Az előadás rövid áttekintést ad a tématerület elmúlt évtizedekben folyó kutatásának eredményeiről, továbbá összegzi és hangsúlyozza a dualizmus korának társadalmi és oktatásügyi fejlődését, illetve bemutatja a nőegyletek kialakulását, működését és szerepét az akkori polgárosodás, a társadalmi-gazdasági modernizáció folyamatában. A kutatás az Osztrák-Magyar Monarchia különböző területein működő nőegyletekre terjed ki, széles körű elsődleges (levéltári és képi) forrásanyag történeti elemzésével bemutatva a tevékenységüket.

Az előadás alapját adó, egy tágabb nevelés- és nőtörténeti vizsgálódás fontos részterületét jelentő kutatás kiemelten vizsgálja a tanítónők támogatására irányuló egyleti törekvéseket, továbbá különös hangsúlyt fektet a civil szerveződések és női egyletek azon törekvéseire és tevékenységi formáira, amelyek a lánynevelés és a női művelődés előmozdítására irányultak. Cél továbbá a nemzetközi összefüggések és kapcsolatok feltárása és bemutatása, megvilágítva, hogy ezek hogyan befolyásolták az egyletek működését, céljaik megvalósulását, és milyen hatással voltak a nők társadalmi és oktatási helyzetének javítására, mind Magyarországon, mind pedig nemzetközi szinten.

Kulcsszavak: dualizmus kora, nőegyletek, tanítónők, oktatás- és nevelésügy

Dr. Takács Zsuzsanna Mária

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Neveléstudományi Intézet

A TANÍTÓNŐI CÖLIBÁTUS ÉS A NŐI EGÉSZSÉG KÉRDÉSE MAGYARORSZÁGON A 20. SZÁZAD ELEJÉN

A 19. század utolsó évtizedeiben kialakult vita a tanítónők magánélethez, vagyis a házassághoz és családhoz való jogáról, ennek megvalósulása esetében pedig a tanításra való alkalmasságáról tovább folyt a 20. század első évtizedeiben. A korszakban nemcsak magyar területen, hanem Európa és Észak-Amerika térségében is szinte elvárássá, több esetben törvényileg szabályozott életformává vált a tanítónők magánélete szempontjából a cölibátus megtartása, amely több kérdést vetett fel a magyar társadalom különböző rétegeiben. A kutatás fókuszában jelen esetben a tanítónői cölibátus kérdésének egy olyan szegmense áll, mely a 20. század elején nemcsak a pedagógustársadalmat érdekelte, hanem az orvostudomány szemszögéből is megválaszolandó volt. Ez a kérdés pedig a cölibátusnak a női egészségre gyakorolt hatására irányult, ami szintén foglalkoztatta a korszakban élőket, és ezáltal ennek megválaszolása feladatot rótt a korabeli szülész-nőgyógyász társadalomra is.

Az előadás így ennek a kérdéskörnek a megválaszolására vállalkozik, abból a szempontból, hogy vajon a 19. század végén és a 20. század elején az országban praktizáló szülész-nőgyógyász orvosok közül megszólaltak-e az adott témában, és ha igen, azt milyen formában tették. Ezen kutatás primer forrásanyagául szolgálnak a korabeli sajtótermékek (mind országos, mind pedig helyi lapok, valamint a kimondottan nőknek szánt sajtóorgánumok), az ott meghirdetésre kerülő és a korszakban elterjedt népegészségügyi, felvilágosító előadások, melyeket elsősorban a nagyvárosokban tartottak azok az orvosok, akik több esetben is az adott város egyetemének orvosi karán oktatóként is tevékenykedtek klinikai, gyógyító munkásságuk mellett. Ezek közül példaként kiemelendő egy, Budapesten Tauffer Vilmos szülész-nőgyógyász professzor által tartott előadás, amely érintette a női cölibátus kérdéskörét és több sajtótermék is híradást közölt róla 1911 tavaszán (pl. Budapesti Hírlap, Az Ujság, Világ). Ezen források kiegészítéseként vizsgáljuk meg a tanítónőképzők (elsősorban a pécsi Miasszonyunk Női Kanonokrend Szent Margit Tanítónőképző Intézete) által kiadott iskolai értesítőket is. Főbb kérdéseink a következők: Vajon az egészségtan tantárgyhoz kapcsolódó oktatásuk során megjelent-e a női egészség kérdése, a születés, a szülés mint témakör? Vajon milyen ismeretekkel rendelkezhettek az iskolából kikerülő fiatal tanítónők?

Kulcsszavak: tanítónő, cölibátus, egészség, 20. század eleje, Magyarország

Stummer Krisztina

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

DIE GESELLSCHAFTLICHE WAHRNEHMUNG DER HÖHEREN HANDELSSCHULEN FÜR FRAUEN IN DER ERSTEN HÄLFTE DES 20. JAHRHUNDERTS

Im ersten Jahrzehnt des 20. Jahrhunderts entstanden in unserem Land, Ungarn, die höheren Handelsschulen für Frauen, die einen neuen Bildungsbereich und eine Möglichkeit der Mobilität für Mädchen darstellten. In der neuen Sekundarschule erwarben die Schüler gleichzeitig Allgemeinbildung und berufliche Fähigkeiten. Ihre Einzigartigkeit bestand darin, dass sie entgegen den damaligen gesellschaftlichen Erwartungen und Gepflogenheiten von Anfang an den Lehrplan und die Organisation der Jungenschule übernahm und in ihrem Lehrplan mit ihr identisch war. Trotz der seinerzeit vielfach geäußerten Kritik am Fehlen frauenspezifischer Angebote (z.B. Handarbeit, Hauswirtschaft) hat sich die bildungsgeschichtliche Forschung bisher kaum mit diesem Schultyp beschäftigt.

Die vorliegende Präsentation soll diese Lücke schließen und einen Einblick in die Ergebnisse der laufenden Forschung geben. Wir möchten anhand von Presseerzeugnissen untersuchen, wie die Gesellschaft die höheren Handelsschulen für Frauen wahrnahm. Die zeitliche Dimension der Untersuchung ist der Zeitraum zwischen 1909 und 1938, von der Eröffnung der ersten höheren Handelsschule für Frauen bis zur Umwandlung in eine Sekundarschule. In der Forschung werden die folgenden Fragen behandelt: (1) Thematisiert das untersuchte Presseerzeugnis die höhere Handelsschule für Frauen? (2) Welches Bild vermitteln die Autoren und das Presseprodukt von diesem Schultyp? (3) Welche sind die wichtigsten Knotenpunkte, entlang derer sich die relevanten Schriften kategorisieren lassen? (4) Wie fügen sich die ausgewählten Schriften in das Frauenbild der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts?

Relevant für die Studie waren Schriften, die sich zur Frauenbildung äußerten; ausgeschlossen wurden also Artikel, die Informationen über Jungenschulen, Statistiken, Zulassungsbekanntmachungen usw. enthielten. Bei der Analyse der Veröffentlichungen fanden wir eine Reihe von befürwortenden und kritischen Artikeln, die in vielen Fällen mit dem traditionellen und modernen Frauenbild im Untersuchungszeitraum verglichen werden können.

Schlüsselwörter: Frauenbild, 20. Jahrhundert, Höhere Handelsschule für Mädchen

Kiss Anikó

Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Pedagógiai Pszichológiai Kar

NEMI SZEREPEK A TANTERVEKTŐL A TANKÖNYVEKIG A TANULÓI NÉZETEK ÉS ATTITŰDÖK TÜKRÉBEN

Az elmúlt években serdülők és fiatal felnőttek nemi szerepeikről alkotott nézeteit, attitűdjét vizsgáló, a társadalomtudományok területéhez köthető magyarországi kutatásokban megfigyelhető tendencia, hogy ezen nézetek, attitűdök egyre kevésbé jósolhatók be az olyan gyakori kutatási változók, mint pl. az egyén szociális háttere, vallási nézetei, lakhelye vagy épp neme alapján, azaz változóban van a családi nemi szocializáció befolyása az egyén nézet- és attitűdformálásában. A tanulók nemi szerepekről alakuló nézeteit, attitűdjeiket iskolai környezetben befolyásoló tényezőkre irányul az oktatást makro-, mezo- és mikroszinten vizsgáló doktori kutatás, melynek keretében a diskurzív institucionalizmus (DI) keretrendszerét (Schmidt, 2008) és a kurrikulumelméletet (CT) kombináló Wahlström és Sundberg (2018) nyomán vizsgálom a nemi szerepekről szerezhető tudás nemzetközi, Magyarországra nézve is irányadó aktuális irányelveit, a magyar Nemzeti Alaptantervet (NAT, 2020), helyi tanterveket és mindezek programszintű implementációját és az azt támogató tankönyvi repertoárt; összevetve az ezen dokumentumok bevezetését, módosítását vagy használatát övező különböző aktorok közötti kommunikatív diskurzusokkal, mindezt a magyar tantervtörténeti és társadalmi kontextusra kivetítve a nemi szerepek vonatkozásában. Az előadás a kutatás első szakaszának eredményeit mutatja be. A vizsgálat módszere keresőszavas tartalomelemzés, ami a nemi szerepek tanórai feldolgozását meghatározó és támogató tartalmakra irányul, az oktatásirányítástól a tanórai gyakorlatig, különböző tantárgyi kontextusokban, 1-12. évfolyamokon közoktatási színtéren. A tantervekben kijelölt általános és tantárgyspecifikus irányelvek megjelennek az azokra épülő tankönyvekben, viszont az eredmények a nézetek, attitűdök vizsgálatának aktuális kutatási eredményeivel kevéssé csengenek össze: míg tantervi szinten a nemi szerepek tematikus, tantárgyi feldolgozása általános célként jelenik meg, a tradicionális nemi szerepek mellett a nemi szerepek szimmetrikussága kevésbé hangsúlyos a tankönyvekben.

Kulcsszavak: társadalmi nem, nemi szerepek, oktatás, tanterv, serdülők

6. Szakképzés

Kolacsek Sándor

DUE Bánki Donát Technikum

A PEDAGÓGIAI ÉS A DIGITÁLIS KOMPETENCIÁK FONTOSSÁGA A SZAKKÉPZÉSBEN

Előadásomban a pedagógiai és digitális kompetenciák oktatási rendszerben betöltött egyre fontosabb szerepét, a tanári szakma fejlődésének és a tanárképzés átalakításának fontosságát kutatom. A 2019-20-ban, a Covid-19 által bekövetkezett változások óta tudjuk, hogy a digitális kompetenciák mennyire fontosak. A mai generációt a hagyományos didaktikai eszközökkel már nem lehet ösztönözni, szükséges a digitális technológia alkalmazása.

A technológia fejlődésével lépést tartva, digitális kompetenciák birtokában, a pedagógusok olyan készségekkel vértezik fel a diákokat, amelyeket alkalmazva felkészített szakemberekként léphetnek a termelői, ipari szférába, úgy, hogy megfelelnek a digitális világ kihívásainak.

Nemzetközi kutatások bizonyítják, hogy tanárok digitális kompetenciája (TDC) fontos feltétele a technológiák oktatásban való, hatékony integrációjának, amely személyes és kontextusfüggő tényezőkre épül (Alberto et al, 2021). Pár példa a nemzetközi kutatások tekintetében, melyeket a tanítás-tanulás támogató kormányzati kezdeményezések alapján, iskolai digitalizációs folyamat ösztönzésére hoztak létre: Az Élethosszig tartó tanulás stratégiája Észtországban (2020), a Jó iskola reformja Olaszországban (2015), és Finnország tantervi reformja (2016). A digitális eszközöknek a tanítási gyakorlatban való felhasználása, valamint általában a digitális kompetencia azonban egyenlőtlen a tanárok körében (International Computer and Information Literacy Study (2018).

Kutatásom során arra a következtetésre jutottam, kiemelten fontos, hogy az oktatók rendelkezzenek mind pedagógiai, mind digitális kompetenciákkal, és hogy folyamatosan fejlesszék ezeket. Az oktatási rendszernek pedig támogatnia kell a tanárok szakmai fejlődését és a digitális kompetenciák oktatását a tanárképzés terén. Csak abban az esetben lehetünk képesek felkészíteni diákjainkat a kor kihívásaira, lehetőségeinek a kiaknázására, ha megfelelően képzett, lehetőleg mérnöktanárok oktatják a szakmai tárgyakat, a kor elvárásainak megfelelő digitális eszközökkel. Elvárás szerint az elméleti áttekintés eredménye az lesz, hogy átfogó képet kapjunk a szakképzésben jelenleg oktató kollégák pedagógiai és digitális kompetenciáinak a fontosságáról.

Kulcsszavak: digitális kompetenciák, szakképzés, tanárok, tanárképzés

Dr. Gubán Gyula

Dunaújvárosi Egyetem

A SZAKMAI TANTERVEK VÁLTOZÁSA A KÖZÉPFOKÚ SZAKKÉPZÉSBEN

Az elmúlt másfél száz év szakképzésének és szakmai tanterveinek a fejlődéstörténete, szerkezeti változása szorosan kötődik az adott korszak gazdasági fejlődéséhez, igényeihez. Az elmúlt három évtizedben pedig jelentősen átalakult a tantervi szabályozás eddigi rendszere és a tantervfejlesztés, -készítés folyamata is. A közoktatás és a szakképzés terén az átalakulás, amelyet a képzés és az „oktatási piac" sokszínűsége, a tartalmi differenciáltság és az intézmények adaptivitása jellemez, rugalmas és összehangolt tanterveket, kereteket igényelt. Különösen erőteljes volt az igény a szakképzési területén, ahol a tantervek jelentős szerepet játszottak az iskolarendszeren belüli átjárhatóság, a szakmai előkészítés (orientáció, a szakmai alapozás) megvalósításában, és biztosítaniuk kellett, hogy a szakmai képzés ismeretanyaga megfeleljen a gazdaság és a munkaerőpiac igényeinek.

Előadásunkban az ipari fejlődést és ennek tantervre gyakorolt hatását mutatjuk be, ezen belül is a fejlődést legjobban reprezentáló ipari iskolák, elsősorban a gépipari iskolák tantervein, óratervein keresztül. A prezentációban szeretnénk bemutatni az egyes időszakok tanterveinek jellemző felépítését, tartalmát, jellegzetességeit. Az áttekintést több szakaszra bontottuk, az ipari fejlődés szakaszaihoz igazítva. Az első időszak – két részben – a második világháború végéig foglalja össze a tantervek fejlődését. A második időszak az 1945–1990 közötti időszak tantervi változásait elemzi, a harmadik pedig a rendszerváltástól, az 1990-es évektől napjainkig tartó fejlődési folyamatot mutatja be. Az egyes korszakokat lezáró összegzés jó alkalmat kínál a tantervi stuktúra szerkezetváltozásának érzékeltetésére és annak bemutatására. Külön is szeretnénk felhíni a figyelmet arra, hogyan alakul ki a napjainkra jellemző kompetencia alapú és a legújabb programtantervi szerkezet, milyen munkaerőpiaci igény felmérési módszer áll e tantervek kialakítása mögött.

Kulcsszavak: tanterv, szakképzés, tantervi arányok, tanterv jellemzők, munkaerőpiac, tanárképzés, programtanterv

Dr. Tomory Ibolya

Óbudai Egyetem
Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar
Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ

A SZAKKÉPZÉST ÉS A TANÁRKÉPZÉST BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK FEKETE-AFRIKÁBAN

Afrika folyton változó, meg-megújuló oktatását vizsgálni egy állandóan bővülő, „folyamatban lévő" munka keretében célszerű, amiben az első kézből származó információk hidat képeznek az írott források, kutatások, országjelentések adatai és a napi valóság között. A szerző pedagógia szakos tanárként, kulturális antropológusként és Afrika-kutatóként összetett módszertanra épülő, de alapvetően feltáró, kvalitatív kutatást és forráselemzést végez. Ennek történeti, filozófiai és szociokulturális kontextusai vannak, és a kapott narratívumokat hasonlóan objektív információnak tekinti, mint egy statisztikai kimutatást, például az iskolába beiratkozottak számáról.

Afrikában az oktatás erősödése és a gazdasági növekedés közötti összefüggés ma a fenntarthatóság és a kereskedelmi lehetőségek iránti érdeklődéssel párhuzamosan, a korábbinál is nagyobb figyelmet kap. A világ érdeklődésének középpontjában áll a szakképzés, a tanárképzés és a műszaki tanárképzés és bennük rejlő fejlesztési lehetőségek. Karakterük egyik hangsúlyos pontja napjainkban az egyre-másra előtérbe kerülő helyi sajátosságok összehangolása regionális, nemzeti, intézményi együttműködésekben. Az oktatást általában az egyéni és nemzeti fejlődés, valamint a gazdasági biztonság kulcsának tekintik, ugyanakkor az oktatás kritikus pontja a továbbtanuláshoz vagy a munkába való átmenethez történő kapcsolódás. A források és az informátorok a minőség javításának kulcsaként a szakmai szabványok, a képzési csomagok, a tantervek és a szakoktató- és szakképző tanárok képzésének fejlesztését nevezik meg. A programok kiemelkedő elemei a TVET-intézményekbe beiratkozott tanulók, a megfelelő oktatók és tanárok, akik a nemzeti fejlesztések támogatói. A szakképzésben és párhuzamosan a tanárképzésben és a műszaki tanárképzésben résztvevők számának növelése kulcsfontosságú, önmagában azonban nem biztosítja a minőség és motiváció elérését, ez a jövő feladata. A jövőbeni siker egyik kulcsa a tanári és szakoktatói pálya vonzóbbá tétele és a karrierépítés támogatása.

A szerző a források témájában, tartalmában visszatérő kérdések mentén és helyszíni, Kelet-Afrikában végzett terepmunkák során szerzett tapasztalatokkal, részvételközpontú szemlélettel közelíti meg a témát. Érinti az oktatást régóta kísérő gátló hatásokat, kihívásokat, amelyek kívülről nézve sztereotípiákként ismertek vagy fel sem merülnek, az oktatási rendszerekben rejlő gátló tényezőket, technikai kihívásokat és az ezt megkerülni nem tudó tanárképzés és műszaki tanárképzés perspektíváit.

Kulcsszavak: Tanárképzés és műszaki tanárképzés Afrikában, fejlesztési programok, TVET, szakképzés Afrikában

7. Testnevelés- és sporttudomány

Dr. Mogyorósi Zsolt

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Pedagógiai Kar
Neveléstudományi Intézet

NEVELÉSI GONDOLATOK A SPORTKÉNT INTÉZMÉNYESÜLŐ VÍVÁSBAN

Előadásomban felvázolom a vívásnak mint testgyakorlatnak a helyét a nevelésről való gondolkodásban, majd a reformkortól a Magyar Vívó Szövetség megalakulásáig (1914) tartó időszakból a sportként intézményesülő vívásban megjelenő nevelési gondolatokat interpretálom, magyar nyelvű vívókönyvek szövegkorpuszai alapján.

A testi nevelés a nevelés klasszikus területeként a különböző pedagógiatörténeti korszakok bemutatásában a neveléstörténeti áttekintések szerves részét képezi. A testi nevelésben a különböző testgyakorlatok számbavételével találkozunk. Így szerepel a vívás a lovagi nevelésben, vagy éppen az újkori nevelés történetében Miltonnál, az ideális nevelést alkotó gyakorlatok egyik elemeként. (Fináczy 1927. pp. 23) A filantropistáknál a 18. század végén a munka és játéktevékenység mellett a testgyakorlatok alkotják a testi nevelés fő tevékenységcsoportjait, s ez utóbbiban Basedow és Villaume is kiemeli a vívást. (Frank 1922, Virág 2019) Magyarországon a filantropizmus hatása a testi nevelésről való gondolkodásban jelen van a főúri magánnevelésben, kimutathatóan a főúri nevelési utasításokban – melyek a sport és testgyakorlás fontosságára hívják föl a figyelmet (Pukánszky – Németh 1996) –, illetve a főúri magánnevelők tanulmányain keresztül is. A filantropisták tevékenysége magyarországi hatásokat is generál Egger Vilmos, Csillag Károly, Clair Ignác munkásságában. (Virág 2018; Uő. 2020) Utóbbi tornatanárként olyan gyakorlatokkal és eszközökkel dolgozik, mint a filantropisták, és vívómesterként vívásra is oktatja a fiú tanítványokat saját tornaiskolájában 1816-os pesti letelepedése után. Az 1825-ben létrejött Pesti Nemzeti Vivoda mesterei között Chappon Lajos, Friedrich Ferenc és Clair Ignác nevével találkozunk. Chappon Lajos német nyelven írt vívókönyvet 1839-ben, ugyanekkor megjelent Domján János mester Ví-tan című, magyar nyelvű szakkönyve. (Szikora 2013) Keresztessy József 1851-től a szabadságharc után feloszlatott Pesti Nemzeti Vívó Intézet korábbi mestereinek a munkáját folytatja. Keresztessy neve fémjelzi a híressé váló magyar vívást a következő évtizedekben, ám ő maga nem írt vívókönyvet. Sztrakay Norbert a versenysport jelleg megerősödésének idején korát megelőzően képviseli a nők számára tanított vívás oktatásának fontosságát. Egyedülálló vívókönyve ebben a témában íródott A magyar kardvívás mint női testgyakorlat címmel. Sebetic Rajmund a magyar katonai vívásoktatás képviselőjeként írja meg munkáját. Lovag Arlow Gusztáv pedig egyfajta szintézist teremt a magyar és az olasz kardvívóiskola között.

A szövegek elemzése a négy vívókönyvben olvasható nevelési és oktatási elméleti megfontolások, célkitűzések, alapelvek tárgyalására terjed ki. A technikai és taktikai képzési sajátosságok, a vívórendszerek összehasonlítása, az edzésvezetés specifikumai kívül maradnak az előadás keretein.

Kulcsszavak: testi nevelés, testgyakorlatok, vívástörténet, vívómesterek, nevelési gondolatok

Dr. habil. Szilárd Zsuzsanna

Semmelweis Egyetem
Pető András Kar

A DIFFERENCIÁLÁS JELENTŐSÉGE AZ ÓVODAI TESTNEVELÉS-FOGLALKOZÁSON: A MOZGÁS MEGSZERETTETÉSE AZ EGYÉNI IGÉNYEK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL

Minden gyermek sajátos, egyedi személyiség. Fejlődésüket korosztályra jellemző mérföldkövekkel mérjük. Az éretlen idegrendszer következménye lehet a korosztályhoz képesti lemaradás, ami gyakran megfelelő fejlesztéssel orvosolható. Ehhez kiváló lehetőség a mozgástevékenység, esetleg a mozgásfejlesztés. A gyermekkorban kialakított egészséges életmódbeli magatartások hatással lesznek az egész életen át tartó egészség és jóllét jövőbeli mintáira. Az óvodában történő mozgástevékenység a testi és a lelki fejlődés támogatásán kívül a mozgás örömének megélését tűzi ki célnak. Az óvodai testnevelés foglalkozások különleges kihívást jelentenek a pedagógusok számára, amikor SNI-gyermek van a csoportban. Számos kutatás felhívja a figyelmet az egészséges életmód jelentőségére az SNI-gyermekek esetében: őket a lehetőségek, körülmények vagy esetleges tudásbéli hiányosságok miatt gyakran nem vonják be teljes mértékben ezekbe a tevékenységekbe, biztonságosabb „kispadra ültetni" őket, ezáltal inaktívak maradnak és még jobban lemaradnak társaiktól. Pedig csak abból kell kiindulni, mire képes az adott gyermek, és megfelelő differenciálással bevonható az adott tevékenységbe. Az adaptációk olyan lehetőségek, amelyek egyénre szabják a különböző képességű résztvevők fizikai aktivitását. A pedagógusoknak fontos a tevékenység és a körülmények adaptálása az egyes gyerekek szükségletei szerint, így megfelelő differenciálással bevonhatóak lesznek az adott tevékenységbe. Az előadásban a pedagógusi tevékenységet és a körülmények adaptálását mutatom be, példákkal alátámasztva.

Kulcsszavak: SNI-gyermek, óvodás gyermek, mozgástevékenység, adaptáció

Dr. Simonné Kajtár Gabriella – Reiner Dóra – Dr. habil. Simon István Ágoston

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Művészeti és Sporttudományi Intézet

A GYÓGYTESTNEVELŐ TANÁROK TANULÓKKAL KAPCSOLATOS ATTITŰDJE

Bevezetés: A különböző egészségügyi problémák egyre nagyobb mértékben jelennek meg a fiatal korosztály körében, ami szükségessé teszi az adekvát egészség-helyreállító, -fejlesztő tevékenységeket. Az iskolai gyógytestnevelés minden nehézsége ellenére kiemelt szerepet játszik a gyermekek posztrehabilitációs, egészségfejlesztő programjaiban. A gyermekek körében tapasztalható mozgásszervi elváltozások és belgyógyászati betegségek arányának csökkentésében a mozgásterápia mellett fontos tényező a nevelés, amely folyamatnak meghatározó tényezője a gyógytestnevelő tanár. A gyógytestneveléssel kapcsolatos publikációk elsősorban a gyermekek egészségügyi állapotával, állapotváltozásával foglalkoznak, ám a gyógytestnevelő tanárok nevelő, személyiségformáló tevékenységének elemzésével kevés írásban találkozhatunk. A gyógytestnevelő tanár szakmai munkájának sikeressége, szakmódszertani felkészültsége mellett, nagymértékben függ a tanulókkal kapcsolatos attitűdjétől is. Attól, hogy milyen mértékben megértő, befogadó velük szemben, az oktató-nevelő munkája során mennyire veszi figyelembe a gyermekek egyéni sajátosságait és a korosztályok jellemzőit.

Előadásunkban a gyógytestnevelő tanárok körében végzett kutatásunkról szeretnénk beszámolni, ahol a tanárok tanulókkal kapcsolatos attitűdjét vizsgáltuk meg.

Anyag és módszerek: Kutatásunk célja volt megvizsgálni, hogy a gyógytestnevelő tanárok milyen mértékben ismerik a rájuk bízott tanulók személyiségét, gyógytestneveléssel kapcsolatos attitűdjét, továbbá vizsgáltuk a gyermekkel kapcsolatos nevelési felfogásukat.

A kutatás során az alábbi kérdésekre kerestük a válaszokat:

- A gyógytestnevelés órán résztvevő tanulók milyen magatartásformákat követnek?
- A gyógytestnevelő tanár mennyire tartja, érzi partnerének a gyógytestnevelés órán résztvevő gyermekek szüleit?
- Milyen tanári felfogással rendelkeznek a gyógytestnevelő tanárok?

A kérdések megválaszolására a következő hipotéziseket állítottuk fel:

- A gyógytestnevelés órán résztvevő tanulók nem kitartóak, többségükkel nehéz együttműködni, könnyen megsértődnek, s általában zárkózottak.
- A gyógytestnevelő tanár a szülők kis százalékát tartja jó partnernek a gyógytestneveléssel kapcsolatban.
- A gyógytestnevelő tanárok nagy százaléka empatikus, következetes, de néhány esetben engedékeny a tanulókkal szemben.

A hipotézisek bizonyítására írásbeli kikérdezést, online kérdőívet alkalmaztunk, amelynek alapsokaságát a gyógytestnevelő tanárok adták (n=601), a mintavételnél a véletlenszerű kiválasztást alkalmaztuk. A mintát 155 fő adta: 89.9 % nő, 10,1 % férfi. A válaszadók 50 %-a 26 évnél régebb óta van a pályán, a kezdők aránya 9,1 %.

Az adatok feldolgozását a Statistica 14.01.25 programmal végeztük el.

Eredmények: Az eredmények alapján elmondható, hogy napjainkban a gyógytestnevelés órán résztvevő tanulók elé a szülők nem állítanak komoly követelményeket, a gyermekek nem kitartóak, ellenben önérzetesek, hamar megsértődnek. Pozitívumként említhetjük meg, hogy nyitottak a társaik és a gyógytestnevelő tanárok irányában is, valamint meghálálják a szeretetet és a törődést.

A gyógytestnevelés órán résztvevő gyermekek szülei előtérbe helyezik a gyermekeiket, de sok esetben nem következetesek velük szemben, ellenben partnerek a gyógytestnevelő tanárokkal.

A gyógytestnevelő tanár legyen empatikus a gyermekekkel kapcsolatban, és fogékony a problémáik iránt, ne legyen előítéletes, ugyanakkor legyen következetes, de néha engedékeny.

Következtetés: A kutatásunk megmutatta, hogy a gyógytestnevelő tanárnak nemcsak szakmai, hanem magas szintű pedagógiai tudással kell rendelkeznie, amely segítségével megfelelő módon tud hatni a gyermekekre, s jól tud együttműködni a szülőkkel is.

Kulcsszavak: gyógytestnevelő tanár, nevelői attitűd, tanulói attitűd, empátia, szülői támogatás

Szabó Sándor

Eötvös Loránd University
Doctoral School of Education Sciences
Institute of Health Promotion and Sport Sciences

YOUTH SPORT IN SOROKSÁR: A PRACTICAL PERSPECTIVE

Sport has profound effects on children's development, encompassing physical, psycho-social, and motor aspects. In today's context, where sedentary lifestyles often replace active childhoods, regular physical activity emerges as a vital tool for enhancing physical fitness, mental well-being, and academic performance, while mitigating risks associated with chronic diseases. Csányi (2010) asserts that shaping health behavior is most effectively achieved through targeting youth, emphasizing the role of lifelong physical activity within a carefully planned educational strategy.

In a survey conducted in Soroksár we tried to determine most important factors that could influence sport life of young people. The district's socio-economic status positions schools and sports clubs as key players in organizing youth sports activities. Sporting facilities are limited, primarily consisting of fitness islands, a sports hall, and a football field, the latter inaccessible to the public. Despite constraints, schools play a pivotal role, offering sports clubs and activities, albeit with limited team sport opportunities.

Questionnaire responses indicate a preference for locally accessible sports, with football and basketball emerging as the most popular choices. While schools facilitate sports engagement, limited extracurricular options and parental support hinder broader sports participation. Trust and mutual respect in teacher-student relationships are highlighted as crucial for fostering motivation and positive outcomes in sports and academics.

Efforts to encourage sports participation among disadvantaged youth necessitate infrastructure development and increased investment in sports facilities. Ensuring accessibility to sports amenities aligns with promoting healthier lifestyles and mass sports engagement within communities like Soroksár.

In summary, facilitating access to sports facilities, fostering supportive environments in schools, and promoting ethical teacher-student interactions are vital steps toward enhancing sports participation and overall well-being among youth, particularly in underprivileged communities.

Keywords: youth sports, sports preference, Soroksár, sports development, underprivileged sports

Reiner Dóra – Dr. Simonné Kajtár Gabriella – Dr. habil. Simon István Ágoston

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Neveléstudományi Doktori Iskola

A GÖRKORCSOLYÁZÁS POZITÍV HATÁSAI A KOGNITÍV KÉPESSÉGEKRE

Bevezetés: Az alfa és Z generáció egyre több időt tölt a digitális világban, aminek következtében a szabadidő aktív eltöltése nagymértékben háttérbe szorul. A negatív folyamat megállításában az iskolai testnevelés órának meghatározó szerepe lehet. A korszerű testnevelés órákkal kialakítható a gyermekekben a mozgásigény és a mozgásszeretet, ami megalapozza az élethosszig tartó mozgás kialakulását. Kiemelt cél, hogy a testnevelés órákon olyan ingergazdag környezetet alakítsanak ki, amelyben a tanuló megtalálja a belső motivációt a mozgással kapcsolatosan. A testnevelés órákon kiemelt cél az ingergazdag környezet kialakítása révén elősegíteni a tanulók mozgással kapcsolatos belső motivációjának a növelését. Az iskolába lépéssel a belső motiváció erősítése mellett egyre nagyobb szerepet kap a motoros képességek fejlesztése, az alapvető sportmozgások tökéletesítése, valamint az alternatív környezetben űzhető sportágak megismerése, köztük a görkorcsolyázás is.

Célunk megvizsgálni, hogy az iskolában a rendszeres görkorcsolya-oktatás milyen hatást gyakorol a gyermekek rendszeres testedzés iránti igényének belső motivációjára, a testneveléssel kapcsolatos attitűdjére, illetve a különböző motoros és kognitív képességeire. További célunk megvizsgálni, hogy milyen mértékben befolyásolja az attitűdöt, a belső motivációt, a motoros képességeket és a kognitív képességeket az egyéves intervenciós program, amely során heti 1-2 alkalommal görkorcsolya oktatás folyik különböző szervezeti keretek között. Előadásunkban a kutatás első eredményeit szeretnénk bemutatni, melyben a kognitív képességeket vizsgáltuk.

Anyag, módszer: A kutatási célok eléréséhez több módszer alkalmazását tartjuk szükségesnek. A vizsgálat során két alkalommal végzünk mérést, egy bemenetit és egy év után egy kimenetit. A kognitív képességek mérésére a Kognitív Profilteszt feladatait alkalmazzuk. A tesztek során vizsgáljuk a figyelmet, az emlékezetet, a figurális absztrakciós képességet, számolási készséget és a verbális absztrakciós képességet.

A kutatás alapsokaságát a Szombathelyen és vonzáskörzetében rendszeresen görkorcsolyázással foglalkozó iskolák csoportjaiba járó tanulók adják. A mintában az 1-4. évfolyamos rendszeresen görkorcsolyázó diákok szerepelnek (n=110), valamint a kontrollcsoport diákjai (n=110).

Eredmények, következtetések: Az előadásban a kutatás kognitív képességeinek bemeneti méréseinek az eredményét mutatjuk be. Az eredmények feldolgozás alatt vannak, az eddigiek átlagos képet mutatnak a vizsgálati mintáról a vizsgált területeken, illetve segítséget nyújtanak abban, hogy mely területek igényelnek erőteljes és melyek kisebb mértékű fejlesztést az intervenciós programban. Az egyéves intervenció eredményeként várhatóan pozitív változásokat tapasztalhatunk a kognitív képességek fejlődésében.

Kulcsszavak: kognitív képességek, görkorcsolya, generáció, testnevelés, testmozgás

Győrik Győző[1] – Béki Piroska[2]

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar,
[1]Neveléstudományi Doktori Iskola, Budapest
[2]Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet, Budapest

ÚJSZERŰ ÉRETTSÉGI KÖVETELMÉNYEK A KÜZDŐSPORTOK TERÜLETÉN

A küzdősportok kiemelkedő fejlesztő hatását a tanulók szocializációs, pszichés és motoros fejlődésében számos kutatás alátámasztotta már (Galla & Horváth, 1982; Barna, 2006; Pavlicsek, 2011; Béki, 2015), ami indokolta a területnek az iskolai testnevelésben való egyre markánsabb megjelenését, mind a tantervi szabályozó dokumentumok, mind az érettségi követelményrendszerek tekintetében. Kutatásunkban dokumentumelemzést végeztünk, melynek során a 2012-es és a 2020-as Nemzeti Alaptantervben és a hozzájuk kapcsolódó központi kerettantervekben szereplő információkat, valamint az ezekre épülő érettségi követelményrendszereket hasonlítottuk össze a küzdősportok tekintetében. A változások során a NAT-ban, illetve a kerettantervekben meghatározott, az iskolai testnevelés keretében elsajátítható tananyag mellett, az érettségi követelményrendszerek is nagymértékű változáson mentek keresztül, hiszen nem csak mennyiségében, de a választható sportágak tekintetében is emelkedett a követelmény a küzdősportok területén belül. Eredményeink alapján az új, 2020-as NAT-ra épülő, 2024. május-júniusi vizsgaidőszaktól érvényes vizsgakövetelményekben – a többi között – a hagyományosnak tekinthető sportágak, vagyis a judo és a birkózás/grundbirkózás mellett, új sportágként a karate is megjelenik közép- és emelt szinten egyaránt. A 2012-es NAT-ra épülő követelményrendszertől eltérően a 2024-es, új típusú érettségiben az emelt szintű követelmények tekintetében nem állandó, hanem – folyamatosan változóan – a központilag meghatározott, adott évre vonatkozó sportági elemeket kell bemutatnia a vizsgázóknak, ami különösképpen előtérbe helyezi a felkészítő és a vizsgáztató tanárok szakmai tudását. Természetesen a hatékony pedagógiai munka, az érettségi vizsgákra való eredményes felkészítés ezen a speciális területen sem képzelhető el a szakmailag alaposan felkészült, módszertani szempontból is kimagasló tudással rendelkező testnevelők nélkül. A felsőoktatásban korábban nem, vagy csak kismértékben szerepelt a küzdősportok oktatása a testnevelőtanári képzésben, így érdekes helyzetet teremthet, hogy a hatályos jogszabályok értelmében nem kell külön felkészítésen részt venniük a vizsgáztató tanároknak, függetlenül attól, hogy mikor szerezték a diplomájukat. Az eredményeink ismeretében javasoljuk a küzdősportokkal kapcsolatos tanári továbbképzések rendszerének kialakítását a tantervi szabályozó dokumentumok, valamint az érettségi követelményrendszerben szereplő tartalmak hatékony és eredményes tanítása érdekében.

Kulcsszavak: küzdősportok, iskolai testnevelés, Nemzeti Alaptanterv, kerettanterv, érettségi vizsga

Herpainé Dr. Lakó Judit

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Természettudományi Kar
Sporttudományi Intézet

AZ ÖNKÉNTESSÉG SZEREPE A SPORTBAN ÉS A REKREÁCIÓBAN – JÓGYAKORLATOK AZ ESZTERHÁZY KÁROLY KATOLIKUS EGYETEMEN

Az önkéntes tevékenység jelentősége, társadalomban betöltött szerepe egyre erőteljesebben felértékelődő érték. Az elmúlt időszakban végzett kutatások (Bartal – Kmetty 2011, Király et al. 2018, Fényes – Kiss 2011, Bácsné et al. 2018, Arapovics 2013, Dorner 2019) igazolják, hogy az egyén számára az önkéntes feladat milyen szociológiai, pszichológiai, pedagógiai hozzáadott értéket ad, a fogadó szervezet számára milyen jelentőséggel bír és emellett miért fontos a társadalomnak. A sport és a rekreáció területén igen nagyszámú lehetőség adódik a segítségnyújtásra, melyen keresztül nemcsak a területtel kapcsolatos kompetenciák fejleszthetők, hanem a személyiségformálásban is speciális felületet nyújt.

Előadásomban szeretném bemutatni a sportönkéntességgel, a rekreációs események önkéntes tevékenységeivel kapcsolatos elméleti ismereteket és gyakorlati tapasztalatokat, valamint az önkéntesség sportszakos egyetemi képzésben elfoglalt helyét, lehetőségeit, jógyakorlatait.

Kulcsszavak: felsőoktatás, sportönkéntesség, rekreáció, kurzus, jógyakorlat

8. Rekreáció, sportszervezés, sportturizmus

Patakiné Bősze Júlia – Magyar Márton

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet

A REKREÁCIÓ ÉS ÉLETMÓD ALAPKÉPZÉS „ÚTTÖRŐ" SPECIALIZÁCIÓS MODELLJE AZ ELTE PPK-N

Az ELTE PPK jogelődjében a nyolcvanas évek végén indult el az első testnevelés – rekreáció szakpáros képzés. Ennek „megálmodói" szerint a rekreációs szakember sokirányú ismeretre és gyakorlatra tesz szert, dominánsan a fizikai rekreáció területéhez kötötten. A végzettek elhelyezkedésével kapcsolatban kevés tanulmány született, de Lacza korai munkáiban már felhívta a figyelmet arra, hogy a rekreáció szakos képzések és a munkaerőpiaci elvárások közötti lefedettség hiányzik.

Az ELTE PPK sportképzésekkel foglalkozó szakemberei rámutattak arra, hogy a rekreáció alapképzés tantervének nemcsak a megszokásokat kell követnie, hanem a regionális és országos szükségletek és igények alapján is meg kell felelni. Az 8/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet értelmében az alapképzés elsősorban a végrehajtói és középvezetői, irányítói pozíciókra készít fel.

Az ELTE PPK kutatói felismerték, hogy nincs pontos kép a rekreációszervezés és egészségfejlesztés alapszak végzettjeinek az elhelyezkedéséről és sikereiről a munkaerőpiacon. Ennek pótlására a 2016/203. iktatási számú kutatásetikai engedély alapján vizsgálatot indítottak. A kutatás célja nemcsak az akkori helyzet bemutatása volt, hanem a piaci lehetőségek felmérése és a következtetések beépítése a képzési struktúrába.

Az eredmények és a korábbi sportszakmai tapasztalatok alapján, valamint a 8/2016. EMMI rendelet célkitűzéseinek figyelembevételével elkezdődött az új képzési terv kidolgozása az ELTE PPK Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézetében. Az első pályakövetési adatok azt mutatták, hogy a „sportos" munkahelyek 80%-a elfogadta a rekreációszervező alapszakos diplomát, de sok hallgató szakosodási lehetőséget kér.

A budapesti régió munkaerőpiacán észlelhető kereslet alapján a fitness, wellness, animáció és rendezvényszervezés területein jó eséllyel elhelyezkedtek a rekreáció alapszakos diplomával. A 2017-től indult új tantervbe beépítettük a hallgatók igényeit és a kutatás eredményei alapján akkor országos szinten egyedülálló specializációs lehetőséget biztosítottunk diákjainknak fitness-wellness szakértő, valamint szállodai és rendezvényanimáció, Szombathelyen egészségfejlesztés és szabadidősport-szakértő területeken, melyet azóta is működtetünk. A régió igényeihez illeszkedő specializáció indítását azóta csak az egri, majd a soproni egyetem követte.

A specializációk reményeink szerint növelik a hallgatók elhelyezkedési esélyeit, erősítik az egyetem elismertségét, és elégedettséget szolgáltatnak a munkáltatók és a rekreációs szolgáltatások felhasználói számára. Célunk a jól képzett rekreáció- és életmódszakemberek számának növelése, hogy minél szélesebb körben terjedjen el az a szemléletmód, mely nemcsak a mozgásra, hanem más életmódaspektusokra is összpontosítva segíti az egyéneket a minőségibb élet kialakításában.

Kulcsszavak: szállodai és rendezvényanimáció, fitness-wellness szakértő, munkaerőpiaci igények, pályakövetés, tantervfejlesztés

Dr. Béki Piroska

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet

A REKREÁCIÓ SZAK LÉTJOGOSULTSÁGA HALLGATÓI VÉLEMÉNYEK TÜKRÉBEN

A rekreáció szak az egyetemi sportszakos hallgatók között igen megosztó. A „büfé szaknak” csúfolt sportszak ezzel ellentétben nagyon sokrétű tudást biztosít a hallgatóknak, és ugyan nem a sportok legmagasabb szintjeit sajátítják el itt a diákok, mégis komplex tudásbázist kapnak a sportágak alapjairól, és talán a legszélesebb körű ismereteket sajátítják el a sporttal kapcsolatban. A szak elvégzése során számos sportág gyakorlati és elméleti alapjait ismerik meg a hallgatók és tanulják a szabadidősport sokrétű területeit. Tanulmányaik nemcsak a sport gyakorlati oldalával ismertetik meg őket, hanem számos gazdasági aspektusával is képbe kerülnek. Az egyetemi mintatantervek összehasonlító elemzése során kiderült az is, hogy ilyen széleskörű ismeretet más szakon nem tud elsajátítani a tanulni vágyó, mint a rekreáció szakon tanuló hallgató. Vannak olyanok, akik kifejezetten azért érkeznek az egyetemre, hogy rekreációt tanuljanak, de vannak olyanok is, akik csak tovább akarnak tanulni valamilyen sporttal kapcsolatos szakon, ahol gyakorlati tudást szeretnének elsajátítani.

A kutatás kérdőíves vizsgálatra épül, és azt elemzi, hogy milyen indíttatással érkeznek a rekreáció szakos hallgatók az egyetemre és milyen elvárásaik vannak a szakkal kapcsolatban. Továbbá azt vizsgáltuk, hogy mi a véleményük az egyéb sportszakos hallgatóknak a rekreáció szakról a sajátjukkal összehasonlítva. A hallgatói vélemények alapján megállapítható, hogy a szakválasztás hátterében legtöbb esetben az áll, hogy könnyen diplomához jusson a hallgató. A tanulmányaik során viszont megértik a tanulók, hogy olyan tudásbázishoz jutnak, hogy a sport bármely területén meg tudják állni a helyüket. Éppen ezért a különböző évfolyamokon tanulók esetében is összehasonlító elemzés készült, ennek eredményeit veszi sorra az előadás.

Kulcsszavak: rekreáció szak, szakemberképzés, hallgatói vélemények, sporttudomány, mintatanterv

Dr. Magyar Márton – Patakiné Dr. Bősze Júlia

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet

PÁLYAKÖVETÉSI TAPASZTALATOK 2009-TŐL NAPJAINKIG A REKREÁCIÓSZERVEZÉS SZAK(IRÁNY)ON VÉGZETT HALLGATÓK KÖRÉBEN

A hazai rekreáció felsőoktatási képzés 1990-ben Budapesten, az akkori ELTE Tanárképző Főiskolai Karán indult el – a testnevelő tanár szakkal ún. szakpáros képzésben. Mára már krisztusi korba lépett ez a szak, amely magával hozta a képzőintézményi hálózat és a képzési portfólió bővülését is. Ez azt is jelenti, hogy van érdeklődés a szak(ma) iránt. Ám kevés adattal rendelkezünk a végzés utáni elhelyezkedési lehetőségekről, arról, hogy van-e kereslet szakemberekre, a school-to-work koncepció beigazolódásáról.

A képzés 4 fejlődési stádiuma vázolható fel: „Testnevelés-rekreáció" (1990-2005), „Rekreációszervezés és egészségfejlesztés" önálló szak (2006-2016), „Sport- és rekreációszervezés" BSc-képzés „Rekreációszervezés és egészségfejlesztés" szakirány (2017-2020), illetve 2021-től az önálló „Rekreáció és életmód" BSc-szak alakult ki.

2010-ben indult el a hazai DPR (Diplomás Pályakövetési Rendszer) kutatás, amelynek egységes kérdőíve nem szakspecifikus, így ennek kiküszöbölésére egyedi kérdőívet hoztunk létre az ELTE PPK-n, Budapesten végzett rekreáció BSc-szakos diákok pályakövetésére, amely a Kar Kutatásetikai Bizottságától engedélyt kapott (2016/203-1, -2, -3).

Kutatásunk egyik kiemelt célja, hogy képet kapjunk a végzettek tantárgyi-tantervi utóértékelése mellett az elhelyezkedési lehetőségükről, munkaköreikről, valamint az esetlegesen jelentkező továbbképzési igényről.

Kérdőívünkre 2024. január 5-ig 127 értékelhető választ kaptunk. A kitöltők többsége a hagyományos képzésben végzett 2009-2019 között (69,29%), ám a 2017-2020 között indított ún. szakirányos képzésről is érkezett 39 felhasználható kitöltés. Közel 2/3-uk már a képzés során is dolgozott, legnagyobb arányban animátor (39,50%) és segédedző jellegű (38,66%) munkakörben. A végzés utáni szakmai területeken elhelyezkedésnél dominál a segédedző jellegű munka (32,73%), ezt követi az animáció (24,55%), ám megjelent egyforma arányban a szervezés, rendezvény területe, illetve az értékesítési, ügyfélszolgálati és vezetői tevékenység is (16,36%).

A mintát képezők 3/4-e sportszakmai munkakörben helyezkedett el, bár 40,48%-uk már nem dolgozik ott. 87,30%-uk továbbtanult, jellemző az MSc (31,75%) és az OKJ-jellegű (26,19%) képzés. Az erre a kérdésre válaszadók 83,53%-a esetén a munkáltató elfogadta a munkakör betöltéséhez a rekreáció BSc-diplomát, ám 37,65%-uk körében kiegészítő képzés elvégzését írta elő (főként valamely középfokú sportszakmai, fitnesz- vagy wellnessvégzettséget).

A kutatási tapasztalatok felhasználhatók például szakmai gyakorlati helyek jobb megtervezéséhez is, igazodóan a rekreációs munkaerőpiac igényeihez, elvárásaihoz.

Kulcsszavak: tercier oktatás, munkaerőpiac, elhelyezkedés, szakmai képesítés, rekreáció

Dr. Gősi Zsuzsanna – Dr. Magyar Márton

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet

GAZDASÁGI TÁRGYAK OKTATÁSA A SPORTSZERVEZŐ KÉPZÉSEN

A sportszervező képzés több mint húszéves múltra tekint vissza hazánkban a felsőoktatásban. A szakot elsősorban olyan hallgatók választják, akik fiatalabb korban rendszeresen sportoltak, jelenleg is sportolnak, vagy a sportkarrier befejezését követően ebben látják a munka világába történő kilépés lehetőséget. A szak tanterve tartalmaz gyakorlati mozgásos tantárgyakat, valamint különböző elméleti ismereteket. Utóbbiak közé tartoznak a társadalmi, gazdasági, jogi és egészségtudományi témakörhöz kapcsolódó ismeretek.

Kérdőíves kutatással vizsgáltuk, hogy az Eötvös Loránd Tudományegyetem sportszervező szakos hallgatói mennyire számítottak előzetesen a gazdaság- és szervezéstudományi tárgyak magas arányára, áttekintették-e tudatosan a jelentkezés előtt a szakspecifikus tantárgyfelosztást. Mellette felmértük azt, hogy gazdaságtudományi területhez kapcsolódó tantárgyak esetében milyen módszereket tartanak hatékonynak az oktatás során. A frontális oktatás és az ehhez kapcsolódó elméleti tananyag számonkérése elfogadott, de a válaszok alapján rövid idő alatt feledésbe merül az így megszerzett tudás. A hallgatók a kérdőív kitöltése alapján hatékonyabbnak tartják az újszerű, modern eszközök és feladattípusok használatát. A válaszok alapján az esetleges telefonos applikációval megoldható rövid kvízek órai anyagba történő beépítése segít elmélyíteni a tudást. Az órák megtartása során a kiscsoportos feladatok és ezek gyors összegzése, rövid pár perces előadások meghallgatása, videók megtekintése majd azokról szóló beszélgetések szintén pozitív értékelést kaptak. A működő online felületeken (Canvas, Moodle, Microsoft Office Teams) kiadott egyéni feladatok szintén kedveltek a hallgatók körében. Ezekben az esetekben is kiemelték, hogy a videók megtekintése, filmelemzés, prezentációkészítés, mesterséges intelligencia használatának beépítése hatékonyabbnak tűnik számukra, mint a hagyományos szöveges házidolgozat elkészítése.

Összességében megállapítható, hogy a megszokott frontális oktatási módszereket a hallgatók kevésbé tartják hatékonynak. Az újszerű megoldások, a csoportmunka, az egyéni, modern technikákhoz köthető feladatok jobban felkeltik az érdeklődést és a megszerzett tudást is jobban elmélyítik. A gazdasági tantárgyak esetében a gyakorlatorientált, jelen gazdasági trendeket bemutató témák kedveltebbek.

Kulcsszavak: sporttudomány, sportszervezés, felsőoktatás, oktatási módszerek

Dr. habil. Dobay Beáta – Dr. Faragó Beatrix

Benedek Elek Pedagógiai Kar
Művészeti és Sporttudományi Intézet
Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar
Kutatóközpont

A SPORTTURIZMUS FOGYASZTÓI ATTITŰDJE A PEDAGÓGUSHALLGATÓK KÖRÉBEN

A sportturizmus fogyasztói attitűdje jelentős figyelmet kap a mai társadalmi és gazdasági kontextusban. A pedagógia, a sport és a turizmus három különböző, ám összekapcsolódó terület, amelyek egymást kiegészítve és befolyásolva hatnak a társadalomra és az egyének fejlődésére. A leendő pedagógusok fontos szerepet játszanak a társadalom és a kultúra formálásában, így érdemes átgondolni, hogy milyen hatással vannak az új és dinamikusan fejlődő jelenségre. Az elsődleges összefüggés a pedagógia, a sport és a turizmus között az egészséges életmód és az aktív kikapcsolódás előmozdítása terén rejlik. A pedagógiai megközelítések, például az iskolai sportprogramok és a tanár-diák kapcsolatok, lehetőséget biztosítanak az egészséges életmódra való nevelésre és a sportolásra való ösztönzésre. A pedagógia, a sport és a turizmus összefüggéseit kutatva fontos figyelembe venni az interdiszciplinaritást és az együttműködést. Az ilyen jellegű kutatások elősegíthetik az új oktatási és turisztikai stratégiák kidolgozását, amelyek előmozdítják az egészséges életmódot, a személyes fejlődést és a társadalmi kapcsolatokat. Emellett segíthetnek az oktatási és turisztikai szakembereknek jobban megérteni a célközönség igényeit és preferenciáit, és ennek megfelelően alakítani tevékenységeiket és programjaikat.

A jelen kutatás célja az, hogy feltárja a sportturizmus fogyasztói attitűdjét a pedagógushallgatók körében. A vizsgálat arra törekszik, hogy megértsük, hogyan befolyásolják az életkori, nemi és egyéb demográfiai jellemzők ezeket az attitűdöket, valamint, hogy milyen összefüggések figyelhetők meg a sport iránti érdeklődés és az utazási preferenciák között ebben a csoportban.

A kutatás résztvevői pedagógushallgatók voltak Magyarországról és Szlovákiából. A kutatás során kérdőíves módszert alkalmaztunk, amely tartalmazott kérdéseket a résztvevők demográfiai adatairól, sportolási szokásairól, utazási preferenciáiról és a sportturizmus iránti attitűdjeikről.

Az eredmények azt mutatják, hogy a pedagógushallgatók körében széles skálán mozognak a sportturizmus fogyasztói attitűdjei. Az életkor és a nemi különbségek jelentős hatást gyakorolnak ezekre az attitűdökre, és szoros összefüggést mutatnak az egyéni sportolási szokások és az utazási preferenciák között. Emellett megfigyelhető, hogy a sport iránti erős érdeklődés gyakran elősegíti a sportturizmus iránti pozitív attitűd kialakulását.

A sportturizmus fogyasztói attitűdje fontos tényező a pedagógushallgatók életében. A kutatás eredményei alapján javasolható, hogy a sportturizmus szolgáltatói és promóterei szem előtt tartsák a demográfiai jellemzőket, amikor célzott marketingstratégiákat dolgoznak ki ezen csoport számára. Emellett hangsúlyozni kell a sport és az utazás közötti pozitív összefüggéseket az oktatási intézményekben, hogy ösztönözzék a hallgatókat az egészséges életmód és az aktív kikapcsolódás fontosságának felismerésére.

Kulcsszavak: sportturizmus, pedagógia, rekreáció, egészségnevelés, fizikai aktivitás

Dr. habil. Dobay Beáta – Mgr. Bognár Attila – Dr. habil. Faragó Beatrix

Selye János Egyetem
Tanárképző Kar
Óvó-és Tanítóképző Tanszék
Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Művészeti és Sporttudományi Intézet

A SZLOVÁKIAI SÍTANFOLYAMOK MÚLTJA ÉS JELENE AZ OKTATÁSBAN

A mai Szlovákia területén a sítanfolyamok gazdag múlttal rendelkeznek. A sízést elsősorban közlekedésre, majd később gyógyítás céljából alkalmazták a Magas-Tátrában. A síoktatás először a XX. század elején indult el Körmöcbányán, majd a későbbiek folyamán az iskolákban is megjelent. Megkezdődött az oktatók felkészítése, ami a síoktatást és a téli környezet megismertetését tartalmazta. A sítanfolyamok jogi hátterét is fontos szempont volt kidolgozni, amely biztosítja az oktatók és a tanulók számára a biztonságot. A sítanfolyam bekerült az iskolai testnevelés tantárgy oktatási programjába. A szlovák kormány jóvoltából 2016-ban beindult a sítanfolyamok állami támogatása az általános és középiskolákban, így biztosítva lehetőséget a tanulóknak a tanfolyamokon való részvételre.

Jelen kutatás célja a sítanfolyamok kialakulásának és múltjának bemutatása Szlovákia oktatásában, egyben a sport- és testneveléstantervben való jelenléte és azok realizálása, rámutatva a sítanfolyamok pozitív hatására az egészséges életmódra nevelésben, mely kihatással van a felnőttkori életmódra. Egyben bemutatjuk, hogy a felsőoktatásban milyen módon készítik fel a hallgatókat a sítanfolyamot lebonyolítására.

A kutatás eredménye azt mutatja, hogy nem csak múltja, de jelene is van az oktatáson belül a síoktatásnak. Az állami támogatás nagyban hozzájárul, hogy minél több tanuló megismerkedjen ezzel a téli sporttal és a téli környezettel. Ezen tapasztalataik pedig pozitívan hatnak a későbbi felnőttkori, egészséges életmódjukra. A kérdőíves felmérés eredményei alapján elmondhatjuk, hogy már a támogatások előtt is a megkérdezett felnőttek 91,5%-a vett részt sítanfolyamon és ezeknek 59%-a nagyon pozitívan értékelte a tábort. Későbbiekben a családjukkal télen is előszeretettel választják a hazai téli sporttevékenységeket üdülésük során.

Kulcsszavak: síoktatás, téli sportok, egészséges életmód, Szlovákia, sporttörténet

Tarsoly-Huszár Ágnes – Tarsoly Zsolt

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet

A GIMNASZTIKAI SZABADGYAKORLATOK KIVITELEZÉSÉNEK VÁLTOZÁSA EGY FÉLÉV UTÁN

Saját tapasztalatunk és megfigyelésünk, hogy napjainkban egyre kevesebb gyermekkel ismertetik meg a gimnasztikai mozgásokat. Sok helyen elmaradnak a határozott formájú szabadgyakorlatokat tartalmazó bemelegítések. A bemelegítés legtöbbször csak testnevelésjátékokkal történik. Miért? – kérdezzük, hiszen már Kerezsi (1959) is megfogalmazta, hogy a gimnasztikai gyakorlatok a mozgásszervek általános képzésére és erősítésére szolgálnak. Megteremtik a mozgáskoordináció alapjait, fejlesztik az életfontosságú készségeket (Kerezsi, 1959).

A sporttudományi képzési terület bármely alapszakán kötelező a gimnasztika tantárgy (Honfi, 2011). A gimnasztika az alapvető emberi mozgásmintákat rendszerezi, a motoros képességeket megalapozza, fejleszti és szinten tartja (Metzing, 1996). Pontosan tudjuk, hogy a gimnasztika mozgásanyagát az összes sportág felhasználja előkészítő és speciálisan fejlesztő jelleggel (Honfi, 2011).

Véleményünk szerint egész kicsi gyakorlással már óriási eredményeket lehet elérni. Azt gondoljuk, hogy a gyerekek esetében nem elfogadható az, hogy az általános iskolákban, középiskolákban ezeket a határozott formájú gyakorlatokat egyre kevésbé tanítják. Legtöbbször csak a természetes mozgások jelennek meg a bemelegítés során, és nem tartják fontosnak a szabadgyakorlatok alkalmazását.

Kutatásunkban szeretnénk bemutatni, hogy rekreációszervező szakos egyetemisták körében a gimnasztika tantárgy kötelező szabadgyakorlati követelményének kivitelezése mennyiben változott heti egy, 90 perces óra után. A hallgatóknak az első félévben egy kötelező gimnasztikai gyakorlatot kellett bemutatni, valamint a második félévben egy botgyakorlatot, valamint egy önállóan összeállított szabadgyakorlatot meghatározott kritériumokkal. Kutatásunkban csak azok a hallgatók szerepelnek, akik sikeresen abszolválták az első félévet, tehát minimum 2-es jegyet kaptak az említett gyakorlatok bemutatására. Bár az értékelés szubjektív, de mind a két félévben ugyanaz az oktató tanította kurzust. A 2021/2022-es eredményeket mutatjuk be.

Eredményeink alapján látható, hogy az első félévben a szabadgyakorlatok bemutatásának átlaga 4.32, míg a második félév önállóan tervezett szabadgyakorlatainak átlaga 4.56. A kötelező botgyakorlatot 4.77-es átlaggal mutatták be a rekreációszervező hallgatók. Az osztályzatok minőségét az is befolyásolta, hogy a gyakorlatot minimum háromszor lehetett bemutatni, javítani.

Vizsgálatunkban arra szeretnénk rávilágítani, hogy ne hagyjuk el ezeket a mozgásokat a gyermekek körében, hiszen egy gyakorlott testnevelő tanárnak vannak eszközei ahhoz, hogy megszerettesse és elfogadtassa a gyerekekkel a gimnasztika fontosságát. Alapvetőnek tartjuk a természetes gyakorlatokat, de legalább olyan elengedhetetlen a határozott formájú szabadgyakorlatok tanítása is. A kutatásunkban látható, hogy heti egy alkalmas tanóra is nagyon sokat tud segíteni a fejlődésben.

Kulcsszavak: gimnasztika, szabadgyakorlat, motoros képességek, rekreációszervező szakos hallgatók

9. A kora gyermekkori nevelés

Kántor Zsuzsa

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola
Nevelésszociológia program

A KORA GYERMEKKORI TANULÁSI FOLYAMATOKRÓL ALKOTOTT PEDAGÓGUSI ÉS KUTATÓI ÉRTELMEZÉSEK SZISZTEMATIKUS SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉSE

Jelen kutatásomban elemzem a pedagógusok 4-8 éves gyermekek tanulásáról alkotott meglátásait, mivel az ezekben bekövetkezett változások hatással vannak – többek között – a gyermekek iskolai teljesítményére, az oktatási módszerekre, a differenciálásra és az értékelésre. A kutatás során elvégzett szisztematikus szakirodalmi áttekintés azt vizsgálja, hogy az elmúlt 5 évben megjelent angol nyelvű empirikus neveléstudományi kutatásokban közzétett eredmények alapján milyen értelmezések jelennek meg és milyen sajátosságok azonosíthatók a kora gyermekkori tanulással kapcsolatban. Célom, hogy egy szélesebb perspektívájú, nemzetközi képet kapjak a kora gyermekkori tanulás legújabb innovatív értelmezéseiről és a közelmúltban feltárt sajátosságairól annak érdekében, hogy gazdagítsam a hazai neveléstudományi eredményeket és a pedagógiai gyakorlatot. Kutatói kérdéseim arra fókuszálnak, hogy (1) a szerzők hogyan fogalmazzák meg tanulmányaikban a kora gyermekkori tanulásról alkotott különböző megközelítéseket és a vizsgált korosztály tanulási sajátosságait; (2) a pedagógusok milyen készségeket, képességeket és tulajdonságokat tartanak a legmeghatározóbbnak a sikeres kora gyermekkori tanulás szempontjából; (3) a kutatásokban hogyan artikulálódik a gyermeki tanulás eredményességét meghatározó nevelési színterek szerepe? Az adatokat hat kulcsszó (kora gyermekkor, tanulás, tanulási stratégia, tanulási koncepciók, értelmezések, pedagógusok) segítségével választottam ki a Scopus adatbázisából. Az adatok vizsgálata kvalitatív tematikus csomópontok köré épült fel. A várható kutatási eredményekkel kapcsolatban feltételezhető, hogy a pedagógusok nézeteiben megjelenik az empirista, a memóriaalapú, a szociális és a konstruktivista tanulási megközelítés, mellyel összefüggésben határozzák meg a sikeres tanuláshoz szükséges készségeket, képességeket és tulajdonságokat. Az áttekintés értékes adalékokkal szolgálhat a neveléstudományi elmélet és a pedagógiai gyakorlat számára a legújabb kora gyermekkori tanulással kapcsolatos paradigmákra vonatkozóan.

Kulcsszavak: kora gyermekkor, tanulásértelmezés, tanulási készségek és képességek, nevelési színtér, szisztematikus szakirodalom-áttekintés

Dr. Karácsony Ilona – Donkó Anikó

Pécsi Tudományegyetem
Egészségtudományi Kar
Alapozó Egészségtudományi, Szülésznői és Védőnői Intézete
Kiserdei Bölcsőde Dunakiliti

AZ 1-3 ÉVES KORÚ GYERMEKEK JÁTÉKAI – TUDÁS ÉS VÁLASZTÁS A SZÜLŐI VÁLASZOK TÜKRÉBEN

Bevezetés és célkitűzés: Vizsgálatunk célja volt, hogy megismerjük az 1-3 éves korú gyermekek játékait, a szülői válaszok tükrében átfogó képet kapjunk a szülők ismereteiről és a választásaikról a kisdedek játékait illetően.

Anyag és módszer: Kvantitatív típusú, keresztmetszeti kutatásunkat 1-3 éves korú gyermekek szüleinek körében végeztük. A minta kiválasztása véletlenszerű, kényelmi mintavétellel történt, N=75. A vizsgálatban saját szerkesztésű online kérdőívet használtunk. Kizárási kritérium: A bölcsődébe járó gyermekek szülei. A korai fejlesztésben részesülő gyermekek szülei. A gyermeküket egyedül nevelő szülők. Az adatok elemzése leíró statisztikával történt, majd a hipotézisekben szereplő változók közötti kapcsolatot ANOVA- próbával, korrelációszámítással, chi-négyzet próbával és független mintás t-próbával kaptuk meg, ahol a szignifikancia szint: $p < 0,05$.

Eredmények: A válaszadó szülők fele felsőfokú végzettséggel rendelkezett (M=32,64 év). 60,00% válaszolta, hogy a játék hasznossága a legfontosabb számára játékvásárlás során. Az édesanyák többsége 56,00% napi 121 percnél többet játszott együtt gyermekével, amit nem befolyásolt a gyermek napirendjében megjelenő tevékenységek során preferált játéktípus alkalmazása ($p > 0,05$). A családok jelentős többségnél (90,67%) hagyományos játékokból van több, ami független a szociodemográfiai faktoroktól (anya életkora, szülők iskolai végzettség, lakóhely) ($p > 0,05$). Azokban a családokban, ahol nagyobb arányú a hagyományos játék megjelenése, ott az apa életkora magasabb (M=36,59 év), míg az elektronikus játékot előnyben részesítő családoknál az apa átlagéletkora szignifikánsan alacsonyabb (M=32,42 év) ($p < 0,05$). A Játék a bölcsődében módszertani levél alapján az életkor-specifikus játéktípusokkal kapcsolatos tudás (M helyes válaszok=12,89 ±2,67) nem járt együtt a hagyományos játékok nagyobb arányú választásával ($p > 0,05$) és a közös játékidő növekedésével sem ($p > 0,05$). A mikrokörnyezet játékválasztáshoz köthető tanácsadó forrásainak számszerű emelkedésével együtt nőtt a szülők életkor-specifikus játéktípusokkal kapcsolatos ismerete ($p < 0,05$).

Következtetések: A szülők tudása jónak mondható a korcsoportokhoz köthető játékok ismerete területén belül, de jellemzően nagyobb arányban választanak hagyományos játékokat 1-3 éves gyermeküknek. A hagyományos játékok minél többféle fajtájának életkor szerint differenciált ajánlása a családok számára szülőtámogatási tevékenységek keretén belül (műhelybeszélgetések, csoportfoglalkozások) kiemelt feladata lehet a kisgyermeknevelőknek, a szülők szociodemográfiai adataitól függetlenül.

Kulcsszavak: játékválasztással kapcsolatos tudás / források, közös játékidő, hagyományos /elektronikus játék

Dr. Zsubrits Attila

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

KÉPALKOTÁS GYERMEKKORBAN

Az előadás első részében az óvodáskorú gyerekek képalkotási jellemzőit érintjük, ami utal a képalkotás fejlődésének komplexitására és a szimbólumok gazdagodására (Feuer, 2000; Mérei, V. Binet, 2016). A gyerekrajzok szimbólumai univerzálisan, kulturálisan és individuálisan is meghatározottak (Piaget, Inhelder, 1999; Nagy, Szele, Kenyhercz, 2018; Gaul-Ács, Kárpáti, 2018; Kapitány és Kapitány, 2020). A szimbólumalkotásban az emocionális sűrítés, az érzelmi szintetizálás és az élményfeszültség ereje is megjelenik (Gerő, 2017). A rajzok olyan vizuális narratívákként értelmezhetők, amelyben jól kifejeződhetnek az érzelmi viszonyulások (Malchiodi, 2003). Saját kutatásainkban eddig személyekkel, helyekkel, intézményekkel, valamint mesékkel, mesehallgatással kapcsolatos vizuális alkotásokat elemeztünk (Unger, 2020; Zsubrits, 2021; 2022; 2023). Az előadás második részében egy aktuális empirikus kutatásnak a bemutatására kerül sor, ahol óvodával kapcsolatos képi transzformációs feladat megoldásának eredményeivel találkozhatunk.

Kulcsszavak: korai gyermekkor, óvodai érzelmi nevelés, képalkotás, mágikus óvodarajz

Somogyi Anett

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Művészeti és Sporttudományi Intézet

A RAJZOKTATÁS AZ ÓVODÁZTATÁS TÖRTÉNETÉBEN

A pedagógiai szemlélet átalakulása, a gyermekkép és a gyermekfelfogás megváltozása mind-mind hozzájárultak ahhoz, ahogy a rajztanítás szerepe a nevelés történetében folyamatosan változott. A különböző pedagógiai modellek hátterében az éppen aktuális kor életérzése, világfelfogása, filozófiai gondolata állt. A rajzpedagógia nemcsak a művészet szerepéről, stílusairól és alkotómódszereiről foglalt állást, hanem mindig tükrözte a rajztanár szemléletét, értékrendjét, sok esetben újító törekvéseit is. A neveléstörténet klasszikusai: Comenius, Rousseau, Pestalozzi, Fröbel, Dewey, Nagy László reformtörekvéseikkel a vizuális nevelés terén is mérföldköveket állítottak elénk (Kárpáti,1984).

A kutatás elméleti kereteit a kisgyermekkori művészeti nevelés főbb állomásainak áttekintése adja, a 17. századi pedagógiai modelltől egészen a 20. század elején kibontakozott hazai és nemzetközi pedagógiai reformtörekvésekig. Az előadás az elmúlt évszázadban keletkezett, releváns szakirodalmi forrásokra (monográfiákra, szakcikkekre, a Rajztanítás és a Kisdednevelés című szakfolyóiratok sajtóanyagaira) támaszkodva bemutatja, hogy a rajz milyen szerepet töltött be a kisgyermeknevelésben a kezdeti mechanikus, hasznos kézügyesítő gyakorlatoktól kezdve a játékos szemléltetés és ismeretszerzés felfedezésén keresztül a művészetpedagógia megjelenéséig. A bemutatás vázolja, hogy mekkora utat járt be a gyermeknevelésről alkotott felfogás, amíg a művészetet, és azon belül a rajzot, a gyermek harmonikus, autonóm személyiséggé nevelésének eszközeként alkalmazták az oktatás során. Az előadás részét képezi az ún. „gyermekművészet" bemutatása, a lélektani alapokon nyugvó tehetségfelismerő munka, a gyermekrajz-kiállítások és a tudományos igényű rajzelemzések megjelenése az 1900-as évek elején.

A kisgyermekkori rajzoktatás főbb állomásainak áttekintése mellett az előadás része a Kisdednevelés című folyóirat sajtócikkeinek vizsgálata, mely során a 19. század végétől a 20. század elejéig az aktuális rajzoktatási szemléletmódokat, valamint az esztétikai nevelésről alkotott véleményeket elemezzük. Bemutatjuk, hogy a Kisdednevelés milyen publikációkat jelentetett meg az egyes rajztanítási elvekkel és módszerekkel kapcsolatban, kiemelve a főbb tematikai csomópontokat. Kutatásunk során arra keressük a választ, hogy az óvodáztatás gyakorlatában mely új gyakorlatok honosodtak meg az adott időszakban, és milyen sajtóanyagok jelentek meg erre vonatkozóan a folyóiratban. Milyen vélemények tárhatók fel az újságcikkekből a mértani rajzgyakorlás, a természet utáni rajzolás és az ösztönös, fantáziának is teret hagyó rajz esetében?

Kutatásunk aktualitását indokolja, hogy a művészeti nevelés és a rajzoktatás történeti feldolgozottsága az óvodáztatás területén kevésbé feltárt, ezért célunk – a tágabb történeti, kulturális és társadalmi összefüggések vizsgálata után – a századforduló kisgyermekkori művészetipedagógiai törekvéseiről, reformpedagógiai újdonságairól is átfogó képet adni.

Kulcsszavak: rajztanítás, reformpedagógiák, óvodai nevelés, Kisdednevelés, sajtóelemzés

Dr. Toma Kornélia

Tokaj-Hegyalja Egyetem
Comenius Intézet

KOMMUNIKÁCIÓS KÉPESSÉGKOMPONENSEK FEJLESZTÉSE ÉS MÉRÉSE ÓVODÁSKORBAN

Előadásomban bemutatom, hogy milyen kommunikációs képességkomponensek azonosíthatók be a hatályos Óvodai nevelés országos alapprogramjában [363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, a továbbiakban Alapprogram], és példát mutatok arra, hogyan (módszerek, eljárások, munkaformák) fejleszthetők ezek a komplex tevékenységközpontú óvodai nevelés során.

A személyiség kompetenciamodelljét Nagy József dolgozta ki a „XXI. század és nevelés" (2000) című művében. Négyfajta egzisztenciális kompetenciát különített el a létfunkciókat is figyelembe véve: 1. személyes (funkciója az egyén boldogulása, létének biztosítása); 2. szociális (funkciója a fajfenntartás); 3. kognitív (funkciója az információhasznosítás és -feldolgozás); 4. speciális kompetencia (funkciója az egzisztencia megteremtése). Az Alapprogramban használt egyéni, szociális és értelmi képesség kifejezéseket egyértelműen azonosítani tudtuk Nagy József képességekről készített rendszerének szóhasználatával. Mind Nagy József, mind az Alapprogram megnevezi a kommunikációt, amelyet a továbbiakban abból a szempontból vizsgálunk, hogy milyen készségek, komponensek kialakítása, folyamatos, rendszeres fejlesztése szükséges ahhoz, hogy egy óvodás gyermek az életkorának megfelelően tudjon kommunikálni.

„A kommunikáció a személyiség önállósult kompetenciája, amely a kompetenciákra általában érvényes szerkezettel rendelkezik: képességekből, motivációs képződményekből és affektív apparátusból szerveződik, valamint a tudat koordinációja alatt áll." (Szőke-Milinte, 2012)

„Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van." (Alapprogram) A kommunikációs készségek fejlesztése különböző óvodai tevékenységkörökben (játék, munka, tanulás), különböző szervezeti keretek között (frontális, csoportos, egyéni), különböző differenciálási eljárásokkal (szervezési módok; feladatrendszer) és munkaformákban (frontális és csoportmunka, páros, egyéni munka) valósítható meg.

Bemutatunk egy digitális képességmérő eszközt (PractiKid) és az óvodai nevelés a művészetek eszközeivel alternatív óvodai program (Nagy, 2017) Gyermektükör komplex személyiségmegfigyelő eljárását a kommunikációs képességmérés szemszögéből. A Sátoraljaújhelyi Hétszínvirág Óvodában mindkét módszerrel elvégzett mérés eredményeiről is beszámolunk.

Kulcsszavak: személyiség, kommunikáció, képességkomponens, készségfejlesztés, fejlettség mérése

Eigner Eszter

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

ÓVODAPEDAGÓGUS-HELYZETKÉP – ATTITŰDVIZSGÁLAT AZ ÓVODAI MOZGÁSFEJLESZTÉS TERÜLETÉN

Bevezetés: Az óvodás gyermekek kielégíthetetlennek tűnő mozgásigénye és játék iráni szeretete kiváló lehetőséget kínálna az óvodapedagógusok számára, hogy ezeket a tulajdonságokat kihasználva hatékony, irányított mozgásfejlesztést végezzenek az óvodai nevelés időszakában. A 3-7 éves korosztály mozgásfejlődésének szenzitív időszakainak elmulasztása az iskolai évek alatt üt majd vissza, sok esetben behozhatatlan hátrányt jelentve a mozgáskoordináció, mozgáskészségek vonatkozásában. (Király-Szakály 2011, Baloghné 2015, Farmosi, 2005; Csoknya-Wilhelm, 2011).

Anyag és módszer: Vizsgálatunkban online és papíralapú kérdőív segítségével óvodapedagógusokat (n=259) kérdeztünk meg arról, milyen attitűddel rendelkeznek az irányított óvodai mozgásfejlesztés vonatkozásában. Felmérésünk a pályán eltöltött idő, az óvoda gyermeklétszáma és a képzettségre/tanulmányokra irányuló kérdések mellett kitért az általuk tartott foglalkozások mennyiségére, az azokra való felkészülési időre, az óvodák infrastrukturális helyzetére, annak megítélésére. Kíváncsiak voltunk arra is hogyan ítélik meg saját felkészültségüket, illetve szükségét érzik-e ezen a területen saját fejlődésüknek, megújulásuknak. A kapott válaszokat egyszerű matematikai-statisztikai módszerekkel dolgoztuk fel.

Eredmények: A tanulmányokkal kapcsolatos előzetes feltevésünkhöz képest nem volt különbség a nappali és a levelezős képzésben elvégzett, testneveléshez köthető kurzusok száma között. Azonban a nappalis képzésben végzettek sokkal nagyobb arányban készítenek vázlatot az általuk tartott testnevelés óra előtt. A foglalkozások tervezéséhez a levelező képzésben végzett óvodapedagógusok 97 %-ban használnak fel internetes forrásból vagy szakkönyvből származó segédanyagot. Önbevallásuk szerint azok az óvodapedagógusok a legfelkészültebbek egy foglalkozás levezetéséhez, akik 15-29 év között vannak már a pályán. A válaszadók 84 %-a részt venne továbbképzésen, kevésbé érzik szaktudásukat elegendőnek a mozgásfejlesztés gyakorlatában.

Következtetés: Munkánkkal arra kívánjuk felhívni a figyelmet, hogy az óvodai testnevelés/mozgásfejlesztésnek minden intézményben tudatosan végrehajtott, a gyermekek jövője szempontjából kiemelt fontosságú folyamatnak kellene lennie, mint a mesélés, verselés és más szociális képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus-képzésben a testneveléshez köthető, oktatott tantárgyak tekintetében bővítésre és megbízható alapok elsajátítására lenne szükség, valamint a pályán lévők számára továbbképzésekre lenne szükség, ha a jövő nemzedékét fizikailag aktívabbá és sporttevékenységet vállalóvá szeretnénk nevelni.

Kulcsszavak: óvodapedagógus, testnevelés-foglalkozás, mozgásfejlesztés, képzési tartalmak, továbbképzés

Dr. Zsuzsa Rosemond – Dr. habil. Varga László

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar

BEHAVIORAL CHANGES IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION AFTER THE PANDEMIC

The impact of the COVID-19 pandemic on the social-emotional developmental risks of preschool children is largely unknown. Since the outbreak of the COVID-19 pandemic in March 2020, the lives of people have drastically changed, with children, in particular, being affected in their daily lives by preschool and school closures and limited childcare options.

During the pandemic many families were forced to keep their young children at home and at times children had spent a year to two years without exposure to any in-person social interactions.

Two distinctions that we aim to explore regarding social and emotional competencies are externalizing problem behaviour and internalizing problem behaviour. The externalizing problem behavior refers to emotional responses usually manifested by disruptive behavior, such as aggression that could be hitting, biting, or rule-breaking. The internalizing problem behavior refers to internal challenges such as anxiety, and depression" (Ernst, Hoffmann, Franze, Stentzel, 2023).

Our goal is to explore various avenues to help young children develop a healthy social and emotional balance, where social interactions and emotional intelligence will support successful academic performance. We will be exploring the current obstacles on how to balance the digital overload and the play-based approach to support the future generation. "Children of Generation Alpha typically start using digital devices in early childhood, which is why they are called digital natives. How does this affect children's socialization, empathy, and other ability to connect?" (Fehér, Runyó, 2019). "Possible solutions, and the general developmental, intelligence-enhancing, and other positive effects of everyday storytelling, need to be a key focus on enriching our inner world and our inner peace. The solution should include art education, small communities, creative activities, and ethics" (Varga, 2024, p. 27).

The pandemic offered a digitalized experience and children out of necessity experienced life without any social skills, however as we are slowly recovering from these challenging times these social skills need to be practiced and taught to many children between the age of 3-5 as these are skills that will still be needed as adults in various areas of life.

Our findings are based on four years of working with early childhood educators and observing preschool behavior. Working with Special Educators and Early Intervention Specialists allows children to work through their challenges with an individualized approach.

References:

Kästner, A., Ernst, V. S., Hoffmann, W., & Franze, M. (2023). Changes in social behavioral developmental risks in preschool children after the first COVID-19 wave: a prospective longitudinal cohort study. *Scientific Reports*, 13(1), 5615.

Fehér, A., & Megyeriné Runyó, A. (2019). The impact of the digital world on children – *Volume of the III International Conference on Early Childhood Education organized within the framework of the Teréz Brunszvik Professional Days.*

Varga, L. (2024). *Children in the digital world on the threshold of a pedagogical era and culture change*... [Power Point Slides].

Keywords: digital age, early childhood, social-emotional development, aggression, play centered approach

Berta Bianka – Dr. Pásztor Enikő – Dr. Vida Gergő

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar

EGY MAGYAR ÉS EGY AMERIKAI MONTESSORI-ÓVODA ÖSSZEHASONLÍTÁSA AZ ÜNNEPEK ÉS A JÁTÉKOK VONATKOZÁSÁBAN

Kutatásunk célja az óvodai nevelésben alkalmazott, Maria Montessori által létrehozott reformpedagógiai módszer analízise. Az előadásunkban vizsgálatunkat mutatjuk be, amelyben azt kutattuk, hogy a Montessori-alapelvek mennyire valósulnak meg egy magyarországi és egy amerikai óvodában. Tanulmányok ezrei állnak ma már rendelkezésünkre Maria Montessori munkásságáról és az ő módszereiről, de mi egy olyan nóvumot szeretnénk bemutatni, ami a szülőket segíti a helyes óvodaválasztásban. Egy olyan eszköz létrehozása volt a célunk, ami segítséget nyújthat a szülőknek az intézmények pedagógiai módszereinek megismeréséhez, amikor gyermeküket egy Montessori-intézménybe szeretnék beíratni. A szekunder és a primer kutatásaink végeredménye egy olyan Check List összeállítása lett, ami a Montessori-szellemiséget, a játékokat és az ünnepeket vizsgálja át az óvodai nevelésben. Kutatásainkba két óvodát vontunk be, egy amerikait és egy magyart. Kiemelten fontosnak éreztük, hogy egy külföldi intézmény is a mintánk része legyen, hogy így még több ismeretet szerezhessünk a témával kapcsolatban. A kutatásunkban a 2015-től 2024-ig tartó időszakban megjelent angol nyelvű szakirodalmakat vizsgáltuk meg az SLR-módszer segítségével. A szisztematikus szakirodalmi áttekintést nyújtó módszer legfőbb erőssége, hogy kulcsszavak alapján az adott témával kapcsolatos összes releváns irodalmat megkeresi. A SCOPUS és az ERIC elektronikus szakirodalmi oldalait használtuk közel 700 tanulmány bevonásával. Az SLR-módszerrel átvizsgált szakirodalmi kutatás eredményeképpen elkészült Check Listet alkalmaztuk a kutatásunkba bevont két óvodában. A hipotézisünk az volt, hogy Maria Montessori alapelvei, az általa kifejlesztett eszközök és módszerek inkább érvényesülnek a tengerentúlon, mint a magyar óvodában. Eredményeink alapján elmondható, hogy a szülők az óvodaválasztáskor a magyar óvodában kevésbé lehetnek biztosak abban, hogy a Montessori-módszerek karakteresen megjelennek a mindennapokban az óvodai nevelés során.

Kulcsszavak: Montessori-módszerek, Montessori-nevelés, Montessori-tevékenység, Montessori-eszközök, Montessori óvodai nevelés

Manal Hamarsha – Shwe Ye Phyo, Mestawot Beyene – Dr. habil. Erika Kopp

Eötvös Loránd University
Faculty of Education & Psychology

EXPLORING THE IMPACT OF MONTESSORI EDUCATION ON ENGLISH LANGUAGE ACQUISITION: A CASE STUDY OF AN EARLY EDUCATION IN EGYPT

This paper investigates the impact of Montessori education on an Egyptian child receiving an early education in English. One eight-year-old boy who has been exposed to the Montessori technique since the age of four is the sole subject of the study. Semi-structured interviews were used to collect information from the boy's teacher and parents to better understand his language learning process.

The Montessori method places a strong emphasis on experiential learning, learning directed by the child, and preparing a space that supports customized instruction. We examine how these ideas have influenced the boy's English language development in this case study. The boy's interaction with English language resources, his self-assurance in speaking and expressing himself, and his aptitude for navigating real-world language situations were all themes that surfaced from the qualitative analysis of the interview data.

The study also looks at how the boy's parents and teacher helped him acquire language within the Montessori framework. The interviews provided valuable insights into the cooperative efforts between home and school settings, underscoring the need for a unified approach to language acquisition.

The results indicate that the boy's acquisition of the English language has been positively impacted by the Montessori technique. His linguistic growth and skill have been promoted by his exposure to various language experiences as well as the encouraging supervision of his parents and teacher. These findings contribute to the body of knowledge on Montessori education and language learning by offering a sophisticated analysis of its suitability in various cultural situations, including Egypt.

Overall, this case study provides insightful information on how Montessori education may foster English language proficiency in early childhood settings. It emphasizes the importance of child-centered strategies and cooperative alliances to support young learners’ holistic language development.

Keywords: Montessori, English language acquisition, early education, parent-teacher collaboration, child-centered approach

Szent-Gály Viola[1] – Kissné Dr. Zsámboki Réka[2]

[1]Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Neveléstudományi Doktori Iskola
[2]Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar

A DIFFERENCIÁLT ÓVODAI BÁNÁSMÓD PROGRAM SZEREPE AZ ADAPTÍV ÓVODAI NEVELÉS GYAKORLATÁNAK KIALAKULÁSÁBAN

Előadásunk fókuszában az adaptív óvodai nevelés kialakulásához vezető összetett folyamatok áttekintése áll, különös tekintettel az 1970-es évek végén, dr. Hűvös Éva óvodapedagógiai kísérleteinek nyomán megjelent Differenciált Óvodai Bánásmód (a továbbiakban: DOB) program szerepére. Vizsgálatunk célja az egykori modellprogram által képviselt értékpreferenciák – a gyermeki és pedagógusi autonómia, a kompetencia, a személyes bánásmód és az együttműködés – feltárása és azonosítása a jelenleg hatályos „363/2012 (XII.17) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról/-ban (a továbbiakban: ÓNOAP), valamint a DOB-program komparatív elemzésén keresztül. Előadásunk röviden kitér dr. Hűvös Éva óvónő és pszichológus, a DOB-program megalkotójának szerepére és azon tevékenységére, mellyel hozzájárult a jelenkori pedagógiai terminológiában adaptívnak nevezett óvodai nevelés gyakorlatának kialakulásához.

Kutatási kérdéseink a következők: (1) Melyek a DOB-program meghatározó értékpreferenciái? (2) Milyen módon azonosíthatók ezek az Alapprogramban? (3) A komparatív elemzés során milyen azonosságok és különbségek mutatkoznak a két dokumentumban a kiemelt értékpreferenciák tekintetében? (4) Dr. Hűvös Éva tevékenysége milyen módon járult hozzá az adaptív óvodai nevelés gyakorlatának kialakulásához? Jelen kutatásunk módszerei a forráskutatás, leíró és komparatív tartalomelemzés, melynek során az 1970-es évek végén dr. Hűvös Éva óvodapedagógiai modell kísérletének nyomán megjelent DOB-programot, valamint a jelenleg hatályos ÓNOAP című dokumentumokat elemezzük és hasonlítjuk össze.

Kutatási eredményeink tekintetében elmondható, hogy részben a szerző saját publikációi, részben a DOB-program analízise lehetővé teszi a program markáns értékpreferenciáinak megnevezését. A DOB-program meghatározó értékpreferenciái megjelennek az ÓNOAP-ban, ezek az értékhordozók jelentéstartalmukban számos helyen azonosíthatók az ÓNOAP szövegkörnyezetében (pl. személyes bánásmód – egyéni bánásmód).

Az értékpreferenciák eltérő megjelenési formákban, direkt és indirekt verziókban, azonosítható jelentéstartalommal vannak jelen a két programban.

Látható, hogy dr. Hűvös Éva által kialakított és elsőként minősített DOB-program értékrendszere hatott az egykori Alapprogram kialakítására és annak – jelenleg is hatályban lévő – módosításaira. Kutatásunk mentén vélelmezhető, hogy a munkássága során kiemelt kulcsfogalmak – autonómia, kompetencia, személyes bánásmód, együttműködés – nemcsak az ÓNOAP-ban azonosíthatók, hanem az ezredfordulón előtérbe kerülő adaptív nevelés keretelemeivel is. Úgy véljük, a gyakorlat számára ezzel elővetíti az egyéni tanulási út alkalmazási lehetőségeit az óvodai nevelésben.

Vizsgálataink összegzéseként elmondható, hogy a rendszerváltáskori óvodai innovációk máig ható értékeket hordoznak, olyan személyiségek által, akik meghatározói voltak e paradigmaváltó korszaknak. Az eredményeink gyakorlati alkalmazását tekintve hangsúlyozzuk, hogy a jelenkori adaptív óvodai nevelés kibontakozása, annak szellemi háttere megismerhető, a mindenkori gyakorlat számára közelebb vihető az óvodapedagógusokhoz.

Összegzésképpen elmondható, hogy kutatásunk a pedagógiai gyakorlat számára az innovációk korának inspiráló és máig tartó hatására is rávilágíthat.

Kulcsszavak: DOB-program, értékpreferenciák, adaptív nevelés, autonómia, kompetenciák

Soós Evelin – Keresztes Viktória – Dr. Fináncz Judit
Dr. habil. Csima Melinda – Dr. Podráczky Judit

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Neveléstudományi Intézet
MTA – Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kora gyermekkor kutatócsoport

AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEKEK SZOKÁSRENDSZERÉNEK ÉLETKORI ÉS NEMI SAJÁTOSSÁGAI

Az egyén életmódjának megalapozása szempontjából a kora gyermekkori szokásalakítás kiemelt jelentőségű. Az eltérő fogalmi megközelítéseket összefoglalva, a szokás olyan folyamatnak tekinthető, melynek során egy inger automatikusan cselekvési impulzust vált ki, az előzetesen megtapasztalt inger-válasz asszociációknak köszönhetően (Gardner, 2019). A szokásalakításon belül az egészségtámogató szokások korai megalapozására az óvodáskorú gyermekek rendkívül fogékonyak (Whitebread 2013; OECD, 2013; Fournier és mtsai, 2017), melyben a gyermeket körülvevő felnőttek által közvetített és elvárt minták, rutinok és szabályok alapvető szerepet töltenek be.

Kvantitatív, keresztmetszeti vizsgálatunk célja az óvodás gyermekek egészséghez kapcsolódó szokásainak feltárása óvodás gyermeket nevelő szülők válaszai alapján (n=598), kényelmi mintavétel alkalmazásával, kérdezőbiztosok közreműködésével. Egy komplex vizsgálat keretében a szociodemográfiai jellemzők mellett a gyermekek szokásrendszerét saját szerkesztésű, 30 itemből álló kérdéssor segítségével térképeztük fel. Kutatásunk során az alábbi kérdésekre kerestünk válaszokat: (1) Milyen szokásokkal rendelkeznek az óvodáskorú gyermekek az egészséges életmóddal összefüggésben? (2) Milyen életkori és nemi különbségek mutathatók ki a gyermekek szokásrendszerében?

Eredményeink rámutatnak arra, hogy az idősebb gyermekeknél a rutinszerű cselekvések nagyobb mértékben épültek be a szokásrendszerbe: az étkezéshez kapcsolódóan elsősorban az önállóság terén figyelhetők meg szignifikáns különbségek az egyes életkori csoportok között ($p<0.001$), illetve olyan tevékenységek vonatkozásában, melyek a finommotorika és a koordinációs képességek fejlettségével állnak összefüggésben ($p<0.001$). A higiénés szokások közül a WC-használat és a kézmosás tekintetében nem mutatkozott szignifikáns különbség a vizsgált életkori csoportok között ($p>0.05$). A nemi különbségeket vizsgálva a lányok fejlettebb szokásrendszere figyelhető meg számos területen, mely leginkább a higiénés szokásoknál (p-érték: 0.001–0.024) érhető tetten, de a táplálkozási, az öltözködési, valamint a víztakarékossághoz kapcsolódó szokások esetében (p-érték: 0.008–0.034) is megnyilvánul.

Elemzéseink megerősítik, hogy az óvodába kerülés időszakára az alapvető higiénés szokások egy része már megszilárdult, míg a több gyakorlást igénylő szokások kialakulásához hosszabb időre van szükség, mely a fiúk esetében fokozottan érvényes.

Kulcsszavak: egészségtámogató szokások, szokásrendszer, óvodáskor, egészségnevelés, egészségmagatartás

PaedDr., PhD. Borbélyová Diana
PaedDr., PhD. Monika Miňová

Selye János Egyetem
Pedagógiai Kar, Óvó- és Tanítóképző Kar
University of Presov
Faculty of Education
Department of Pre-school and Elementary Pedagogy and Psychology

A SZLOVÁKIAI ÓVODAI NEVELÉS TANTERVI REFORMJAI A 21. SZÁZADBAN

Az önálló Szlovák Köztársaság 1993. január 1-én alakult meg (addig Csehszlovákia részét képezte). Ezt követően az ország iskolarendszere számos változáson ment át. A 21. század elején, 2002-2009 közt valósult meg az önálló állam első legjelentősebb iskolaügyi reformja. 2008 volt az az év, mely az új közoktatási törvény bevezetésével radikális változást hozott. A jogszabálynak köszönhetően változások álltak be a közoktatásban, az iskolák igazgatásában és finanszírozásában, a pedagógusok pozíciójának definiálásában és megítélésében, bizonyos mértékben átsruktúrálódott az iskolarendszer, modernizálódott a nevelés és oktatás tartalma, illetve állami szinten új nevelési-oktatási célok fogalmazódtak meg. Szlovákia történetében először jelent meg (és ettől kezdve az ország oktatáspolitikájára jellemzővé vált) a kétpólusú/kétszintű, participáción alapuló oktatásigazgatási modell. Az iskolarendszer struktúrájában beállt változásnak köszönhetően az óvoda bekerült az iskolarendszerbe. Majd az elkövetkezendő években számos további reform realizálódott. Ezek közül kiemelkedik két időszak, melyek jelentős mértékben érintették az óvodákat. A 2015–18-as időszakban valósult meg egy jelentős tantervi reform, míg a 2021-2023-as időszak a kötelező óvodalátogatás bevezetésének kapcsán vált leginkább emlékezetessé. Ezekben az években történt az inkluzív nevelés és oktatás fogalmának és elveinek jogszabályi definiálása, és sor került a támogató intézkedések bevezetésére is az óvodákban.

Az iskolaügyben megvalósuló szerkezeti, irányítási és szabályozási reformok kapcsán megvalósuló tartalmi reformok nyilván hatással vannak a nevelő-oktató munka gyakorlati megvalósítására, és ezáltal az oktatási intézményekben nevelt és oktatott gyermekek/tanulók személyiségének formálódására. Ezért pedagógiatörténeti kutatásunk eredményeinek ismertetése során célunk – az állam iskolapolitikájának kontextusában és a jogszabályi változásokhoz kapcsolódóan – feltárni a szlovákiai óvodai nevelés tantervi reformjait a 21. században. Ennek érdekében vizsgáljuk a szlovákiai iskolarendszert, annak formálódását, illetve a reformok hatását az óvodai nevelés elméletére, módszertanára és gyakorlatára. Az állami oktatási programok megújítására irányuló törekvések elemzése kapcsán különös figyelmet szentelünk a nemzetközi hatások érvényesülésének. Vizsgáljuk továbbá a 21. században hatályban lévő óvodai állami oktatási programokat, összehasonlítjuk és elemezzük azokat tartalmi és szerkezeti szempontból, valamint bemutatjuk gyakorlati alkalmazásuk előnyeit és hátrányait.

Kulcsszavak: iskolapolitika, tanterv, tantervi reform, óvodai nevelés,
állami oktatási program

10. Pedagógusképzés

Németh Dóra Katalin

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar

„VÁSZNON ÉS VALÓSÁGBAN" – FILMEK A SOPRONI FELSŐFOKÚ ÓVÓNŐKÉPZŐ INTÉZETBEN A SZOCIALISTA PEDAGÓGIA KONTEXTUSÁBAN

A Soproni Felsőfokú Óvónőképző Intézet, a vizsgált időszakban a Dunántúl egyedüli óvónőképző intézménye fontos szerepet vállalt a hazai szocialista pedagógia értékrendje szerint munkálkodó óvónők képzésében. Az előadás célja a rendelkezésre álló források és dokumentumok elemzése alapján feltárni, hogy milyen filmeket rendeltek meg az intézet hallgatói számára, milyen céllal, és hogyan illeszkedtek ezek a filmek a szocialista pedagógiai elvekhez és módszerekhez.

Az intézet által megrendelt filmek között szerepeltek ismert, szórakoztató jellegű alkotások, mint például a „Pillantás a hídról", valamint módszertani és pedagógiai célú filmek is. Ezek a filmek különböző célokat szolgáltak: egyrészt hozzájárultak az óvodapedagógiai ismeretek elmélyítéséhez és gyakorlati alkalmazásához, másrészt pedig szociális és erkölcsi üzeneteket közvetítettek a hallgatók számára a szocialista társadalom ideáljairól és értékeiről. Külön részét képezik a megrendelt anyagnak azok a filmek, amelyek a nyugati filmkészítés eredményei, mégis helyet kaptak a kínálatban.

A kutatás során megvizsgáljuk, hogy milyen szempontok alapján választották ki ezeket a filmeket, és miért tartották fontosnak éppen ezeket az alkotásokat. Az intézet vezetői bizonyára gondosan választottak olyan filmeket, amelyek tükrözték a korabeli társadalmi és pedagógiai kihívásokat, és lehetőséget adtak a hallgatóknak a szocialista pedagógiai elvek gyakorlati alkalmazására is.

Az előadásunkhoz a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar Irattárában őrzött, a Soproni Óvónőképző Intézettel kapcsolatos dokumentumokat vizsgáltuk meg. Munkánk során szelektív mintavételi eljárást és a dokumentumelemzés módszerét alkalmaztuk.

A kutatás várható eredményei további támpontokat adhatnak azzal a kérdéskörrel kapcsolatban, hogy hogyan használták és értékelték a korabeli pedagógusképző intézetek a filmeket a képzési gyakorlatban. Ezáltal hozzájárulnak a szocialista pedagógia és az óvodapedagógia történetének mélyebb megértéséhez és dokumentálásához.

Kulcsszavak: film, szocializmus, óvónőképzés, Sopron, szocialista pedagógia

Lehoczky Mária Magdolna

Károli Gáspár Református Egyetem
Pedagógiai Kar
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

A TANÍTÓK TANÍTÓJÁNAK MÓDSZERTANI TANÁCSAI VALLÁSPEDAGÓGUSOK SZÁMÁRA

„Csodálatosan egyesítette magában a mindig kutató, alkotó tudós típusát és a kiváló gyakorlati érzékű, az iskolai gyakorlat által felvetett konkrét pedagógiai problémákra érzékenyen reagáló pedagógust." Havril Andrásné e szavakkal zárta a Kiss Áront méltató cikkét annak halálának 50. évfordulóján, 1958-ban, a Köznevelés folyóirat november 12-i számában (Havril 1958, 496.). A „tanítók tanítója" egész munkásságán megmutatkozott ez a törekvés, annak érdekében, hogy kiválóan felkészített tanítók nevelhessék, taníthassák a gyermekeket. Ezt számos szakmai cikkel és vezérkönyvvel segítette, hogy ne csak jegyzetekből tanulják a hivatás fortélyait a preparandiák növendékei, hanem szakkönyveket vehessenek a kezükbe, melyek útitársként a pályán is velük tarthatnak. Az egyik ilyen jelentős vezérkönyve az 1879-ben megjelent „Protestáns népiskolai vallástanítás módszertana", melynek címzettjei a tanítóképezdék tanulói és a népiskolai tanítók voltak. A korabeli prepák nemcsak az alapismeretek oktatására készültek fel tanulmányaik során, hanem természetszerűleg a vallásos nevelésre, a hit- és erkölcstan órák megtartására is fel kellett készülniük a későbbi feladatellátásuk érdekében. Ez, a ma kétféle képzés, együttesen jelent meg az akkori tanrendben. Előadásomban arra keresem a választ, hogy jeles elődünk milyen nevelési elvekkel, didaktikai tanácsokkal látta el a vallástanítás módszertanában és más hasonló jellegű írásaiban a képezdei hallgatóit. Ezek között találjuk a neveléstörténeti elődök munkásságának megbecsülését és a vallásos nevelésben elért eredményeik megismerését, hasznosítását, az ökumenikus szellemiség fenntartását, a különböző felekezetek pedagógusai által tett ajánlások megbecsülését, a családi nevelés elsőségét, a játék nevelésben és tanulásban betöltött szerepét, a fokozatosság elvét, a Szentírás súlyponti szerepét és a bibliai történetek elbeszélésének jelentőségét, a tanulók életkori sajátosságainak figyelembe vételét és az ismeretszintetizálás lehetőségeit. Ezek a praktikus didaktikai tanácsok, vezérelvek a mai pedagógus- és hittanoktató-képzésben is jelentőséggel bírnak, melyek érdemesek a felelevenítésre, s ezzel Kiss Áron vágya és hatása az idők távlatában is teljesülhessen: „[...] igen jól esnék, ha az ilyen művekkel nem járó anyagi haszon helyett, az lehetne jutalmam, hogy általa protestáns vallásunk tanításért tettem valami érdemlegest" (Kiss 1879, Előszó, o.n.).

Kulcsszavak: Kiss Áron, módszertan, vallásos nevelés, tanítóképzés, hittanoktató-képzés

Dr. Patyi Gábor

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

A VISSZATÉRŐ MÚLT: KÖZÉPFOKÚ ÓVÓNŐKÉPZÉS (ÚJRA)INDÍTÁSA HAZÁNKBAN AZ 1970-ES ÉVEK ELEJÉN

Mint közismert – a kormányzati szándéknak megfelelően – most, 2024-ben gőzerővel folyik hazánkban a középfokú óvónőképzés szervezése. A hazai oktatásügy történetében nem először szánta rá magát a kormányzat erre a lépésre. 1959-ben váltotta fel az addig középszintű óvodapedagógus-képzést a felsőfokon szervezett szakemberképzés. A képzés felsőfokúvá válása hatalmas előrelépés volt, méltán lehettek büszkék rá a korabeli oktatásügy irányítói, a képzésben oktató szakemberek és a felsőfokon képzett óvónők egyaránt. Azonban számos okból kifolyólag, 1972-től 1991-ig, a felsőfokú képzési forma mellett ismét volt középfokú óvónőképzés is Magyarországon.

Az előadásunkban elsősorban arra a kérdésre keressük a választ, hogy vajon milyen gazdasági-társadalmi okok, oktatáspolitikai és pedagógiai törekvések késztették az akkori politikai, oktatáspolitikai döntéshozókat a középfokú képzési forma visszavezetésére. Előadásunkban elemezzük azon demográfiai adatokat (születések számának változása) és társadalomtörténeti tényeket (a nők fokozott munkába állása), melyek az óvodai ellátás iránti igény fokozatos emelkedéséhez vezettek. Miközben 1972-ben az óvodáskorúaknak csak 58,8%-a járt óvodába, és az őket nevelő óvónők 15%-a képesítés nélkül végezte munkáját. A korban az óvodaügyet már az oktatási rendszer szerves részének tekintették. Az oktatási rendszerrel szemben támasztott egyik legfontosabb oktatáspolitikai elvárás a társadalmi mobilitás segítése, az esélyek kiegyenlítése volt. Ez a törekvés a korban alapvetően a munkás-paraszt származású gyermekek, fiatalok társadalmi mobilitási esélyeinek a növelését jelentette. Sokan vélték úgy, hogy a „rajtelőnyök” kiegyenlítésében az óvodának alapvető szerepe van, tehát törekedni kell a lehető legszélesebb körű óvodai ellátás megvalósítására. Az iskolaelőkészítés ekkoriban a korabeli pedagógiai törekvések révén az óvodához rendelt egyik legfontosabb célkitűzéssé vált (lásd az iskolaelőkészítés súlyát az 1971-es ÓNP-ben).

Előadásunkban néhány statisztikai adat és az Óvodai Nevelési Program elemzése mellett főképp korabeli oktatáspolitikai jellegű dokumentumokat (1972-es párthatározat, miniszteri, szakpolitikusi beszédek, nyilatkozatok stb.) fogunk elemezni. A kutatás alapvető módszere tehát a dokumentumelemzés lesz.

Meggyőződésünk, hogy a vizsgált téma elemzése, a középfokú óvónőképzés bevezetése az 1970-es években közelebb vihet bennünket napjaink oktatáspolitikai intézkedéseinek a megértéséhez.

Kulcsszavak: középfokú óvónőképzés, Magyarország, 1970-es évek, oktatáspolitika

Borbás Mónika Lívia

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola

A FŐISKOLAI SZINTŰ GYAKORLATI KÉPZÉS SAJÁTOSSÁGAI A SOPRONI ÓVÓKÉPZÉSBEN AZ 1980-AS ÉVEK VÉGÉN

Sopron új felsőoktatási intézménye 1959. szeptember 8-án nyitotta meg kapuit. A felsőfokú óvóképzés évei a változások jegyében teltek. A változást hozó esztendők sorában 1986 ősze az első olyan mérföldkő, amely a főiskolai szintű képzés megvalósulásának reményét hordozta. Az első hat féléves képzési idejű csoportot kísérleti jelleggel indították 1987 szeptemberében. Ez az év fémjelzi azt az útkeresést, amely az új szemléletű óvodai gyakorlat megszervezését tűzte ki célul (Szála–Tóth, 1996). A főiskolai szintű gyakorlati képzés célja az óvodai nevelés feladatainak végzéséhez szükséges készségek és képességek gyakorlás útján történő alakítása, fejlesztése. A gyakorlati képzés különböző formái nagyban hozzájárulnak az elméleti ismeretek szintetizálásához és gyakorlatba történő átültetéséhez, emiatt rendkívüli jelentőséggel bírnak.

Kutatásunk célja, hogy a főiskolai szintű képzési sajátosságok feltárásával és elemzésével minél valósághűbb képet kapjunk a Soproni Óvóképző Főiskola gyakorlati képzési tevékenységéről. A kutatás forrásbázisát a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar irattárában őrzött iratok (Az óvodapedagógus képzés tantervi irányelvei [1987], [1989]; Útmutató a szakmai gyakorlathoz [1987/88]) és egyéb irattári dokumentumok (A Soproni Óvóképző Intézet 25 éve; A gyakorlati képzésről [1988]; Intézetünk helyzete, a fejlesztés lehetőségei, feladatai [1988]; Adatok az Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola Soproni Óvóképző Intézetéről) képezték. Az összegyűjtött irattári forrásanyag vizsgálatának alapvető módszere a dokumentumelemzés volt. Az előadás célkitűzése, hogy a feltárt dokumentumok alapján képet nyújtson a gyakorlati képzés specifikumairól, a gyakorlati képzési formákról, az időkeretekről és a vizsgaformákról. Az előadás betekintést enged a soproni intézmény profiljába, az óvodapedagógusképzésbe, melyen keresztül górcső alá veszi a gyakorlati képzés célját, általános követelményeit, egyben rávilágít a hallgatók felkészítésében betöltött szerepére, jelentőségére. Az előadás hangsúlyos szerepet szán a gyakorlati képzés lényegi részét képező összefüggő egyéni szakmai gyakorlat bemutatásának, és röviden kitér az önálló nevelőmunka feladataira, a zárófoglalkozás tartalmi jellemzőinek ismertetésére, illetve a szakmai gyakorlat ellenőrzésére és értékelésére.

Kulcsszavak: felsőfokú óvóképzés, főiskolai szintű képzés, új szemléletű óvodai gyakorlat, gyakorlati képzési formák, összefüggő egyéni szakmai gyakorlat

Dr. Izsák Hajnalka

Partiumi Keresztény Egyetem
Bölcsészettudományi és Művészeti Kar
Nyelv és Irodalomtudományi Tanszék

JAVÍTÓINTÉZETI NEVELŐK PEDAGÓGUSKÉPE EGY METAFORAKUTATÁS TÜKRÉBEN

A javítóintézetekben dolgozó, pedagógusi munkakörben foglalkoztatott nevelők egy zárt világban végzik oktatási-nevelési tevékenységüket. A munkaköri leírás szerint oktató-nevelő-fejlesztő munkájuk mellett adminisztrációs feladatokat látnak el, közreműködnek az intézet újonnan belépett munkatársainak felkészítésében és a felsőoktatási intézmények hallgatóinak hospitálásában, valamint kötelező óraszámukon felül számos egyéb eseti vagy rendszeres feladatot is ellátnak, ha azok szükségessége felmerül, vagy erre vezetői utasítást kapnak.

A metafora, mint kvalitatív kutatási eszköz, a pedagógia számos területén alkalmasnak bizonyult a vizsgált fogalmakkal és személyekkel kapcsolatos attitűdök, vélekedések megismerésére. A kutatásban összesen 15 javítóintézeti nevelő vett részt, akiket arra kértem, hogy a 'javítóintézeti pedagógus' fogalmat „olyan mint..." hasonlatban fogalmazzák meg. Az így született 27 metaforát forrásfogalmakba rendeztem, majd tartalomelemzésnek vetettem alá. Legnagyobb arányban a gondozásra, gondoskodásra utaló metaforák jelentek meg, ugyanakkor megjelennek az intézet zárt jellegéből adódó sajátosságokra utaló metaforák (kiképzőtiszt, smasszerőrmester, smasszertyúkanyó), ami jelzi, hogy itt nem az ismeretátadó szerep kap fő hangsúlyt, hanem a gondozó-gondoskodóé.

A javítóintézeti nevelők metaforáin keresztül közelebb szerettem volna kerülni a javítóintézetek zárt világához, azért, hogy betekintést nyerjek a benne élők és dolgozók mindennapjaiba, valamint, hogy tájékozódjak a nap mint nap megélt nehézségeikről és a – feltételezésem szerint – sokkal ritkábban előforduló sikereikről.

Kulcsszavak: javítóintézet, javítóintézeti pedagógus, metafora, metaforavizsgálat

11. Pedagóguskutatások; kutatásmódszertan

Ribní František

Selye János Egyetem
Tanárképző Kar

A NEM KOGNITÍV KÉSZSÉGEK VIZSGÁLATA PEDAGÓGUSOK KÖRÉBEN

A soft skillek oktatásának és fejlesztésének kérdésköre központi szerepet foglal el a neveléstudományok számos tudományágában (Dombi, 2019; Yan, 2018; Tang, 2018). Kutatásunk a nem kognitív készségek részét képező szociális kompetenciák perspektívájából kívánja vizsgálni a felsőoktatásban tanulókat. A vizsgált minta a hallgató és fiatal munkavállaló informatikusból és a pedagógusképzésben résztvevő hallgatókból, valamint pályakezdő pedagógusokból tevődik össze. Az empirikus kutatás két részből áll: a szociális kompetencia fejlettségi szintet vizsgáló kérdőívből, ill. a résztvevők szociális platformokon való aktivitási idejének elemzéséből (képernyőidő-figyelő szoftverek segítségével).

Kérdőíves kutatásunkban 306 kitöltő vett részt. A válaszadók közül 44,12% (N= 135) pedagógus, 55,88% informatikus (N= 171). A kérdőívet online töltötték ki, időkorlát nélkül. A szociodemográfiai adatok felvétele után a szociális kompetenciákról gyűjtöttünk adatot. A szociális kompetenciákat 10 különböző csoportban vizsgáltuk. Minden csoporthoz 3-3 kijelentés tartozik, melyeket egy ötfokú Likert-skálán kellett értékelniük a kitöltőknek aszerint, hogy mennyire érzik azt magukra nézve érvényesnek.

Az eredmények arra mutatnak rá, hogy az egyetemi képzésben hangsúlyt kell fektetni a készségfejlesztésre. A probléma felvetése nem mondható újkeletűnek, számos oktatási stratégia született a szociális kompetenciák javítására a felsőoktatásban tanuló pedagógusokra vonatkozóan (Tomory, 2020; Tynjälä, 2016; Gedvilienė, 2015).

A felsőoktatásban végzett kutatások eredményei rámutatnak, hogy az interperszonális kapcsolatok minősége meghatározó a munkahelyre történő beilleszkedés sikerességét illetően (Nagy, 2018, 2019; Kanczné, 2018, 2019; Csehiová, 2019). Vizsgálatok bizonyítják azt is, hogy az okoseszközök használata negatívan hat a szociális kompetenciák alakulására (Saritepeci, 2021, 2-16. o.).

Az általunk alkotott szociális kompetencia tíz csoportjából 8 esetben szignifikáns eltérést fedeztünk fel a pedagógusok és az informatikusok között ($p < 0,05$). Az pedagógusok szignifikánsan jobb szociális kompetenciákkal rendelkeznek: különösen az empátia, kapcsolatteremtés és kommunikáció területén. Ugyanakkor a pedagógus hallgatók kifinomult interperszonális készségekkel rendelkeznek. Az adatokból továbbá kiderül, hogy a pedagógusok szignifikánsan kevesebb időt töltenek szociális platformokon, ami potenciálisan növelheti a jó személyes kapcsolatok kialakulását és mélységét.

A felsőoktatási kutatások alapján, melyek az interperszonális kapcsolatok szerepét vizsgálják, a munkahelyre történő sikeres beilleszkedés tekintetében (Nagy, 2018, 2019; Kanczné, 2018, 2019; Csehiová, 2019), azt tapasztaljuk, hogy a pedagógusok rendkívül kompetensek a nem kognitív készségek területén. Ezáltal képesek hatékonyan reagálni a 21. századi kihívásokra és magas szintű teljesítményt nyújtani a munkaerőpiacon.

Kulcsszavak: felsőoktatás, szociális kompetenciák, szociális platformok, informatikusok, pedagógusok

Lantos Tünde

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

TÁMOGATÓ VEZETŐ – MOTIVÁLT PEDAGÓGUS?! A VEZETŐ MINDENNAPI KIHÍVÁSAI A SZAKMAI FEJLŐDÉS, A TANULÁS TÁMOGATÁSÁBAN

A pedagógusok szakmai fejlődésének vizsgálatakor nem elég csak a személyes tényezők (Evans, 2014; Korthagen, 2017) figyelembevétele. A pedagógusok szakmai fejlődését a szervezeti tényezők és a rendszerszintű elemek (Qiu, 2018) is meghatározzák, együttesen befolyásolják. A szakirodalom a szakmai fejlődést olyan tevékenységként értelmezi, amely a változás, fejlődés érdekében fejleszti az egyéni képességeket, tudást, szakértelmet. Az európai uniós oktatási stratégiák egyik kiemelt összetevője a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődésének támogatása az oktatás-nevelés minőségének javítása céljából (OECD, 2018).

E tanulmány azt kívánja fókuszba állítani, milyen mindennapi problémákkal, nehézségekkel kell megküzdeni a vezetőknek a hétköznapokon a kollégák szakmai fejlődése, tanulása támogatásában. Kíváncsi voltam arra, hogy az óvodavezetők szerint mennyire motiváltak a pedagógusok a szakmai fejlődésük, tanulásuk tekintetében. Arra kerestem a választ, hogy az óvodavezetőknek milyen motivációs eszközök, technikák állnak rendelkezésükre a pedagógusok tanulásának támogatásában? Az óvodavezetőknek milyen kihívásokkal kell szembenézniük az intézményben dolgozó pedagógusok szakmai fejlődésének megvalósítása érdekében?

Kutatásom célja a vizsgálati eredmények alapján olyan következtetések, eredmények kidolgozása, amelyek révén javítható a vezetői ráhatás az óvodapedagógusok tanulási hatékonyságára, ezen keresztül pedig a minőségi szakmai munka megvalósítására, a teljesítmény növelésére. A mintavétel ún. rétegzett mintavétellel történt (Babbie, 2008). 17 óvodavezetővel strukturált interjút készítettem, két esetben személyes, 15 esetben online formában.

Vizsgálatom eredményei rávilágítanak arra, hogy az óvodavezetők miként látják az óvodapedagógusok tanulási hajlandóságát, és – a tanulás motiválása érdekében – milyen ösztönző tényezőket kell alkalmazniuk. A pedagógusok szakmai fejlődésében, tanulásában nélkülözhetetlennek tartják a folyamatos pozitív visszacsatolást, a dicséret motiváló erejét, a támogató közeg megteremtését. Ösztönző tényezőként még a belső képzések lehetőségének megteremtése fogalmazódott meg. Az intézményvezetőknek kihívást jelent az anyagi fedezet hiánya (költségvetésből megvont normatív támogatás); az életkorból fakadó nehézségek (pl. az IKT-kompetenciák hiánya egy online képzésen való részvétel esetén); és az időhiány is gátló tényezőként jelentkezik. A kutatás eredményeit összegezve elmondható, hogy ösztönző és gátló tényezők is egyaránt jelen vannak az óvodapedagógusok szakmai fejlődésének, tanulásának támogatása során. Az intézményvezetés feladata a szakmai továbbfejlődési irányok meghatározása, megvalósításának támogatása a kitűzött célok elérése érdekében (OECD, 2011).

Kulcsszavak: óvodavezető, óvodapedagógus, szakmai fejlődés, motiváció, támogatás

Dr. Zalay Szabolcs

Pécsi Leőwey Klára Gimnázium
Eötvös József Főiskola, Baja

EGY UNIVERZÁLIS PEDAGÓGIAI INDEX (UPI) BEVEZETÉSÉNEK SWOT-ANALÍZISE

Az Univerzális Pedagógiai Index fogalma jelenleg nem létezik sem egyetemes, sem helyi használatban. Előadásomban első alkalommal kívánom tudományos közegben használni magyarul a kifejezést és a hozzá kapcsolódó módszertan vázlatos bemutatását a hagyományos SWOT-analízis szempontjai szerint megvizsgálva, hogy ennek milyen erősségei, gyengeségei, lehetőségei és veszélyei lehetnek. Számos kutatási és fejlesztési projekt foglalkozik a pedagógiai munka minőségének objektív mérésével, és léteznek ígéretes kezdeményezések a különböző pedagógiai entitások (foglalkozások, tanórák, pedagógusok, szervezetek, oktatási rendszerek stb.) összehasonlítására. A pedagógiai munka összetett és sokrétű, így nehéz egyetlen mutatóval jellemezni a minőségét.

Azonban az eddigi kutatásaim eredőjeként azt állítom, hogy egyre pontosabb képünk van ma már a pedagógiai hatékonyságot befolyásoló tényezőkről, és ezek alapján kidolgozható olyan komplex indikátorrendszer, amelyek figyelembe veszik a pedagógiai munka különböző szintjeit meghatározó dimenziókat, aspektusokat. Az Univerzális Pedagógiai Index kidolgozása és bevezetése számos előnnyel járhat, de veszélyeket is hordozhat ez magában.

Ezek közül a legfontosabbak a következők lehetnek: erősségek – objektív mérőszám; fejlődés nyomon követése; motiváció, szakmai fejlődés; társadalmi igazságosság. Gyengeségek – nehézségek a mérésben; megbélyegzés; adminisztratív terhek; adatvédelmi aggályok. Lehetőségek – a pedagógiai munka jobb megértése; a pedagógiai kutatások előmozdítása; a pedagógiai szakma presztízsének növelése. Veszélyek – a pedagógusok ellenállása; a túlzott méréstől való függőség; a pedagógiai sokszínűség figyelmen kívül hagyása. Összefoglalva: az Univerzális Pedagógiai Index bevezetése számos előnnyel járhat, de fontos figyelembe venni a lehetséges gyengeségeket, veszélyeket és aggályokat is. A sikeres bevezetéshez elengedhetetlen a pedagógusok bevonása, a gondos tervezés és az átfogó értékelés.

Az előadás során egy olyan egyedi mérési eljárás bemutatására vállalkozom, amely organikus megközelítési módot alkalmazva a különböző pedagógiai szintek és entitások között, ugyanazokkal a szempontokkal kívánja értékelni a tanórát, a foglalkozást, az iskolai, óvodai (különböző pedagógiai) szervezeteket, sőt, a rendszereket, országokat is mérhetjük általa, de magukat a pedagógusokat és a vezetők munkájának minőségét is. Érthető, ha egy ilyen index bevezetése előtt igencsak körültekintően járunk el, s minden oldalról igyekszünk ennek univerzális és unikális (egyetemes és egyedi) voltát, érvényességét (validitás) és megbízhatóságát (reliabilitását) igazolni, mielőtt alkalmaznánk.

Kulcsszavak: pedagógiai mérés, pedagógiai kultúra, pedagógiai entitások, univerzális pi, egyetemes küldetés

Csiha Tünde – Kloiber Alexandra – Dr. Pásztor Enikő

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet
Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézet

KNOWLEDGE OF PRE-SCHOOL AND PRIMARY SCHOOL CHILDREN ABOUT THE MEANING AND SOCIAL UTILITY OF DRONES

Play is the most developmental activity in early childhood. In the third decade of the 21st century, children's toys present a very vivid picture. The decline in the use of classic toys has been underway for several decades. The rise of computer gaming is nothing new. But today, drones are also among the toys that children play with. Unmanned aerial vehicles are becoming increasingly popular not only among adults but also among young children. In addition to professional drones, online shops also offer small, easy-to-use toy drones which can only be presumed to comply with the European Union's toy safety directives. Parents have a big responsibility in this area too. On the one hand, they set an example by modeling how drones are used. There is also the question of whether they are aware of the social utility of these unmanned aerial vehicles. In a survey conducted among children in two kindergarten and three primary school classrooms during 2023, we asked what children knew about drones and their meaning. We were interested to learn if they knew how drones could make our lives easier. We hypothesized that the majority of children were neither aware of the meaning of drones nor their social utility. Our aim was also to sensitize children involved in this research.

Our method for the schoolchildren was a written questionnaire and a drawing analysis linked to a story we had written. For kindergarten children, we used oral questioning and drawing analysis. The results showed that primary schoolchildren have very limited knowledge of the meaning of a drone and that kindergarten children only know that it is a plane that uses cameras, watches people and animals, and is controlled by a mobile phone.

Keywords: drone, toy, unmanned vehicles

Jelen publikáció a TKP2021-NVA-13 azonosítószámú projekt keretében a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021-NVA pályázati program finanszírozásában valósult meg.

Galambos Attila

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

AKCIÓK AZ OKTATÁSBAN? – AZ AKCIÓKUTATÁS, AZ AKCIÓTANÍTÁS ÉS AZ AKCIÓPEDAGÓGIA ELMÉLETI HÁTTERÉNEK ÁTTEKINTÉSE

Az előadás során szakirodalmak alapján fogjuk értelmezni azokat a pedagógiai elképzeléseket, melyek az „akció" előtagot viselik (akciókutatás és akciótanítás). Ezen túl pedig egy modellalkotói folyamat került vázolásra (akciópedagógia). Ezeknek az elképzeléseknek közös jellemzői, hogy újraértelmezik a tanulási aktivitást, új szerepeket konstruálnak a tanulási folyamatban résztvevőknek (például a tanuló kutató, a tanár pedig facilitátor lehet), és a társadalmi részvétel lehetőségét feltételezik. Bemutatjuk, hogy milyen logika mentén szerveződnek az „akció"-központú elképzelések, illetve milyen tartalmakat és tevékenységeket helyeznek a pedagógiai folyamatok fókuszába. Mindezt azzal a céllal, hogy az aktuális pedagógiai praxisra gyakorolt hatásukat értelmezni tudjuk.

Az akciókutatás, -tanítás és -pedagógia azért releváns a kortárs pedagógiai diskurzusban, mert megváltoztak a tanulási szokások, a tudástartalmakhoz való hozzáférés módjai, illetve a tanulók társadalmi aktivitása is újrakonstruálódni látszik. A társadalmi nehézségek (melyeknek keretrendszere lehet a Fenntartható Fejlődési Célok) egyre erőteljesebben jelennek meg a fiatalok látóterében, amire a pedagógia is reagál.

Az akciókutatás (vagy részvételi akciókutatás) egyre elterjedtebb a hagyományos oktatási színtereken is. Az akciókutatás fogalma Kurt Lewin szociálpszichológus nevéhez fűződik, aki a második világháború traumája után dolgozta ki kutatási modelljét. Az akciókutatás spirálszerű folyamatában a tanuló/kutató azon túl, hogy adatokra tesz szert egy kutatási témával kapcsolatban, a részvételiség és aktív bevonódás miatt mélyebb tudást is szerez.

Az akciótanítás paradigmája olyan pedagógiai megközelítés, melynek fő célja, hogy a tanulók számára ne csupán tudástartalmakat közvetítsen, hanem egyúttal hozzájáruljon a társadalom általános fejlődéséhez és javításához. Az ezen pedagógiai elv mögött meghúzódó szándék az, hogy a tanulók élethosszig tartó tanulási folyamatát minőségi módon támogassa, miközben pozitív változásokat hoz létre a társadalmi környezetben. Az „akciótanítás" terminusát Scott Plous 2000-ben alkotta meg a Teaching of Psychology című tudományos folyóiratban, és ezzel kapcsolatosan kihangsúlyozta, hogy az akciótanítás az akciókutatás pedagógiai megfelelője, melyben az akciókutatás célja, hogy a „kutató" vagy „tanuló" pozitív hatást gyakoroljon a világra.

Az akciópedagógiai folyamatban a résztvevők olyan társadalmi kérdésre reagálnak az iskolán kívül, mely érinti és foglalkoztatja őket. A tanulók a tanulási folyamat végén nem lépnek tovább egy újabb tudástartalomra, hanem a korábban elsajátított információk mentén, azoknak a tapasztalatait hasznosítva, valamilyen aktivitást valósítanak meg. Ez az aktivitás lehet bármilyen, a projektpedagógia során is létrejövő projekttermék, plakátkampány, adománygyűjtés, gerillakertészkedés stb.

Kulcsszavak: társadalmi részvétel, akciókutatás, akciótanítás, akciópedagógia

Dr. Pásztor Enikő[1] – Dr. habil. Varga László[2] – Horváth Anna Viktória[3]

[1;2]Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet
[3]Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

A SOPRONI ÓVÓNŐKÉPZŐ INTÉZET 1971-BEN, A HALLGATÓI LEMORZSOLÓDÁSOK CSÖKKENTÉSE TERÉN TETT ERŐFESZÍTÉSEI TÜKRÉBEN

A felsőoktatásban már hosszú idő óta fókuszba került a hallgatói lemorzsolódás. Nem csupán a hallgatók, de a társadalom számára is kulcsfontosságú a felsőoktatási tanulmányok eredményessége, ezzel párhuzamosan pedig a befektetés hatékonysága. Különösen az elmúlt években növekedett meg erőteljesen azoknak az intézkedéseknek a száma, amelyeket a felsőoktatási intézmények a hallgatói kredit-előrehaladás támogatása érdekében tesznek. Az elmúlt években Magyarországon is sorra jelentek meg azok a szakirodalmak, melyek témája a hallgatói lemorzsolódás okainak a feltárása. Primer kutatásunkban azt vizsgáltuk, hogy ez a téma szerepel-e a 2024-ben a kisgyermeknevelés 125 éves jubileumát ünneplő Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar jogelőd intézménye, az egykori Soproni Óvónőképző Intézet 1971-ből fennmaradt irattári dokumentumaiban. Az államszocializmus időszakából azért az 1971-es esztendőt választottuk, mert a magyarországi óvodaügyben ez az év különösen hangsúlyos volt, hiszen ekkor jelent meg az Óvodai Nevelés Programja (ONP), ami minden óvodára nézve kötelező érvényű volt. Az óvodákkal párhuzamosan az óvóképzés is erőteljes reflexiót mutat az új tartalmi szabályozó hatályba lépése után. Alig tíz évvel járunk a hazai óvóképzés felsőfokúvá válása (1959) után. Kutatásunk elején azt a hipotézist fogalmaztuk meg, hogy tekintettel arra, hogy a soproni képző az óvóképzés fellegvára volt a vizsgált időszakban, az intézet akkori oktatói minden bizonnyal számos olyan intézkedést is tettek, amelyek a hallgatók tanulmányi előrehaladásának különös gonddal történő támogatására irányultak. Azt is feltételeztük, hogy már a hallgatói toborzás, a képzés népszerűsítése terén is tettek erőfeszítéseket, ami kiemelten hangsúlyos napjaink lemorzsolódást csökkentő intézkedései között is. Kutatásunk módszere a dokumentumelemzés volt. A Benedek Elek Pedagógiai Kar irattárában őrzött több ezer dokumentum közül azokat vontuk be a vizsgálatunkba, melyek tartalmában a hallgatói lemorzsolódás, az annak megelőzésére tett intézkedések témaként megjelentek. A különböző minisztériumi, intézeti levelek, utasítások, kurzus- és szakkörleírások vizsgálatai alapján kapott eredmények azt mutatják, hogy a Soproni Óvónőképző Intézetben számos olyan intézkedés történt, ami egyrészről a középiskolásoknak segített a sikeres pályaorientációban, másrészről pedig a már felvett hallgatók beilleszkedését és a tanulmányaik sikeres abszolválását eredményezte.

Kulcsszavak: Soproni Óvónőképző Intézet, 1971-es Óvodai Nevelés Programja, hallgatói lemorzsolódás, kredit-előrehaladás

Dr. Liliana Rodrigues

Research Centre of Education of University of Madeira
Portugal

EDUCATION, HUMAN RIGHTS, AND COMMUNITY DEVELOPMENT

This work aims to combine the idea of preparing teachers and trainers in non-formal learning contexts with education and training for community development.

To achieve this, it is necessary to understand that education for development is education for the citizenship of local communities. Community development must, therefore, be understood as a global public good that involves personal empowerment, vocational training, and critical education outside the school walls.

The training of these vocational professionals must be understood in the logic of globalization and must be seen in light of the integration of different communities and cultures, and the idea of citizenship as inclusion and diversity.

In the end, we are left with this categorical imperative that guides us and takes responsibility for the challenges of training for globalization in the context of human rights, since the ultimate aim of community development is responsibility for human dignity.

Education for globalization sweeps its logic from economics to human rights. Its capitalist reflex is true, but it was the globalization of human rights that made us demand from different States the regulatory idea of consolidating ethics and democracy. This is the European demand when designing the profile of the European teacher.

Keywords: Non-formal and formal education; Human Rights; Community development

12. Nevelésszociológia; romológia

Dr. habil. Varga Aranka

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Neveléstudományi Intézet

NONFORMÁLIS TANULÁSI TEREK A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ, CIGÁNY/ROMA DIÁKOK ÉLETÉBEN

A XXI. században az iskolai végzettség, a gyakorlati tudás és az élethosszig tanulás fontossága megkerülhetetlenné teszi az ugrásszerűen növekvő nonformális tanulási terek használatát (Csapó 2006). A nonformális tanulási formák közös jellemzője a személyes motiváció, az egyén interaktivitása, a horizontális közösségi kapcsolódások, az élményalapúság, a tapasztalat- és cselekedet-orientáltság (Coombs-Ahmed 1974, Farkas 2014, Stéber-Kereszty 2015). Az előadás azt a kérdést járja körbe, hogy az informális (családi) és formális (iskolai) tanulási terek, formák, valamint az ezekben szerzett tudások miként kapcsolhatók össze, egészíthetők ki a nonformális tanulás segítségével. Két olyan kutatást hozunk példának, melyek a társadalmi mobilitás útját járó roma fiatalok számára kialakított inkluzív kortárs közösségeket (Varga 2015), mint nonformális tereket vizsgálták. Az egyik kutatás roma középiskolai kortárs mentorokkal (N:20) készített strukturált interjúkkal arra a kérdésre kereste a választ, hogy milyen aspirációkkal rendelkeznek és milyen hozadékot remélve végzik a diákok a feladataikat? A másik kutatás életútinterjúkon keresztül vizsgálta, hogy egyetemre járt felnőttek (N:50) életében milyen szerepet töltött be a roma szakkollégium közössége. A kutatási adatfelvételek 2022-2023-ban zajlottak, az interjúk feldolgozása narratív adatelemzéssel történt, az elemzés pedig leíró statisztikákra épült. Az eredmények szerint a vizsgált nonformális közösségek sokféle, tudás- és kompetenciaszerzésre pozitívan ható hozadékkal jártak. A roma középiskolás kortárs segítők pályaorientációs munkája transzlétori (Adler 1975) szerepben kötötte össze a családot és az iskolát. A roma egyetemisták tutoraikkal közösen működtettek olyan nonformális tanulási teret, mely családra emlékeztető módon (Boros et al. 2022) járult hozzá a sikeres diplomaszerzéshez.

Kulcsszavak: nonformális tanulás, közösség, roma, hátrányos helyzetű, kortárs segítő

Dr. Szerepi Sándor

Debreceni Egyetem
Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar
Gyermeknevelési Tanszék

SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁK FELMÉRÉSE HÁTRÁNYOS HELYZETŰ ÓVODÁSOK KÖRÉBEN BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN, HAJDÚ-BIHAR ÉS SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYÉBEN

EFOP-3.1.3-16-2016-00001, „Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása" címmel vettünk részt 2017 és 2020 között egy az Oktatási Hivatal által vezetett országos projektben, melyet egyszerűen „Esélyteremtő Óvoda" néven használtunk munkánk során. A projekt célja elsősorban az óvodák megsegítése volt a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű roma, cigány gyermekek nevelését, fejlesztését tekintve. A munka egy fontos szakasza volt az a felmérés, melyben egy sajátos – az óvodai élethez alkalmazkodó, az óvodapedagógusok megfigyeléseire épülő – képességfelmérést végeztünk el az intézmények aktív közreműködésével. Jelen tanulmányban a felmérés egy fontos aspektusát, a szociális kompetenciák vizsgálatát helyezzük előtérbe. Három kategóriában (énkép, társas kapcsolatok, érzelmi-akarati tulajdonságok), kategóriánként öt dimenzióban kaptunk eredményeket a három kiválasztott megye projektben részt vevő óvodáiból. A teljes felmérésben összesen 1112 gyermekről szolgáltattak információt az óvodák, melyből a három általunk elemzett megyét tekintve a következőképpen alakult a beérkezett válaszok száma: Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 259, Hajdú-Bihar megyében 178, míg Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 271, azaz n=708 gyermekre vonatkozó óvodapedagógus állítás elemzésére került sor jelen tanulmányban. Az eredményekben szignifikáns különbség nem tapasztalható: mindössze néhány esetben tapasztaltunk Borsod-Abaúj-Zemplén megye kapcsán negatív irányú eltérést a szociális kompetenciák terén.

Kulcsszavak: hátrányos helyzet, szociális kompetencia, óvodás gyerekek

Jennyfer Paola Casas Trujillo

University of Debrecen

SOCIOCULTURAL INTEGRATION STORIES BY INTERNATIONAL STUDENTS IN DEBRECEN

Choosing to study abroad is becoming a real possibility for everyone who wishes to learn in a foreign country. In today's higher education system, internationalization is a priority for universities and a reality for international applicants. Regardless of one's social status, there are opportunities for everyone to apply for scholarships because of increased emphasis on internationalization. The opportunity to study is available in English and non-English-speaking countries. In English-speaking countries, English is used in academic settings as well as outside academia. This is not the case in non-English-speaking countries, where English is only used in academic settings. We have examined the views on sociocultural integration of international students in Hungary, which has increased its number of international students since 2013 through scholarships from the Stipendium Hungaricum program to students from countries whose economic and political relations exist and who act as sending partners. The number of students increases every year, and it is necessary to understand their lives in connection to non-academic aspects and their integration into the Hungarian culture. Therefore, we answered the research question "What do international students say about sociocultural integration?" by sending a questionnaire to all international students and conducting semi-structured interviews with the most representative nationalities. The data was analyzed through categorization and descriptives, revealing that certain aspects are important in the life of an international student like the language, the university, and cultural background. The discussion contributes to the understanding of the aspects that add to the increase in quality. Being this latter aspect the one that universities seek to offer, and international students look to find. Therefore, this research highlights the most relevant features for students and the possibilities of suggestions by participants. Further research is proposed regarding internationalization in Central and Eastern Europe which face similar challenges at the time to compete with other scenarios of internationalization.

Keywords: internationalization, sociocultural satisfaction, Hungary, international students

Szirtes-Tankó Tünde

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

RESILIENCE IN THE HUNGARIAN EDUCATIONAL SCIENCE DISCOURSE. SYSTEMATIC REVIEW USING VOSVIEWER

The aim of this presentation is to introduce a bibliometric software that is currently unused in the field of social sciences in Hungary. Furthermore, it analyzes the main content characteristics and changes in Hungarian educational research publications on resilience and situates them within an international context. This research is a direct continuation of two previous publications from 2023. The first publication identified basic formal features using a systematically selected dataset of 112 items published between 2012 and 2022. The second publication presented a procedure that enabled the same dataset to be compatible with the VOS viewer software, facilitating bibliometric content analysis and visualization. The comparison is based on a study with a similar topic published in 2023 and written by Borazon & Chuang, which also served as a methodological model. In the keyword-based analysis of Hungarian resilience publications the main key terms of the field have been identified as largely consistent with those in the author's previous study, including terms such as disadvantage, higher education, students, quantitative research, school success, equal opportunities, performance, achievement, and family background.

Seven distinct but related topics, based on clusters formed using the software, are presented through bibliometric maps. The main keywords in these clusters are as follows:

- Cluster 1: school success, achievement, public education.
- Cluster 2: teacher, effectiveness, roles of teachers, burnout.
- Cluster 3: disadvantage, nurturing talent, inclusion, secondary school students.
- Cluster 4: tertiary education, students, career, effectiveness.
- Cluster 5: pupil, quantitative research, personality development, family background.
- Cluster 6: secondary education, vocational training, grammar school.
- Cluster 7: gypsies, equal opportunities, educational attainment, qualitative research.

The international comparison revealed a common research topic (resilience of teachers), under-researched themes in Hungary (organizational resilience, successful models, and programs), and an area that may be more prominent in Hungarian research (resilience of pupils with disadvantaged family backgrounds). In this research area, Hungarian authors could effectively contribute to the international discourse.

Reference

Borazon, E. Q. & Chuang, H. H. (2023). Resilience in educational system: A systematic review and directions for future research. International Journal of Educational Development 99, 102761. DOI: https://doi.org/10.1016/j.ijedudev.2023.102761.

Szirtes-Tankó, T. (2023a). Reziliencia a hazai neveléstudományi diskurzusban: Kutatástörténet statisztikai megközelítésben. Iskolakultúra, 33(10), 56–75. DOI: https://doi.org/10.14232/iskkult.2023.10.56

Szirtes-Tankó, T. (2023b). VOSviewer, reziliencia, neveléstudomány. A magyar szakirodalom tartalmi elemzési lehetősége egy bibliometriai szoftverrel. In Koncz I. & Szova I. (szerk) Húsz éve az európai nemzeti tudományosság és a fiatal kutatók szolgálatában. A PEME XXVI. Nemzetközi PhD–Konferenciájának előadásai (Budapest, Miskolc 2023. november). Professzorok az Európai Magyarországért Egyesület. 288-297

Keywords: resilience, educational science, 2012-2022, bibliometric analysis, VOS viewer

Csovcsics Erika

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

ÚJ ELMÉLETI KERETEK A ROMA TANULÓK OKTATÁSÁBAN: AZ AKKULTURÁCIÓ, A BIKULTURALITÁS, A KÖZÖSSÉGI KULTURÁLIS TŐKE ÉS A KULTURÁLISAN ÉRZÉKENY PEDAGÓGIA

Magyarországon az iskolai sikertelenség és a végzettség nélküli lemorzsolódás még több mint harminc évvel a rendszerváltás után is a hátrányos helyzetű, különösen a roma gyerekeket fenyegeti elsősorban (Fehérvári2015; Kertesi & Kézdi 2016; Kende 2021).

A felzárkózással és a deficittel kapcsolatos megközelítés, valamint az erre épülő oktatáspolitika elfedi a strukturális és társadalmi tényezők szerepét és hatását az egyenlőtlen hozzáférés és a kudarcok újratermelődésében. Az egyén és a család felelősségét sejteti az a tény is, hogy összességében még a cigány nemzetiségi oktatás is a felzárkózás konnotációjában és a minőségi oktatás hiányával jellemezhető (Orsós 2020). Kutatásomban arra keresem a választ, hogy kilépve a felzárkózás és deficit meghatározta elemzésekből, a többkultúrájúság, az akkulturációs folyamatok tudatos irányítása és a domináns hatalmi pozíció helyett az egyenrangúság megközelítései nem eredményeznek-e sikeresebb tanulási és életpályautakat a roma gyerekek számára – ahogy ez feltételezésem szerint a Gandhi Gimnáziumban történt is. Jelen előadásom az elméleti keretet kívánja bemutatni, ami több multikulturális társadalomban segíti a kultúrák közötti kapcsolatok megértését és az oktatásban való hasznosítását, elsősorban az akkulturáció, a bikulturalizmus, a közösségi kulturális gazdagság és a kulturálisan érzékeny pedagógia fogalmi hálójában (Van Oudenhoven & Ward, 2013). Ezekben a kutatásokban központi helyet foglal el az úgynevezett „integrációs hipotézis", amely szerint az integráció a legjobb pszichoszociális alkalmazkodási eredményekkel jár a többi akkulturációs profilhoz képest (asszimiláció, szeparáció vagy marginalizáció). (Sam & Berry, 2010, 2016) Az is kiderül továbbá, hogy azok az egyének, akik mind az örökségi (kisebbségi), mind a domináns (többségi) kultúra iránt elkötelezettek, pozitív alkalmazkodási eredményeket mutatnak az élet különböző területein. (Nguyen & Benet-Martínez, 2013) Amennyiben elfogadjuk ezeket az eredményeket, amelyek azt mutatják, hogy a már ismert (nem többségi) kulturális sémák változtatására jelentős mentális és pszichoszociális erőforrásra van szükség (Doucerain et al. 2023), akkor ebből az következik, hogy az iskolának ennek kialakítása, erősítése lenne az elsődleges feladata, hogy a tanulási folyamatok sikeresen működjenek.

Kulcsszavak: akkulturáció, bikulturalitás, közösségi kulturális gazdagság,
kulturálisan érzékeny és felelős pedagógia

13. Inkluzív nevelés

Dr. habil. Orsós Anna

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Neveléstudományi Intézet
Gyermeknevelési Tanszék

EGY ÉRZÉKENYÍTŐ KURZUS HALLGATÓINAK INKLUZIVITÁSA

Előadásomban azt a vizsgálatomat szeretném bemutatni, amely során arra keresem a választ, hogy tanító szakos hallgatók milyen motivációk miatt választanak egy olyan szabadon választható kurzust, amelynek fókuszában a legnagyobb lélekszámú és egyúttal a leginkább elítélt csoport, a cigányság áll.

Az inkluzív szemlélet szükségessége a pedagógusképzésben vitathatatlan, ehhez mindenképpen jó, ha ismerjük a képzésbe belépő tanulók tudását, multi- és interkulturális szemléletét, romológiai ismereteit, inkluzivitásukat. Ezek az információk segítenek bennünket abban, hogy felkészítsük őket a középosztálybeli okos, felkészült „mintagyerekek” tanítása mellett az ettől időnként eltérő tanulói motivációkkal, szociokulturális különbségekkel rendelkező kisdiákok tanítására is, hogy ők is növelni tudják iskolai sikerességüket és életesélyeiket.

A vizsgálat során egy általam vezetett, szabadon választott romológiai kurzus hallgatóit kérdeztem meg arról, hogy eddigi tanulmányaik során milyen mértékben találkoztak a cigánysággal kapcsolatos ismeretekkel és mennyire nyitottak általában a másság elfogadása, a kultúrák különbözősége iránt.

A megkérdezettek több mint háromnegyed része nem találkozott ilyen tartalmakkal eddigi tanulmányai során, ezért egyrészt a kíváncsiság, másrészt az eddigi hétköznapi – legtöbbször negatív – élményeik miatt szeretnének többet tudni erről a nemzetiségről. Feltételezésük szerint a cigány/roma tanulók iskolai sikertelenségének okai a család visszatartó erejével és a tanulók motiválatlanságával magyarázhatók.

Az eredmények sajnálatos módon igazolják, hogy a vizsgált kurzus tanítóképzésbe belépő hallgatóinak hozott romológiai és általános multikulturális ismeretei minimálisak, gyakran sztereotipek, és az is kérdés, hogy a tanítóképzés pedagógiai, pszichológiai és szaktárgyi keretei kellő mértékben képesek-e a hiányosságok pótlására.

Emiatt kiemelten fontos feladatnak gondolom, hogy a konkrét romológiai és multikulturális ismeretek átadásán túl, fontos a hallgatók nyitottságának, toleranciájának, empátiájának erősítése, hiszen ezek nélkül – vagy ezek előítéletekkel terhelt változataival – nem lesznek képesek sikeresen végezni hivatásukat.

Kulcsszavak: inkluzív szemlélet, romológiai ismeretek, sztereotípiák,
inter- és multikulturális nevelés, tanítóképzés

Anti Zsuzsanna – Boros Szilvia

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet

LEENDŐ SPORTSZAKEMBEREK INKLÚZIÓVAL KAPCSOLATOS ATTITŰDJEINEK VIZSGÁLATI LEHETŐSÉGEI

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált oktatását, valamint a mindennapos testnevelés-oktatást biztosító törvények számos fogyatékos gyermek számára képesek megteremteni az inkluzív testnevelés-oktatás jogi hátterét. Ezzel lehetőség nyílik többek között a korai sportszocializációra, az egészséges életmód előmozdítására, valamint a közös játék élményének a megélésére is. A nemzetközi közösség által 1994-ben elfogadott Salamancai Nyilatkozat, amely a befogadó oktatás alapelveit fektette le, számos tudományágat ösztönzött az inklúzió területének vizsgálatára.

A fizikai aktivitás során, és így a testnevelésórákon is, az inklúzió sikerességének egyik fontos tényezője a foglalkozást vezető sportszakember, a testnevelőtanár felkészültsége. A sporttudomány, a szociálpszichológia, valamint a nemzetközi oktatási szervezetek kiadványai egyaránt három fő faktort emelnek ki: a megfelelő szakmai ismereteket, a személyes találkozás során szerzett gyakorlati tapasztalatokat, valamint az inkluzív oktatás és a sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatos attitűdöket.

Kutatásunk egyik célja az volt, hogy feltérképezzük azokat a mérőeszközöket, amelyek eredményesen képesek mérni a sportszakemberek inklúzióval és sajátos nevelési igényű vagy kifejezetten fogyatékos személyekkel kapcsolatos attitűdjeit. Ennek érdekében elsőként a szempontoknak megfelelő attitűdskálákat, majd pedig az ezek felhasználásával készült angol nyelvű kutatásokat gyűjtöttük össze, amelyek a Salamancai nyilatkozat óta eltelt harminc évet felölelő időszakban születtek.

Vizsgálatunk eredményeképpen több mint harminc attitűdskálát azonosítottunk és vizsgáltunk meg. Ezek közel felét széles körben alkalmazzák a sport- és a testnevelés-oktatás területén is. A kutatásokon keresztül nyomon követhető az egyes, kiindulópontnak tekinthető attitűdskálák fejlődése, valamint az újabb skálák létrehozása mögötti motivációk alakulása.

Kutatásunk két legfontosabb következménye – az előzetes céloknak megfelelően – egy olyan adatbázis létrejötte, amely alkalmas a leendő sportszakemberek attitűdvizsgálatával foglalkozó szakirodalmak szisztematikus áttekintésére, valamint a hazai minta vizsgálatához szükséges mérőeszköz megalapozása. Ezzel fontos lépést tettünk afelé, hogy a leendő sportszakemberek képzése terén szerzett ismeretekkel segíthessük majd munkájuk gyakorlati hatékonyságát.

Kulcsszavak: testnevelés, sajátos nevelési igény, inklúzió, attitűd, sport

Zsófia Júlia Tószegi

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Neveléstudományi Intézet
Nevelés- és oktatáselméleti Tanszék

EXPLORING THE EXPERIENCES OF NEURODIVERGENT STUDENTS IN HIGHER EDUCATION: MIXED RESEARCH APPLYING THE PROCESS MODEL OF INCLUSION AT THE UNIVERSITY OF PECS

Exploratory & descriptive research analyzed data over 10 years and described the state of inclusion in status reports (VARGA ET AL., 2021). Looking for correlations between data figures led me to take an interest in a group of students with specific learning differences (ELMER AT AL., 2021) or in other words, neurodivergent students (SINGER, 1999; ARMSTRONG, 2011). I have built a mixed-method research based on the Process Model of Inclusion (VARGA, 2005:7) and created a survey based on the original Booth-Ainscow "Index for Inclusion" and used its validated version for higher education (LOSADA PUENTE ET AL., 2021). This survey instrument is aimed to explore the characteristics of inclusiveness at UP, with a special focus on the experiences of students with disabilities and neurodiversity. What trends does our university's Neptun database show regarding students with preferential treatment, especially neurodivergent groups? What are the recommendations of students, university leadership, Support Service staff, and faculty members towards more inclusive learning environments? I sought answers by re-analyzing 10 years of student data collected by the Neptune Unified Education System (N=47,194), student surveys (N=235), and focus-group interviews with neurodivergent students (N=15) from the University of Pecs. Quantitative results from the Neptune data show that the proportion of neurodivergent persons follows an inverted U-shaped trend over time, declining again after a peak in 2015-17. There is a very high latency due to the stigma against diagnosis in the Hungarian public education system. Due to the exemptions received by many diagnosed dyslexic students, the proportion of neurodivergent people without language proficiency tests is much higher than average (65.9%), which impedes their academic mobility. When attempting multivariate modelling that estimates the probability of a person successfully completing a training track (model 1), having a language exam (model 2), having at least one passive semester (model 3), and receiving a scholarship (model 4), for all models, except for model 4, the effect is significant ($p < 0.05$) (TOSZEGI, ERAT & VARGA, 2023). Qualitative results suggest that it would be important for leadership and faculty members to agree on a common set of criteria for an inclusive approach in HE when redesigning curriculum or planning professional development. Most faculty members claim that they are not prepared to apply inclusive practices and academic language support for vulnerable groups as they believe that they lack the training and competencies, which necessitate institution-wide strategies. Higher education in our region needs to recognize that diversity without equity has only brought symbolic and financial benefits to universities, but no meaningful benefits to underrepresented student groups with specific learning differences.

Keywords: inclusive excellence, higher education, neurodiversity

Annamária Almási

Eötvös Loránd University
Faculty of Education and Psychology
Doctoral School of Education

REVIEW OF INCLUSION-RELATED TRAITS IN SALESIAN PEDAGOGY

Preventing drop-out is our common goal as educators. In these days, it is becoming an even more important issue, as the numbers of early-school leavers have been rising throughout the last decade (Education and Training Monitor 2022, n.d.).

Salesians (members of a Roman Catholic religious congregation) have been practicing the Preventive System of Saint John Bosco for over a hundred year now. By that, supporting children on the verge of dropping-out of education, especially those who are in danger of social exclusion. Their work is proven to be successful in creating equity in over 200 countries around the world, mostly working with homeless children and supporting poor families through education, affording students and escape from their often-hopeless situations.

Thus, the question is: What can the Salesian's spiritual pedagogy tell the modern educator in the 21st century? Discovering the elements of the preventive methods can inform the practices of the educators today, providing insight regarding:

1. practices of a special inclusive approach.
2. opportunities in creating vision for students with disadvantages.
3. possible ways of integrating students with disadvantages for social inclusion.

This research intends to discover the foundation and characteristics of the Salesian pedagogy with special focus on the practicalities that educators can apply to create a supportive, encouraging, and accepting atmosphere, where students are able to find their own strengths and their individual path in life.

This literature review aims to cover written pieces in English language from the last decade. Concerning the theme of Salesian Pedagogy, what specific patterns can be observed of its methodology that connects the practices with inclusion-related traits?

For example, the Preventive System is the opposite of the Regressive System (Vojtáš, 2023). Instead of punishments and restrictions, they emphasize kindness and provide opportunities to grow by creating alliance, encouraging social and individual integration, education, religious initiation, therapy, and recreation on different levels (Vojtáš, 2018b).

Preventing dropping out of school in Hungary is an important issue to address, since the governmental programs between 2018-2022; (6.3 Preventing Early Leaving from Education and Training (ELET), n.d.) did not bring sufficient support. In Hungary 12% of students are early dropouts whereas the EU average is 9.7% (Education and Training Monitor 2022, n.d.). As love and light, the concept of Preventive System in education fighting against drop-out and social exclusion may show good practices in this era when our life is becoming more unpredictable day by day.

Keywords: Salesian pedagogy, preventive method, inclusion, integration, spiritual education

Dr. habil. Hideg Gabriella

Pécsi Tudományegyetem
Egészségtudományi Kar

FAIR PLAY ÉS EMPÁTIA – EGY ÉRZÉKENYÍTŐ KURZUS TAPASZTALATAI KENYAI TANÁRSZAKOS HALLGATÓK KÖRÉBEN

A technológia rohamos fejlődése, az erőszakos virtuális játékok elterjedése, az online zaklatás, a diáktársak bántalmazása, az önközpontú viselkedés mind jellemzője korunk fiataljai életének. Történik mindez annak ellenére, hogy az iskolai környezetnek és az oktatási rendszer szereplőinek kiemelt szerepe van a helyes viselkedésminta kialakításában. Ezért tartjuk fontosnak felmérni és megvizsgálni, hogy a leendő tanárok milyen attitűdökkel és ismeretekkel rendelkeznek a fair play, a sportszerűség, a szociális konvenciók, az empátia területén.

Kutatásunk célja megvizsgálni, hogy egy, a fair play és az empátia témaköréhez kapcsolódó egyetemi kurzus milyen hatással van a leendő tanárok sportszerűség és empátia iránti attitűdjére. Az eredeti tematikát Sezen-Balcikanli (2012) alkotta meg, és törökországi testnevelőtanár szakos hallgatók körében valósította meg.

Vizsgálati módszertan: A vizsgálatba 26 hallgatót vontunk be, akik egy 12 hetes kurzuson vettek részt (heti egy, 90 perces alkalommal). Az első és az utolsó alkalommal is két, nemzetközileg validált skálát/indexet (Multidimenzionális Sportszerűség Orientációs Skála (MSOS-25) és Interperszonális Reaktivitási Index (IRI)) alkalmaztunk, és vizsgáltuk a kurzus hatására bekövetkező változást. Az alkalmazott statisztikai próbák a következők voltak: a független mintás t próba és a páros t próba, valamint korrelációszámítás.

Eredmények: Bemeneti és kimeneti változás mérése az egyes skálák esetében: az MSOS-skálák átlagértékei emelkedtek az oktatás hatására, melyek közül a szociális konvenciók tisztelete, a szabályok és szervezetek tisztelete, az ellenféllel szembeni törődés és tisztelet, a sport gyakorlásához való negatív hozzáállás átlagértéke változott szignifikáns mértékben ($p<0,05$). Az IRI-skála esetében jelentős mértékben nem változtak a skálaértékek az oktatás hatására ($p>0,05$). A változásnak nemi vonatkozási is voltak.

Következtetések: Vizsgálatunkban bizonyítást nyert, hogy egy, a fair play és az empátia témaköréhez kapcsolódó egyetemi kurzus pozitív változást ért el a hallgatók körében. Az eredmények arra is rávilágítottak, hogy a tematikán érdemes lenne változtatni és az empátia kérdéskörét nagyobb óraszámban bevenni, mert az IRI-mérőeszköz, amely az empátiakészséget méri, nem hozott pozitív eredményt.

Kulcsszavak: Multidimenzionális Sportszerűség Orientációs Skála (MSOS-25), Interperszonális Reaktivitási Index (IRI), fair play, empátia, Kenya

14. Zenepedagógia, zenei nevelés

Révész József

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Művészeti és Sporttudományi Intézet

ATTITŰDÖK ÉS KREATIVITÁSFEJLESZTÉS AZ ÓVODAI ZENEI NEVELÉS FELSŐOKTATÁSI GYAKORLATÁBAN

A kutatási cél meghatározása során alapelvként az vezérelt, hogy a kreativitás a mindennapi életben rendkívül fontos, nélkülözhetetlen képesség. Zeneművészként, valamint zenei neveléssel aktívan foglalkozó oktatóként és pedagógusként elemi kapcsolatot látok a művészeti nevelés, valamint a kreatív képességek fejlesztési lehetőségei között. Ez különösen lényeges a kisgyermekkori, óvodai nevelés során, hiszen számos képességet ebben a korban tudunk megalapozni. Éppen ezért rendkívül fontosnak vélem a leendő pedagógusok képzésében – és esetünkben az óvodapedagógus-képzés során –, hogy a művészet eszközeit és a zenei nevelést olyan módon is alkalmazni tudják a diákok, amivel a kreativitást megcélzó pedagógiai fejlesztések is lehetővé válhatnak. A megfigyelhető és általam tapasztalt tendenciák, gyakorlatok, pedagógiai módszerek véleményem szerint nem alapozzák meg kellőképpen a kreativitás optimális fejlődését, holott annak fejlesztése össztársadalmi szempontból is jelentős, hiszen a magas fokú kreativitással élő személyek, a közülük kikerülő munkaerő szerepe a gazdaságban, a menedzsmentben, a társadalmi együttélés minden szegmensében jelentősen felértékelődött.

A téma iránti érzékenységemet fokozza, hogy a kreativitás és a zenei nevelés összefüggéseiben komplex, nagyobb mintát összefogó, országos kutatást még nem végeztek. Kutatásom ezért kiterjedt az óvodapedagógus-képző felsőoktatásban aktív, valamennyi oktatóra.

A kutatás egyik célja volt a magyarországi felsőoktatás óvodapedagógus-képzéssel kapcsolatos gyakorlata – az ének-zenei nevelés tükrében –, felmérve, hogy a teljes BA-képzés során milyen mértékű hangsúlyt kap az ének-zenei nevelés tanegységben, félévszámban, valamint milyen módon alakul az átlagos csoportlétszám az ország felsőoktatási intézményeiben, van-e lehetőség a képzés befejezését követően szervezett keretek között a szakmai továbbfejlődésre, továbbképzésre.

A kutatás legfőbb célja az volt, hogy egy strukturált interjúsorozat alkalmazásával feltárjam az óvodapedagógus-képzésen belül a zenei neveléssel foglalkozó egyetemi oktatók attitűdjeit, oktatási gyakorlatát, pedagógiai elvárásait, módszereit, tájékozottságukat a kreativitás témájában, valamint észrevételeiket, javaslataikat a jelenlegi óvodai ének-zenei nevelés gyakorlatával, módszertanával, lehetséges fejlesztési irányaival kapcsolatban.

Vizsgálódásom alapján tanulságként levonható, hogy fontos az, hogy a felsőoktatás ne kizárólag a régi, jól bevált gyakorlatokat, módszereket közvetítse, ne csak a megszokottat adja tovább, hanem új ismeretekkel, kreatív megközelítési formákkal ismertesse meg a hallgatókat, nem kizárólag irányt mutatva, hanem lehetőségeket kínálva, amit aztán gyakorló pedagógusként alkalmazni tudnak.

Kulcsszavak: felsőoktatás, zenei nevelés, kreativitásfejlesztés, óvodapedagógus-képzés

Bede Fanni Anna

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai kar
Neveléstudományi Doktori Iskola

A KODÁLY-MÓDSZER SIKERÉNEK LEHETSÉGES OKAI JAPÁN KORA GYERMEKKORI ZENEI NEVELÉSÉNEK FOLYAMATÁBAN

Jelen kutatás fókuszában a Kodály- és a Suzuki-módszer összehasonlítása áll. A kora gyermekkori zenei nevelés aspektusából elemzem a két nemzet zenei kultúrájának sajátosságait. A vizsgálat igyekszik adalékokkal szolgálni ahhoz az elméleti paradigmához, mely szerint a Kodály-módszer validitása megkérdőjelezhetetlen és folyamatosan megújuló napjainkban is. Kodály Zoltán zenepedagógiai alapelveinek meghatározásakor egy közérthető, élményalapú koncepcióban gondolkodott. Bár hazánkban egyre kevésbé jut kiemelt szerephez, nemzetközi elismertségnek örvendő módszere a mai napig jelentős figyelmet kap Japánban. Ezt igazolandó, ma már számos japán óvoda alkalmazza annak óvodai adaptációját. (Vihar, 2018) Noha már az 1960-as évek óta zajlik a japán zenepedagógusok képzése a Kodály-pedagógia mentén hazánkban és a távol-keleti szigetországban is (Fehér, 2019), a módszer Japánban megjelenő sikere mögött kulturális okok is állhatnak. A kutatás a dokumentumelemzés módszerével hasonlítja össze a magyar és a japán népzenei kultúra történetét, neveléselméleti múltját, valamint mindezek tükrében Kodály és Suzuki pedagógiájának jellegzetességeit a kora gyermekkori zenei nevelés sajátosságai mentén. Az elemzés a két nemzet neveléselméleti alapjaiból indulva, népzenei múltján át emeli ki a két módszer megegyező és eltérő jellemzőit a legkorábbi életszakaszok ismérvei mentén. A vizsgálat folyamán nyilvánvalóvá vált, hogy a két népzenei kultúra eredete azonos hangkészletre, a pentatóniára, másnéven az ötfokúságra épül. A vizsgált értekezések értelmezései alapján megállapítható, hogy mindkét módszer hangsúlyozza a legkorábbi életszakaszokban megkezdett zenei nevelést, a zenehallgatás fontosságát, a gyakori ismétlés és a fokozatosság elvét. Az eredmények egyrészt arra engednek következtetni, hogy Kodály folyamatosan megújuló módszere kultúrákon átívelő és közérthető, másrészt, hogy a neveléselméleti meggyőződések és a zenei kultúra kialakulása egymásra jelentős hatást gyakorolt a két nemzet gyermeknevelésének történetében.

Kulcsszavak: kora gyermekkor, reformpedagógia, zenei nevelés, Kodály-módszer Suzuki-módszer

Mgr. PhD. dr. Yvette Orsovics

Selye János Egyetem
Tanárképző Kar

KREATÍV LEHETŐSÉGEK AZ ALAPISKOLAI ZENEI NEVELÉS SORÁN

A kreativitás és kreatív gondolkodás fejlesztése a jelenkori oktatásügyben és a gyermekek fejlesztésében szinte elengedhetetlen. A kreativitás, mint fogalom, többféle megközelítésből is értelmezhető (Magyari Beck István (1988), Buda – Péter-Szarka (2014), Csíkszentmihályi (2008). A kisgyermekek életében hatványozottan jelenik meg a kreatív szellem, az érdeklődés, a játékosság és a spontán jókedv. Szükséges tehát, hogy a pedagógus is az oktató-nevelő folyamatban szem előtt tartsa a gyermeki érdeklődést, az igényeket, és az ismeretek átadása ne sablonosan, hanem újszerű módszerekkel, sokféle feladat bevonásával, tehát kreatív módon történjen.

A téma megalapozásának jelentős szegmense a jelenlegi innovatív ÁOP-ban megfogalmazott célok, feladatok, műveltségi területek, kulcskompetenciák tanulmányozása, és a témához kapcsolódó zenei nevelés tárgy tartalmi és teljesítési normáinak alapos ismerete. A zenei nevelés a szlovákiai ÁOP-ban a művészet és kultúra műveltségi területhez tartozik.

Az iskolába lépés fontos mérföldkő a gyermek életében, ezért fontos, hogy a program, az előírások és követelmények megfelelően legyenek felállítva és zökkenőmentes átmenetet nyújtsanak a gyermek számára a családi/óvodai környezetből az iskolai, immár szervezettebb és kötöttebb munkafolyamatba. Szükséges a kisgyermekek általános ismereteinek bővítését játékos, gyakorlati, tapasztalati úton megalapozni.

Az utóbbi évtizedekben jelentős szerepet kapott a motiváció, és teret nyertek a motivációs struktúrák megismerését célzó kutatások és pedagógiai vizsgálatok is (Józsa, 2007), valamint a zene transzferhatásainak vizsgálatai (Barkóczi-Pléh (1977), Sági-Vitányi (1980). Kodály (1929) a Gyermekkarok című írásában ekképp fogalmaz: „Sokszor egyetlen élmény egész életre megnyitja a fiatal lelket a zenének. Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni: ezt megszerezni az iskola kötelessége." Kokas (1971) is hasonlóképpen vélekedik arról, hogy a kora gyermekkori zenei tevékenységek és élmények milyen mértékeben képesek befolyásolni az iskolai tanulás eredményességét és a kognitív képességek fejlődését.

A kreativitáshoz nem elegendő néhány jó ötlet, hanem szükséges hozzá az odafigyelés, a megértés, az érzelmi intelligencia, mely elsősorban a családi közegben, majd az iskolai környezetben gyökerezik, és később a játékban, a mesében és a művészi tevékenységekben bontakozik ki.

A zenei nevelés tanórai megvalósulása a játékosság, a változatosság, a rendszeresség és nem utolsó sorban a kreatív ötletek tárháza. Az előadás központi témája bemutatni olyan kreatív ötleteket, zenei játékokat és megoldások, amelyek által az új ismeretek elsajátítása élményszerű, és lehetőséget nyújt a gyermeknek az önmegvalósításra. A felsorolt ötletek kapcsolódnak az egyes zenei tevékenységekhez és zenei készségfejlesztéshez. A játékok és játékos feladatok sora további ötletek alapja lehet az ének-zenével foglalkozó gyakorló pedagógusok számára.

Kulcsszavak: művészeti nevelés, szlovákiai Állami Oktatási Program, kreativitás, ének-zene-oktatás, játékos ismeretszerzés

Szilva Zsuzsanna – Révész József

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar

A KOMPLEX MŰVÉSZETI FEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI A ZENE ÉS A MOZGÁSMŰVÉSZET KAPCSOLATÁBAN

Kutatásunk célja betekintést nyújtani egy pedagógiai kísérlet részleteibe, melynek fókuszában a zene és a szabad mozgás kapcsolata áll. A pilotkutatás részvevői gyógypedagógus-hallgatók voltak, akik a „Mozgásművészeti nevelés módszertana" nevű kurzus során a zene és a szabad mozgás kapcsolódási pontjait vizsgálták. Ennek során kreatív, táncos mozgásperformansz jött létre egy meghatározott eseménysorozat eredményeként.

Ennek állomásai:

- Egy meghatározott kritériumok mentén kiválasztott zenemű és annak interpretációja.
- A zenemű formatani, jelentéstartalmi elemzése, majd internalizálása.
- A zenemű feldolgozása a csoport résztvevői által, először szabad mozgás, majd egy, a közös munka eredményeként kialakuló koreográfia, táncperformansz létrehozása.
- Végül az eredmények rögzítése, a kutatási eredmények összegzése és bemutatása.

A kutatás elméleti alapját Gardner többszörös intelligencia-modellje adta, melynek megfogalmazásakor a zene mint a képességfejlesztés egyik kiemelkedő területe jelent meg (Gardner, 1993). Ugyanakkor fontosnak véljük, hogy a kutatás rávilágítson a transzferhatás elméleti és gyakorlati oldalára is. A zene olyan tartalmak potenciális forrása lehet, melyek fejlesztő hatással bírnak kognitív funkciók esetében is (Révész, Révészné, Vida 2022). Kokas Klára kimutatta, hogy a zenei nevelés, kiváltképp, ha a megfelelő pedagógiai módszerek segítségével közvetítjük, transzferhatást vált ki több, nem zenei képességre is, fejlesztve az alapkompetenciákat, továbbá lehetőséget nyújt az alkotó cselekvésre, például a kreativitás megélésére (Deszpot, 2016).

Vizsgálódásunk során kísérlet történt arra, hogy az eredmények igazolását egy performanszkutatás elemeivel gazdagítsuk. Világos, hogy a zeneművek előadásához rekonstrukcióra van szükség. Ez kiemeli azokat az aspektusokat, melyek az előadók és a közönség világnézetéhez közel állnak. Ugyanakkor ezt a nézőpontot megfordítva az adott zenemű üzenetét rekonstruálni tudjuk más művészeti ágak eszközeivel is. Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy az eredeti zenemű érzelmi mondanivalója megjelenik-e a létrejött mozgásperformanszban is. Tehát a zenei nyelvezet konvertálódott-e a mozgásművészet nyelvezetére is. Ennek pedagógiai vonatkozásait a kutatás második fázisában rögzítettük egy, a részvevők által kitöltött anonim kérdőív alkalmazásával, melyben a kitöltők saját élményeire, a kísérlet általuk levonható hasznára és későbbi, pedagógusként való hasznosulására kérdeztünk rá.

Eredményeink alapján elmondható, hogy a komlpex művészeti fejlesztés, a zene-mozgás élményén alapuló, egyéni és csoportos projektmunka eredményes eszköze lehet a művészeti oktatásnak.

Bibliográfia

Deszpot G. (2016): Zene és kreativitás. In: Zene és egészség. szerk: Falus András Kossuth Kiadó. Budapest

Gardner, Howard (1993) Frames of Mind: The theory of multiple intelligences, New York Basic Books

Révész J., Révészné Pálfi K., Vida G. (2022): Az implicit tanulás faktorai a zenehallgatás során. Potenciális fejlesztési transzferek. In: Gyermeknevelés: Online tudományos folyóirat 10:4, 77-88

Demeter T. (2014): Mű és előadás. In: Di Blasio B. (szerk.): A performansz határain. Kijárat Kiadó. Budapest 32-39 pp.

Pignitzkyné Lugos I., Lévai P. (2014): A tánc és a kreatív mozgás alapjai. Testnevelés Módszertani Könyvek (Csányi Tamás főszerk.), Magyar Diáksport Szövetség, Budapest

Berczik Sára (1992): Mozgásfejlesztő és tartásjavító gimnasztika. Iskolai Testnevelés és Sport, Budapest

Kulcsszavak: zene, kreatív mozgás, tánc, performansz, komplex fejlesztés

Dr. Kovács László

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Pedagógiai Kar
Neveléstudományi Intézet
Pedagógia Tanszék

AZ EGRI TANÍTÓJELÖLTEK ZENEI FELKÉSZÍTÉSÉNEK GYAKORLATI DIMENZIÓI – EGY ZENEKÖRBEN REJLŐ LEHETŐSÉGEK

Az előadás célja, hogy néhány meghatározó csomópont kiemelésével az 1930-as évek végéig bemutassa az első, hazánkban létrehozott magyar nyelvű tanítóképzőben folytatott zenei felkészítés egy sajátos területét az intézményben éltre hívott zenekör működésén keresztül.

Eger városa már közel két évszázada büszkélkedhet azzal, hogy elsőként hazánkban itt indulhatott el magyar nyelven tanítók képzése. Az alapító érsek, Pyrker János László a kezdetekkor is rendkívül fontos feladatként jelölte meg az intézet tanárai számára, hogy olyan módon készítsék fel az egri intézményből kikerülő jövendő tanítókat, amelynek eredményeként a zenében, éneklésben, hangszerjátékban, de a liturgiához kapcsolódó zenei feladatokban is alapos tudással, képzettséggel rendelkezzenek. Ehhez a jelentős számú ének és zeneórán túl meghatározó segítséget nyújtott a XIX. század végén már „szárnyait bontogató", de valójában az 1910-es évek elején elinduló zenekör aktív működése. A rendelkezésre álló forrásokon keresztül érzékelhetővé válik az a folyamat, amelynek során a zenekör egyre inkább meghatározójává válik az intézmény, sőt – részben – a város zenei életének is.

Nemcsak a számos, színvonalasan előadott zenemű, az így létrejövő koncertélmény volt döntő jelentőségű a diákok számára, hanem külön kiemelhető az a pedagógiai, illetve szakmai érték, ami a próbafolyamat során elsajátított tapasztalatokból, vagy egy koncert megszervezésével kapcsolatos feladatok megismeréséből származott.

A fennmaradt primer és szekunder források révén nyomon követhető az egri képzőben folytatott, az általános tanítói teendőkön túli, akár zenei együttesek működtetésére, vezetésére is megfelelő felkészítést nyújtó zeneköri tevékenységnek a folyamatos formálódása, fejlődése.

Az együttes irányítására olyan kiemelkedő szakembereket, művészeket kértek fel, akik kellő felkészültségük, gyakorlatuk révén a lehető legsokoldalúbb felkészítést tudták adni a hallgatók számára. Közülük többeket országosan, de volt, akit külföldön is kiváló muzsikusként, zeneszerzőként ismertek, ami a zenekör tagjai számára meghatározó, követendő példát jelentett.

Céljaink között szerepel még, hogy a vizsgált tanítóképző vonatkozó zenei tevékenységének bemutatásával tovább gazdagítsuk ismereteinket a tanító szakos hallgatók változatos zenei felkészítéséről.

A kérdéskör feltárásához szekunder forrásként tanulmányoztuk – többek között – Somos Lajos, Benkóczy Emil, Bárdos Kornél, Maskovics Mihály, Kelemen Imre ide kapcsolódó munkáit.

A primer források tekintetében pedig alapvetően a vizsgált időszakból származó Egri Érseki Római Katolikus Tanítóképzőintézet Értesítőit, valamint a korabeli újságok tudósításait használtuk, amelyek újabb adalékokat szolgáltattak a zenekör intézményen belüli és azon túli tevékenységéről.

Kulcsszavak: zenei felkészítés, énektanítás, zenekör, zenekari tevékenység, magyar nyelvű tanítóképzés

Hegedűsné Tóth Zsuzsanna

Eötvös Lóránd Tudományegyetem
Tanító- és Óvőképző Kar

FORRAI KATALIN ÖRÖKSÉGE A MAGYAR ÓVODAI ÉNEK-ZENEI NEVELÉS MÓDSZERTANÁBAN

Forrai Katalin a magyarországi koragyermekkori ének-zenei nevelés módszertanának alapjait fektette le Kodály Zoltán tanítványaként. Előadásomban történeti kitekintést követően bemutatom, hogy hogyan formálódtak tartalmi, módszertani szempontból a Forrai Katalin nevéhez köthető módszertani könyvek: az 1951-es Óvodai énektanítás, az 1957-es Ének-zene az óvodában és az 1974-es Ének az óvodában.

A tartalomelemzés során az összehasonlítás alapjául szolgálnak a következő szempontok:

1. a gyerekek életkori sajátosságairól, fejlődéséről történő gondolkodás;
2. az óvodapedagógia-történeti változások;
3. a zenei nevelés tartalmi, módszertani változásai.

Az eredmények ráirányítják a figyelmet arra, hogy jelentős változások formálták az óvodáskorúak zenei nevelését a tekintetben, hogy milyen zenei anyagra épüljön (népzene, műzene aránya), hogyan szerveződjön a tevékenység (motivációs erők, játékszervezési elvek, játéktípusok, szemléltetés), milyen fejlesztési területeket célozzon (egyöntetű mozgás, kottaolvasás, kézjelről olvasás, ritmusérzék és hallásfejlesztés területeit érintően), és milyen eszközökkel, milyen módszerekkel történjen a fejlesztés. A feltárt változások hozzásegítenek, hogy szem előtt tartsuk módszertani értékeinket, és megőrizve tudjon megújulni az óvodai ének-zenei nevelés.

Kulcsszavak: ének-zenei nevelés, módszertan, óvodapedagógia, tartalomelemzés

Révész József – Révészné Pálfi Krisztina – Sipos Bence

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Művészeti és Sporttudományi Intézet

ZENEPEDAGÓGIAI TANULSÁGOK EGY DOKUMENTUMFILM ALAPJÁN

Kutatásunk célja annak a bemutatása, hogy a felsőoktatás gyakorlatában a pedagógiai módszerek alkalmazása során a dokumentumfilm, mint információhordozó, alkalmas lehet arra, hogy a leendő pedagógusok a megszerzett ismereteket, tudásanyagot egyéni módon feldolgozva, mintegy saját nézőpontot hozhassanak létre, mely későbbi hivatásuk során az adott szituációra, helyzetre vonatkoztatható és alkalmazható.

A vizsgálódás résztvevői óvodapedagógus-hallgatók voltak. Véleményünk szerint feladatuk eljövendő óvodapedagógia munkásságuk szempontjából gyakorlati fontossággal bírt. Meglátásunk szerint nem feladatunk a különböző zenepedagógiai módszerek, szemléletek közül egynek a kiválasztása és annak a kizárólagos oktatása, hanem az a cél, hogy a leendő óvodapedagógus a lehető legszélesebb módszertani spektrumot ismerje meg, amit aztán lehetőségei, tehetsége, érdeklődése függvényében alkalmazni tud.

A kutatás pedagógiai-elméleti alapjait Goleman, Salovey és Mayer érzelmi intelligencia, valamint Gardner összetett intelligencia-modelljeinek a vizsgálata szolgáltatta. Filmelmélet tekintetében David Bordwell, Bill Nichols, Michael Renov, Leger Grindon munkáira alapozunk.

Célunk bemutatni, hogy egy Kokas Klára zenepedagógiai szemléletét bemutató dokumentumfilmet milyen módon tudtak az óvodapedagógus-hallgatók feldolgozni. Annak megtekintése és egyéni feldolgozása során nem kaptak megfigyelési támpontokat, kizárólag saját, egyéni meglátásukra voltunk kíváncsiak. A látottakról egy rövid, maximum egy oldalas összefoglalót kértünk, melynek során a kutatás részvevői lehetőséget kaptak egyéni meglátásaik kifejtésére. Ezeket a beszámolókat a későbbiekben dokumentum-elemzésnek vetettük alá. A téma vizsgálatához, annak megértéséhez és az összefüggések értelmezéséhez induktív, szűkebben értelmezve leíró és összefüggésfeltáró stratégiát alkalmaztunk. Ennek érdekében fogalmazódtak meg bennünk a kutatási kérdések is. Milyen első benyomásuk volt a film megtekintésekor? Milyen szempontok érvényesültek az egyéni feldolgozás során? Milyen mintázatok figyelhetők meg a válaszadók megállapításaiban? Ezek mennyiben támasztják alá Kokas Klára szemléletének eredeti súlypontjait?

A kutatás második része az eredeti alkotás filmelméleti vizsgálatára és a megfigyelésből adódó megállapítások visszaható elemzésére támaszkodik. Fogas filmjét igyekszünk történeti keretbe ágyazni, valamint elhelyezni a dokumentumfilmek palettáján, a nicholsi tipológiára támaszkodva. Renov, majd Grindon nyomán külön figyelmet szentelünk a poétikai dimenzióknak és az információátadás egyik legkiemeltebb aspektusának, az interjúhelyzeteknek. Az út Kokas Klára gondolkodásához a filmben Fogas képein és szituációin keresztül vezet, így arra is kíváncsiak voltunk, hogy a mozgókép eszközei milyen relációban állnak az óvodapedagógus-hallgatók élményeivel. Kiemelten, melyek azok a formai, stilisztikai esztétikai elemek, amelyek legitimálják vagy éppen ellenpontozzák a vizsgált csoport tapasztalatait?

Kulcsszavak: összetett intelligencia, komplex művészeti nevelés, dokumentumfilm-elemzés, zeneművészet, pedagógusi attitűd

Bence Sipos

University of Sopron
Benedek Elek Faculty of Pedagogy
Institute of Arts and Sports Sciences

REPRESENTATION OF THE US EDUCATION SYSTEM IN THE WORLD OF TWIN PEAKS

The mystery-filled universe of Twin Peaks has been drawing in new fans for decades, and they are delighted to get lost in its unique setting. It's safe to say that the town of Twin Peaks offers as many observational aspects as it does supernatural mysteries. The manifestation of the sleepy American small town has been explored by many, but the aspects related to the school system and education prove to be one of the most interesting perspectives. Despite the fact that neither the original Twin Peaks (1990-91) series, nor the movie Fire Walk with Me (1992), which expands on events of the television series, nor Twin Peaks: The Missing Pieces (2014) which adds additional never seen details to Fire Walk with Me, nor the relatively recent creative vision of David Lynch in the 3rd season of Twin Peaks (2017), focus on educational institutions, the local high school and it's students are still central to the narrative, and given the right background information, pose fascinating questions related to the educational system in the United States. Building on the works of Kaestle, Johnson and Dewey, our research uses content analysis, case studies and with the help of experiential aesthetic tools we try to answer questions like: what does Twin Peaks High School mean to the teenagers of the town? We examine institutional, historical references and visual markers in the cinematic source material to get a picture of how Twin Peaks High School relates to schools in real America. To explore the Twin Peaks-specific knowledge in our investigation, we relied on Nathan Ian's David Lynch: Retrospective (2023), Mark Frost's two books Twin Peaks: The Final Dossier (2017), The Secret History of Twin Peaks (2016), and Jennifer Lynch's The Secret Diary of Laura Palmer. We also seek to capture the key elements of complex relations that consider the changes in the institution, the corresponding events in the town and the changes in the personalities of the students as well as the cross-connections between them. So, whether you're having a good coffee in the Double R or trying to find your way out of the Black Lodge, immerse yourself bravely into the strange but also undeniably clever world of Twin Peaks where you can find answers to your questions even in the most unique fields like education.

Keywords: Twin Peaks, David Lynch, US Education System, Visual culture, Experiential aesthetics

15. Gyógypedagógia, segítő nevelés, gyógypedagógus-képzés

Dr. Berzsenyi Emese

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Gazdaság és Társadalomtudományi Kar
Műszaki Pedagógia Tanszék

AZ EURÓPAI KÖZÉPKOR FOGYATÉKOSSÁGTÖRTÉNETE

Napjainkra a fogyatékosságtörténeti kutatások részeivé válhattak a neveléstudomány történeti vizsgálódásainak, és nem kell kapcsolatot keresniük a gyógypedagógia-történettel. A sérültség elfogadásának és/vagy elutasításának jellemzőit az emberi kultúrák legmélyebben kódolt szálainak gyökereiben, a vallások tanításaiban és összetett hatásaiban kell keresnünk. Jelen munkám a doktori dolgozatom kutatási témáját viszi tovább a történeti időben, és az ábrahámi vallások fogyatékosságtörténete után az európai keresztény középkor fogyatékosságtörténetét dolgoztam fel. A korai kereszténység, illetve az annak alapjait képező zsidó kultúra nyomán a kora középkori Európa lassan kialakította sajátos világát. A történettudomány mai rendszerezésében a középkor 476-1492-ig tartó időszakában vizsgálom a sérültséghez, a fogyatékossághoz, a fogyatékos személyekhez való hozzáállást. Teszem ezt e bő ezer év olyan rendhagyó részleteinek vizsgálatával, amelyek eltérően a szokványos történetszemlélettől, a fókuszt a fogyatékos személyeket érintő változásokra helyezik.

Szerkezetét tekintve a tudománytani bevezetőn túl olyan nagy egységeket tárgyal az előadásom, mint a fogyatékosságra vonatkozó vagy vonatkoztatható teológiai és filozófiai alapok. Második nagy egysége a társadalmi struktúrákat és mentalitástörténetet vizsgálja, természetesen szintén a fogyatékos személyekre fókuszálva. Végül, a harmadik nagy egység vizsgálódásai az életvilágról szólnak, és olyan részleteket mutatnak be a középkor történetéből, melyek fontosságát a tudomány is sokáig alábecsülte. Ilyenek például a klíma és az emberiség történeti változásainak összefüggései, az öltözködés, az étkezés, a lakhatás lehetőségei, az időhöz való viszony és a munka értékének megítélése. Olyan részletek beemelésével történik a vizsgálódás, amelyek részei mindennapi életünknek, de fejlődéstörténeti vonalon nem szoktuk vizsgálni a bennük rejlő lehetőségeket, főleg nem a fogyatékos személyek szemszögéből.

Munkám interdiszciplináris tartalomelemző kutatás, amely elemző, összehasonlító módon kutatja a feltárt jelenségeket. Magyar nyelven ez egy alapkutatás, ami a német és angol nyelvű eredményeket feldolgozva hoz be új elemeket a hazai fogyatékosságtörténeti perspektívába. Jelen formájában az európai középkor viszonylatában általános érvényű megállapításokat próbál megfogalmazni, és szándékosan nem tér ki a magyar történeti múlt részleteire. Legfontosabb kutatási kérdésem arra vonatkozott, hogy mit jelentett a fogyatékosság a középkorban. Nem a szó jelentéstartalmát kutattam, hiszen az a modern kor találmánya, hanem a struktúrát. Fő kérdéseim: Mit jelentett fogyatékosnak lenni az érintett személy számára? Hogyan tudott beilleszkedni, hasznos tagja lenni a társadalomnak? Milyen lehetőségei voltak a különböző társadalmi rétegekben született személyeknek? Mit jelentettek a fogyatékos személyek a társadalom számára? Hogyan tudta segíteni a közösség a rászoruló fogyatékos személyeket? Milyen eszmetörténeti irányvonalak mentén jött létre és valósult meg a sérült személyek elfogadása vagy elutasítása?

Kulcsszavak: fogyatékosság, középkor, Európa, kereszténység, életvilág

Heidt Judit

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar

EGY ÚTTÖRŐ KUTATÓNŐ AZ AUTIZMUS TÖRTÉNETÉBEN

Az autizmus egy idegrendszeri konstelláció, amely érinti a szociális kommunikációt és interakciókat, illetve korlátozott, repetitív viselkedés és beszűkült érdeklődés jellemzi. Egyéni és változatos viselkedési és képességmintákat eredményez az intelligencia szintjétől függetlenül. A Center for DiseaseControl and Prevention 2023-as kutatása alapján a 8 éves gyermekek között minden 36. fiatal autizmus diagnózist kap, ezért ez ma a legintenzívebben kutatott neuropszichiátriai állapot. A jelenlegi komprehenzív, autizmusspecifikus és farmakoterápiák nem eredményeznek teljes gyógyulást, így az érintett gyerekek számának növekedésével az autizmussal élő felnőttek száma is nő.

Az előadás alapját egy olyan tágabb kutatás adja, melyben az autizmus hazai szakirodalmában ismeretlen női kutatók tudományos munkásságát vizsgáljuk. A prezentáció középpontjában, a gyógypedagógia történetében egyértelműen úttörőnek számító, Grunya Jefimovna Szuhareva (1891-1981) gyermekpszichiáter életútjának, kutatási eredményeinek és módszereinek a bemutatása áll. Ő volt az orosz gyermekpszichiátria megalapítója, 30 évig vezette a moszkvai osztályt, a legnagyobb orosz gyermekgyógyászati intézmény jelenleg is az ő nevét viseli. Szuhareva – Leo Kanner és Hans Asperger pszichiáterek 1943-as és 1944-es autizmust bemutató, Európában széles körben ismert – publikációi előtt, már 1925-ben oroszul és 1926-ban németül is nyilvánosságra hozta kutatását a kor legnagyobb német nyelvű pszichiátriai szaklapjában, a Die Monatsschrift für Psychiatrie und Neurologie-ben. Részletes esetbemutatásokkal publikálta az autizmust és a felvett anamnézist is, melynek részét képezte a hemoglobinszint, az izomtónus, az emésztés és a bőrállapot leírása. Világszemléleti különbség, hogy az orosz, autizmusról szóló szakirodalom ismeri a két nyugati pszicháter kutatásait, ám a nyugati szakirodalom nem, vagy csak alig ismeri Szuhareva publikációit.

Az előadás alapját adó kutatás forrástani alapját Sukhareva könyvei, publikáció, tanítványainak és kollégáinak a nyilatkozatai és magánlevelezések adják, melyek feldolgozása kvalitatív kutatási metódusokkal, elsősorban dokumentum- és tartalomelemzéssel és élettörténeti elemzéssel történt, Bögre Zsuzsa módszertani javaslatai alapján. Kiemelten fontosnak tartjuk azt az összehasonlító forráselemzést ezen belül, melynek során Sukhareva 1926-ban német nyelven megjelent publikációját vetettük össze az Amerikai Pszichiátriai Társaság által 2022-ben kiadott Mentális Zavarok Diagnosztikai és Statisztikai Kézikönyvével, és a csaknem 100 éves időtávolság ellenére is több diagnosztikai kritérium esetében azonosságot találtunk az orosz tudósnő régi és az amerikai kutatók legújabb művei között.

Szuharevát csak halála után ismerte meg a nyugati szakirodalom, először 1996-ban Sula Wolff brit gyermekpszichiáter fordította le a kutatásait angol nyelvre. Ez az előadás egy olyan autizmustörténeti áttekintés, mely magyar nyelven először állítja középpontba a hazai szakirodalomban mostanáig ismeretlen, igen jelentős életúttal rendelkező orosz kutatónő eredményeit és módszereit.

Kulcsszavak: Szuhareva; autizmus; gyógypedagógia-történet; összehasonlító forráselemzés; gyermekpszichiátria

Trixler Bettina

Pécsi Tudományegyetem
Egészségtudományi Kar
Egészségtudományi Doktori Iskola

TECHNOLÓGIAI KIHÍVÁSOK AUTIZMUS-SPEKTRUMZAVAROKBAN ÉRINTETT SZEMÉLYEK FEJLESZTÉSE SORÁN

Az autizmus-spektrumzavar pervazív természetű, változatos tünetképekkel járó fejlődési zavar, amelynek menedzselése speciális módszertant és átfogó megközelítést kíván meg. A bizonyítékok azt mutatják, hogy a megfelelő, egész életen át tartó oktatási megközelítések és a családokat és szakembereket támogató, magas színvonalú szolgáltatások biztosításával jelentősen javítható az érintett személyek és családjaik életminősége. Az elmúlt évtizedekben a technológia, a robotika és a mesterséges intelligencia jelentős változásokon ment keresztül, mindezek relevanciáját megvizsgálták a szociokommunikációs készségek fejlesztésében, valamint a repetitív, sztereotip érdeklődés, aktivitás és viselkedés szabályozásában.

2023-as áttekintésünkben 24 tanulmányt vizsgáltunk meg a PubMed adatbázis segítségével az autizmus, autizmus-spektrumzavarok és robotok, technológia, információs és kommunikációs technológia, technológiai beavatkozás és robotika kulcsszavakra angol nyelven. A tanulmányok az oktatási támogatások relevanciája, a kihívások, valamint az egészségügyi ellátáshoz igénybevételéhez szükséges praktikus készségek alapján kerültek kiválasztása. Számtalan tanulási lehetőséget biztosítanak, és egészségügyi szempontból sem elhanyagolható a felhasználásuk, lehetővé téve akár a távoli támogatást is. Az eredmények azt mutatják, hogy a technikai eszközök serkenthetik a motivációt, kiszámítható környezetet teremthetnek és az önálló feladattartást is támogatják, de az eljárások kritikája az, hogy növelik az elszigeteltséget és kényszeres viselkedések megjelenéséhez vezethetnek. Megkezdődött a segítő robotok létrehozása és alkalmazhatóságának értékelése. Bár az autista személyek jó hajlandóságot mutatnak a technológia használatára, számos negatív példa található a szakirodalomban, és óvatosságra intenetek a használati mintákat illetően az érzelmi és motoros funkciókra gyakorolt kétséges hatása miatt. A közös figyelem, a sorban állás, az interakciók kezdeményezése és fenntartása, valamint a közös játék tekintetében valós segítséget jelent. Emellett serkentőleg hathat az ismereteik bővítésére és érdeklődési körük szélesítésére. Az eszközök a jövőben segíthetnek olyan készségek elsajátításában is, mint a pénzügyi tudatosság, az elsősegélynyújtás és a diagnosztika, valamint jutalomként is funkcionálnak. Olyan eredményeket is találtunk a szakirodalomban, amelyek arra utalnak, hogy a robotokkal való interakció gyakoribb személyes interakciókhoz vezet.

A technikai vívmányok sokfélesége a szakemberek részéről is nagyfokú felkészültséget és alkalmazkodást igényel. Ezen eszközök integrálása a közintézmények mindennapi fejlesztésébe szintén jelentős infrastruktúrát és erőforrásokat igényel. A szakemberek hozzáállását és készségeit tovább kell vizsgálni a hatékony beavatkozások kidolgozása érdekében. A témában további kutatásokat javasolnak a szakértők, hogy az életkori sajátosságokat is megvizsgálják, mert jelenleg nem állnak rendelkezésre erős bizonyítékok.

Kulcsszavak: autizmus-spektrumzavarok, technológia, fejlesztés, lehetőségek

Dr. Vida Gergő – Víghné Dajcs Bernadett – Bolla Balázsné Hajdú Ildikó

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

SZOCIÁLIS KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI ASD-VEL KÜZDŐ GYERMEKEK ÉS FIATALOK ESETÉBEN – EGY FELSŐOKTATÁSI KÉPZÉSI PROGRAM DBR-ALAPÚ KÖZELÍTÉSÉNEK RELEVANCIÁJA

Célunk, hogy bemutassunk egy potenciális jógyakorlatot, mely során a szociális képességek fejlesztése optimálisan kivitelezhető, akár autizmusban (ASD) érintett gyermekek, fiatalok esetében is. Kutatásunk jelenleg is zajlik, melyet design based research (DBR) (Anderson és Shattuck, 2012) módszerrel végzünk (Mrázik, 2023). Feltételezzük, hogy a szociális képességek fejlesztésére bevethető kurzusok a kutatás körébe bevont mintatanterv tervezési folyamatát illető, iteratív szemléletű változtatása így indokolható (Mrázik, 2023). Az így létrehozott terv és az az alapján folyó gyakorlat tudományosan megalapozottá válhat, és törekvéseink a vonatkozó elméletek és kutatási eredmények alapján is indokolhatók.

Az ASD esetében mind a DSM-5-TR, mind a BNO11 eltér a korábbi merevebb diagnosztikai csoportoktól, és kritériumrendszerében közelít a hétköznapi pedagógiai gyakorlat valóságához. Ennek lehetséges következménye, hogy nehezítetté válik az ASD-vel küzdő gyermekek lehatárolása, így nagyobb szerep jut az intervenciós szemléletnek (Fletcher, 2012) is. Elméleti kereteink ahhoz igazodnak, hogy a releváns diagnosztikai meghatározások (BNO11, DSM-5-TR) milyen változókhoz rendelik az ASD megállapítását, hiszen az ASD sajátos kommunikációs igényként azonosítható, mely szorosan köthető a szociális képességek sajátos mintázatú, eltérő fejlődéséhez.

A DBR módszertant a jó gyakorlat feltárása indokolta. Statisztikai adatokkal (KSH, 2023) is érvelhető az ASD tárgykörének vizsgálata, hiszen az érintett gyermekek száma emelkedik. Az előzménykutatások alapján (Szabóné et. al., 2023) a gyógypedagógiai képzéseket kínáló felsőoktatási programokban is, ahol nem az ASD a fókusz, elvétve találhatók specifikus ismeretek. Meglátásunk szerint közel sem olyan mélységben, ahogy azt az ASD-vel érintett populáció bővülése indokolná. Az ismeretek túlhangsúlyozásának elkerülése végett az intervenciós szemléletre alapozottan a vizsgált gyakorlat mintatantervében megtalálható, szociális képességek fejlesztésére bevethető kurzusokat emeltük a fókuszba.

Jelenleg a mintatanterv DBR-alapú átalakításának beavatkozási szakaszában tartunk (Mrázik, 2023), melyhez a potenciális mérési eszköz tervezése zajlik. A beavatkozást mérési szakasz követi, mely aztán akciószakaszba vezet, ahol a kollaboratív, társreflexiók vezette folyamat elvezethet az adekvát fókuszhoz, hogy miként lehet érdemes a változtatás elvégzése.

A vizsgált gyakorlatban rendelkezésre áll a humánerőforrás az állatasszisztált terápiához, a meseterápiához és a szociális képességek fejlesztéséhez. Így az oktatók együttműködésével a jógyakorlat feltárható és az ASD összeköthető a fókuszba emelt kurzusok metszetében. A szakirodalmi lehatárolás alapján, mind a meseterápia, mind pedig az állatasszisztált terápia kiemelten hatékony lehet az ASD meghatározott eseteiben. Így a szociális képességek fejlesztése kifejezetten az ASD szakterületspecifikus ismereteinek túlhangsúlyozása nélkül is megvalósulhat, akár a többségi tanárképzési programokban is.

Kulcsszavak: DSM-5, BNO11, DBR, ASD, mintatanterv

Dr. Kállai Gabriella

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai intézet

EGYÜTTNEVELÉS AZ ÓVODÁBAN – ESETTANULMÁNY EGY INTÉZMÉNY GYAKORLATÁRÓL

Napjainkban egyre inkább a figyelem középpontjába kerül az autizmus spektruma, hiszen az ezzel foglalkozó, főként orvostudományi és pszichológiai kutatások egyre inkább lehetővé teszik az állapot kialakulásának és tüneti képének megértését, ezzel egyidejűleg pedig utat nyitnak azoknak a törekvéseknek, melyek lehetővé teszik vagy segítik az autizmus spektrumán élő személyek társadalmi inklúzióját. A beavatkozás szempontjából a minél korábbi felismerés, a diagnosztizálás mellett fontos a megfelelő, magas szintű ellátás biztosítása, már kora gyermekkortól kezdődően. Intézményi oldalról vizsgálva látszik, hogy a speciális ellátás mellett sok gyermek jár olyan óvodába Magyarországon, ahol a velük való integrált vagy inkluzív foglalkozást a jogszabályi feltételek lehetővé teszik. Az egyik ilyen jogszabály a köznevelési törvény, mely definiálja a különleges bánásmód fogalmát, azon belül leírva a sajátos nevelési igény definíciója alatt az autizmus-spektrumzavart. A jogszabály leszögezi, hogy a gyermekek óvodai ellátása megvalósulhat nem speciális intézményekben is, más gyermekekkel együtt. Ennek megvalósulását írja le A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, hangsúlyozva a megfelelő környezet, a szükséges tárgyi feltételek meglétét, habilitációs és rehabilitációs tevékenységek biztosítását. Emellett ugyancsak fontos iránymutató Az Emberi Erőforrások Minisztériuma egészségügyi szakmai irányelve az autizmusról/autizmus-spektrumzavarokról. A szabályozók hétköznapi megvalósulása azonban nem egységes, a különböző feltételek hiánya gyakran okoz félreértéseket, problémákat az együttnevelés során. Az előadás egy esettanulmányt mutat be egy olyan önkormányzati fenntartású óvodáról, ahol integrált feltételekkel foglalkoznak autizmus spektrumán lévő gyermekekkel. A gondosan kialakított rendszerben kulcsfontosságú a vezetői elköteleződés, az óvodai munkatársak belső képzése, szükség esetén a napi szintű együttműködés a gyermekek pedagógiai célú habilitációjáért, rehabilitációjáért felelős gyógypedagógussal, valamint a szülőkkel. Az esettanulmány a területi és intézményi szintű statisztikai adatok mellett résztvevő megfigyelésre, valamint interjúkra épül.

Kulcsszavak: autizmus-spektrumzavar, együttnevelés, óvoda, gyógypedagógia, óvodavezetés

Csányi Andrea

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
NTDI

ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTT TANULÓK ADAPTÁLT PEDAGÓGIAI MŰVÉSZETI TERÁPIÁJÁRA VONATKOZÓ KÉRDŐÍV EREDMÉNYÉNEK BEMUTATÁSA

Ebben az előadásban egy szegregált intézmény értelmileg akadályozott tanulóinak csoportjaiban alkalmazott adaptált pedagógiai művészeti terápiát mutatunk be. Az adaptálását azzal a céllal végeztük, hogy tanulóink képességeit, testi, lelki státuszát javítsuk. A megvalósítást az ismert kodályi eszme mozgósítja: „Legyen a zene mindenkié!". Az adaptációra azért volt szükség, mert az eredendően tipikus fejlődésű tanulókra készült pedagógiai művészeti terápia befogadására az értelmileg akadályozott tanulóknak más módon volt igénye. Az adaptálással, észszerűen alkalmazkodva a befogadókhoz, az egyenlő esélyű hozzáférést biztosítottuk.

Az új terápia alapjául Kokas Klára zenebefogadási módszere szolgált, melyet népi mondókákkal és gyermekjátékokkal egészítettünk ki. Az átdolgozás során figyelembe vettük a felhasználók sajátosságait, életkorát, és a lehetséges hatások maximális kiaknázására törekedtünk. Kokas Klára eredeti elképzeléséhez képest módosítottunk a foglalkozás felépítésén, de megtartottuk annak állandóságát és a tartalom változatosságát.

Az adaptáció kialakítása és megvalósítása során a közösség erejére építettünk, a katarzis közösségi megélését tartottuk fontosnak, terápiás hatásúnak. A közösségi zeneterápiának külföldön vannak nagy hagyományai, hazánkban ez még kevésbé terjedt el. Az általunk alkalmazott, adaptált pedagógiai művészeti terápia speciális közösségi zeneterápia. A foglalkozásokon az intézmény gyógypedagógusai, asszisztensei és gyermekfelügyelői is részt vesznek, a módszer szerint részvételük nélkülözhetetlen, jelenlétük kulcsfontosságú.

Ismertek Kokas Klára zenebefogadási módszerének jó eredményei, a népi mondókák és gyermekjátékok is bizonyították már létjogosultságukat a többségi pedagógiában. A neurotipikus fejlődésű tanulókra vonatkozóan számtalan vizsgálat igazolta a kiemelt zenei képzés transzferhatását. Az értelmileg akadályozott tanulókra vonatkozó zenei transzfervizsgálatokról nem tudunk. A későbbiekben az adaptált pedagógiai, művészeti terápiát érintő kutatást tervezünk, vizsgálva, hogy vajon az értelmileg akadályozott tanulók esetében is érvényes-e a zene transzferhatása.

Ebben az előadásban ismertetjük a terápiás foglalkozásokon közreműködő felnőtt személyek által kitöltött kérdőív eredményeit. A kérdőívben az adaptált pedagógiai művészeti terápia alkalmazhatóságát térképezzük fel, építve a gyógypedagógusok, asszisztensek és gyermekfelügyelők szakmai konszenzusára, meglátásaira. Az eredmény függvényében változtatásokra is szükség lehet a terápia egyes szakaszaiban.

Kulcsszavak: értelmileg akadályozott tanulók, pedagógiai művészeti terápia, adaptáció, kérdőív, transzfer

Mendéné Lajtai Krisztina

SOE BPK
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

A SOPRONI MÚZEUM ÉRTELMI AKADÁLYOZOTT FIATALOKBÓL ÁLLÓ MŰVÉSZETTERÁPIÁS CSOPORTJÁNAK BEMUTATÁSA AZ INKLÚZIÓ TÜKRÉBEN

A 20. század derekán a skandináv országokból induló normalizációs elv alapjaiban változtatta meg a fogyatékos emberek életéről való gondolkodást. A társadalmi integráció tekintetében a sérült felnőttet mindenki mással azonos lehetőségek illetik meg az önállóság, élettér, baráti-családi kapcsolatok, munka, kereset, szabadidő aktív eltöltése terén. Ebben a törekvésben kiemelt fókuszba kerül a szociális tanulás jelentősége, hiszen a közösséghez tartozás elengedhetetlen feltétele a szocializációs folyamatnak. Ez utóbbira szép példa a Soproni Múzeum 2017-ben megnyílt Macskakő Gyermekmúzeumának inklúziós csoportja. A múzeum, mint közintézmény, egyik felvállalt pedagógiai programja a heti rendszerességgel történő, értelmi akadályozott fiatalokból álló művészetterápiás csoportjának a működése. A zenei és művészetterápiás foglalkozások célja megismerni és fejleszteni a sérült fiatalok képességeit, értékeit. A foglalkozásokon az ulwila színkotta módszert és Antalfai Mária Katarzis Komplex Művészetterápia módszerét alkalmazzuk. A terápiákon túl olyan inkluzív orientáció és lélektani támogatás nyújtása a cél, amely által megélhetik a fiatalok az egymáshoz tartozás közösségi élményét, az elfogadás és befogadás egységében. Az élethosszig tartó tanulás ugyanúgy érvényes a sérült fiatalokra is, fontos szerepe van a memória és az állapotromlás megakadályozásában. A művészetterápiás programok lehetőséget biztosítanak arra, hogy az érdeklődési körüknek, adottságaiknak megfelelően sikerélményhez, személyiségük kibontakoztatásához segítsük a fiatalokat, ezzel hozzájárulva az önkifejezés lehetőségeinek szélesítéséhez. Az integrációs program egyik lényeges fókusza a „mozogni a világban". A speciális igényű fiatalok rendszeres szereplői a városi rendezvényeknek, melyek reményeink szerint hozzájárulnak a társadalmi értékformáláshoz és érzékenyítéshez az esélyegyenlőség tükrében. Előadásomban a Soproni Múzeum ezen különleges, inklúziós kezdeményezését szeretném bemutatni.

Kulcsszavak: értelmi akadályozottak, művészetterápia, esélyegyenlőség, gyermekmúzeum

Vereckei Judit – Zsargó Judit

Tatabányai Tankerületi Központ

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNY FENNTARTÓI ASPEKTUSAI EGY INTÉZMÉNYI JÓGYAKORLAT BEMUTATÁSÁVAL

Az elsődlegesen elméleti jellegű előadás célja annak bemutatása, hogy egy iskolafenntartónak milyen lehetőségei vannak az esélyegyenlőség megteremtésére, illetve célunk a téma alátámasztása egy iskolai gyakorlati példával.

Az előadás elméleti keretei: A köznevelés kiemelt feladata, egyben az Alaptörvény, a köznevelési törvény egyik deklarált célja az esélyegyenlőség, az egyenlő bánásmód biztosítása. Olyan nevelés-oktatás megvalósítására törekszünk tehát a köznevelési intézményekben, hogy egy gyermeket, egy tanulót se érhessen hátrány vélt vagy valós egyéni adottságai, illetve valamilyen csoporthoz tartozása miatt. Különösen nehéz ennek az elvnek a gyakorlati kivitelezése a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók esetében, kiemelten a sajátos nevelési igényűeknél, akiknél ez a sajátosság olyan testi, illetve mentális problémákra vezethető vissza, mint az érzékszervi vagy beszéd-, valamint a mozgásszervi fogyatékosság, a pszichés fejlődési zavarok és az autizmus. A Salamancai Világkongresszus óta azonban nemcsak a magyar köznevelésben, hanem világszerte elsődleges feladat ezeknek a gyerekeknek az általánosan képző oktatási intézményekben, kiemelten az általános iskolákban a többi gyermekkel együttesen történő, integrált nevelése, sőt az integrált nevelés továbbfejlesztése a befogadás, az inklúzió irányába.

A gyakorlati kivitelezés elsősorban az igazgatók, a pedagógusok és az iskolák közös feladata, azonban nem szabad elfeledkezni arról, hogy a megvalósításhoz szükséges feltételek megléte nagyban függ a fenntartótól. Az általános iskolák meghatározó részének, 40%-ának, az állam, a tankerületi központok a fenntartói. A tankerületek 2013-as megalakulásuk óta figyelmet fordítanak az esélyegyenlőség biztosítására, 2018 óta pedig még hangsúlyosabban fókuszba került ez a tevékenység az antiszegregációs munkacsoportok felállításával, a tankerületi Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés, illetve Intézkedési Terv elkészítésével.

Az előadás kutatásmódszertani vonatkozásai: ahogy a célkitűzésből is kiderül, elsősorban elméleti jellegű bemutatás valósul meg – azoknak a fenntartói tevékenységének a bemutatása, melyek a fentiekkel összhangban a Tatabányai Tankerületi Központ törekvéseit szemléltetik az integrált, valamint az inkluzív, befogadó nevelés-oktatás érdekében. Az alátámasztáshoz szükséges statisztikai adatok elemzése kvantitatív módszerrel történik, illetve a bemutatást egy intézményi jógyakorlat szemléltetése egészíti ki az egyik általános iskolában megvalósuló speciális programról, mely autista tanulók befogadó nevelésére irányul.

Az előadás várható eredménye és egyben oktatási relevanciája a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók támogatását célzó fenntartói és iskolai tevékenységek bemutatása a gyakorlat számára.

Kulcsszavak: esélyegyenlőség, integráció, fenntartói tevékenység, intézményi jógyakorlat, autista tanulók befogadó nevelése

Gróf Anita – Gelencsérné Dr. Bakó Márta

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Neveléstudományi Intézet

A XXI. SZÁZAD KIHÍVÁSAI A GYÓGYPEDAGÓGUS-KÉPZÉSBEN

A tudományok területén hazai és nemzetközi kontextusban is kiemelkedő eredmények tulajdoníthatók a gyógypedagógia tudományának. Ehhez jelentős mértékben hozzájárult a több mint egy évszázados múltra visszatekintő gyógypedagógus-képzés. A képzés történetének feldolgozásában Gordosné Szabó Anna munkássága meghatározó, aki a változásokat összegezve elsősorban a képzési idő növekedését emelte ki: „kétéves képzés 1900–1922, hároméves képzés 1922–1928, négyéves képzés 1928-tól" (Gordosné, 2010. 4). A XX. század második felében jelentős volt a szakemberek kompetenciakörének a bővülése, az igény a struktúraváltásra, mely a szakos gyógypedagógus-képzésben teljesedik ki (Gordosné, 2010).

Kihívások azonban nem csupán a XX. században jelentek meg, hanem a közelmúltban is. A Covid-19 meghatározó módon befolyásolta az emberek mindennapi élete mellett a szakterületek, ágazatok működését is. Ezek a folyamatok tették lehetővé, hogy gyógypedagógus-képzésünkben mind mennyiségében, mind minőségében jelentősen bővült a digitális kompetencia. Ennek függvényében alakítottuk át úgy a tantárgy-pedagógiákhoz kapcsolódó módszertant, hogy az megfeleljen a XXI. század kihívásainak.

Előadásunkban bemutatjuk a digitális kompetencia fejlesztési lehetőségeinek változását a hallgatói képzés folyamatában. A kutatás feltáró jellegű, kiindulópontja egy későbbi vizsgálatnak. Itt most, kezdetben a leíró jelleg kerül alkalmazásra. Elsődleges forrás a saját kutatási eredmények feldolgozása.

A pandémia előtt főként az IKT-eszközök alkalmazása került bevezetésre, a képzés tartalma is elsősorban a használat lehetőségeit tekintette át. Az elmúlt évek azonban robbanásszerű fejlődést hoztak, amelyek szemléletmódbeli változást is jelentettek. Ennek fókusza a digitális pedagógiára és a közoktatási intézményekben elinduló vagy végbemenő digitális transzformáció komplex megközelítésére irányult. Átalakult az oktatási gyakorlat, a tudásmegosztás, az információszerzés és a kommunikáció. A hallgatók képzésében kiemelt terület a gyógypedagógiai fejlesztés, oktatás során használható digitális taneszközök alkalmazási lehetőségei, az alkalmazhatóság módszertani, pedagógiai szempontjai, figyelembe véve a tanulók egyéni képességeit és a tanulócsoport igényeit. Gyakorlati feladatokon keresztül sajátítják el a terápiás környezetben való alkalmazás metodikáját, hogy a tanítási gyakorlatokon hatékonyan tudják megvalósítani tervezett tevékenységeiket.

Képző intézményként mindig törekedtünk arra, hogy a kihívásokra ne csupán reagáljunk, hanem előremutató módon igyekezzünk felkészíteni hallgatóinkat az oktatási gyakorlatban kevésbé elterjedt innovációkra, s főként a digitális pedagógia, módszertan és adaptív tanulásszervezés komplex, XXI. századi megközelítésére.

Kulcsszavak: gyógypedagógia, gyógypedagógus-képzés, kihívások, digitális kompetencia

Dr. Vida Gergő – Dr. Pásztor Enikő – Kántor Nedda

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

INTERSECTIONS BETWEEN SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS AND THE CHILD PROTECTION SYSTEM

Children in the child protection system may also be assigned to the special educational needs group based on the Hungarian literature delimitation. In the Hungarian literature, environmental factors are also diagnostic indicators of learning disability, however, the international discourse is different.

This is also relevant from a pedagogical perspective since in differential diagnosis, emotional, environmental and other influences need to be filtered when establishing the diagnosis. In our secondary data analysis (SDA), we looked at the overlap among the child protection, special education system and diagnostics.

In our research, we examined a number of relevant national and international sources and regulatory laws with a focus on how they predict a multidisciplinary dialogue. The relevance of the topic can be justified since one of the indicators of effectiveness is institutional and inter-institutional communication.

Inclusive systems are characterised by a holistic approach that requires effective interdisciplinary communication with a focus on the problems of the children concerned. Regarding the statistical data of the Hungarian education systems related to drop-out and early school leaving, disadvantaged children are overrepresented in the special education system, which justifies the delimitation of common areas.

The Hungarian and international sources included in the analysis framework of the secondary source analysis may outline directions for further research that may justify a systematic literature review. On the basis of our partial results, it can be stated that these overlaps need to be explicitly addressed during the training of special needs teachers and professionals working in the childcare system. Nevertheless, the mechanical expansion of knowledge cannot be justified since current research shows that effective attitude formation, which is of particular importance in these areas and is indispensable without a practice-focused, reflective training structure, cannot be carried out.

Keywords: SEN, SLR, child protection, education, intersection

16. Nyelvtanulás, nyelvtanítás

Bencéné Dr. Fekete Anikó Andrea

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Neveléstudományi Intézet
Gyermeknevelési Tanszék

IDEGENNYELV-ELSAJÁTÍTÁS AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK, KISGYERMEKNEVELŐK ÉS A SZÜLŐK SZEMSZÖGÉBŐL

A „kritikus periódus elmélet" (Lennberg, 1967; Penfield & Roberts, 1959) a 20. század második felében született meg. Teljesen új megvilágításba helyezte a korai életszakaszban történő nyelvelsajátítást. A célnyelvvel történő játékos ismerkedés során már a korai életszakaszban is sikeres lesz az idegen nyelv elsajátítása, mert egyéni tapasztalaton, tevékenységen alapul a tanulás, és a téma a gyerekek világához kapcsolódik (Kovács, 2009). A kicsik az új nyelvet emocionális alapon közelítik meg, melynek legfőbb eszköze a kommunikáció (Nemes, 2014).

Empirikus kutatásunk célja (Bencéné-Nyitrai, 2020) az volt, hogy először feltárjuk a 0–3 éves gyermekeket nevelő szülők és a bölcsődei kisgyermeknevelők véleményét az idegen nyelvvel történő korai ismerkedésről. Arra a kérdésre kerestük a választ, hogy a szülők szeretnének-e lehetőséget biztosítani gyermeküknek az idegen nyelvvel való ismerkedésre, illetve hogyan viszonyulnak a kisgyermeknevelők ennek a lehetőségnek biztosításához. A kérdőíveket online felületen, bölcsődei szakmai fórumokon, illetve nyilvános felületen töltötték ki a kisgyermekes szülők és a kisgyermeknevelők (N=115). A szülők 75%-a tartotta fontosnak az idegen nyelvet, de 63%-uk vélekedett úgy, hogy a bölcsődében csak játsszon a gyermeke, és ne tanuljon. A kisgyermeknevelők sem támogatják ebben az életkorban az idegennyelv-elsajátítást.

2022-ben óvodavezetőkkel strukturált interjút készítettünk (N=4), illetve 79 óvodapedagógust kérdeztünk meg kérdőív segítségével az óvodáskorban történő idegennyelv-elsajátításról. Az óvodapedagógusok 85%-a fontosnak tartotta az idegennyelv-ismeretet, de 52%-uk úgy véli, hogy nem az óvodában van helye a nyelvtanulásnak, mert jelenleg komoly probléma a gyermekek nagy százalékánál az anyanyelv használata, a megkésett beszédfejlődés, a logopédiai segítségre szoruló gyermekek számának növekedése. Elsődleges feladatnak az anyanyelv-elsajátítás támogatását, a magyar szókincs bővítését és a tiszta beszéd iskoláskorra való elérését tartják.

Egy korábbi, 2021-es (Bencéné, 2022) empirikus kutatás során az óvodás gyerekek szüleinek véleményét tártuk fel online kérdőív segítségével (N=178). Arra kerestük a választ, hogy a szülők szerint mennyire fontos az idegen nyelv ismerete, mi a véleményük a korai életszakaszban elkezdett idegen nyelvi nevelésről. A nyelvtudás fontosságát tekintve 87% vélekedett úgy, hogy nagyon fontos a mai világban. A szülők 82%-a hallott már az óvodai idegen nyelvi fejlesztés lehetőségeiről, de úgy gondolják, hogy ennek ellenére több ismeretre lenne szükségük ahhoz, hogy el tudják dönteni, jó lenne-e gyermekük számára a nyelvi foglalkozás az óvodában. A válaszadók 53%-a gondolja úgy, hogy gyermeke számára már óvodáskorban fontos lenne egy másik nyelv megismerése.

Az eredmények azt mutatják, hogy a bölcsődés gyerekeknek sem a szülei, sem a kisgyermeknevelők nem tartják fontosnak az idegen nyelvvel történő ismerkedést ebben az életkorban. Az óvodapedagógusok többsége is ellenzi az óvodai nyelvtanítást. A szülők fontosnak tartják az idegen nyelv ismeretét, de több ismeretre lenne szükségük, hogy felelősen tudjanak dönteni.

Kulcsszavak: idegennyelv-elsajátítás, bölcsőde, óvoda, szülők és pedagógusok véleménye

Dr. Farkas János – Czellér Mária –Valnerné Török Eszter –
Hajdu Zita – Lázár Tímea – Tar Ildikó Éva

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar
Gazdasági Szaknyelvi Kommunikációs Központ

EGYETEMI HALLGATÓK NYELVI SZORONGÁSA A TÁRSADALMI HÁTTÉRVÁLTOZÓK TÜKRÉBEN

A nyelvtanulás szükségessége a globalizáció korában megkérdőjelezhetetlen. A globalizáció a piaci verseny felgyorsulásával befolyásolja a felsőoktatási intézményeken folyó oktatást és tanulást, és az egyetemek feladatai közé tartozik a külföldi munkára, tanulmányutakra, a versenyképes munkavállalásra felkészítő munka. Ennek sarkalatos pontja hallgatóink nyelvi, szaknyelvi, munkaképes nyelvtudása. A nyelvi szorongás azonban sokak számára okoz leküzdhetetlen problémát, megnehezítve az idegen nyelvek elsajátítását, pedig magabiztos ismeretük kulcsfontosságú minden állásinterjún és nélkülözhetetlen a munka világában. A szorongás tünetegyüttese a nyelvtanulást gátló tényezők egyike, és többé-kevésbé minden embert érint kisebb vagy nagyobb mértékben. Jelen tanulmányunk visszatekint a 2006-ban a Debreceni Egyetemen az idegen nyelveket tanuló hallgatóin végzett kutatásra, mely sorra vette a sikeres és sikertelen nyelvtanulás főbb tényezőit, a nyelvi szorongás legfontosabb elemeit, a tanulásra és teljesítményre gyakorolt káros hatását, a nyelvtanulókban kialakult téves és megrögzött, képességeikkel kapcsolatos hiedelmeket, a tanár és a tantermi hangulat pozitív vagy negatív kihatásait. A Debreceni Egyetem szaknyelvoktatói 2023-ban szintén a nyelvi szorongás hatását vizsgálták az idegennyelv-tanulásban, az egyetem 400 kereskedelem-marketing és gazdálkodás-menedzsment szakos hallgatójának megkérdezésével. A kutatás célja a két felmérés eredményeinek összehasonlítása, az azóta eltelt időszak értékelése volt, különös tekintettel a 2006-ban tett, szorongást csökkentő ajánlásokra. A felmérés módszere a kérdőíves kutatás volt, mely 15 kérdést tett fel a hallgatók idegennyelvi szorongással kapcsolatos attitűdjeire vonatkozóan. A válaszokat a kérdőívet kitöltők 5 fokozatú Likert-skálán jelölték be. A vizsgálatban leíró statisztikai és kereszttáblás elemzéseket végeztünk, és a fő hangsúly a nyelvi szorongás társadalmi háttérváltozóinak elemzésére helyeződött. Kutatásunkból kiderült, hogy a 2006-ban kapott eredményekkel összhangban, a nők szignifikánsan jobban szoronganak a férfiakkal szemben. Olyan hallgatók esetében, akik tanulmányaik mellett dolgoznak és használják idegennyelvtudásukat a munkavégzés során a szorongás jelentősen kisebb mértékű, mint azon hallgatók esetében, akik nem használják az idegen nyelvet. A szülők nyelvtudása nem befolyásolja szignifikánsan gyermekeik nyelvi szorongását. A kutatás témája releváns, mivel ráirányítja a figyelmet a nyelvi szorongást feloldó tanulási és tanítási stratégiák alkalmazásának fontosságára az egyetemi idegennyelv-oktatásban. A kutatás gyakorlatban betöltött szerepe jelentős, mert a globalizáció korában elengedhetetlen szaknyelvi képzettség elsajátítását az egyetemi nyelvoktatás megkönnyítheti azoknak, akik a nyelvi szorongás miatt ezt az akadályt nem tudnák legyőzni.

Kulcsszavak: nyelvi szorongás, nyelvtanulási stratégiák, kiváltó ok,
társadalmi háttérváltozók, szorongás feloldása

Mgr., MBA. Eva Prokopcová

Selye János Egyetem
Tanárképző Kar
Komárno

AZ ÁLLAMI NYELV STÁTUSZA IDEGEN NYELVKÉNT EGY MAGASABB OKTATÁSI INTÉZMÉNYBEN, AHOL A TANÍTÁSI NYELV EGY NEMZETI KISEBBSÉGI NYELV

A nyelvi kompetenciák fejlesztése elengedhetetlen a hatékony kommunikációhoz. Ez magában foglalja mind az anyanyelvi, mind az idegennyelvi jártasságokat. Az anyanyelvi jártasság közé tartozik az írásbeli és szóbeli kifejezőképesség, a nyelv használata különböző kontextusokban, valamint hatékony kommunikáció a mindennapi életben, az oktatásban és a szakmai környezetben. Az idegen nyelvi kompetencia fejlesztése is különböző tevékenységeket foglal magában, amelyek a verbális, motoros és érzékszervi készségek fejlesztésére irányulnak. Ezek a fejlesztő tevékenységek gyakran kreatív módszereket alkalmaznak, például rajzolást, éneklést és projektekben való részvételt a tanulás elősegítése érdekében. Az oktatási környezetben az egyéni, csoportos és frontális tanítási módszerek kombinációja hozzájárul a hatékony kommunikációs kompetencia fejlesztéséhez az idegen nyelvekben.

Kutatásunk a Szlovákiában, magyar tannyelvű tanulmányi programokon tanuló egyetemi hallgatók nyelvi kompetenciáinak a felmérésére összpontosított. A kutatásban 114 alapképzéses, nappali és levelező tagozatos hallgató vett részt, akik óvodapedagógiai és elemi pedagógiai szakon folytatják tanulmányaikat. Egy névtelen kérdőíves felmérés segítségével arra törekedtünk, hogy betekintést nyerjünk ennek a konkrét hallgatói csoportnak a nyelvi készségszintjébe. Az állami nyelv jelképes fontossággal bír, az állami zászló és címer mellett, és jogszabályi intézkedésekkel – például a 2009. évi 318/2009. számú törvénnyel – szabályozzák. A Szlovák Köztársaság elismeri állampolgárainak nyelvi sokszínűségét, ideértve azokat a nemzeti kisebbségekhez tartozókat, akiknek az anyanyelve lehet magyar, roma, ruszin vagy más nyelv.

Jelen kutatás lehetővé teszi, hogy hasonló felmérést végezzenek más államban is, ahol a lakosság egy részének az anyanyelve eltér a hivatalos nyelvtől. Egy ilyen felmérés értékes információkat szolgáltathatna a hallgatók nyelvi kompetenciáiról, kommunikációs képességeikről különböző kontextusokban, valamint az állami nyelv megértésének és felhasználásának szintjéről, hogy sikeresek legyenek tanulmányaikban és szakmai életükben.

Kulcsszavak: nyelvi kompetencia, állami nyelv, anyanyelv, hallgató, egyetem

Dr. Kitzinger Arianna

University of Sopron
Benedek Elek Faculty of Pedagogy

C+C = CULTURE AND CULTURE IN ELT

Throughout the modern history of English Language Teaching (ELT), culture has been taught and studied in the classroom in a variety of ways. From the proclamation of culture with a capital 'C' in the 1960s, foreign language students and teachers have reached a point where culture with a small 'c' also had to be considered. This is particularly true in the case of English, which, as the world's number one lingua franca, reflects different cultural phenomena and trends for non-native speakers. A paradigm shift in cultural studies was needed in TEFL (Teaching English as a Foreign Language), introduced and clarified by Byram and McRae in the 1990s. Today, the internationalisation of higher education also plays an important role in interculturality, which is mostly conveyed through the English language. With the internet giving students access to more information than ever before, it is now inevitable to include pop culture and everyday cultural issues in ELT. The aim of the presentation is to explore how different contents are present in a specific area of higher education, namely the training of nursery school teachers. The Benedek Elek Faculty of Pedagogy of the University of Sopron has a special English programme for preschool teachers with a focus on English. Although the programme is based on linguistic and methodological concepts, it also aims to provide students with classical and contemporary cultural elements. The main questions are what these elements are, how they function in curricular and extracurricular activities and how English promotes interculturality. In order to answer these questions, a mini survey and desk research were carried out in addition to a review of the relevant literature. The interviewees were the current students of English as a Foreign Language in the Kindergarten Specialisation, and the desk research covered the analysis of the official curricula of the programme. It is interesting to see how the content of this exciting field keeps changing and what parts have remained over the last two decades of the specialisation's history. In addition, the presentation aims to explore the changing nature of culture and its modern modes of transmission.

Keywords: Culture vs. culture, educational linguistics, interculturality, interviews, desk research.

Prof. Olha Misechko
Ivan Franko National University of Lviv

EXPLORING PERCEPTIONS: UKRAINIAN UNIVERSITY STUDENTS' PERSPECTIVES ON ENGLISH AS A LINGUA FRANCA

Learning foreign languages is commonly recognized in Ukraine today as one of the necessary steps toward integrating into the community of European nations. The process of studying languages begins in state and private pre-school institutions and continues through the secondary and tertiary levels of education. Arguments for the inclusion of specific languages into the educational curriculum vary. In some regions that share a border with other European countries, the languages of neighbours with whom the Ukrainians share many historical developments, national roots, and cultural traditions are popular – Polish, Romanian, Hungarian, and Slovakian. Among the languages of other national minorities that inhabit Ukraine, such languages are studied according to the Ministry of Education syllabi of 2022 as Hebrew, Modern Greek, Crimean Tatar, Bulgarian, Gagauz. However, the list of major foreign languages based on a simple head count includes Spanish, French, German, and English. In 2013, 3.5 million pupils (over 80% of the total number) studied English. According to the results of a sociological study conducted between December 2022 and January 2023, 93% of surveyed Ukrainians want their child to learn English and improve their level of mastery in it.

English is particularly popular among Ukrainians due to its world widely accepted position as the language of international communication – a "lingua franca". To determine the extent of Ukrainian university students' awareness of the role of English in their lives, the author of the presentation conducted a small-scale survey in February-May 2023. A group of 34 third-year students from different faculties of the Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine) who enrolled in an optional university course, "English for Intercultural Communication", were suggested a questionnaire and an essay topic for free writing. The presentation introduces some results of the quantitative analysis of the students' answers to the questions "What foreign languages do you think should be taught in schools in Ukraine?" and "What languages do you most often use: a) at home, b) at the university, c) in communication with your friends, d) with people in the street, in the shops or in other cases of social communication?"

The essay topic was "What does English as a lingua franca mean for me as a person, a student, and a professional?". The qualitative analysis of the essays highlights the students' perspectives on the practical use of English for personal, educational, and occupational purposes. The results prove that Ukrainian university students are utterly convinced that knowledge of English is vital and integral today, as the English language becomes not only part of their lives but also unites entire cultures.

Keywords: foreign languages, lingua franca, university students, small-scale survey, perspectives on the practical use of English

Dr. Tamara Lytniova

Zhytomyr Ivan Franko State University
Educational and Research Institute of Foreign Philology
Department of Foreign Languages and Modern Teaching Techniques

TRAINING OF DUAL-PROFILE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS IN UKRAINE

The training of dual-profile teachers was introduced in Ukraine in 1956. This need for a teacher to combine teaching several school disciplines arose due to the difficult historical conditions of the post-war shortage of teaching staff. As a result, combinations of school subjects that could be taught by one teacher emerged. They are Mother tongue and Foreign language, Mathematics and Foreign language, Physics and Foreign language, Biology and Foreign language, Geography and Foreign language, etc. Accordingly, pedagogical institutes trained future teachers to teach both Physics and Foreign language. In addition, such teachers could teach Physics, Mathematics, Biology, Geography and other subjects in a foreign language. In the context of Ukraine's European integration, this form of teacher training in higher education institutions has been preserved.

The purpose of this presentation is to describe the contents of training teachers of Ukrainian language and literature, primary school teachers and kindergarten teachers with an additional speciality in a foreign language. Today in Ukraine, the educational programmes „The Ukrainian Language and Literature, the English Language in Educational Institutions", „Primary Education and the English Language", „Pre-school Education and the English Language" are aimed at master's training of specialists capable of performing professional duties as English teachers in general secondary education institutions and leaders of English language clubs in pre-school education institutions. An analysis of bachelor's degree programmes shows that at this level of education students receive professional qualifications in only one speciality: teacher of Ukrainian language and literature, primary school teacher and pre-school teacher. At the master's level, they can be qualified in two specialities.

The syllabus for such specialists includes disciplines that provide for in-depth study of the English language („Practical English Language Course", „Foreign Language for Professional Purposes", „Practice of English Language Communication") during all four years of study at the bachelor's level. Master's degree programmes, designed for 1.5 years of study, are supplemented by the study of „Methods of Teaching English", „Methods of Teaching English in Primary Schools", „Methods of Forming Foreign Language Competence in Pre-school Children" in the second semester and internships in the third semester. It is compulsory to pass the English language certification exam at the end of the course. The presentation demonstrates how the professional training system of dual-qualified foreign language teachers is being transformed to improve the curriculum and align the teaching of core and elective courses. The main purpose of modern training of such specialists in Ukraine is to increase their competitiveness and mobility in the labour market in the context of European integration processes and the implementation of the Bologna Education Convention.

Keywords: Dual-profile foreign language teachers, educational programmes, academic disciplines, professional training, dual qualification.

Dr. Bicsár Andrea – Ema Chevalier

Burgenlandi Pedagógiai Magánfőiskola
Private Pädagogische Hochschule Burgenland

DAS SPRACHPÄDAGOGISCHE RAHMENKONZEPT ZUR FÖRDERUNG ZWEI- UND MEHRSPRACHIGER BILDUNG IN ELEMENTAREN BILDUNGSEINRICHTUNGEN

Das Sprachpädagogische Rahmenkonzept (Gombos & Mersits, 2023) verfolgt das Ziel, Elementarpädagog:innen dabei zu unterstützen, mit Mehrsprachigkeit in ihrer Kindergartengruppe bzw. in ihrer Einrichtung produktiv umzugehen und ihre tägliche sprachpädagogische Arbeit mit mehr Klarheit zu strukturieren. Im Mittelpunkt der Arbeit mit dem Sprachpädagogischen Rahmenkonzept (ebd.) steht die Qualitätsentwicklung der Sprachvermittlung und eine nachhaltige Förderung von Zwei- und Mehrsprachigkeit in elementaren Bildungseinrichtungen im Sinne einer durchgängigen Sprachbildung (vgl. Gogolin, 2020).

Im Rahmenkonzept wird Zwei- und Mehrsprachigkeit zunächst aus wissenschaftlicher Sicht beleuchtet. Dabei werden insbesondere Vorteile und Gelingensbedingungen einer zwei- und mehrsprachigen Erziehung hervorgehoben, um mit weitverbreiteten Mythen und Irrtümern über Mehrsprachigkeit aufzuräumen. Das Herzstück des Rahmenkonzeptes bilden 11 sprachpädagogische Prinzipien, die auf dem Immersionsmodell beruhen. Mithilfe dieser Prinzipien soll es den Kindern ermöglicht werden, in die Zielsprache einzutauchen, sozusagen ein "Sprachbad" zu nehmen. Gebadet werden soll dabei in den Minderheitensprachen Ungarisch oder Burgenlandkroatisch, aber auch alle anderen mitgebrachten Sprachen der Kinder sollen aufgegriffen werden und Eingang in den Kindergartenalltag finden.

Zurzeit finden im Burgenland und in Kärnten erste Pilotprojekte mit dem Sprachpädagogischen Rahmenkonzept in zweisprachigen Kindergärten mit den Minderheitensprachen Burgenlandkroatisch und Ungarisch (Burgenland) sowie Slowenisch (Kärnten) statt. Das Rahmenkonzept wird an den Pilotstandorten eingeführt und erprobt, um später weiter ausgerollt zu werden. Letztendlich sollen die Kindergärten ihr eigenes standortspezifisches sprachpädagogisches Konzept erstellen und den pädagogischen Alltag danach ausrichten.

Der Vortrag widmet sich einerseits der Vorstellung des Rahmenkonzepts und hebt dessen Bedeutung für den Schutz der Minderheitensprachen im Burgenland hervor. Andererseits werden Erfahrungen aus dem Pilotprojekt zur sprachpädagogischen Arbeit im Kontext von Mehrsprachigkeit in elementaren Bildungseinrichtungen skizziert.

Literatur:

Gogolin, I. (2020). Durchgängige Sprachbildung. In: Gogolin, I., Hansen, A., McMonagle, S., Rauch, D. (Hrsg.). Handbuch Mehrsprachigkeit und Bildung. Springer VS, Wiesbaden. S. 165-174.

Gombos, G.; Mersits, J. (2023): Sprachpädagogisches Rahmenkonzept. Leitfaden Förderung zwei- und mehrsprachiger Bildung und Betreuung in burgenländischen Kinderbildungs- und -betreuungseinrichtungen. Eisenstadt: Private Pädagogische Hochschule, Land Burgenland.

Schlüsselwörter: Mehrsprachigkeit, Minderheitensprachen, durchgängige Sprachbildung, Elementarpädagogik

17. Egészségtudomány, egészségfejlesztés; neuropedagógia

Dr. habil. Hideg Gabriella – Dr. Karácsony Ilona

Pécsi Tudományegyetem
Egészségtudományi Kar

AZ ÖNMINŐSÍTETT EGÉSZSÉGI ÁLLAPOT, KOHERENCIAÉRZET ÉS A FIZIKAI AKTIVITÁS KAPCSOLATA KÖZÉPISKOLAI TANULÓK KÖRÉBEN VÉGZETT VIZSGÁLAT ALAPJÁN

Kutatásunk célja középiskolás tanulók fizikai aktivitásának felmérése volt, és ennek szubjektív általános egészségérzetre, vitalitásra, mentális egészségre vonatkozó hatásának a megismerése. A koherenciaérzet segítheti a preventív magatartásformák választását, így vizsgálatunkban a tanulók koherenciaérzetének és fizikai aktivitásának a kapcsolatát is tanulmányoztuk.

Vizsgálati módszertan: Kvantitatív, keresztmetszeti kutatásunkat Magyarországon, Nyugat-Dunántúl középfokú, nappali munkarendű, gimnáziumi képzésében tanulmányaikat folytató 15-19 éves fiatalok körében végeztük. Papíralapon kitölthető kérdőívünk saját szerkesztésű kérdései szociodemográfiai változók mellett a fizikai aktivitásra irányultak, míg standardizált mérőeszközünk a szubjektív egészségérzet dimenzióit (egészséghőmérő – EuroQol-skála, EQ VAS, Health Survey Short Form SF-36 egészségi állapot kérdőív) és a koherenciaérzetet SOC 13 (sense of coherence) mérte fel. A 448 értékelhető választ SPSS Statistics 22 program segítségével elemeztük korrelációszámítással, lineáris regresszianalízissel, t-próbával, ANOVA-próbával ($p<0,05$).

Eredmények: A válaszadók 67,79%-a nő volt, a minta többsége, 69,87%-a teljes családban élt. Az Egészségügyi Világszervezet ajánlása alapján a fizikai aktivitás mennyisége a válaszadók 22,2%-nál volt megfelelő, 29%-nál közel elegendő, míg a mozgás minősége esetén a minta 64,1%-a tartozott a megfelelő kategóriába. A rendszeres fizikai aktivitás kedvezően befolyásolta az önbevallás alapján mért egészségérzetet ($p<0,05$). A mentális egészség, a vitalitás, általános egészségérzet átlagértékei számottevően magasabbak voltak a megfelelő, illetve a közel elegendő gyakorisággal fizikai aktivitást végző tanulók körében ($p<0,05$). A koherenciaérzet és a fizikai aktivitás gyakorisága között pozitív irányú közepes erősségű kapcsolatot bizonyítottunk ($p<0,05$). Regresszióanalízis segítségével megerősítettük, hogy a fizikai aktivitás rendszerességének változásában a koherenciaérzet szerepet játszik, a változók között lineáris sztochasztikus kapcsolatot igazoltunk (R2 = 0,142 $p<0,05$). Ezzel szemben a fizikai aktivitás minősége alapján a vizsgált csoportok önminősített egészségmutatóinak, illetve koherenciaérzetének átlagértékei közel azonosak ($p>0,05$). voltak.

Következtetések: A vizsgált mintában a fizikai aktivitás eredményei összességében nem mondhatók optimálisnak. A koherenciaérzet növelésével – modellnyújtás, tudásbővítés, fizikai aktivitást támogató környezet – a rendszeresen végzett fizikai aktivitás választása erősíthető, ami segítheti a problémákkal való megküzdést, a különböző életszituációkban az egyén szempontjából helyes döntések meghozatalát, így növelve a fizikai aktivitás egészséget támogató hatását az önbevallás alapján mért egészségre.

Kulcsszavak: fizikai aktivitás, koherenciaérzet, középiskolás tanulók,
vitalitás és mentális egészség, preventív magatartás

Dinnyés Katalin Julianna – Dr. habil. Pusztafalvi Henriette

Szegedi Tudományegytem
Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar
Egészségmagatartás- és fejlesztés Szakcsoport
Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola
Pécsi Tudományegyetem
Egészségtudományi Kar

AZ EGÉSZSÉGTAN MEGÍTÉLÉSE AZ EGÉSZSÉGÉRTÉK VONATKOZÁSÁBAN

Bevezetés: Az egyes értékek rangsorolása alapján kialakuló preferenciák mentalitásbeli, magatartásbeli sajátosságokra és különbségekre utalnak egyének, csoportok és társadalmak között (Losonczi, 1989; Deutsch, 2011; Rucska & Kiss-Tóth, 2021; Dinnyés & Pusztafalvi, 2021). E kutatások eredményeinek tükrében bizton állíthatjuk, hogy az egészség az alapértékek között található (Losonczi, 1989). Az oktatásnak elengedhetetlen szerepe van az egészséggel kapcsolatos érték közvetítésben (Benkő, 2011; Demir et al., 2023). Az iskolában eltöltött évek jelentősége az értéknevelésben és ennek védő hatásaiban nyilvánul meg (Demir et al., 2023). Az egészségmagatartás tudatosításával és kialakításával számos betegség megelőzhető (Barabás, 2006; Domrádi, 2019).

Célkitűzés: Kiemelt célunk, hogy hangsúlyozzuk az egészségérték szerepét, és ezzel az egészségnevelés jelentőségét igazoljuk az oktatási-nevelési intézményekben.

Módszer: Az adatgyűjtési módszerünk a kikérdezés, validált attitűd kérdőívet alkalmaztunk (IRVS Értéklista, WHO WBI-5), saját kérdésekkel kibővítve, amelyet 380 egyetemi hallgató töltött ki összesen. Az adatok feldolgozása SPSS 24.0 statisztikai programmal készült. Az eltéréseket $p<0{,}05$ mellett tekintettük szignifikánsnak.

Eredmények: Az értékrendszer fontosságánál a második (4,83), míg a megvalósítás tekintetében a 11. helyen szerepel az egészség. Az egészségérték és egészségtannal vagy egészségfejlesztéssel kapcsolatos kurzusok támogatását illetően szignifikáns, pozitív kapcsolat rajzolódott ki ($r_s = .137$ $p = .004$ (1-tailed)), tehát minél fontosabbnak véli az egészségértéket valaki, annál jobban támogatná az egészségfejlesztést a gyakorlatban.

Következtetés: A szükségletekre és körülményekre figyelve az egészségtudatosabb életmódra nevelést támogatni és preferálni kell, akár külön, önálló egészségtan tantárgy keretin belül.

Támogatás: Az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-23-4 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Kulcsszavak: IRVS, értéklista, egészségtan, egyetemi hallgatók

Dr. habil. Simon István Ágoston – Reiner Dóra
Dr. habil. Bártfai Zoltán – Dr. habil. Faragó Beatrix
Dr. habil. Dobay Beáta – Dr. Simonné Kajtár Gabriella

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Művészeti és Sporttudományi Intézet

A SOPRONI 65 ÉV FÖLÖTTI KOROSZTÁLY FIZIKAI AKTIVITÁSÁNAK HATÁSA GYÓGYSZERFOGYASZTÁSUKRA, TÁPLÁLKOZÁSI SZOKÁSAIKRA

Bevezetés: A XXI. században a 65 év feletti lakosság arányszámának növekedése, valamint a nyugdíjban eltöltött évek számának folyamatos növekedése komoly kihívás elé állítja a társadalmakat. A megnövekedett élettartam tartalmas, minőségi megélését sok esetben megakadályozzák a fizikailag inaktív életmód következtében megjelenő különböző belgyógyászati és mozgató szervrendszeri betegségek. Az egészséges, megfelelően kialakított táplálkozási szokások, a stresszmentes életvitel, a szabadidő fizikailag aktív, tartalmas eltöltése, az intellektuális képességek fejlesztése, mint az egészséges életmód összetevői, pozitívan befolyásolják az öregedés folyamatát, az életminőség javulását (Iván, 2002). Előadásunkban a Sopron és vonzáskörzetében élő, 65 év feletti lakosság körében végzett egészségmagatartás-vizsgálat egy irányának részeredményeit mutatjuk be, ahol megvizsgáltuk, hogy a 65 év felettiek fizikai aktivitása milyen kapcsolatban van gyógyszerfogyasztásukkal és táplálkozási szokásaikkal.

Anyag és módszerek: Kutatásunk célja volt megvizsgálni a Sopron és vonzáskörzetében élő 65 év fölötti korosztály egészségmagatartását, azon belül első fázisként a fizikai aktivitás és a gyógyszerfogyasztás, valamint a táplálkozási szokás kapcsolatát.

Kutatásunkban válaszokat kerestünk arra, hogy milyen mértékben aktív a soproni, 65 év fölötti korosztály; hogy mennyi gyógyszert szednek; hogy mekkora arányt képvisel körükben a korszerű táplálkozást előtérbe helyezők száma. Szerettük volna megtudni azt is, hogy a fizikai aktivitás mértéke befolyásolja-e gyógyszerfogyasztásukat és táplálkozási szokásaikat?
A kérdésekre adott válaszként az alábbi hipotéziseket állítottuk fel:

- Feltételezzük, hogy a vizsgálatban résztvevő 65 éves korosztály fizikailag aktív életet él.
- Feltételezzük, hogy a vizsgálatban résztvevők átlagban napi két gyógyszert fogyasztanak, és kis százalékban tartják be a reformtáplálkozás szabályait.
- Feltételezzük, hogy a nagyobb fizikai aktivitás kisebb gyógyszerfogyasztást eredményezett és pozitívan befolyásolta a táplálkozási szokásokat.

A hipotézisek bizonyítására írásbeli kikérdezést, online és papíralapú kérdőívet alkalmaztunk, amelynek a mintáját 103 fő adta, a kitöltők 64 %-a volt nő, 36 %-a pedig férfi.

Az adatok feldolgozására Statistica Soft 14.01.25 programot alkalmaztunk.

Eredmények: Az eredmények azt mutatják, hogy az idősek 36 %-a fizikailag aktív életvitelt folytat, és a COVID-19 óta 20 %-uk többet mozog. A megkérdezetteknek csak 36 %-a szed 2 vagy kevesebb gyógyszert, a többiek ennél több gyógyszert szednek. A vizsgálatban résztvevők 20 %-a tartja magát a korszerű étkezéshez, és 36 %-uk 80 %-ban tartja be a hagyományos étkezés szabályait.

A vizsgálat azt is bizonyította, hogy a fizikailag aktív életvitelt végzők kevesebb gyógyszert fogyasztanak és jobban törekednek a reformétkezés megvalósítására.

Következtetés: A kutatás felhívta arra a figyelmet, hogy a 65 éves korosztály körében nagyobb hangsúlyt kell fektetni a rendszeres sportolás egészséges életvitelre gyakorolt pozitív hatásának a népszerűsítésére. Az idős korosztállyal minél több, az életkorhoz adaptált mozgásformát kell megismertetni, hogy azok közül ki tudják választani a számukra adekvát sportot, ezzel is elősegítve a minőségi életvitel megélését.

Kulcsszavak: fizikai aktivitás, életmódsportok, idős korosztály, egészséges táplálkozás, gyógyszerfogyasztás

Dr. habil. Emri Zsuzsa

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
TTK, Állattani Tanszék

TANULÁSI STÍLUSOK VIZSGÁLATA EEG-AKTIVITÁS MÉRÉSSEL

Annak ellenére, hogy az idegtudomány nem támasztja alá azt az állítást, hogy „az egyének jobban tanulnak, ha az általuk preferált tanulási stílusban kapnak információt", a tanárok körében ez az egyik leginkább elfogadott neuromítosz. A neurobiológusok azzal érvelnek, hogy az észlelés csak az első lépés a tanulás felé, az érzékszervi információ típusa aligha határozza meg az egész folyamatot. A sikeres tanuláshoz figyelem, elkötelezettség és optimális szintű kognitív terhelés szükséges. Ezeket többek között EEG-aktivitás mérésével meg tudjuk határozni.

Kísérletünkben ezért összehasonlítottuk egy regényrészlet olvasása és hallgatása alatti EEG-aktivitásokat, és azt is megnéztük, hogy egy-egy EEG-sáv aktivitásának mértéke korrelál-e a tanulási stílussal.

Először egy VARK-kérdőív kitöltésére kértünk fel hallgatókat, amelyben arról is nyilatkoztak, hogy voltak-e diszlexiával diagnosztizálva. Ezután mértük EEG-aktivitásukat egy olvasási és egy szöveghallgatási feladat során, majd kitöltöttek egy tesztet, amellyel ellenőriztük, hogy mennyire emlékeznek az olvasott vagy hallgatott szövegre, valamint egy kérdőívben értékelték a regényrészletet és magát a kísérletet.

Összesen 288 hallgató töltötte ki a VARK-kérdőívet, közülük 22 volt diszlexiás. A VARK-kérdőív szerint a diákok többsége vegyes tanulási stílussal rendelkezik. Voltak olyan feladatok, amelynél szinte mindenki ugyanazt a módszert részesítette előnyben, míg más feladatoknál minden stílus szerepelt a preferált stílusok között. Ez utóbbi típusú feladatokhoz akár ugyanaz a személy is más-más módszert választott, amikor kétszer töltötte ki a kérdőívet. Ahogyan azt vártuk, a diszlexiás tanulók ritkábban választották az olvasást preferált módszerüknek, mint a kontrollok, és inkább auditív vagy kinesztetikus módszerekkel szeretnek tanulni. Az EEG-aktivitást 9 kontroll- és 5 diszlexiás tanulónál mértük. Nyugalomban csak az alfa-csúcsfrekvencia különbözött a két csoport között. A diszlexiás tanulók több időt töltöttek az olvasási feladattal, mint a kontrollok, de teszteredményük hasonló volt. Az olvasási és a szöveghallgatási feladat során mért EEG-t összehasonlítva, mindkét csoportban, a théta-aktivitás magasabb volt olvasás közben, de csak a diszlexiás tanulóknál volt magasabb occipitalis béta-aktivitás olvasás alatt. A tanulási stílus preferenciái nem korreláltak se az EEG-hullámokkal, se a teszt eredményével. A figyelem pozitívan korrelált az olvasás sebességével, a frontális alfa-aktivitás a teszteredménnyel, az occipitalis alfa-aktivitás pedig a szöveg értékelésével.

Összefoglalva, az elkötelezettség, a figyelem vagy a kognitív terhelés szintje nem mutatott összefüggést a tanulási stílus preferenciáival. A tanulók akkor is jól teljesítettek, ha az információt nem az általuk preferált tanulási stílusban mutatták be, bár lehet, hogy több időre volt szükségük a feladat elvégzéséhez. Azok a tanulók értek el jó eredményt, akik gyakorlottak voltak az adott feladattípus megoldásában vagy azok, akiknek tetszett a feladat.

Kulcsszavak: diszlexia, EEG, tanulási stílusok, VARK-kérdőív

Dr. Prantner Csilla

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
Informatika Kar
Digitális Technológia Intézet

OLVASÁSI ÉS SZÁMOLÁSI FELADATVÉGZÉS KÖZBEN EEG-VEL KÖVETETT AGYI AKTIVITÁS MÉRÉSÉNEK TAPASZTALATAI

Ma már a közoktatás területén is folyamatosan nő a digitális felületek használatára való igény. Az elektronikus tanulási környezetben való feladatvégzés és gyakoroltatás egyre természetesebb részét képezi a tanítási-tanulási folyamatoknak. A COVID-járvány óta a tanárok a korábbinál gyakrabban adnak weboldalakról feladatokat a tanulóknak.

Digitális platformon elérhető olvasási és számolási feladatok végzése során EEG-vel regisztrálható adatokat mértünk 11-12 évfolyamos tanulók populációjánál. A vizsgálatba bevont 10 tesztszemély mindegyikének rögzítettük az EEG-aktivitását az olvasási és a számolási feladatok alatt, amelyeket csukott, illetve nyitott szemű meditációs feladatok előztek meg, ezek referenciaként használhatók a későbbiekben, valamint a feladatvégzésre való ráhangolódást segítik. Minden tanuló tehát mindkét típusú, azaz olvasási és számolási gyakorlatot is kapott, változó sorrendben, amelyek elvégzése alatt EMOTIV Insight 5 Channel Mobile EEG műszerrel regisztráltuk az agyi aktivitásukat. A feladatokat középiskolás szaktanárok készítették, ezek nehézségi fokát is ők adták meg egy 5-ös skálán az adott digitális tanulási környezetben. A feladatvégzések mellett mindegyik tanuló kitöltötte az ún. VARK-tesztet is, így azzal is tisztában voltunk, hogy mely tanulási stílust preferálják. Az EEG-aktivitás mérésével követhető a tanulók figyelme, kognitív terhelése, tanulás közbeni fáradtsági és éberségi állapota. Mindezek értékelésénél nagy szerepe van az alfa-, a béta- és a théta-aktivitások mérésének és viszonyrendszerük feltérképezésének. Tapasztalataink szerint ugyanazok a tanulók a két különböző típusú feladatvégzés alatt, jelentősen eltérő alfa-aktivitást mutattak függetlenül az általuk megadott, preferált tanulási stílusuktól. A relaxációs feladatokhoz képest az olvasás alatt az alfa teljesítmény alacsonyabb volt, a théta teljesítmény pedig magasabb. A béta-aktivitás növekedését leginkább az occipitalis régióban láttuk. A számolás sokkal több agyi terület összehangolt működését igényli, mint az olvasás, emiatt jellemzően az olvasáshoz képest nagyobb kognitív terhelést jelentő feladat. Az olvasási feladathoz képest magasabb kognitív terhelést EEG-vel is regisztráltuk, az elkötelezettség és a figyelem változatlan maradt. Az alfa-teljesítmény csökkent az olvasási feladathoz képest. A résztvevők a legalacsonyabb alfa-aktivitást a számítás során, a legmagasabb théta-aktivitást az olvasás során mutatták, míg a béta-aktivitás hasonló volt a két feladat elvégzése alatt.

Érdekelt bennünket az is, hogy az EEG-mérések, illetve a tanulók által leírt feladatvégzések alatti tapasztalatok között milyen mértékű egyezőségek, illetve különbségek mutatkoznak meg, ezért a vizsgálat elvégzése után kértük a tanulókat, hogy osszák meg a vizsgálattal kapcsolatos benyomásaikat egy kérdőíven.

Kulcsszavak: EEG-mérés, digitális feladat, olvasás, számolás, VARK

18. Környezetpedagógia, erdőpedagógia

PaedDr., PhD. Diana Borbélyová – PaedDr., PhD. Alexandra Nagyová

Selye János Egyetem
Tanárképző Kar
Óvó- és Tanítóképző Tanszék

A SZLOVÁKIAI ÓVODA-PEDAGÓGUSOK TAPASZTALATAI AZ ERDŐPEDAGÓGIÁVAL

A 21. század egyik legnagyobb kihívása a globális környezeti problémák kezelése, amely a nevelés és oktatás során a fenntartható életmódra nevelésben és a környezettudatosság megalapozásában jelenik meg. A nevelő-oktató folyamat egyik feladata a gyermekek megfelelő tudásbázisának kialakítása, melyhez szervesen kapcsolódik a szemléletváltás előkészítése.

Az előadás az erdőpedagógiával, mint a környezeti nevelés és a fenntartható életmódra való nevelés egyik lehetőségével foglalkozik az óvodában. Az erdőpedagógia, mely már 20 éve létezik Szlovákiában, az erdei ökoszisztéma megismertetésére és fenntartható életmódra való nevelésre fókuszál. Módszertanában az érzékszervi tapasztalatszerzésre épülő, a közvetlen megismerést segítő eljárások mellett az élménypedagógiai módszerek és a projektalapú tanulás formái kapnak helyet. Holisztikus megközelítésbe állítja a környezeti nevelést és az erdőt a tanulás forrásaként használja. A tanulás az erdőpedagógusok által irányított programokon keresztül valósul meg, mint például a Könyvbe rejtett erdő, a Hogyan nő az erdő, az Erdei olimpia, az Erdei napok. A programok megvalósításában nagy szerepe van az erdőpedagógusoknak, akik erdőgazdálkodási végzettséggel rendelkeznek és akkreditált erdőpedagógiai tanfolyamot végeztek. Az állami továbbképzési keretrendszer alapján létezik olyan innovációs képzés (Tanulás az erdőről), amely óvodapedagógusok számára ajánlott. Ennek az akkreditált képzésnek az a célja, hogy az óvodapedagógusok megismerjék az erdőpedagógia alapelveit és megvalósítási lehetőségeit, hogy aztán tudják alkalmazni az óvodai nevelésben.

Kutatásunk során, melyben 102 óvodapedagógus vett részt (102 óvodából), az óvodapedagógusok erdőpedagógiával kapcsolatos tapasztalatait mértük fel. Megállapítottuk, hogy az óvodapedagógusok 64,70 %-a ismeri az erdőpedagógia fogalmát (ebből 43,90 %-uk az interneten olvasott róla, míg a többiek egyetemi tanulmányaik során ismerkedett meg a fogalommal). A kutatásban részt vevő pedagógusok több mint fele ismeri az erdőpedagógia kifejezést, de jóval kevesebb azoknak a száma, akik ismerik a programjait is. Még egyik óvodát sem látogatta meg erdőpedagógus. A pedagógusok 35,30 %-a egyáltalán nem hallott magáról a fogalomról sem. A pedagógusok mindössze 47,10 %-ának van tudomása a Tanulás az erdőről elnevezésű képzésről, azonban egyetlen pedagógus sem vett még részt rajta. A válaszadók 57,80 %-a tartotta csak szükségesnek az erdőpedagógia bevonását az óvodai nevelésbe. Az eredmények alapján megállapítottuk, hogy az óvodapedagógusok tájékozottsága e területen Szlovákiában hiányos, nem tartják fontosnak az erdőpedagógiai óvodai nevelésbe való bevonását. A helyzet egyik megoldási lehetőségét az ismeretterjesztésben látjuk, ezért hangsúlyozzuk az erdőpedagógia felsőoktatásba való beemelésének fontosságát. A környezettudatosság eszméinek átadását fontosnak tartjuk a gyakorló óvodapedagógusok körében is, ezért szorgalmazzuk a téma beemelését a továbbképzési rendszer egyéb képzéseibe is.

Kulcsszavak: erdőpedagógia, környezettudatosság, fenntarthatóságra való nevelés, óvodapedagógusok

Dr. habil. Kövecsesné Gősi Viktória

Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán és Társadalomtudományi Kar

ÚTRAVALÓ KÖRNYEZETPEDAGÓGIÁBÓL – „APÁCZAIS" PEDAGÓGUSOK TAPASZTALATAI A KÖRNYEZETI NEVELÉSBEN

„Fajunknak újra érzékennyé kell válnia a természet dinamikájára – annak érdekében, hogy meg tudja óvni azt. Nincsenek megfelelő érzékelőink vagy velünk született agyi rendszereink, amelyek figyelmeztetnek bennünket arra a számtalan veszélyre, amit az emberi tevékenység jelent, amely kikezdi bolygónkat, az élőhelyünket. Új érzékenységre kell tehát szert tennünk az eddig ismeretlen veszélyekkel szemben azokon a jelzéseken túl, amelyeket idegrendszerünk képes érzékelni. Meg kell tudnunk, hogy mi a teendőnk – és ebben az ökológiai intelligencia szerepe rendkívül fontossá válik." (Daniel Goleman)

A fenntarthatóságra nevelés folyamatának kulcsszereplői a gyakorló pedagógusok és a tanítóképzésben részt vevő pedagógusjelöltek (Kollarics 2019, Kollarics & Hartl & Molnár 2020). Ezt igazolja az is, hogy a tanító szak képzési és kimeneti követelményeiben kiemeli, hogy a tanító: „Tevékenységében képes a fenntarthatóságra nevelés elveinek érvényesítésére. Hatáskörében felelősséget vállal a gyermekek fenntartható fejlődésre irányuló magatartásának tudatos formálásáért" (KKK 2021). Napjainkra számos pedagógusképző intézmény építette be gyakorlatába ezt a területet, törekedve a gyakorlatorientált és kutatásalapú tanulásra (Mónus 2020). Mindezek mellett a pedagógus életpályamodell egy kiemelt kompetenciaterülete is tartalmazza a fenntarthatósággal kapcsolatos szemléletformáló, nevelő munka bemutatását.

Egyetemi karunkon 1996 óta valósítjuk meg az Erdőpedagógia Projektből elindulva azt a komplex programot, melynek eredményeként a Fenntarthatóságpedagógiai modul elvégzésével leendő kollégáink speciális felkészítést kapnak a környezetpedagógia gyakorlati megvalósítására. Az előadás egy olyan empirikus kutatást mutat be, mely a győri Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán- és Társadalomtudományi Karon végzett gyakorló pedagógusok környezetpedagógiai munkáját vizsgálja. A vizsgálat során a kérdőívben arra kerestük a választ, hogy milyen módon valósítják meg kollégáink a munkahelyükön, iskolájukban a tanulók környezettudatos magatartásának fejlesztését, hogyan gondolkodnak a fenntarthatóságra nevelésről, „mit vittek magukkal" a képzésből. Vizsgáltuk a különböző témaheteken megvalósuló gyakorlati tevékenységeket, az erdei iskolai és iskolakerti aktivitásukat, továbbá kíváncsiak voltunk eredményeikre, tapasztalataikra.

Kulcsszavak: fenntarthatóságra nevelés, környezetpedagógia, erdei iskola, környezeti kompetenciák

Prof. Dr. habil. Heidi Elisabeth Megerle

Hochschule für Forstwirtschaft Rottenburg

IMPORTANCE OF SOUND GEO EDUCATION TO BETTER MEET GLOBAL CHALLENGES

Geo education is understood as communication of geoscientific facts in both formal (school, university) and informal form (lay public). Geo education has been seriously neglected for a long time, and in some cases still is. In Germany at least, there was only a basic integration into the school curriculum, while at the same time informal teaching of geoscientific content was regarded as unscientific, and often had serious didactic deficiencies. The comprehensive geoscientific research was thus hardly perceived by the population, which means that knowledge about the importance of geosciences in many aspects of life (environmental protection, nature conservation, management of natural resources etc.) is insufficient. At the same time, geo education programmes have been given low priority due to the "almost total ignorance" of the general public about geology, ultimately reinforcing a vicious circle. Hence, the Geo-Union, Alfred Wegener Foundation and the umbrella organisation of the German geosciences published a position paper in April 2023, calling for geoscientific content to be given higher priority in school education in order to meet global challenges.

Geoparks can be highly effective platforms to combine geoscientific education and public relations with geo tourism offers and thus counteract the "education or knowledge deficit". They thus offer a wonderful opportunity to make geosciences better known. Education in general is therefore one of the three main tasks of UNESCO Global Geoparks.

Based on a current case study (UNESCO Global Geopark Swabian Alb), strengths and weaknesses of formal and informal geo education in Germany are presented. Geopark schools offer a variety of opportunities for integrating more geoscientific content into the formal curriculum. The specially trained nature guides, as well as professionally designed geo trails, significantly contribute to informal geo education. However, a comprehensive analysis of the existing geo trails also revealed numerous weaknesses.

The research results from southern Germany will be compared to the national and international approaches to geo education in order to develop best practice models. The oral presentation aims to show the opportunities and challenges of formal and informal geo education for a discussion among the international audience.

Keywords: geo education, geoparks, geo trails, best practice models, global challenges.

Dr. Tímea Kollarics – Prof. Dr. habil. Heidi Elisabeth Megerle

Universität Sopron
Benedek Elek Fakultät für Pädagogik
Institut für Erziehungswissenschaften und Psychologie
Hochschule für Forstwirtschaft Rottenburg

UMWELTPÄDAGOGISCHE ASPEKTE DER BAUMWIPFELPFADE – FORSCHUNGSERGEBNISSE AUS SÜD-DEUTSCHLAND, SCHWEIZ UND ÖSTERREICH

Baumkronenpfade sind mit vielen Bereichen verbunden (z.B. Ökologie, Pädagogik) und haben daher viele Funktionen (Ökotourismus, Wissenstransfer, Umwelterziehung, Nachhaltige Bildung, Unterhaltung, etc.). Ungarische Lehrpfade, Erlebnispfade, Baumwipfelpfade sind meist in Namen, Themen und Funktionen mit deutschen Wurzeln verbunden, deshalb die internationale Forschung große Bedeutung hat.

Ziel der im Sommer 2023 durchgeführte Forschung war die Untersuchung der Baumwipfelpfade in Süd-Deutschland und in der Schweiz, vor allem aus umweltpädagogischer Sicht. Hauptfrage war: können die Baumwipfelpfade zur Umweltbildung (Bildung für Nachhaltigkeit) beitragen?

Die wichtigsten Vorschungsmethode waren: Literaturuntersuchung, Beobachtungen während Feldarbeit und Entwicklung eines Bewertungssystems für die untersuchten Baumwipfelpfade (Thema, Länge, Materialverbrauch, Begehbarkeit, methodische Lösungen, usw.). Diese Methode haben wir früher teilweise bei den Erlebnispfaden schon ausprobiert und bei der Ausarbeitung des Bewertungsbogens haben wir auch die Methoden von Prof. Heidi Elisabeth Megerle und ihrer Mitforscher gefolgt. Die umweltpädagogischen Aspekte konnten auch mit Hilfe des Bewertungsbogens untersucht werden (z.B. emotionale, intellektuelle, willentliche Komponenten, Mittel der Informationsvermittlung, Wissensvermittlung, Berücksichtigung der Besonderheiten der Zielgruppe, usw.).

Neben der sechs geplanten Süd-Deutschen und zwei Schweizerischen Baumwipfelpfade konnten wir auch Erfahrungen in einem Österreichischen und einem Französischen Baumkronenpfad erwerben, so haben wir insgesamt zehn Baumwipfelpfade untersucht. Die intellektuellen Komponenten der Umweltbildung (Wissen) haben sich bei allen Baumwipfelpfaden völlig erschienen. Die emotionalen Komponenten (Erfahrungen und Attitüde) konnten wir auf acht Baumkronenwege vollständig und auf zwei Pfaden teilweise beobachtet. Die Willenskomponenten (Aktivitäten, Aktion) der Umwelterziehung waren bei drei Baumwipfelpfaden herausgehend, auf drei Standorte waren nur teilweise beobachtbar und viermal konnten wir sie nicht entdecken.

Das Forschungsprojekt wurde durch den Deutschen Akademischen Austauschdienst (DAAD) unterstützt. Das Projekt wird noch weitergeführt und unter anderem werden weitere Befragungen durchgeführt. Die Vorlesung ist ein fundierter und umfangreicher Zwischenbericht.

Keywords: Baumwipfelpfad, Umweltpädagogik, Forschung

Bencéné Dr. Fekete Andrea – Dr. Fináncz Judit
Dr. Podráczky Judit – Szántóné Dr. Tóth Hajnalka

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Neveléstudományi Intézet

A FENNTARTHATÓSÁG PEDAGÓGIAI ELEMEINEK MEGJELENÉSE AZ ÓVODÁK – FŐKÉNT A ZÖLDÓVODA CÍMMEL RENDELKEZŐ ÓVODÁK – PEDAGÓGIAI PROGRAMJAIBAN

A korai életéveket a kutatók és a gyakorlati szakemberek a környezeti attitűdök fejlesztése szempontjából különösen fontos időszaknak tartják (Samuelsson és Kaga, 2008; Sadik és Sari, 2010), ezért nem meglepő, hogy a fenntarthatóságra nevelés a kora gyermekkori nevelésben is egyre hangsúlyosabb (Davis, 2009). Az óvodai nevelésben ez a terület alapozó jellegű, amire a későbbiekben – a családi mintákkal és az iskolai neveléssel – a fenntartható életmód elsajátítása épülhet.

A hazai óvodai nevelésre vonatkozóan a Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia Alapvetése (NKNSA, 2019) azt javasolja, hogy az óvodák fogalmazzanak meg alapvetéseket a környezeti-fenntarthatósági nevelés területén. A fenntarthatóság jegyében jött létre 2006-ban a „Zöld Óvoda" minősítés is, mely rövid idő alatt népszerűvé vált és hálózattá szerveződött. A mozgalommá válást és a látványos fejlődést az adatok visszaigazolják: a hazánkban működő 4589 óvoda (KSH, 2022) 23%-a rendelkezik „Zöld Óvoda" címmel, ami 1111 zöldóvodát és 319 örökös zöldóvodát jelent (Zöld Óvoda, 2024). A Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia Alapvetése (2019) a „Zöld Óvodákra" és az „Örökös Zöld Óvodákra" úgy tekint, mint amelyek a fenntarthatóságra nevelést rendszerszerűen alkalmazzák.

Kutatásunk célja az volt, hogy megvizsgáljuk a fenntarthatóság pedagógiai elemeit egy magyarországi megyeszékhely óvodáinak pedagógiai programjaiban. Összesen 20 óvoda pedagógiai programját vontuk be a dokumentumelemzésbe.

Kutatási kérdéseink:

1. Milyen konkrét elemeket és tevékenységeket nevesítenek a pedagógiai programok a fenntarthatósághoz kapcsolódóan?
2. Milyen többlettartalom jelenik meg a zöldóvodák programjaiban a fenntarthatóságra nevelés terén?

Eredményeink: A fenntartható fejlődés terminus csak néhány pedagógiai programban fordul elő, de gyakoriak az ezzel összefüggő kifejezések, úgymint környezettudatosság, egészségmegőrzés, természetvédelem, különbözőségek elfogadása, takarékosság. A dokumentumelemzés arra mutatott rá, hogy az óvodákban a fenntartható fejlődés környezeti aspektusa kerül előtérbe, a gazdasági és társadalmi dimenziók kevésbé hangsúlyosak. A programok szerint az óvodai nevelés fenntartható fejlődés érdekében elsősorban a környezettudatos magatartásformálás megalapozására és a környezeti értékek felfedeztetésére és megszerettetésére fókuszál. A vizsgált 20 óvoda közül 9 kilenc rendelkezik „Zöld Óvoda" címmel. Azt tapasztaltuk, hogy a fenntarthatóság komplexebb értelmezése a zöldóvodák pedagógiai programjait sem jellemzik, és jelentősek a tartalmi különbségek az egyes zöldóvodák programjai között. Megfigyeltük továbbá, hogy a fenntarthatóságra nevelés iránti elköteleződés nem függ össze a „Zöld Óvoda" minősítés meglétével.

Összességében elmondható, hogy a vizsgált óvodák programjaiban megtalálhatóak a fenntarthatóságra nevelés korszerű szemléletére utaló jegyek, ugyanakkor ezek komplex beépítése és holisztikus értelmezése kevéssé jellemző.

Kulcsszavak: kora gyermekkor, fenntarthatóságra nevelés, óvodai pedagógiai program, dokumentumanalízis

Ábrahám Gréta

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

DIGITÁLIS TÉRBEN TÖRTÉNŐ INTELLIGENCIAPROFIL FELTÉRKÉPEZÉSE VAJDASÁGI ÓVODAI NEVELÉSI KÖRNYEZETBEN

A kutatás témája a gyermeki intelligenciaprofil (Gardner, 1983; 1999; 2006) feltérképezési lehetőségeinek vizsgálata a digitális környezetben. A kutatás célja egy saját fejlesztésű, érintőképernyős mobileszközön (táblagép) futó alkalmazás (applikáció) használhatósági tesztelése, mely az intelligenciaprofil vizsgálatára szolgál a vajdasági óvodások körében. Az applikáció, mely a DigiTI nevet kapta, a Mindenki Másképp Intelligens módszer (Sándor-Schmidt, 2016; 2019) digitalizált adaptációja. Sándor-Schmidt metodikája, a Mindenki Másképp Intelligens (MIMI) módszer a gyermeki intelligenciaprofil feltérképezésére és a Többszörös Intelligenciák (Gardner 198; Dezső, 2020; 2021; 2022) mozgósítására szolgál óvodai nevelési környezetben (Krechevsky, 1994; Gyarmathy & Herskovits, 1999; Sándor-Schmidt, 2019), mely módszer a harvardi Projekt Spektrum koncepción (Gardner és mtsai., 1998) alapul, de attól számos ponton eltérő, önálló adaptációra épül (Schmidt, 2022). A MIMI-módszer beválásvizsgálata a Kárpát-medencei magyar nyelvű óvodai közegben 2015 és 2022 között megvalósult.

A kutatás a következő kérdésekre keresi a választ: Megvalósítható-e a Többszörös Intelligenciák feltérképezése a digitális környezetben a Mindenki Másképp Intelligens módszer digitalizálása által? Hogyan viszonyul az óvodáskorú gyermek az érintőképernyős mobileszközhöz és az applikációkhoz? Tudja-e kezelni a DigiTi-alkalmazást a kisgyermek, és milyen nehézségekbe ütközik a használata közben?

A vizsgálat során pilotkutatást végeztem a magyarkanizsai (Vajdaság) Gyönygyszemeink Iskoláskor előtti Intézmény egy magyar tannyelvű óvodai csoportjában 10 óvodás gyermek és szüleik (10 fő) bevonásával 2023 tavaszán. A használhatósági tesztelés (Dumas & Redish, 1999) során a megfigyelés módszerét alkalmaztam Jakob Nielsen (1994) használhatósági alapelveiből kiindulva. A vizsgált gyermekek digitális kompetenciáinak felmérése ugyanekkor történt, hazai és nemzetközi kérdőívekből összeállított (Nikolopoulou et al. 2010, Konok et al. 2020) IKT-eszközhasználati szokásokat felmérő kérdőív által, melyet az érintett gyermekek szüleivel töltettem ki.

A vizsgálat során bizonyítást nyert, hogy a DigiTI-alkalmazás újszerűnek hat, fenntartja a gyermekek figyelmét és motivációját a feladatvégzés során az interaktív, animált, mozgatható, grafikus elemeinek, hangjainak, videóinak és képeinek köszönhetően. A vizsgált óvodások a koppintás, csúsztatás, húzás, tartás és ejtés egyérintéses kézmozdulatok által interakciókba léptek az alkalmazással, mely műveleteket többségében hatékonyan és intuitíven használták a játékok során, ahogy a funkcionális gombokat is. A MIMI-módszer tevékenységei, ha nem is egészében, de többségükben alkalmazhatók a Többszörös Intelligenciák digitális környezetben történő vizsgálatára. A kutatás a megvalósult applikáció vizsgálata mellett egy átfogó elképzelést szeretne nyújtani az óvodáskorú gyermekek képességeinek, készségeinek és erősségeinek feltárására a digitális környezetben.

Kulcsszavak: Többszörös Intelligenciák elmélete, intelligenciaprofil, digitális környezet, használhatósági tesztelés, óvodai nevelés

Dr. Dobóné Tarai Éva

Berzsenyi Dániel Gimnázium

FEJEZETEK A TERMÉSZETTUDOMÁNYOS FOGALMAKHOZ KÖTŐDŐ GYERMEKTUDOMÁNYOS ELMÉLETEKBŐL

A didaktikai szakirodalom évtizedekkel ezelőtt feltárta a naiv elméletként, esetleg tévképzetként emlegetett jelenséget. Olyan gyermeki magyarázatokról van szó, amelyek nem vagy nem teljesen helytállóak tudományos szempontból, de a diák világról alkotott gondolati rendszeréhez illeszkednek. A tévképzetek jelenléte gátolja az értelmes tanulást, a fogalmak pontos megértését és tantárgyi kudarcok okozója lehet.

Gyakorló kémiatanárként évek óta találkozom a jelenséggel és kutatom is. Egy nagy, tíz fogalmat vizsgáló mérés néhány részletén keresztül mutatom be néhány jellegzetes tévképzet megjelenését, és azt, hogy miként kapcsolódik össze a didaktikai kutatás a napi tanári gyakorlattal.

500 budapesti tanuló vett részt a mérésben, 7-12. évfolyamon tanuló általános iskolások, gimnazisták és szakgimnáziumban tanulók. A feladatlap 10 kérdést tartalmazott, A és B változatban készült, és egy tanórányi idő állt a diákok rendelkezésére a kérdések megválaszolásához. Segédeszközt nem használhattak. Az adatgyűjtést tartalmi elemzés követte, összegyűjtöttem a felbukkanó tévképzeteket, kategorizáltam őket, majd statisztikai próbák segítségével összefüggéseket kerestem a kapott adatok és a háttérváltozók között.

A kémiatananyag széles körét felölelő kérdések közül jelen előadásban elsősorban a reakciók energiaváltozásával, a hő, hőenergia, hőmérséklet megértésével és annak nehézségeivel foglalkozom.

Annak a vizsgálata is rendkívül tanulságos, hogy az egymással közvetlenül nem kapcsolódó témák esetében megjelenő tévképzetek között van-e valami tartalmi hasonlóság. Esetleg várható-e, hogy ha egy bizonyos témában gyermektudományos elmélettel élt egy diák, egy másik területet érintő kérdésnél is tévképzete lesz? Ennek kiderítésére összehasonlítottam az energiával kapcsolatos kérdésekre adott válaszokat a vas rozsdásodásával, a cukor oldódásával és a párás levegő lecsapódásával kapcsolatos kérdésekre adott válaszokkal, egyénenként és különböző szempont szerint csoportokba rendezve is. Előadásomban ezen eredményekről fogok beszámolni.

Felhasznált irodalom:

Ahtee, M., Varjoli, I. (1998). Students' understanding of chemical Reactions, Int. J. of Sci. Ed. 20(3) 305-316.

BouJaoude, S. B. (1991). A study of the nature of students' understandings about the concept of burning. Journal of Research in Science Teaching 28 (8), 689-704. (idézi: Kind (2004) p.40.

Dobóné, T. É. (2019). Nincsenek könnyű kérdések: oldódik vagy olvad? Középisk. Kém. L., 46 (4), 328-348.

Korom E. (2005). Fogalmi fejlődés és fogalmi váltás. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2005. 42.

Tóth, Z., Sójáné G. G. (2012). Tanulócsoportok energiaforrásokkal kapcsolatos tudásszerkezetének vizsgálata szóasszociációs módszerrel Középisk. Kém. L., 39 (1), 58-69.

Kulcsszavak: természettudomány, kémia, tévképzet, fogalmi megértés, energia

Mahwish Zafar

Eötvös Loránd University
Faculty of Education and Psychology
Doctoral School of Education

EFFECT OF PROCRASTINATION ON SELF-EFFICACY: A STUDY AMONG STUDENTS IN ONLINE AND OFFLINE MODES OF TEACHING

Background: Procrastination, the tendency to delay or postpone tasks despite being aware of the potential consequences, poses a significant challenge for students worldwide. This detrimental behavior has an impact on academic performance and self-efficacy, a crucial factor in motivation and achievement. While research has extensively explored the relationship between procrastination and self-efficacy in traditional offline learning settings, limited studies have investigated this association in the context of online learning.

Objectives: The primary objective of this study was to examine the impact of procrastination on self-efficacy among undergraduate and postgraduate students enrolled in both online and offline modes of teaching. The study aimed to address the following specific objectives:

- to study the difference in procrastination based on the students' gender,
- to study the difference in procrastination based on the class (UG/PG) of the students,
- to study the difference in procrastination based on the mode (online/offline) of teaching,
- to study the difference in self-efficacy based on the students' gender,
- to study the difference in self-efficacy based on the class of the students,
- to study the difference in self-efficacy based on the mode of teaching,
- to examine the relationship between procrastination and self-efficacy among the students, and
- to study the effects of procrastination on self-efficacy among the students.

Methodology: A quantitative research design was employed to collect and analyze data from a sample of 150 undergraduate and postgraduate students from various academic disciplines. The General Self-Efficacy Scale (GSE) and the Procrastination Quotient (PQ) were used to measure self-efficacy and procrastination tendencies, respectively.

Data analysis involved descriptive statistics, t-tests, Pearson correlation coefficients, and multiple linear regression analysis. The findings were interpreted regarding relevant theoretical frameworks, to provide insights into the mechanisms underlying the observed relationships.

Outcomes: This study demonstrated that procrastination and self-efficacy are negatively correlated in online and offline learning environments. Procrastination negatively impacts students' self-esteem and academic performance. To improve academic success, educators and policymakers should employ procrastination management strategies like self-regulation skills, fostering positive learning environments, and breaking down large tasks into manageable steps. Educators should provide opportunities for feedback and support, and policymakers should consider funding programs that teach procrastination management skills. These measures can reduce procrastination rates and enhance academic success.

Keywords: self-efficacy, procrastination, students, online learning, offline learning, academic performance.

Dr. Danica Milošević

The Academy of Applied Technical and Preschool Studies
Department in Niš
Serbia

CHAT GPT IN ESP TUITION

This small-scale research in the field of English for Specific Purposes aims to test Chat GPT as the Artificial Intelligence platform in ESP classes to check both its usefulness in the teaching process, and the benefits it brings to the students. For this reason, a mini project-based task was created to inspire students to get creative with Chat GPT as a digital tool. In order to explore different areas and aspects of ESP language, all students had to type their own request to this AI, collect answers from it, and write down their personal impressions about the digital learning system under consideration. Students' reports were later on submitted to the ESP teacher, who had to assess the quality of their linguistic input, gain an insight into their creative-thinking processes, evaluate the quality of the output provided by the Chat GPT, and collect some final thoughts on this digital tool as a potential teaching aid in the ESP environment. All this was done in view of promoting digital learning and modernizing tuition, but most importantly in view of creating a wider repository of study materials in the field of ESP. Finding adequate ESP materials is always a challenge for ESP practitioners since the textbooks which have been published by renowned publishers still do not cover each and every one of the various professional/vocational fields. That is why the syllabus for the ESP classes is usually devised by the ESP teachers themselves, who need to design their own ESP courses, provide appropriate reading materials to their students, create follow-up exercises to accompany these texts, and administer the tests that address the themes and topics comprised throughout this educational process. Chat GPT can be seen as a personal assistant to ESP teachers in regard to what has been previously said, but it can also become a valuable resource for the students who wish to learn and know more about vocational English, which is specific to their field of expertise. The focus of this linguistic research is on the language needed by the future engineers of Industrial engineering, Road traffic, and Environmental protection studies.

Keywords: Chat GPT, artificial intelligence, ESP, project-based task, linguistics

Dr. Darja Antolin Dresar

Faculty of Education
University of Maribor

PROMOTING GEOMETRIC UNDERSTANDING IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION

Geometry, as a fundamental area of mathematics, plays a crucial role in early education, with early exposure to geometric shapes significantly contributing to the development of spatial reasoning and mathematical skills in children. Previous research emphasizes the importance of building upon children's pre-existing geometric knowledge in the educational process and the gradual transition from three-dimensional objects to more abstract concepts. This approach enables children first to familiarize themselves with the physical properties of objects, enhancing their ability to categorize, observe, and think abstractly.

This paper presents the use of a ‘shape booklet’ as a didactic tool to support the learning and teaching of geometric shapes in preschool education. A total of 24 children, aged 4 to 6, participated in geometry activities that involved exploring solid and flat shapes, followed by creating booklets of 3D and 2D shapes. The analysis of the shape booklets showed that children found the most examples of cuboids and cylinders, reflecting their ability to recognize these shapes in everyday life, most likely also because of the presence of these shapes in their environment. The highest appropriateness of the found examples was observed for cylinders, while the lowest was for pyramids and cones. Regarding 2D shapes, most examples were found for squares and circles, with the highest proportion of appropriate examples for rectangles and triangles and the lowest for hexagons.

The findings highlight the need for more targeted activities that would enable children to gain a deeper understanding of less intuitive geometric bodies and to perceive differences between similar shapes, such as circles and spheres or cubes and cuboids. The shape booklet proved to be a useful didactic tool, allowing children to practically and interactively explore geometric shapes while also revealing the challenges they face in understanding certain geometric shapes. The analysis provided valuable insights into children's perception of geometric shapes, offering additional value in using shape booklets in preschool education. This approach not only promotes the development of mathematical skills but also enables educators to adjust and improve their pedagogical strategies for teaching geometry, tailored to the children's needs and understanding.

Keywords: early childhood education, early geometry, shape booklet, didactic tools

20. Szülők, család és nevelés

Élő Georgina

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar

A SZÜLŐI ATTITŰD HATÁSA A KORAI FEJLESZTÉS EREDMÉNYESSÉGÉRE

A dolgozatom témájának kiválasztása testvéri érintettségen és az ebből adódó személyes tapasztalatokon alapul. Annak alapján, hogy a Down-szindrómás testvérem a maximális szülői támogatásnak és az odaadásnak köszönhetően mára átlag felett funkcionál és minimális maradandó hátrányokkal él, megfogalmazódtak bennem olyan feltételezések, hogy ha a szülő megfelelő hozzáállása növelni tudja a korai fejlesztés hatékonyságát, akkor a negatív szülői attitűd ezzel szemben képes-e hátráltatni. Tovább haladva a témában felkeltette az érdeklődésemet az is, hogy az idejében megkezdett korai fejlesztés képes-e pozitívan hatni a későbbi életminőségre, és hogy ennek megkezdését/lebonyolítását hátráltathatja-e a negatív szülői attitűd, illetve hogy a diagnózis megfelelő formában, szakmaisággal történő közlése megkönnyítheti-e az elfogadással járó frusztrációkat, félelmeket.

Ezen feltételezéseim igazolására vagy megcáfolására készítettem el a kutatásom, amelyhez az induktív kutatási stratégia összefüggésfeltáró módszerét alkalmaztam, aminek eszközei a szóbeli és az írásbeli kikérdezések voltak. Az írásbeli kikérdezés kérdőív formájában valósult meg (kb. 10-12 percet vett igénybe és 21 kérdésből állt). 3 vármegye kivételével, szinte országos átlagot tudtam elemezni, életkort tekintve 18-tól a 72 éves korig. A szóbeli kikérdezés 2 beszélgetőalannyal valósult meg: egy pedagógiai szakszolgálatnál dolgozó gyógypedagógussal és egy fogyatékossággal élő gyermeket nevelő édesanyával. A kutatásom során a négy hipotézisből 3 megerősítésre került, egyhez pedig nem gyűlt össze annyi adat, hogy biztonsággal meghozhassam ezt a döntést.

Végezetül az kristályosodott ki számomra, hogy a szülők, a leendő szülők nagyon kismértékben vannak tisztában az eltérő fejlődésmenetet sejtető első jelekkel és a Pedagógiai Szakszolgálatok működésével, szolgáltatásaival, ezáltal a gyermekeik és ők maguk is későn jutnak segítséghez és támogatáshoz. Ennek kiküszöbölése érdekében hoztam létre a dolgozatom hozadékát, egy 6 oldalas tájékoztató füzetet – természetesen szakirodalmi háttérrel – a szülőknek az első tünetekről és a segítségkérés útjairól, amelyeket gyermekorvosi rendelőkben, tanácsadókban, szakszolgálatoknál szeretnék elhelyezni, hogy minden család elindulhasson a gyermekével a segítség felé, mert nincsenek egyedül.

Kulcsszavak: korai fejlesztés, szülői attitűd, pedagógiai szakszolgálat, eltérő fejlődésmenet, segítségnyújtás

Bc. Mátyus Andrea

Selye János Egyetem
Tanárképző Kar
Komárno

AZ EGYGYERMEKES ÉS A TÖBBGYERMEKES CSALÁDBAN NEVELŐDŐ GYEREKEK ELŐNYEI ÉS HÁTRÁNYAI AZ ÓVODAI BESZOKTATÁS IDEJÉN

Az óvodai beszoktatás kérdéskörét fókuszba helyező előadás alapját egy olyan, nagyobb ívű kutatás adja, melynek fő célja annak a vizsgálata, hogy a gyermekre milyen hatással van az óvodás évek alatt, kiemelten is a beszoktatás ideje során az, hogy milyen létszámú családból érkezik az óvodai közösségbe. Vizsgálódásunk elméleti keretének a kidolgozásához a pedagógiai, pszichológiai szakirodalom segítségével áttekintettük a család, mint elsődleges szociális színtér, jellemzőit, a szülői elengedés jelenségét a beszoktatás alatt, a tanulás folyamatát és az önállóság alakulásának lépéseit. Kiemelten figyeltünk arra is, hogy milyen körülmények és tényezők befolyásolhatják a gyermek személyiségfejlődését, valamint számba vettük a kis- és nagycsaládban rejlő előnyöket és kihívásokat. Empirikus kutatásunk során az interjú módszerét alkalmaztuk, minden esetben hasonló – nyílt és félig zárt – kérdéseket tettünk fel, hogy az alanyok szabadon, minél több információt átadva válaszolhassanak. Egy és több gyermeket nevelő szülőket, illetve gyakorló óvodapedagógusokat kérdeztünk meg a beszoktatással kapcsolatos tapasztalataikról. A szülőknek az alábbi kérdéseket tettük fel a témával kapcsolatban: Mik voltak a beszoktatás kezdeti nehézségei? Milyen hatással van a testvérek száma az óvodai beszoktatás sikerességére? Hogyan élték meg maguk a szülők az óvodai élet elkezdését gyermekkorukban és szülőként? Tudatos döntés volt-e a gyermekek száma a családban? Mennyire ismerték előzetesen az intézményt, illetve az ott dolgozó pedagógusokat, személyzetet? Sikerült-e a gyermeküknek beszoknia, illetve beilleszkednie a közösségbe? Az interjúkészítésbe bevont pedagógusok kiválasztásánál fontos szempont volt az, hogy hosszú pályafutással rendelkező, tapasztalt személyek legyenek, valamint, hogy legyenek közöttük olyanok, akik nagyobb illetve kisebb városi óvodában vagy faluban dolgoznak. A pedagógusokkal készített interjúk főbb kérdései ezek voltak: Mi a bevett gyakorlat a beszoktatással kapcsolatban az adott óvodában? Hogyan zajlik az adaptáció? Mi okozza a legnagyobb nehézségeket az adaptációs időszakban? A testvéreket egy csoportba sorolják-e? Van-e különbség az egyke és a több gyermekes családból jövő gyermekek között? A szülők részéről lát-e problémát az elengedéssel kapcsolatban, és ha igen, mi a jellemző? A kutatás eredményeként látható, hogy a sikeres beszoktatás egyik kulcsszereplője maga a szülő, aki ha bizalmat szavaz az intézmény felé, nagyon nagymértékben könnyíti meg kisgyermeke dolgát az első időszakban. Ez a tényező független a gyermekek számától. Az elengedés, leválás folyamatát tekintve viszont szembetűnő különbségeket láttunk az egyke és első gyermekek esetében, illetve a már őket követő kisebb testvéreknél. Az óvodapedagógusok egyéb tapasztalatait elemezve azt láthatjuk, hogy három óvodapedagógus közül ketten kihangsúlyozták a vegyes életkorú csoport előnyeit a homogén csoporttal szemben. A kutatás összegzéseként elmondható, hogy azok a gyermekek, akik testvérrel vagy testvérekkel rendelkeznek, az óvodába való beszoktatással járó nehézségeket rövidebb idő alatt és könnyebben dolgozzák fel, mint azok a társaik, akiknek nincs testvérük. A sikeres folyamathoz elengedhetetlen az óvodapedagógus személyisége, pozitív kisugárzása, hozzáértése, a szülők és a pedagógusok együttműködése, és a gyermek családjának feltétlen támogatása.

Kulcsszavak: Kulcsszavak: család, óvodai beszoktatás, elengedés, tanulási folyamat, önállóság

Keresztes Viktória – Soós Evelin – Dr. Fináncz Judit
Dr. Podráczky Judit – Dr. habil. Csima Melinda

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Neveléstudományi Intézet
MTA – Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kora gyermekkor kutatócsoport

ÓVODÁSKORÚ GYERMEKET NEVELŐ SZÜLŐK EGÉSZSÉGMŰVELTSÉGÉNEK FŐBB JELLEMZŐI

Az elmúlt évtizedekben jelentős diskurzus bontakozott ki az egészségről és az egészséges életmódról a laikus és a tudományos közbeszédben egyaránt. Ezzel összefüggésben egyre hangsúlyosabbá vált a prevenció, az egészségfejlesztés, valamint az egészség feletti kontrollérzet kialakítása, melyeknek meghatározó tényezője az egyén egészségműveltsége. Az egészségműveltség (health literacy) konszenzusos értelmezése azt fejezi ki, hogy az egyén milyen mértékben képes megszerezni, feldolgozni és megérteni azokat az alapvető egészségügyi információkat és szükséges szolgáltatásokat, amelyek birtokában megfelelő döntéseket hozhat egészségével kapcsolatban (Ratzan és Parker, 2000; Sorensen, 2012). A fogalom elterjedését követően elindultak a lakosság egészségműveltségének feltárására irányuló nemzetközi kutatások (Davis et al., 1993; Chew et al., 2008; HLS-EU Consortium, 2012). A hazai egészségműveltség-vizsgálatok a magyar lakosság alacsony szintű egészségügyi, prevenciós és egészségfejlesztési kompetenciájáról számolnak be (Koltai és Kun, 2016).

Kvantitatív, keresztmetszeti vizsgálatunk célja az óvodás gyermeket nevelő szülők egészségműveltségének feltárása (n=598) kényelmi mintavétel alkalmazásával, kérdezőbiztosok közreműködésével. Egy komplex vizsgálat keretében a szociodemográfiai jellemzők mellett a szülők egészségműveltségéről standardizált kérdőívek (HLS-EU-Q16, BRIEF), valamint saját szerkesztésű kérdések segítségével tájékozódtunk. Kutatásunk során a következő kérdésekre kerestünk választ: (1) Milyen jellemzőkkel írható le az óvodáskorú gyermeket nevelő szülők egészségműveltsége? (2) Milyen tényezők mentén differenciálódik a vizsgálatba bevont szülők egészségműveltsége?

Eredményeink alapján a szülők 13,4%-a (n=80) “nem megfelelő”, 30,6%-a (n=183) “problematikus”, 56,0%-a (n=335) “megfelelő” szintű egészségműveltséggel rendelkezik. A szülői egészségműveltség differenciáló tényezőinek feltárása során a legmagasabb iskolai végzettséget, az egészségügyi képzettséget, valamint a gyermek esetlegesen meglevő krónikus betegségét vontuk be az elemzésbe. Meglepő módon az iskolázottság tekintetében nem igazolódott szignifikáns különbség a csoportok között (p=0,290), az egészségügyi végzettség azonban erőteljesen differenciál (p=0,041). Az adatelemzés arra is rámutat, hogy a krónikus beteg gyermek nevelése, gondozása nem jár együtt magasabb szintű szülői egészségműveltséggel (p=0,062).

A szülői egészségműveltségre vonatkozó eredményeink összességében azt mutatják, hogy a teljes magyar lakossághoz képest a vizsgált minta egészségműveltsége magasabb, mely összefügghet azzal, hogy a kisgyermeket nevelő szülők fokozottabban tájékozódnak a gyermek egészségének megőrzéséről és az esetleges betegségek kezeléséről.

Kulcsszavak: egészségműveltség, mérőeszközök, szülők, kora gyermekkor, egészségmagatartás

Gelencsér Adél

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

AZ ELTÉRŐ FEJLŐDÉSŰ GYERMEKET NEVELŐ SZÜLŐK ÉLETMINŐSÉGE

Szakirodalom és friss kutatások is alátámasztják, hogy az eltérő fejlődésű gyermeket nevelő szülők rosszabb életminőségről számolnak be, mind nem eltérő fejlődésű gyermeket nevelő társaik. Főiskolai tanulmányaim során megismerkedtem az életminőség fogalmával. Kezdetnek egy narkolepsziával élő emberek életminőségét vizsgáló kutatásokat bemutató cikkel foglalkoztam, majd felmerült bennem a kérdés, hogy az eltérő fejlődésű gyermeket nevelő szülők rosszabb, alacsonyabb életminőségről számolnak-e be, mint nem eltérő fejlődésű gyermeket nevelő társaik.

Célom az volt, hogy két, majdnem azonos online kérdőívvel megvizsgáljam az eltérő fejlődésű gyermeket nevelő szülők életminőségét egy kontrollcsoporttal összehasonlítva, ezek segítségével pedig hipotéziseimet bebizonyíthassam vagy megcáfolhassam. A két kérdőív között különbség volt, hogy a kontrollcsoport kérdései között nem szerepelt a gyermek állapotára vonatkozó kérdés. Kutatásomhoz két elektronikus kérdőívet készítettem Google Docs-szal, majd az interneten elérhetővé tettem. Az egyik a sérült, a másik a nem sérült gyermeket nevelő szülők részére. A „sérült gyermek” fogalmát a kutatásomban az alábbi három állapot merítette ki: tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, autizmus spektrum zavar. Az előbbit 101 fő, az utóbbit 90 fő töltötte ki. A gyermekek életkorát 6-17 év közé tettem.

Három hipotézist állítottam fel: 1.) Az eltérő fejlődésű gyermeket nevelő szülők rosszabb mentálhigiénés állapotról számolnak be, mint a nem eltérő fejlődésű gyermeket nevelő társaik. 2.) Az iskolázottságukat, életkorukat, demográfiai kérdéseket érintően nincs köztük szignifikáns eltérés. 3.) Szociális kapcsolataik az eltérő fejlődésű gyermeket nevelő szülőknek rosszabbak, mint a kontrollcsoportnak.

Az eredményeket összehasonlítottam százalékos formában. Kutatásom eredményeivel mindhárom hipotézisemet alá tudtam támasztani. Vizsgálataim így megerősítik, hogy az általam megkérdezett, sérült gyermeket nevelő szülők valóban rosszabb életminőségről és mentálhigiénés állapotról számolnak be.

Konklúzióm, hogy több figyelmet kell fordítanunk az ő mentálhigiénés megsegítésükre, életminőségük javítására, hiszen a család számít az elsődleges nevelési színtérnek, főleg gyermekkorban. A gyermek mentálhigiénés állapota, ezáltal iskolai előrehaladása is javulhat, ha a szülők életminőségének javítását tűzzük ki célként.

Kulcsszavak: család, életminőség, fogyatékosság, kisgyermeknevelés, mentálhigiéné

Bolla Zsolt

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
„Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola

A SZÜLŐK SZABAD ISKOLAVÁLASZTÁSA, ANNAK HATÁSAI

A magyar oktatáspolitika egy igazi különlegességének sorsát vizsgálom előadásomban a szocializmus végső időszakától kezdődően, a rendszerváltáson keresztül napjainkig. Magyarországon az eltelt évtizedekben nem sikerült az egymást váltó kormányoknak ciklusokon átívelő egységes, mindenki által elfogadott oktatáspolitikai rendszert felépíteni és továbbvinni. Szinte mindent megváltoztattak, amit elődeik hoztak létre, egy elemet kivéve, amit még 1985-ben foglaltak először törvénybe, és azóta is jelen van oktatásunkban. Ez pedig a szülők szabad iskolaválasztási joga.

Ennek hatását alaposan feltárta egy 2004 és 2006 között zajlott OTKA kutatás. Berényi Eszter, Berkovits Balázs, Erőss Gábor: ISKOLAREND Kiváltság és különbségtétel a közoktatásban (2008) című könyvükben publikálták erről. Ebben elemzik a hármas autonómia (szülők, intézmények, fenntartók) következményeit: az egyenlőtlenségeket, a szegregációt, a posztbürokratikus intézkedések sikertelenségét. Az elmúlt évtized oktatáspolitikai változásainak következtében mára mindez jelentősen változott.

Az előadás bevezetője a szabad iskolaválasztás megjelenését, történetét ismerteti, majd az iskolarendszerre gyakorolt hatására helyezi a hangsúlyt. Ezt követően az elmúlt időszakban történt alapvető változásokat vesszük számba. - A 2011. évi köznevelési törvény bevezetése, az elmúlt 13 év oktatáspolitikai változásai miben és mennyiben változtattak a korábbi helyzeten. Az előadás célja, hogy napjainkig megismertesse a szülők szabad iskolaválasztási jogának alakulását, feltárja jelenlegi hátrányait, ugyanakkor vizsgálja lehetséges előnyeit, melyek hasznosak lehetnek az intézmények beiskolázási koncepcióinak kialakításához, az új, megváltozott iskolarendszeri körülmények ismeretében.

Tankerületi iskola vezetőjeként évről évre szembesülök a csökkenő gyermeklétszámmal, az egyházi fenntartású iskolák megjelenéséből, előnyös helyzetéből származó beiskolázási kihívásokkal. Kutatásom célja, hogy feltárjam a szülők iskolaválasztási preferenciáit, megtaláljam azokat a szempontokat, amelyekre építve versenyképesek lehetünk a jelenlegi helyzetben. Kérdőíves vizsgálataim az óvodák segítségével azon szülők véleményét gyűjtik össze, akiknek nagycsoportos kisgyermeke iskolába készül. Kutatásomba valamennyi pécsi óvodát bevontam, és annak az idei évben történő megismétlése mellett egy kisebb városra, Kaposvárra is kiterjesztem vizsgálódásomat. Az eddigi eredmények kiértékelése, a szülők iskolaválasztási szempontjainak megismerése segítséget jelenthet a hozzám hasonló helyzetben lévő, állami iskolákat irányító intézményvezetőknek sikeres marketingstratégiájuk kialakításában.

Kulcsszavak: szabad iskolaválasztás, szegregáció, szülői preferenciák, beiskolázás, iskolamarketing

Dr. Tóth-Merza Katalin – Kiss Nóra Boglárka

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

SZÜLŐSÍTETT GYERMEKEK – A PARENTIFIKÁCIÓ KIALAKULÁSÁNAK ÉS KÖVETKEZMÉNYEINEK BEMUTATÁSA

Az előadás szakirodalmi áttekintés, amely a parentifikáció fogalmát, típusait, etiológiáját, következményeit és a segítő szakmákkal való kapcsolatát foglalja össze.

A parentifikáció a gyermek és a szülő közti szerepcsere, amelyben a gyermek fejlettségéhez mérten nem megfelelő mértékű felelősséget vállal magára, szülői szerepbe kényszerül, és a szülő szükséglet- és igényrendszerének kielégítőjeként van jelen.

A gyermek feladatai, szerepei és az ahhoz tartozó felelőssége alapján két formáját különíthetjük el, az instrumentális és az érzelmi parentifikációt. Az instrumentális parentifikáció olyan mindennapos feladatok gyermekre hárítását jelenti, mint a háztartás vezetése, a pénzügyek intézése, a testvér vagy szülő fizikai gondozása, ellátása. Érzelmi parentifikáció esetén a gyermek a szülő érzelmi szükségleteit elégíti ki, bizalmas vagy békéltető szerepet vesz fel, vigasztalja, érzelmileg támogatja a felnőttet.

A család rendszerszemléletű megközelítése szerint a parentifikáció a család diszfunkcionális működésének, vagyis a rendszeren belüli felborult hierarchia, tisztázatlan és következetlen határok, szerepek és felelősségek következménye. Kialakulása szempontjából rizikófaktort jelenthet a szülők kedvezőtlenebb testi-lelki egészségi állapota, kötődési zavara, szerhasználata, válása, házastársi konfliktusa, a család alacsonyabb szocioökonómiai státusza. Továbbá megfigyelhető egy erőteljes transzgenerációs mintázat is, amikor az előző generációk kielégítetlen gyermekkori szükségleteit ismétlődően a fiatalabb generációk töltik be.

Következményeit tekintve túlsúlyban vannak azon kutatások, amelyek a gyermek szülői szerepbe helyezését maladaptív jelenségnek tartják, valamint a rövid és hosszú távú negatív következményeit hangsúlyozzák. A parentifikáció kedvezőtlen hatásai felnőttkorra is áthúzódnak, áthatják az interperszonális működést, a saját gyermekkel való kapcsolatot, a párválasztást, illetve számos pszichés probléma kialakulásában is szerepet játszhatnak. Egyes tanulmányok összefüggést mutattak ki a gyermek szülői szerepbe kényszerülése és felnőttként a segítő szakma választása között. A segítő hivatás ezekben az esetekben a gyermekkori szerepek kiterjesztéseként funkcionál, és nagyban vezérli az a vágy, hogy a segítő feldolgozza korai élményeit, veszteségeit, sérelmeit, miközben védekezik ezek közvetlen, személyes felismerésétől. A parentifikált segítő hajlamos akár a szakmai határokat áthágva és saját valós szükségleteit figyelmen kívül hagyva túlterhelődni, ami hosszú távon kiégéshez vezethet.

Kulcsszavak: instrumentális parentifikáció, érzelmi parentifikáció, diszfunkcionális családi működés, segítő szakma, kiégés

A kutatás az Új Nemzeti Kiválóság Program - ÚNKP-23-1-keretében valósul meg.

Mgr. Erdal Ozyurt

Palacký University Olomouc

CHILDREN'S LIFE AND TEACHER-PARENT COLLABORATION

This research project has been designed in order to conduct an empirical study of positive effects of chores on children's success in both social and academic life. Our aim was to test how chores as tasks given by the teacher can improve the communication between parents and teachers, and then how these tasks, thanks to enhanced communication, can positively affect children's behaviour in schools. Collaboration between parents and teachers has many benefits for pupils. Once children contribute to work in the house, they learn how to be responsible, develop empathy, obtain time management skills, and strengthen their moral development. With the help of teachers, parents can easily overcome the struggle of giving jobs to kids at home. In situations where teachers are required to get continuous training, it is equally important for schools to provide education to parents on how to treat their children at home.

Some parents and educators may not fully comprehend the significance of household chores and collaborative efforts. Continuous training for educators is essential at all levels, enhancing not only their academic knowledge, but also their social and communication skills with both parents and children. While teachers may not personally undertake the tasks performed by pupils, research indicates the teacher impact on the educational environment. Teachers are not solely responsible for imparting academic knowledge; they also bear the responsibility of nurturing responsible citizens and future adults. Therefore, student success is not only measured by academic achievements, but also by their contribution to household responsibilities, which in turn contribute to their academic success. To address these aspects, educators need to be trained on the importance of household chores through seminars, and be encouraged to engage in effective communication and collaboration practices with parents.

In situations where teachers need continuous training, it is equally important for schools to provide education to parents on how to treat their children at home. Some parents may lack awareness of what is crucial for different age groups of children, and others might possess inaccurate information, or be hesitant to assign tasks to their own kids. Furthermore, some parents may not fully grasp the significance of communication with school authorities. Due to these various factors, parents are required to obtain training through: parent meetings, personal invitations to visit the school for a discussion with the headmaster, counsellor, or school director, distribution of brochures/handbooks (via post and email), and tele-conferences with teachers.

Keywords: chores, children, children's duties, parents and teachers, communication

Prof. Karmen Travirka Marčina
Prof. Smiljana Zrilić, PhD
Ass. Prof. Violeta Valjan Vukić, PhD

University of Zadar
Department of Teacher and Preschool Teacher Education

THE PARENTS IN MICHAEL HANEKE'S FILM BENNY'S VIDEO

Austrian director Michael Haneke is considered one of the most intriguing, original and provocative directors of contemporary cinema. In his films, he mainly actualizes the themes of urban alienation of individuals and distancing between people, which results in emotional coldness and gradual increase in violence. Haneke's famous film trilogy consisting of the films The Seventh Continent (1989), Benny's Video (1992) and 71 Fragments from the Chronology of Coincidence (1994) is permeated with violence, the protagonists of which are members of the so-called middle class. He thus critically analyses the institution of the civil family, the lack of empathy, and the emptiness of modern life. In these films, Haneke also raises the question of how the media and the violence they portray affect everyday life, or even more intriguingly whether the media offer violent content knowing that this is exactly what the viewers want. Due to the use of violence in his films (and for the purpose of criticizing it), some film critics have compared Haneke to Oliver Stone and Quentin Tarantino, but Haneke could rather be called an anti-Tarantino director, precisely because of the difference in the way violence is portrayed – off-screen showing versus Tarantino's explicit display.

The plot of the film Benny's Video is set in a wealthy bourgeois family where 14-year-old Benny is used to experiencing real life through his video camera to such an extent that instead of simply looking through the window, he prefers to keep a mounted camera on it and observe the events in the neighbourhood through the monitor in his eternally darkened room. Therefore, Benny becomes an anonymous observer of virtual reality, unable to distinguish the real from unreal, thus not even realizing the consequences of his own act – murder, which he only wanted to experience. In the focus of our interest are the parents, alienated individuals, and their process in acceptance and ultimately covering up the evidence that their 14-year-old son is a sadistic murderer.

Keywords: film, family, alienation, violence, parenthood

Schrőter Petra – Dr. P. Remete Eszter – Dr. Aranyi Gábor

ELTE
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
PPI Szombathely

TECHNOFERENCIA: OKOSESZKÖZÖK AZ ANYA-CSECSEMŐ INTERAKCIÓKBAN

Az utóbbi évtizedek technológiai fejlődésének hatására az okoseszközök mindennapjaink egyre fontosabb részévé váltak, szociális interakcióink során is gyakorta jelen vannak. E jelenségre világít rá a technoferencia fogalma, miszerint az okoseszközök jelenléte zavaró hatással van társas interakcióinkra. A technoferencia vizsgálata a korai időszakban különösen releváns, hiszen ezen időszak alatt a környezeti faktorok szerepe kiemelt a fejlődésben.

Kisgyermeket nevelő (0-24 hónapos) szülők okoseszköz-használati szokásait online kérdőíves kutatás során vizsgálatuk. Saját szerkesztésű kérdőív segítségével kérdeztünk rá az okoseszközön végzett tevékenységeikre. A szülő-gyermek interakciók alatti okoseszköz-használatra irányuló attitűdök feltérképezésére a DISRUPT-kérdőívet használtuk. A kutatás eredményei rámutattak, hogy eszközhasználati szokásaikat tekintve a kisgyermekes szülők heterogén csoportnak mondhatók. Napi okoseszköz-használatuk mennyisége (M = 252 perc, SD = 140 perc) és minősége alapján különböző típusú eszközhasználó csoportok körvonalazódtak. Az egyes csoportok az interakciót megzavaró technoferencia észlelésében is különböztek.

További kutatásunkban interakcióelemzés segítségével vizsgáltuk az okoseszköz-használat anya-csecsemő interakciók dinamikájára gyakorolt hatását. Kutatássorozatunk első, exploratív jellegű részében egy ökológiailag valid helyzetben vizsgáltuk, milyen módon használják okoseszközüket az anyák a gyermekükkel folytatott szabadjáték során. Eredményeink alapján az anyai okoseszköz-használat a nem interaktív viselkedések túlsúlyát és az anyai válaszkészség csökkenését okozta. A telefonhasználat alatti anyai viselkedések alapján két eltérő stratégia volt azonosítható, a telefonban való elmerülés mellett a gyakoribb, rövidebb időtartamú okoseszköz-használat.

Kutatássorozatunk jelenleg is zajló, második szakaszában a tartós elmerülés és a gyakori okostelefon-használat szemtől szembeni interakcióra gyakorolt hatását vizsgáljuk. Az interakcióelemzés alapján a csecsemők eltérő viselkedésmintázatokkal reagálnak az interakció megszakítására. Az anyai okostelefon-használat mintázatában is azonosíthatók egyéni különbségek, melyek összefüggnek az anya interakció fenntartására irányuló viselkedéseivel.

Kulcsszavak: technoferencia, szülői okostelefon-használat,
okoseszköz-használati jellegzetességek, anya-csecsemő interakció,
digitalizációs hatások

Dr hab., prof. UWM Katarzyna Ćwirynkało
Dr hab., prof. UWM Agnieszka Żyta
Dr hab., prof. UMCS Zdzisław Kazanowski

University of Warmia and Mazury in Olsztyn
University of Maria Curie-Skłodowska in Lublin

TEACHERS' COMPETENCES FOR EDUCATING STUDENTS WITH AND WITHOUT DISABILITIES IN POLAND

Developments in the practice of inclusive education have led to significant increase of the expectations of a teacher having professional competence. The hitherto 'two-track' professional preparation of teachers for their professional role in mainstream and special schools should be replaced by the preparation that enables each teacher to achieve high educational outcomes for all students, including students with disabilities. The aim of the study was to analyse teacher assessment of their own professional competences in early education of students with and without disabilities. A total of 130 teachers participated in the study, in which a diagnostic survey method (Perceived Teacher Professional Competence Questionnaire and Sociodemographic Questionnaire) was applied. The research shows that both having a background in special education, and having experience working with students with disabilities were associated with higher levels of evaluation of a teacher's perceived competence to work with students with disabilities. The results indicate the need to prepare early education teachers to work with students with disabilities.

Keywords: primary education, teachers, competences, students with disabilities

Dr. Ács Marianna

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar
Neveléstudományi Intézet
Nevelés-és Művelődéstörténeti Tanszék

BOTANICAL GARDEN OF THE UNIVERSITY OF PÉCS AS A PLACE OF REMEMBRANCE OF THE PAST

The poster aims to honour the 100th anniversary of the relocation of Elizabeth University from Bratislava to Pécs. The poster presentation seeks to provide an overview of the history of the Botanical Garden of the University of Pécs, demonstrating how this "breathing classroom" serves memory with various tools. The lecture attempts to connect garden history, higher education history, memory pedagogy, and garden pedagogy. According to Pierre Nora, the historical past is animated by remembrance. Therefore, memory is "alive" because it is animated by someone or something. It is "constantly changing" and "timely," as its creation is related to the present, but its subject comes from the past. “Remembrance is both an individual and a collective activity” (Maurice Halbwachs). The practice of remembrance is important for communities (universities, faculties, institutes, professors, students and university training schools) as it provides an opportunity to strengthen participant cohesion. The poster presents the memorials of the Botanical Garden of the University of Pécs: the living lieux de memoire (e.g., plants, trees) and objects (such as sculptures, memorial plaques, memorial stones). Our goal is to revive the rituals experienced in the garden through the poster, which evoke memories of, for example, commemorating the Day of Non-Violence at the Gandhi statue, or Prinz's Day celebrations, or laying a wreath on the statue of the scientist on the occasion of the establishment of the Geographic Institute under the direction of Professor Gyula Prinz at the Elizabeth University of Pécs 100 years ago. The Botanical Garden of the University of Pécs is a "living museum, breathing heritage, gene bank, local protected area," a space for learning, enabling experiential learning within the framework of pedagogical and andragogical sessions. We also want to show through this poster that the botanical garden is a witness to the historical past of the Jesuit Pius High School in Pécs, Pedagogical College of Pécs, Teacher Training College of Pécs, Janus Pannonius University, and the University of Pécs. To animate the lieux de memoire of the botanical garden, we scrutinized and analysed maps, plans, photographs, newspaper articles, as well as the names of buildings and physical spaces using source-critical methods, and conducted exploratory interviews with professors and photographers who have contributed to making this botanical garden truly a place of memory.

Keywords: University of Pécs, botanical garden, university history, lieux de memoire, memory and garden pedagogy.

Móczik Alexandra Cintia[1,2] – Patakiné Dr. Bősze Júlia[1]

Eötvös Loránd University
[1]Institute of Health Promotion and Sport Sciences,
[2]Doctoral School of Education

EXAMINING THE EDUCATIONAL ATTITUDES OF PHYSICAL TRAINER STUDENTS

Exercise is essential to maintaining a healthy lifestyle and contributes to a more fulfilling life physically, mentally and emotionally. Motivation is a key component to participation in sport – whether it is competitive or recreational - but many factors influence it. One of these factors is the coach.

Several foreign and national studies have identified the coach as a key factor in developing and maintaining motivation. Motivation is of course not only important for competitive athletes, but also for recreational and amateur athletes. Our previous research on female soccer players found that the coach influences retention and future plans for recreational sports. The latter also plays an important role in long-term health maintenance. Although several studies have underpinned the importance of the coach, only some have looked at how the coach's attitude changes as a result of different training courses.

The focus of our research is to investigate the impact of sports pedagogy and sports psychology courses on the coaching attitudes of Physical Trainer students in higher education. Specifically, we aim to understand how and in what direction these courses influence their attitudes. The study sample consists of Physical Trainer students from Eötvös Loránd University. The research was approved by the Research Ethics Committee of ELTE PPK under licence number KEB 2023/465. The participants, who were reached through the instructors, completed the questionnaire via an online interface as part of the university courses. The questionnaire contains questions about the students' demographic and sporting background, coaching approach, attitude and the Hungarian version of the athlete side of the so-called CART-Q (Coach-Athlete Relationship Questionnaire). The questionnaires are to be completed twice (at the beginning of the programme and at the end of the second semester).

In this presentation, we will present the questionnaire and the first partial results in more detail. Currently we only have a few respondents, but more data is still being processed and will be presented at the conference. 78% of respondents are currently active in their sport. 78% do not yet have a coaching qualification, but 44% have already worked as a coach. Most of the respondents would like to work as coaches in competitive sports in the future.

Keywords: physical activity, coach, coach attitude, higher education, coach education

Dr. Karolina Kantyka-Dziwisz

University of Bielsko-Biała

THERAPEUTIC SUPPORT FOR A CHILD WITH TATTON BROWN RAHMAN SYNDROME

When working with a child with disabilities, the most important thing is an appropriately selected type of therapeutic procedure. That is extremely difficult for such a rare disease as Tatton-Brown-Rahman Syndrome due to the multitude of existing methods, techniques and therapeutic forms that can both support the child's development and, if chosen incorrectly, cause regression.

Tatton-Brown-Rahman syndrome (TBRS) is an overgrowth / intellectual disability syndrome characterized by length/height and/or head circumference ≥2 standard deviations above the mean for age and sex, obesity / increased weight, an intellectual disability that ranges from mild to severe, joint hypermobility, hypotonia, behavioural/psychiatric issues, kyphoscoliosis, and seizures. People with TBRS have subtle dysmorphic features, including a round face with coarse features, thick horizontal low-set eyebrows, narrow (as measured vertically) palpebral fissures, and prominent upper central incisors. Therefore, presenting the therapeutic forms used and the results achieved so far is extremely important for presenting and creating an appropriately selected therapy for the child itself and for people struggling with this genetic disease. Drawing on experience, showing the possibilities and methods of implementing therapeutic and education assumptions is an element that may, in the future, significantly influence the development of a therapeutic procedure for a given disease entity. Disseminate information on how to work with children with Tatton Brown Rahman Syndrome and support parents, therapists and teachers alike.

Keywords: therapy, education, Tatton-Brown-Rahman Syndrome

Ass. Prof. Michaela Hřivnová – Tereza Sofková

Palacký University
Faculty of Education
Olomouc, Czech Republic

DELAYED AND LATE PARENTHOOD – EDUCATIONAL ACTIVITIES AND SELECTED RESEARCH RESULTS AMONG SECONDARY SCHOOL POPULATIONS IN THE IN TIME 2 PROJECT IN THE CZECH REPUBLIC

Triggered by the identifiable trend in the reproductive behaviour of the Czech population – the postponement of parenthood to a later age, the Department of Anthropology and Health Sciences of the Faculty of Education at Palacký University in Olomouc, in collaboration with other expert entities, became the coordinator of the In Time 2 project in 2022. This project, co-financed by the Czech Republic's Ministry of Health, focuses on responsible, knowledgeable, planned, and prepared approaches to parenthood. It aims to shape and develop health literacy in reproductive health among upper-secondary education students. The purpose of this paper is to present the educational activities undertaken in this project and the partial results of the research survey. The target group for educational and research activities, in both the cognitive and affective dimensions about delayed and late parenthood, consists of upper-secondary education students (from secondary vocational schools and grammar schools). The findings from a sample of 967 adolescents reveal that 90% of girls and 75% of boys acknowledge that delayed motherhood/parenthood might pose health risks to the mother, and 66% of girls and nearly 60% of boys believe that parenthood at an older maternal age could also pose health risks to the child. In the personal dimension, we find that 85% of adolescent girls and 89% of adolescent boys aspire to become parents in the future, most commonly anticipating having two children. Statistically significant differences were observed between the responses of girls and boys. A total of 241 participants attended educational activities within an interactive educational workshop at www.intime2.upol.cz.

Keywords: Pregnancy; maternity; secondary education students; reproductive health; health literacy; education

Neha Pirwani – Prof. Dr. Attila Szabó

Eötvös Loránd University
Faculty of Education and Psychology
Institute of Health Promotion and Sports Sciences

SMARTPHONE ADDICTION AND REGULAR EXERCISE IN UNIVERSITY STUDENTS: A LITERATURE OVERVIEW

Recently, the widespread surge in smartphone addiction has raised major educational and global health concerns, and empirical research has started to scrutinize intensively the inverse relationship between physical activity and the risk of smartphone addiction. This systematic literature review aimed to synthesize the current knowledge about the relationship between physical activity and smartphone addiction among university students representing the most affected individuals as suggested by age-group categorized research. Such an addiction is counterproductive in higher education, and many teachers face challenges concerning students' smartphone use and diminished attention during lectures. Therefore, unveiling health-promoting activities that prevent or reduce smartphone addictions is urgently needed.

We used the Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analysis (PRISMA) guidelines while exploring five databases: PubMed, Social Sciences Research Network (SSRN), Oxford Research Archive, Journal Storage (JSTOR), and Google Scholar. Furthermore, we relied on the Mixed Methods Appraisal Tools (MMAT) for quality and bias assessment.

In total, 15 studies met our set inclusion criteria (articles published in English in peer-reviewed journals; publications released between 2020 and 2023 [there were virtually no studies on this subject before]; measuring smartphone addiction with validated psychometric instruments; assessing any form of physical activity; and examining university/college students). Twelve of the studies were cross-sectional, and three were experimental. Nine emerged from China, three from Turkey, one from Malaysia, one from Saudi Arabia, and one from Spain.

Our findings suggest that there is indeed an inverse relationship between physical activity and smartphone addiction in university students. However, the direct relationship may be weak based on correlational surveys, while intervention studies yield noteworthy effects. Indeed, the key message of the current review is that physical activity interventions could positively affect smartphone addiction vulnerability. Still, other factors like resilience may mediate the studied relationship. Therefore, more intervention studies are urgently needed.

In conclusion, regular physical activity is a promising preventive measure against smartphone addiction. Future work should use objective physical activity (exercise duration, frequency, and intensity, possibly energy expenditure and psychological impact of exercise) indices in longitudinal works while objectively assessing the type and duration of smartphone applications used via device meters. Teaching students how to enjoy exercise and showing them its many health benefits could be a fruitful means of alleviating the risk of smartphone addiction and fueling more classroom attention and better mental health.

Keywords: dependence, education, mobile phones, physical activity, technology

A borítón lévő kép:
A Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar épületének bejárata
Forrás: Wikipedia.hu – Soproni Egyetem, 2019. március 14.
URL: https://bit.ly/3sDAftF (2024. május 1.)

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
Cím: 9400 Sopron, Ferenczy János utca 5.
Telefon: +36 (99) 518-920
Honlap: http://bpk.uni-sopron.hu/kezdolap